

9. Vajdasági Magyar Tudományos Diákköri Konferencia

9. Vojvodanska mađarska naučna konferencija studenata

9. Hungarian Scientific Conference of Vojvodinian Students

Újvidék, 2010. november 26–28.

REZÜMÉKÖTET

2 0 1 0

Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium

Újvidék, 2010

Szerkesztette:
Csányi Erzsébet

9. Vajdasági Magyar Tudományos Diákköri Konferencia

9. Vojvodanska mađarska naučna konferencija studenata

9. Hungarian Scientific Conference of Vojvodinian Students

Újvidék, 2010. november 26–28.

REZÜMÉKÖTET

2 0 1 0

9. Vajdasági Magyar Tudományos Diákköri Konferencia

9. Vojvodanska mađarska naučna konferencija studenata
9. Hungarian Scientific Conference of Vojvodinian Students

Újvidék, 2010. november 26–28.
Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar (Újvidék, Lázár cár sgt. 1.)

PROGRAM

2010. november 26. (péntek)

7

- 12.00–12.30.... Duna-parti J-elfolyás
(a Duna jegyében meghirdetett 9. VMTDK rituális megnyitása a Duna-parton a Bölcsészkar előtt)
- 17.00–18.00.... Regisztráció és szállásfoglalás a „Downtown“ Hostelban (Újvidék, Njegoš u. 2.)
- 18.00–18.30.... Vacsora a szálláshelyen

MŰVÉSZETI PROGRAMOK

Az Újvidéki Színház előcsarnoka (Jovan Subotić u. 3.)

- 19.00–19.30.... **Toll Eleonóra**,..... Visszhangok
Dodony Anikó (Újvidék) ..... (a festménykiállítást mgr. Lázár Tibor festőművész nyitja meg)
- 19.30–20.00.... **Palásti Andrea** (Belgrád)..... Short cuts (fotókiállítás)
- 20.00–20.15.... **Kelemen Emese, Oláh Tamás**,..... Blue (performansz)
Juhász Irma, Merzsa Ildikó (Újvidék)
- 20.15–20.30.... **Franciskovity Róbert**, ... J-elfolyás (performansz)
Török Erna, Kocsis Lenke,
ifj. Rácz József (Újvidék)

2010. november 27. (szombat)

8.00–9.00 ..... Regisztráció a konferencia színhelyén
(Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar, Újvidék, Lazar cár sugárút 1.)

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÓ

Elnöklők: **Dr. Gábrity-Molnár Irén**, a tudományos bizottság elnöke, **Dr. Csányi Erzsébet**, a VMFK elnöke

9.30–10.00 ..... Ringasd el magad
(Fellépnek: **Baráth Attila**, **Hajdú Tamás**, **Mácsai Endre**, **Pámer Csilla**. Zongorán kísér **Klemm Dávid**.
Felkészítő tanár: **Dr. Vitkay Kucsera Ágota** egyetemi tanár)

10.00–10.30.... Megnyitóbeszéd (**Dr. Telek Tamás**, a 2009-es Kristálygömb Díj nyertese)
..... Köszöntők

10.30–11.00.... Plenáris előadás:
Dr. Csányi Vilmos akadémikus: Az emberi viselkedésevolúció modellje: a kutya

11.00–12.15.... Plenáris tudományos diákköri ülészak

12.15–12.30.... Sajtótájékoztató

12.30–13.30.... Ebéd az egyetemi menzán

13.30–19.00.... TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI SZEKCIÓÜLÉSEK A TECHNOLOGIAI KAR TERMEIBEN

19.00–19.30.... Tudományos-mentori értekezlet

19.30–20.30.... Konferencia-kiértékelés, az oklevelek és a Kristálygömb Díj kiosztása a kar amfiteátrumában

20.30–01.00.... TDK-buli az Újvidéki Színház kistermében

2010. november 28. (vasárnap)

..... A TDK-szervezők kiértékelő kerekasztala

RÉSZLETES PROGRAM

PLENÁRIS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI ÜLÉSSZAK

Elnöklők: Berényi Emőke (Újvidék), Köllő Zsófia (Kolozsvár)

- 11.00–11.15.... **D. Horváth Gábor** (Pécs) ..... Danubius és Hungaria
(Politikától mentes és túlterhelt allegóriák a 19. század végén)
- 11.15–11.30.... **Novák Anikó** (Újvidék–Szeged) ..... A Duna misztikuma
(A Duna és a kortárs vajdasági magyar irodalom)
- 11.30–11.45.... **Mohácsi Huba** (Szabadka) ..... Együttélési hajlandóság a Duna menti Vajdaságban
- 11.45–12.00.... **Mihalek Ágnes** (Újvidék) ..... Jogtörténeti jegyzet a Duna Bizottsághoz
- 12.00–12.15.... **Csönge Tamás** (Pécs) ..... Hús, ami minket (t)akar

R É S Z L E T E S P R O G R A M

ÉLŐ TERMÉSZETTUDOMÁNYOK

Szekcióvezetők: **Dr. Bózsa Pál** egyetemi tanár (Újvidék), **Dr. Berényi János** tudományos tanácsos (Újvidék),
Dr. Dujmovics Ferenc egyetemi tanár (Újvidék), **Dr. Barak Ottó** docens (Újvidék)

Elnöklők: **Kovács Tímea** (Újvidék), **Segec Karolina** (Szabadka–Szeged)

- 13.30–13.45.... **Pásztor Mónika** (Újvidék)..... A lopótök (*Lagenaria siceraria* [Molina] Standl.) kabaktermése morfológiai tulajdonságainak variabilitása
- 13.45–14.00.... **Varga Ákos** (Zenta–Budapest)..... A mandula-magdarázs szűznőstényes csapdázása különböző típusú csapdákkal, valamint párosodási viselkedésének megfigyelése
- 14.00–14.15.... **Petes Csilla** (Újvidék)..... *A Ptilotus exaltatus* „Joey” nevű növény fejlődésének és alkalmazásának követése szárazsági feltételek mellett, valamint egy új faj bevezetése a virágzó zöld felületekre
- 14.15–14.30.... **Pásztor Orsolya** (Újvidék)..... A keményítőgyártás szennyvizének kémiai oxigénigény-csökkentése mikroszűrővel, kerámiamembrán segítségével
- 14.30–14.45.... **Bodócsi Karolina** (Újvidék)..... A gombaölő szerek hatékonysága a *Cercospora beticola* rezisztens és érzékeny izolátumaira
- 14.45–15.00.... **Csorba Roland** (Újvidék)..... A vadon termő nősziromok elterjedése Vajdaságban
- 15.00–15.15.... *S z ü n e t*

Elnöklők: **Varga Ákos** (Zenta–Budapest), **Bojtos Lilla** (Újvidék)

- 15.15–15.30.... **Ercsi Hajnalka** (Újvidék)..... Különböző statisztikai módszerek alkalmazása a búza felhasználási értékének előrejelzésére
- 15.30–15.45.... **Kovács Iván** (Újvidék)..... A szerbiai állatkereskedelem és a marha-járlatlevél születésének okai
- 15.45–16.00.... **Kovács Tímea** (Újvidék)..... A kutya parvovirózisa
- 16.00–16.15.... **Kohajda Zsófia** (Szeged)..... A repolarizációért felelős káliumáramok vizsgálata a kutya pitvari szívizomsejtjein

R É S Z L E T E S P R O G R A M

16.15–16.30.... **Baka Judith** (Szabadka–Szeged)..... Neokortikális interneuronok kapcsolatspecifikusságának vizsgálata

16.30–16.45.... **Kulcsár Sarolta**..... A kibertérben élő Coca-Cola generáció esetében tapasztalt
Balog Anikó (Szabadka)..... túlsúly és szemkárosodás gyakorisága

16.45–17.00.... *S z ü n e t*

Elnöklők: **Csorba Roland** (Újvidék), **Kohajda Zsófia** (Szeged)

17.00–17.15.... **Barth Zoltán** (Pécs)..... Intraamygdaloid ghrelin mikroinjekció hatásai különböző tanulási paradigmákban

17.15–17.30.... **Segec Karolina** (Szabadka–Szeged)..*In vitro* fertilizációs technika segítségével létrejött terhességekből született egyes újszülöttek neonatológiai adatai

17.30–17.45.... **Borbás Eszter** (Újvidék)..... Anaerob kapacitás különböző sportágakban

17.45–18.00.... **Bojtos Lilla** (Újvidék)..... Hiperhomociszteinémia idült veseelégtelenségben

R É S Z L E T E S P R O G R A M

ÉLETTELEN TERMÉSZETTUDOMÁNYOK

Szekcióvezetők: **Dr. Pap Endre** akadémikus (Újvidék), **Dr. Zavargó Zoltán** egyetemi tanár (Újvidék),
Dr. Takácsy Árpád egyetemi tanár (Újvidék), **Dr. Péics Hajnalka** egyetemi tanár (Szabadka),
Mgr. Lukity Tibor tanársegéd (Újvidék)

Elnöklők: **Kalmár Gergely** (Zenta–Budapest), **Holló Berta** (Újvidék)

- 13.30–13.45.... **Erős Dávid** (Újvidék)..... Aggregáció-függvények
- 13.45–14.00.... **Tapiska Szilvia** (Újvidék)..... A számítógép mint oktatási eszköz a matematika tanításában
- 14.00–14.15.... **Jungábel Éva** (Újvidék) ..... Homomorf-homogén monounáris algebrák
- 14.15–14.30.... **Botos Zsófia** (Újvidék)..... Differenciaegyenletek aszimptotikus viselkedésének vizsgálata Mathematica segítségével
- 14.30–14.45.... **Gogolák László** (Újvidék)..... Regularizált rekonstrukciós módszer a bináris tomográfiában
- 14.45–15.00.... **Kalmár Beáta** (Újvidék)..... A kemény szegmens-tartalom hatása új polikarbonát tartalmú poliuretánok termikus tulajdonságaira
- 15.00–15.15.... *S z ü n e t*

Elnöklők: **Jungábel Éva** (Újvidék), **Erős Dávid** (Újvidék)

- 15.15–15.30.... **Molnár Izidóra** (Újvidék)..... Hőképlékeny nanostrukturált poliuretánok szintézise és termikus viselkedése
- 15.30–15.45.... **Bálint Szabolcs** (Újvidék) ..... A cukorrépa feldolgozása során keletkező köztes- és melléktermékekben található cukor hatása a bioetanol-termelésre
- 15.45–16.00.... **Holló Berta** (Újvidék) ..... Pirazolszármazékok és komplexek szerkezete és gyakorlati alkalmazása
- 16.00–16.15.... **Kalmár Gergely** (Zenta–Budapest)... Hadronizációs folyamatok vizsgálata tsallis–pareto alakú fragmentációs függvényekkel

R É S Z L E T E S P R O G R A M

MŰSZAKI TUDOMÁNYOK

Szekcióvezetők: **Dr. Simon Vilmos** egyetemi adjunktus (Budapest), **Dr. Fábián Gyula** egyetemi tanár (Szabadka),
Dr. Nagy László egyetemi tanár (Újvidék), **Dr. Kaszás-Lazetić Karolina** egyetemi tanár (Újvidék)

Elnöklők: **Palatinus Endre** (Ada-Szeged), **Török Márk** (Budapest)

- 13.30–13.45.... **István Miklós** (Újvidék)..... A traktor energiateljesítménye különböző nyersanyagokból nyert biodízel használatával
- 13.45–14.00.... **Szabó Tamás** (Újvidék)..... Hagyományos és nyolchengeres őrlőszék őrlési eredményeinek elemzése a dara és derce őrlésének utolsó szakaszában
- 14.00–14.15.... **Juhász Livia** (Budapest)..... Szilíciumalapú mélyagyi elektróda
- 14.15–14.30.... **Seregély Emese** (Szabadka)..... Hulladéküvegből készült duzzasztott kavics alkalmazása az építőiparban
- 14.30–14.45.... **Harmati Norbert** (Újvidék)..... Fenntartható energiatudatos építészet
(Az építészetben alkalmazott anyagok lebontása, kezelése és újrahasznosítása)
- 14.45–15.00.... **Lovra Éva** (Szabadka)..... Erőművek szomszédsága, Aarne Ervi építészeti koncepciója
(Finn várostervezés a II. világháború után)
- 15.00–15.15.... *S z ü n e t*

Elnöklők: **Lovra Éva** (Szabadka), **Beretka Sándor** (Újvidék)

- 15.15–15.30.... **Muhi András** (Újvidék)..... Digitális vevők kimeneti integritásának automatikus ellenőrzése referenciakészülék használatával
- 15.30–15.45.... **Sági Mihály** (Újvidék)..... Szimulátor MDM-rendszer fejlesztésére és teljesítmény-ellenőrzésére
- 15.45–16.00.... **Székei É. Krisztián**..... Mobiltelefonokra optimalizált árfolyamlista
(Törökkanizsa–Szeged) és pénzváltó kivitelezése
- 16.00–16.15.... **Török Márk** (Budapest)..... Ágentalapú szimulációk párhuzamosításának lehetőségei multicore architektúrákon

R É S Z L E T E S   P R O G R A M

- 16.15–16.30.... **Petkovics Ármin**,..... Energiahatékony 3G/4G cellás mobil hálózatok tervezése
Burcs Tamás (Szabadka–Budapest)
- 16.30–16.45.... **Palatinus Endre** (Ada–Szeged)..... Körfedés és alkalmazása a telekommunikációs hálózatokban
- 16.45–17.00.... *S z ü n e t*

Elnöklők: **Petkovics Ármin** (Szabadka–Budapest), **Juhász Livia** (Budapest)

- 17.00–17.15.... **Léner Vilmos** ..... Környezetbarát áramköri hordozók
(Szabadka–Budapest)
- 17.15–17.30.... **Beretka Sándor** (Újvidék)..... A futás biomechanikája: a lépéstől a versenycipőig

R É S Z L E T E S P R O G R A M

TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK I.

Szekcióvezető: **Dr. Gábrity Molnár Irén** egyetemi tanár (Szabadka), **Mgr. Dudás Attila** tanársegéd (Újvidék),
Dr. Györe Zoltán rendkívüli egyetemi tanár (Újvidék), **Dr. Szilágyi Ágnes** tanársegéd (Szabadka)

Elnöklők: **Vicsai Nóra-Csilla** (Kolozsvár), **Auer Ádám** (Szeged)

- 13.30–13.45.... **Sebők Tímea** (Újvidék)..... A Duna menti németek Bácskában
(Társadalom-földrajzi áttekintés a betelepítéstől az elűzésig)
- 13.45–14.00.... **Nacsá Mónika** (Szeged)..... A gazdasági lehetetlenülés szabályozása és rendszertani helye
Magyarország Magánjogi Törvénykönyvének Javaslatában
- 14.00–14.15.... **Erdélyi Tivadar** (Szabadka)..... Létezik-e Duna-identitás a divat terén?
- 14.15–14.30.... **Beszédes Árpád**..... Az EU és Szerbia EU-ba vezető útja
(Szabadka–Szeged)
- 14.30–14.45.... **Sánta Dóra** (Szeged)..... A kártérítés intézményének fejlődése és szabályozása az 1861-es
Ideiglenes Törvénykezési Szabályok után
- 14.45–15.00.... **Hambalkó Orsolya**..... MiFID felülvizsgálat 2010
László Csaba Antal (Szeged) (A kereskedés előtti átláthatóság rendszere a szabályozott piacok
és az MTF-ek vonatkozásában)
- 15.00–15.15.... *S z ü n e t*

Elnöklők: **Beszédes Árpád** (Szabadka–Szeged), **Mátyus Ákos** (Szeged)

- 15.15–15.30.... **Koós Gabriella** (Ada–Pécs)..... A Magyar Nemzeti Tanács érdekérvényesítési lehetőségei
napjainkban
- 15.30–15.45.... **Auer Ádám** (Szeged)..... A corporate governance részvényesi joggyakorlással
kapcsolatos kérdései
- 15.45–16.00.... **Kecskés Tamás** (Zenta–Szeged)..... A vajdasági jogterület büntetőjoga és annak magyar gyökerei
(1918–1929)
- 16.00–16.15.... **Bankovics Joachim Géza** (Szeged)..... A magyar társasági jog reformja és európai integrációja
– az 1930. évi V. törvény

R É S Z L E T E S P R O G R A M

- 16.15–16.30.... **Nagy Kornél** (Belgrád)..... A vasútjog ma és annak fejlődési aspektusai
 16.30–16.45.... **Kereki Ádám** (Szeged)..... A bírói függetlenség alaptörvényének országgyűlési vitája és gyakorlata

16.45–17.00.... *S z ü n e t*

Elnöklők: Sánta Dóra (Szeged), **Nagy Kornél** (Belgrád)

- 17.00–17.15.... **Dr. Klenanc Miklós**..... Takeover-szabályozás Európában: egy tagállam,
 (Újvidék–Szeged) egy tagjelölt és egy leendő tagjelölt szemszögéből
 17.15–17.30.... **Benedek Dániel**..... A tervezett munkanélküliség
Székács Tamás
Valach Endre (Pécs)
 17.30–17.45.... **Vicsai Nóra-Csilla** (Kolozsvár)..... Önkormányzati – civil együttműködés.
 (Egy alig kiaknázott lehetőség)
 17.45–18.00.... **Mátyus Ákos** (Szeged)..... Csillagok alatt idehaza és odahaza
 18.00–18.15.... **Bakos Eszter** (Szeged)..... A kiskorú fogyasztók védelme az audiovizuális kereskedelmi
 közleményekkel szemben
 18.15–18.30.... **Dr. Bakos Kitti** (Szeged)..... Kérdőjelek a gazdasági társaságok átalakulásának magyar
 szabályozásában
 18.30–18.45.... **Varga Orsolya** (Kolozsvár)..... Szubszidiaritás
 („Tudni kell, ki mit csinál, (...) több, vagy kevesebb Európa
 szükséges-e”)
 18.45–19.00.... **Simon Levente** (Kolozsvár)..... Háromszéki civil szervezetek hálózata

R É S Z L E T E S P R O G R A M

TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK II.

Szekcióvezető: **Dr. Káich Katalin** egyetemi tanár (Szabadka), **Dr. Göncz Anna** tanársegéd (Újvidék),
Dr. Ivanović Josip docens (Szabadka), **Kékesi Márk Zoltán** tanársegéd (Szeged)

Elnöklők: **Békés Nóra** (Szeged), **Török Róbert** (Újvidék)

- 13.30–13.45.... **Hallgató Emese** ..... Minek hiszünk jobban: a kezünknek vagy a szemünknek?
Győri-Dani Dóra
Pekár Judit (Palics–Szeged)
- 13.45–14.00.... **Miksity Marina** (Újvidék) ..... Péterréve a házassági mutatók tükrében a 20. század folyamán
és az új évezred kezdetén
- 14.00–14.15.... **Polner Bertalan** (Szeged) ..... Tudattalan tanulás hipnózisban
- 14.15–14.30.... **Kalmár Andrea** (Zenta–Budapest) ... Zöngétlenítés és hallási diszkrimináció
- 14.30–14.45.... **Szabó Szabolcs** ..... A szabadkai és nagybecskereki község általános iskolásainak
Vass Dorottea (Szabadka) ..... szünidei tevékenysége
- 14.45–15.00.... **Jánvári Miriam** ..... Versengés és csalás a felsőoktatásban
Salamon János (Szeged)
- 15.00–15.15.... *S z ü n e t*

Elnöklők: **Magyar Aletta** (Szabadka), **Polner Bertalan** (Szeged)

- 15.15–15.30.... **Török Róbert** (Újvidék) ..... Az egyetemi hallgatók homoszexuálisokkal szembeni
előítéleteinek viszonya az autoritarizmussal, vallásossággal
és politikai irányultsággal
- 15.30–15.45.... **Utasi Andrea** (Szabadka) ..... A geometriatanítás időszerű problémái
a kezdő matematikaoktatásban
- 15.45–16.00.... **Bc. Kaskó József** (Komárom) ..... Háromszög, a számítógépes tudástesztelés
(Adatbázis-orientált univerzális edukációra szolgáló rendszer)
- 16.00–16.15.... **Sztupkai Kristóf** (Szeged) ..... A vallásos megtérés hatása a társas kapcsolatokra

R É S Z L E T E S P R O G R A M

- 16.15–16.30.... **Békés Nóra** (Szeged)..... Az értelmiségi lét felé haladó roma fiatalok identitásalakulása
- 16.30–16.45.... **Tóth Karolina** (Szabadka)..... Tanulási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztése
- 16.45–17.00.... **Rokszin Adrienn**..... A vizuális kategorizációs folyamatok elektrofiziológiai
Győri-Dani Dóra (Szeged)..... korrelátumai

Elnöklők: Sztupkai Kristóf (Szeged), *Kalmár Andrea* (Zenta–Budapest)

- 17.00–17.15.... **Barta Bernadett** (Szeged) ..... Az iskolai család prediktorainak egyéni, szituatív és társadalmi szintjei
- 17.15–17.30.... **Magyar Aletta** (Szabadka)..... A természet- és társadalomtanítás korszerűsítésének egy szegmense (inklúzió)
- 17.30–17.45.... **Tápai Dorina**..... Ikrek és genetika
Lukács Lilla (Szeged)..... (A kognitív funkciók örökletessége)
- 17.45–18.00.... **Kovács Katalin** (Szabadka) ..... A gyermekek szabadidős tevékenységének alakulása a lakóhely függvényében
- 18.00–18.15.... **Huszár Tamás** (Szabadka–Szeged)..... Az erőforrások szerepe a társas kapcsolatokban
- 18.15–18.30.... **Lajkó Brigitta** ..... Asszimilációkutatás a szabadkai magyar végzős
(Hajdújárás–Szeged)..... középiskolások körében
- 18.30–18.45.... **Horváth Tibor** ..... Megvalósíthatósági tanulmány egy magyar hőszivattyúgyár
(Péterréve–Sopron)..... létesítéséhez
(Természeti erőforrásaink gyakorlati hasznosítása)
- 18.45–19.00.... **Sterbik Sarolta**..... A Smart interaktív táblák felhasználásának gyakorlati
Vörös Flóra (Szabadka)..... lehetőségei az általános iskolák alsó osztályaiban

R É S Z L E T E S P R O G R A M

BÖLCSESZETTUDOMÁNYOK (HUMÁN) I.

Szekcióvezető: **Dr. Virág Zoltán** egyetemi docens (Szeged), **Dr. Csányi Erzsébet** egyetemi tanár (Újvidék),
Dr. Halupka-Rešetar Szabina docens (Újvidék), **Dr. Hózsá Éva** egyetemi tanár (Szabadka)

Elnöklők: **Kinyik Anita** (Budapest), **Vörös Judit** (Szeged)

- 13.30–13.45.... **Bús Natália** (Szabadka–Pécs)..... Kosztolányi számadásai
- 13.45–14.00.... **Köllő Zsófia** (Kolozsvar)..... Kultusz és irodalom egy kézirat Szent Korona-történetben
- 14.00–14.15.... **Kosányi Tamás** (Szabadka)..... Ép testben ép lelkek, avagy 2 az 1-ben
(Áldozatok találkozása)
- 14.15–14.30.... **Nagy Ferenc** (Szeged) ..... „és szerezzünk magunknak nevet”
(Baka István: Csak a szavak)
- 14.30–14.45.... **Tóth Viktória** (Pécs)..... Krétakörök
(Schilling Árpád „mássházai” törekvései)
- 14.45–15.00.... **Tóth Ágnes** (Szabadka)..... Psyché és Csokonai Lili a szenvedésben
- 15.00–15.15.... *S z ü n e t*

Elnöklők: **Tóth Ágnes** (Szabadka), **Bús Natália** (Szabadka–Pécs)

- 15.15–15.30.... **Bilibók Renáta** (Kolozsvar)..... A lélek halhatatlansága(i)
(Aranka György elmélkedésének és lehetséges inspirációs forrásainak vizsgálata)
- 15.30–15.45.... **Göröcsi Péter** (Pécs)..... „A világ, amiből kiveszett a remény”
- 15.45–16.00.... **Kovács Hédi** (Újvidék)..... Az elfolyt emlékezet
- 16.00–16.15.... **Sinka Annamária** (Szeged)..... Az intertextuális olvasat létjogosultsága Szabó Magda
A pillanat című regényében
- 16.15–16.30.... **Berényi Emőke** (Újvidék)..... Szótár-ÉN
- 16.30–16.45.... **Fekete Richárd** (Pécs)..... „1000 és 1 májusában / Mirákulum városában”

R É S Z L E T E S P R O G R A M

16.45–17.00.... *S z ü n e t*

Elnöklők: **Kosányi Tamás** (Szabadka), **Bilibók Renáta** (Kolozsvár)

- 17.00–17.15.... **Kiss Veronika** (Szeged)..... „Vértor hittelen éjjel”
(Vörösmarty Mihály: A két szomszédvár)
- 17.15–17.30.... **Flaman Szilvia** (Szabadka)..... A mesehősök lehetséges tipológiái
- 17.30–17.45 .... **Vörös Judit** (Szeged)..... A székek *képessége*
(A képiség és a nyelv összefüggése Eugène Ionesco
A székek című darabjában)
- 17.45–18.00.... **Mikes Géza** (Újvidék)..... Baudrillard szimulákrum-elmélete és a science fiction
- 18.00–18.15 .... **Neichl Nóra** (Pécs)..... Műferdítés
(Jevgenyij Svarc, Elbert János, Parti Nagy Lajos *A sárkány*)
- 18.15–18.30 .... **Bacsa Gábor** (Szeged)..... A „meztelen bohóc” és a krízis
(Tolnai Ottó képzőművészeti írói magatartásáról)
- 18.30–18.45.... **Kinyik Anita** (Budapest)..... Mulandóságörvénylés
(Esztétikai közelítések Szilágyi István *Kő hull apadó kútba*
című regényéhez)
- 18.45–19.00.... **Koncsos Kinga** (Pécs)..... Nemes Nagy Ágnes lélekzés-poétikája

R É S Z L E T E S P R O G R A M

BÖLCSESZETTUDOMÁNYOK (HUMÁN) II.

Szekcióvezető: **Dr. Silling István** egyetemi tanár (Szabadka), **Mgr. Németh Konc Éva** (Magyarkanizsa),
Dr. Utasi Csilla docens (Újvidék), **Beke Ottó** tanársegéd (Szabadka)

Elnöklők: **Zelena András** (Szeged), **Mándity Krisztina** (Becse–Budapest)

- 13.30–13.45.... **Markó István** (Szeged)..... Egy „régí könyv” az *Ősvigasztalás*ban
(Tamási Áron és az indiai halottkultusz)
- 13.45–14.00.... **Bózsó Tímea** (Szabadka)..... Félőlények a mesében
- 14.00–14.15.... **András Csaba** (Pécs)..... Három labirintus
- 14.15–14.30.... **Kovács Krisztina** (Szeged)..... Város és vidék találkozása Hunyady Sándor prózájában
és publicisztikáiban
- 14.30–14.45.... **Ferenczy Zsófia** (Pécs)..... Újrahasznosított életek
- 14.45–15.00.... **Turi Tímea** (Szeged)..... Tóth Mancsi és a többiek

15.00–15.15.... *S z ü n e t*

Elnöklők: **Ferenczy Zsófia** (Pécs), **Sinkovics Norbert** (Újvidék)

- 15.15–15.30.... **Zelena András** (Szeged)..... 'Rejtett dimenziók' *József Attila összes fényképeiben*
- 15.30–15.45.... **Vörös Dóra** (Pécs) ..... „Közel vagyunk Uram”
(Paul Celan költészetéről a szavak árnyékában)
- 15.45–16.00.... **Tülkös Terézia** (Szeged) ..... Emmanuel Lévinas és Maurice Blanchot nyelvkonceptiója
- 16.00–16.15.... **Komjáthy Zsuzsanna** (Pécs) ..... A Kegyetlenség karcolatai
- 16.15–16.30.... **Csincsik Anikó** (Ada–Szeged) ..... Vajdasági magyar nyelvhasználat
- 16.30–16.45.... **Bobok Anna** (Szeged) ..... „...He knows what I know” – vagy mit tudhat a fordítás
(Bruce Berling Nemes Nagy Ágnes-fordításairól)

16.45–17.00.... *S z ü n e t*

R É S Z L E T E S P R O G R A M

Elnöklők: Tülkös Terézia (Szeged), András Csaba (Pécs)

17.00–17.15....	Szügyi Edit (Újvidék).....	Az angol animációsfilm-címek magyarra fordításának eszköztára
17.15–17.30....	Szarvák Gabriella (Újvidék).....	A Magyar Nemzeti Tanács megválasztásának sajtóvisszhangja a Családi Körben és a Hét Napban
17.30–17.45....	Sinkovics Norbert (Újvidék).....	Nemzeti tanácsi választások az Újvidéki Rádió hírműsorában
17.45–18.00....	Mándity Krisztina ..... (Becse–Budapest)	Nyugati ikonográfiai elemek a magyarországi ortodox falképeken
18.00–18.15....	Litauszki Zoltán (Szeged).....	Árpád- és késő középkori pecsétgyűrűk a Dél-Alföldön
18.15–18.30....	Báló Zoltán (Zenta–Szeged).....	Görög kereskedők nyomában
18.30–18.45....	Ambrus Kinga (Mohol–Budapest)	Az „álmos mezőváros” országgyűlési képviselőt választ (Zenta, 1901)
18.45–19.00....	Negyela László ..... (Szabadka–Budapest)	„Ahol atyáim sírjai vannak” (Temetkezési szokások, sírfeliratok és szimbólumok a szabadkai zsidó temetőben)

R É S Z L E T E S P R O G R A M

MŰVÉSZETEK

Szekcióvezetők: **Samu János Vilmos** tanársegéd (Szabadka), **Mgr. Vitkay Ágota** docens (Újvidék),
Mgr. Lázár Tibor (Zenta), **Mgr. Kapitány Attila** docens (Újvidék)

Elnöklők: **Gidó Szende Melinda** (Kolozsvár), **Oláh Tamás** (Újvidék)

- 13.30–13.45.... **Szávin Zoltán** (Újvidék).....A természet diadala
- 13.45–14.00.... **Gidó Szende Melinda** (Kolozsvár)....Átváltozás
(Metamorphoses)
- 14.00–14.15.... **Toll Eleonóra**.....Visszhangok
Dodony Anikó (Újvidék)
- 14.15–14.30.... **Palásti Andrea** (Újvidék).....Short cuts (rövidre vágva)
(Dokumentum és fikció a fotográfiában)
- 14.30–14.45.... **Kelemen Emese**.....Blue
Juhász Irma
Merzsa Ildikó
Oláh Tamás (Újvidék)
- 14.45–15.00.... **Franciskovity Róbert**.....J-elfolyás
Kocsis Lenke
Török Erna
ifj. Rácz József (Újvidék)

ELŐSZÓ

A 9. Vajdasági Magyar Tudományos Diákköri Konferenciára 150-en regisztráltak a www.vmtdk.edu.rs portálon: Szerbiából (Vajdaságból) 90-en (közülük 24-en Magyarországon járnak egyetemre), 53-an Magyarországról, 6-an Romániából, és 1 fiatal kutató Szlovákiából.

Külön-külön terembe kerülnek – most először – a műszakosok és az élettelen természettudományok kutatói, és két-két terem igényelnek a társadalomtudományok és a humán tudományok képviselői. E nem remélt siker örömmel tölt el bennünket, mert arra enged következtetni, hogy rendezvényünknek életképes a koncepciója, és hogy eddig még nem rontottuk el azt, ami mint mozgási lehetőség adott volt az elmúlt években pályázati kereteket, tudományos potenciált, szervezési módokat illetően. A VMTDK-án megőrizzük a jó hangulatot, a pozitív, építő jellegű hozzáállást, a versenyjelleg helyett a bemutatkozásra helyezett hangsúlyt (csak szekcióelsőket nevezünk meg, így a jól sikerült produkcióknak mindenki örülni tud), diákelnökökre bízuk a vita vezetését. A VMTDK sikeréhez nagyban hozzájárul a kiegyensúlyozott tudományos igényesség, a komoly hozzáállás, egyszerűség.

Idei rendezvényünk házigazdája ismét, immár harmadszor a Technológiai Kar és annak dékánja, dr. Zavargó Zoltán, amiért külön köszönettel tartozunk.

A 9. VMTDK-án 150 fiatal fogja bemutatni, hogy választott hivatása eszközei által milyen módon tudja megfogalmazni önmagát, s ennek nélkülözhetetlen segédeszköze, dokumentuma a jelen kötet.

Csányi Erzsébet

A TDK-DOLGOZATOK ÖSSZEFOGLALÓI

27

DANUBIUS ÉS HUNGARIA

Politikától mentes és túlterhelt allegóriák a 19. század végén

Szerző: **D. HORVÁTH Gábor** egyetemi hallgató

Témavezető: **Dr. TAKÁTS József; Dr. ORBÁN Jolán**

Intézmény: Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék, Pécs

A historizmus a 19. század utolsó harmadában újra divatba hozta a figurális allegóriák köztéri elhelyezését. Míg a mesterségek, művészeti ágak, természeti képződmények allegóriái pusztán díszítő funkcióval bírtak, addig az országallegóriák ezen túlmutattak.

Az említett időszakban tekintem át a Hungaria-szobrok állításának célját, a budapesti Danubius-kút funkcióját, hogy kimutassam: az országallegória mindig egy etnikai-nyelvi nemzet allegóriája is, ezért képtelen egy soknemzetiségű terület, ország reprezentációjára. Ellenben a folyóallegória nemcsak egyesíthet egymástól távol levő területeket, de politikamentességével, valamint állandóságában is folytonos megújulásával bármilyen közösség, közösségek reprezentánsa tud lenni.

Kulcsszavak: **Duna, Danubius, Hungária, allegória, közösség, nemzet, reprezentáció**

DANUBIUS AND HUNGARIA

Allegories either freed from or overwhelmed by politics at the end of the 19th century

Author: **Gábor HORVÁTH**, student

Supervisors: **Dr. József TAKÁTS; Dr. Jolán ORBÁN**

Institution: University of Pécs, Faculty of Arts, Department for Modern Literary History and Theory, Pécs

Historicism had brought the location of figurative allegories in public spheres into fashion again in the last third of the 19th century. While the allegories of crafts, arts and natural formations merely bore a decorative function, the allegories of countries went beyond these.

I will provide an overview of the goal of placing Hungaria-statues in the above-mentioned period, the function of the Danubius-fountain in Budapest, in order to show that the allegory of a country is always an ethnical and lingual

P L E N Á R I S   T U D O M Á N Y O S   Ü L É S S Z A K

allegory of a nation as well, that is why it is unsuitable for representing a multinational territory or country. However, a current allegory is not only able to unite territories far away from each other, but it is also able to represent any community or communities with its freedom from politics and its continuous renewal despite its consistency.

Keywords: **Danube, Danubius, Hungaria, allegory, community, nation, representation**

A DUNA MISZTIKUMA

A Duna és a kortárs vajdasági magyar irodalom

Szerző: **NOVÁK Anikó** PhD-hallgató

Témavezető: **Dr. CSÁNYI Erzsébet** egyetemi tanár

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Modern Magyar Irodalom Doktori Iskola, Szeged

„Egyszer majd össze kellene gyűjteni a vajdasági magyar irodalom Duna-szövegeit, a Duna-hagyomány megnyilvánulásait” – jelenti ki Hózsza Éva *A vajdasági Tripartitum* című írásában. Fel is sorol néhányat ezek közül, és felhívja a figyelmet a folyóhoz kapcsolódó képzetek alakulására, változására.

Jelen dolgozat ehhez a gyűjtőmunkához szeretne hozzájárulni. Célja a kortárs vajdasági magyar irodalomban megjelenő Duna-motívum képzetkörének, identitásképző szerepének elemző bemutatása magyar és világirodalmi példákkal összevetve. A Dunáról való gondolkodás megkerülhetetlen alkotása, kiindulópontja Claudio Magris *Duna* című könyve. Érdekes megnézni, hogyan jelenik meg ez a mű a vajdasági magyar irodalomban, hogyan hat rá.

A folyóhoz szorosan kapcsolódik a híd motívuma, amely nagyon gazdag kultúrtörténeti hagyománnyal rendelkezik. A dolgozat szempontjából különösen a lerombolt hidak válnak fontossá, ugyanis az elemzés érinti a NATO által lebombázott Duna-hidak, valamint Újvidék szöveggé válását is.

Kulcsszavak: **kortárs vajdasági magyar irodalom, Duna, híd, Újvidék**

THE MYSTERY OF THE DANUBE

Contemporary Vojvodinian Hungarian literature and the Danube

Author: **Anikó NOVÁK**, PhD student

Supervisor: **Dr. Erzsébet CSÁNYI**, university professor

Institution: University of Szeged, Faculty of Humanities, Doctor's School of Modern Hungarian Literature

Danube-texts and the manifestations of the Danube-tradition in the Vojvodinian Hungarian literature should be collected – declares Éva Hózsza in her paper entitled *A vajdasági Tripartitum*. She lists some of these works and devotes attention to the changing notions about the river.

This paper wants to contribute to this collection. Its aim is to present and analyse the motive of the Danube in contemporary Vojvodinian Hungarian literature, and to compare these texts with other examples from Hungarian

and world literature. The primary work on thoughts about the Danube is the book *Danube* by Claudio Magris. It is interesting how this book appears in Vojvodinian Hungarian literature and how it affects it.

The motive of the bridge is closely linked to the river, and it has a rich cultural tradition. In our case the destroyed bridges are very important because the analysis also deals with the bombed bridges on the Danube and Novi Sad.

Keywords: **contemporary Vojvodinian Hungarian literature, Danube, bridge, Novi Sad**

MISTERIJA DUNAVA

Dunav i savremena vojvođanska mađarska književnost

Autor: **Aniko NOVAK**, III. godina postdiplomskih studija

Mentor: **Dr Eržebet ČANJLI**, univerzitetski profesor

Institucija: Univerzitet u Segedinu, Filozofski Fakultet, Doktorske studije Moderna mađarska literatura, Segedin

32

Treba da se prikupljaju Dunav-tekstovi i manifestacije Dunav-tradicije u savremenoj vojvođanskoj mađarskoj književnosti – izjavljuje Eva Hoža u spisu pod naslovom *A vajdasági Tripartitum*. Ona je nabrojala nekoliko od ovih tekstova i usmerava pažnju na promenu tumačenja reke.

Ovaj rad hteo bi da doprinese ovom prikupljanju. Cilj rada je predstavljanje, analiza motiva Dunava u savremenoj vojvođanskoj mađarskoj književnosti i upoređivanje sa drugim primerima iz mađarske i svetske književnosti. Temeljna knjiga mišljenja o ovoj reci je Dunav od Claudia Magrisa. Veoma je interesantno kako se ova knjiga pojavila u vojvođanskoj mađarskoj književnosti i kako se utiče na promene shvatanja.

Motiv mosta, koji ima bogatu kulturnu tradiciju, takođe je priključen tumačenjima ove reke. U našem slučaju važni su uništeni mostovi, jer analiza obilazi temu tekstualizacije bombardovanih mostova i Novog Sada.

Cljučne reči: **savremena vojvođanska mađarska književnost, Dunav, most, Novi Sad**

EGYÜTTÉLÉSI HAJLANDÓSÁG A DUNA MENTI VAJDASÁGBAN

Szerző: **MOHÁCSI Huba**, IV. évfolyam

Témavezető: **Prof. Dr. GÁBRITY MOLNÁR Irén** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

A dolgozat ismerteti a regionális identifikálódás és beilleszkedés formáját Vajdaságban, bemutatja a többnemzetiségű térségben tapasztalt együttélési hajlandóságot. Elemzésem fő célja az, hogy megvizsgálja a változókat, amelyek befolyásolják a többnemzetiségi együttélési hajlandóságot, illetve a konfliktuskészséget.

Analizálom a délszláv háború hatására jelentősen megváltozott térség demográfiai arculatát. A menekültek Vajdaságba telepődése megváltoztatta az etnikai struktúrát, amelyhez hozzájárult az is, hogy az itt élő nemzetiség egy része elhagyta az országot. A térség „elszerbesítése” hatott a lokális társadalom viselkedéselemeire is. A vajdaságiak a multikulturális létet valamikor előnyként élték meg, míg ma az itt élők egy része kényszerként kezeli ezt a tényt. A kisebbségeknél megfigyelhető az etnikai begubózás, az etnikai és a regionális tudat egybekapcsolt megélése.

A tanulmányban elemzem a vajdasági lakosság körében elvégzett empirikus kutatások eredményeit, valamint kérdőíves felméréssel igyekeztem adatokat gyűjteni a vajdasági magyar egyetemisták álláspontjáról az újonnan betelepültekről, toleranciaszintjük összefüggésében. Bár az adatok statisztikailag nem reprezentatívak az egész Vajdaság területére vonatkoztatva, kiértékelésük mindamellett értékes információkat fed fel, ha a megkötéseket figyelembe tartjuk.

Hipotézisem az, hogy az utóbbi évtizedekben közvetetten negatív hatással voltak az egyes emberek viselkedésére a szerb állam (háborút irányító) intézkedései, a politikai pártok propagandája, a média. Ugyanakkor megállapítom, hogy a családok szociális pozicionálása (elszegényedés, munkanélküliség), az etnikai incidensek megélése is befolyásolta a lakosság együttélési hajlandóságát.

Kulcsszavak: **multietnikus Vajdaság, menekülthullámok, tolerancia**

THE COHABITATION WILLINGNESS AMONG THE ADULT POPULATION OF THE DANUBE REGION

Author: **Huba MOHÁCSI**, 4th year student

Supervisor: **Iréen GÁBRITY MOLNÁR** PhD, university professor

Institution: University in Novi Sad, Teacher Training Faculty in Hungarian, Subotica

The present study discusses the regional identification and accommodation forms in Vojvodina, introduces the cohabitation willingness in this multiethnic region. The purpose of the analysis is to examine the variables that influence the multiethnic cohabitation willingness as well as sources of conflict.

Concerning the demographic effects of the South-Slavic war, it can be stated that the ethnic structure of Vojvodina has been changed as a result of refugees' settling into Vojvodina as well as the migration of the habitants of the region. The behavior of the local society has been affected by the population becoming more Serbian. The habitants of Vojvodina used to look upon multicultural form of living as an advantage; however, those who presently live in the region consider it to be a constraint. Among minorities the phenomenon of withdrawing can be noticed and the junction of the ethnic and regional identification.

In the present study I analyze the empirical research conducted among the inhabitants of Vojvodina as well as I gathered data from the Hungarian students in Vojvodina about their opinion of the newly settled refugees and the students' level of tolerance with the method of questionnaire. The results are not representative statistically (concerning the total territory of Vojvodina), however, their analysis is valuable.

According to my hypothesis, during the last decades the following events and affairs had indirect negative effects on the behavior of the region's population: the war arrangements and steps of the state, the propaganda of the political parties, media. Meanwhile, I believe, that the families' social position (poverty, unemployment) and ethnic incidents have also influenced the cohabitation willingness.

Keywords: **multiethnic Vojvodina, refugee waves, tolerance**

SKLONOST KA SAŽIVOTU U PODUNAVSKOJ MULTIETNIČKOJ VOJVODINI

Autor: **Huba MOHAČI**, IV. godina studija

Mentor: **Prof. Dr. Irena GABRIĆ MOLNAR** redovni profesor

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku, Subotica

U radu je izložen specifičan vid regionalne identifikacije u Vojvodini i prikazuje sklonost ka saživotu u multinacionalnoj sredini. Cilj rada je predvideti one promenljive koje utiču na sklonost za zajednički život u multikulturalnoj sredini ili pak na konflikte.

Polazim od analize strukture stanovništva u Vojvodini, koja se promenila usled migracionih tokova i rata u bivšoj Jugoslaviji. Dolazak izbeglica je promenio etničku strukturu stanovništva u regionu, a istovremeno na ovu promenu su uticali i drugi emigracioni talasi. Naseljenje izbeglica je uticalo i na ponašanje i način života autohtonog stanovništva u Vojvodini. Dok su nekada vojvodani tvrdili da je saživot u multikulturalnoj sredini prednost, veliki deo njih danas misli da je to teret. Kod nacionalnih manjina primećujemo zatvorenost etničke zajednice, kao i da se mešaju etnički i regionalni identiteti.

U studiji analiziram rezultate aktuelnih empirijskih istraživanja koji su sprovedeni u krugu vojvodana. Sproveo sam anketiranje studenata Mađarske nacionalnosti na temu identiteta i nastojao sam identifikovati nivo njihove tolerancije prema izbeglicama. Podaci nisu reprezentativni za celu Vojvodinu, ali dobio sam važne informacije o raspoloženju studenata.

Moja hipoteza je, da su u Srbiji poseban negativan uticaj na saživot raznih nacionalnosti uticali sledeći faktori: ratnohušakački stavovi Miloševićeve države, propagande političkih stranaka i medija. Takođe tvrdim da je pogoršano socialno stanje porodice, loše iskustvo o etničkim sukobima uticali na negativnu naklonost za zajednički život u multinacionalnoj regiji

Ključne reči: **multinacionalna Vojvodina, izbeglički talasi, tolerancija**

JOGTÖRTÉNETI JEGYZET A DUNA BIZOTTSÁGHOZ

Szerző: **MIHALEK Ágnes**, IV. évfolyam

Témavezető: **Dr. BORDÁS Bernadett** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Jogtudományi Kar, Újvidék

Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium

36

A Duna Bizottság története szorosan kapcsolódik a szabad hajózás elvéhez a Dunán, melyet először a Bécsi Kongresszuson fogalmaztak meg 1815-ben. Magát a Bizottságot 1856-ban alapították meg a Párizsi Békeszerrződéssel, mellyel véget ért a krími háború. Az Európai Duna Bizottság fő feladata a dunai szabad hajózás feltételeinek megteremtése volt. Az első világháborút követően 1921-ben megkötötték a Párizsi Dunai Egyezmény, melynek keretein belül meghozták a Dunáról szóló végleges szabályzatot, és megalakult a Nemzetközi Duna Bizottság. Végül, a második világháború végével, ismét megfogalmazták a dunai szabad hajózás jogi kereteit. A Belgrádi Hajózási Dunai Egyezmény aláírásával 1948-ban megalakul a Duna Bizottság, mely nemzetközi szervezetnek a célja az egyezményben megfogalmazott célok megvalósítása. Az egyezmény célja a dunai szabad hajózás biztosítása a Dunamenti országok érdekeivel és szuverén jogaival összhangban, valamint a nemzetközi gazdasági és kulturális kapcsolatok megerősítése, a Duna Bizottság pedig olyan tevékenységeket végez, melyekkel elősegíti a dunai szabad hajózás fejlődését.

A kilencvenes években Közép- és Kelet-Európában bekövetkezett változások hatására a Belgrádi Egyezmény felülvizsgálatára került sor 1998-ban, a Kiegészítő Jegyzőkönyv aláírásával, melynek értelmében Németország is a Duna Bizottság tagországaihoz csatlakozott, valamint Horvátország és Moldávia. Emellett lehetővé vált az is, hogy a nem part menti országok is a nemzetközi szervezet tagjává válhassanak. 2003 óta folyamatban van a Belgrádi Egyezmény felülvizsgálatának második szakasza. A dunai hajózás gazdasági jelentőségét az a tény is bizonyítja, hogy a felülvizsgált Duna Egyezményhez szeretne csatlakozni Franciaország és Törökország mellett az Európai Unió is.

Jelenleg a Duna Bizottság tagországai a következők: Ausztria, Bulgária, Horvátország, Magyarország, Moldávia, Németország, Oroszország, Románia, Szerbia, Szlovákia, Ukrajna. 1954 óta a bizottság székhelye Budapesten van, a bizottság hivatalos nyelve a német, az orosz és a francia.

Kulcsszavak: **Duna Bizottság, szabad dunai hajózás, Belgrádi Dunai Hajózási Egyezmény**

NOTES TO THE LEGAL HISTORY OF THE DANUBE COMMISSION

Author: **Ágnes MIHALEK**, 4th year student

Supervisor: **Bernadett BORDÁS** university professor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Law
Hungarian College for Higher Education in Vojvodina

The legal history of the Danube Commission is strictly attached to the principle of free navigation on the river Danube. This principle was first introduced at the 1815 Vienna Congress. The Danube Commission was established in the documents of the 1856 Paris peace agreement, which followed the Crimean war. The main task of the Commission was to secure the implementation of free navigation on the river Danube. After the ending of the First World War the 1921 Paris agreement laid down the final rules on Danube and the International Danube Commission was established. Finally, following the Second World War the Belgrade Convention regarding the regime of navigation on the Danube was drawn up in 1948, and the Danube Commission has been established as an international intergovernmental organization. The primary tasks of the Danube Commission activity are provision and development of free navigation on the Danube for the commercial vessels flying the flag of all states in accordance with interests and sovereign rights of the member-states of the Belgrade Convention, as well as strengthening and development of economical and cultural relations of the said states among themselves and with the other countries.

After the political and economic changes which took place in Central and Eastern Europe in the nineties the revision of the 1948 Belgrade Convention has been initiated, which resulted in the 1998 Protocol. This document made possible for Germany to become one of the members of the Danube Commission, and the same is true for Croatia and Moldova. One very important novelty is the opportunity given to non-riparian countries to become member states of the organization. In 2003 the second phase of the revision of Danube Convention has begun. The economic significance of the Danube-navigation is confirmed also by the fact that the European Union, France and Turkey are interested to accede to the revised Danube Convention.

Today, the member-states of the Danube Commission are the Republic of Austria, the Republic of Bulgaria, the Republic of Hungary, the Federal Republic of Germany, the Republic of Moldova, the Russian Federation, Romania, the Republic of Serbia, the Slovak Republic, Ukraine and the Republic of Croatia. Since 1954 the Commission has its seat at Budapest. The official languages of the Danube Commission are German, Russian and French.

Keywords: **The Danube Commission, free navigation on the Danube, The Belgrade Convention**

BELEŠKE O ISTORIJATU DUNAVSKE KOMISIJE

Autor: **Agneš MIHALEK**, IV. godina studija

Mentor: **Bernadet Dr BORDAŠ**, profesor univerziteta

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Pravni fakultet, Novi Sad

Kolegijum za visoko obrazovanje vojvodanskih Mađara

38

Istorijat Dunavske komisije tesno je vezan uz načelo slobodne plovidbe Dunavom koje je prvi put ustanovljeno na Bečkom kongresu 1815. godine. Sama Dunavska komisija osnovana je 1856. godine Pariskim sporazumom o miru kojim je okončan krinski rat. Glavni zadatak Evropske Dunavske komisije bio je da obezbedi ostvarivanje slobodne plovidbe na reci Dunav. Nakon okončanja prvog svetskog rata 1921. godine potpisan je Pariski sporazum o utvrđivanju konačnog pravilnika o Dunavu i osnovana Međunarodna Dunavska komisija. Najzad, u periodu posle završetka drugog svetskog rata ponovo se određuje pravni okvir za obezbeđivanje slobodne plovidbe Dunavom. Donosi se Beogradska konvencija o režimu plovidbe na Dunavu 1948. godine i osniva Dunavska komisija kao međunarodna organizacija za potrebe implementacije Konvencije. Cilj Konvencije je da obezbedi slobodnu plovidbu na Dunavu u skladu sa interesima i suverenim pravima podunavskih zemalja kao i da obezbedi konsolidaciju međunarodnih ekonomskih i kulturnih veza, a Dunavska komisija ima za zadatak da promoviše aktivnosti kojima se podstiče razvoj slobodne plovidbe na reci Dunav. Posle promena koje su nastale devedestih godina u srednjoj i istočnoj Evropi inicirana je revizija Beogradske konvencije iz 1948. godine, koja je okončana potpisivanjem Dopunskog protokola 1998. godine. Ovaj protokol je omogućio da član Dunavske komisije postane Nemačka, kao i nove države Hrvatska i Moldavija. Takođe je omogućeno da i nepribrežne države postanu članice ove međunarodne organizacije. Od 2003. godine je u toku rad na drugoj fazi revizije Dunavske konvencije. Ekonomski značaj plovidbe na reci Dunav potvrđuje i činjenica da se revidiranoj Dunavskoj konvenciji žele priključiti Evropska unija, Francuska i Turska.

Trenutno su zemlje članice Dunavske komisije: Nemačka, Austrija, Slovačka, Mađarska, Srbija, Hrvatska, Rumunija, Bugarska, Moldavija, Ukrajina, Rusija. Od 1954. godina kancelarija Dunavske komisije nalazi se u Budimpešti. Oficijalni jezici su ruski, francuski i nemački.

Ključne reči: **Dunavska Komisija, slobodna plovidba na Dunavu, Konvencija o režimu plovidbe na reci Dunav**

HÚS, AMI MINKET (T)AKAR

Szerző: **CSÖNGE Tamás**, V. évfolyam

Témavezető: **Dr. ORBÁN Jolán** egyetemi docens

Intézmény: Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi kar, Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék, Pécs

Mit tettek a horrorfilmek Antonin Artaud és Gilles Deleuze szervek nélküli testével? Miként érdemes tipologizálni a vásznon megjelenő lelketlen hús, látszattestek, test nélküli szervek, androgün humunkuluszok töménytelen tömegét? Milyen arcot visel a Másik, az Ismeretlen, a szorongató és érthetetlen borzalom a huszadik és huszonegyedik század mozijában? Hová rejtőzik manapság a Félelem Titokzatos Tárgya, ha meg akar rémíteni? Hogyan vált anti-individuummá a Gonosz? Mit nevezhetünk női, illetve férfihorrornak? Hogyan metsszünk bele a pszichoanalízis, a dekonstrukció vagy más elméleti diskurzus pengéjével abba az anyagba, mely egyszerre született egy vizuális szügesztio jegyében a nagyközönség zsigeri kielégítésének szándékával (mint a pornófilm), és tudhat maga mögött egy erős, de csak a szakavatott szem számára megmutatkozó filozófiai hátteret? Hogyan közelíthetünk a történetekhez, melyek interpretáció helyett experimentációra szólítanak fel?

Néhány reprezentatív horrorfilm segítségével próbálunk meg nyomozni a válaszok után, David Cronenberg, Sam Raimi, Peter Jackson, John Carpenter, Don Siegel és más rendezők közreműködésével. Átalakulások, egybeolvadások, feldarabolások és szétszabdalások, beépítések és kiszakítások hullámmásán át igyekszünk felismerni e tünetek mögött megbúvó eszköztárat és eszmerendszert.

Kulcsszavak: **horrorfilm, testkoncepciók, nemiség, Deleuze, Cronenberg, Carpenter, Raimi**

BODIES OF (D)ANGER

Author: **Tamás CSÖNGE**, 5th year student

Supervisor: **Dr. Jolán ORBÁN** associate professor

Institution: University of Pécs, Faculty of Humanities, Department of Modern Literature, Pécs

What have the horror movies done with Antonin Artaud's and Gilles Deleuze's concept of „body without organs”? In what way should we methodize the enormous crowd of soulless meat, guised bodies, organs without bodies and androgyne humunculi? How does the face of the mysterious Other, the Unknown, the monstrosity changed in the cinema of the late 20th century? Where does the Obscure Object of Fear hides nowadays when it wants to scare you? What does the anti-individual mean when we talk about the Evil? Can we distinguish male and female horror? How

P L E N Á R I S T U D O M Á N Y O S Ü L É S S Z A K

should we intersect with the blade of psychoanalysis, deconstruction or other theoretical discourse to the material which in the same time born under the sign of visual suggestion to fulfill the common audience (like porn movies) and have a strong philosophical background which can be reached only by the professionals? How can we analyze these stories which are instead of calling us for the interpretation invite us to experience them?

We try to investigate these topics with the support of some representative horror movies and the assistance of the most important directors such as David Cronenberg, Sam Raimi, Peter Jackson, John Carpenter, Don Siegel and others. We intend to identify the toolbar and the ideology behind the phenomena of transformations, fusions, dismemberments, split-ups, incorporations and tear outs.

Keywords: **horror movies, body concepts, sex, Deleuze, Cronenberg, Carpenter, Raimi**

A LOPÓTÖK (*LAGENARIA SICERARIA* [MOLINA] STANDL.) KABAKTERMÉSE MORFOLÓGIAI TULAJDONSÁGAINAK VARIABILITÁSA

Szerző: **PÁSZTOR Mónika**, IV. évfolyam

Témavezető: **Dr. BERÉNYI János** tudományos tanácsos

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Mezőgazdasági Kutatóintézet, Újvidék

A lopótök (*Lagenaria siceraria*) egyike a legrégebben termesztett növényeknek, ezért nagy változatosság jellemzi és lehetővé teszi a különféle felhasználási módokat. A változatosság különösen a kabaktermésre érvényes. A munka célja a lopótök kabaktermése morfológiai tulajdonságainak variabilitásvizsgálata volt. A szántóföldi kísérlet beállítására az újvidéki Mezőgazdasági Kutatóintézet petrőci állomásán került sor 2009-ben. Az kísérletben az intézet 35 tételből álló, a LAG jelzést követő számmal jelölt, a világ minden tájáról származó fajtagyűjtemény szerepelt. Fajtánként 5 növényt ültettünk üvegházban nevelt palántáról támrendszer mellé 1,25 m tőtávolságra. A tenyészidő alatt rendszeres kézi kapálás, csepegtető öntözés, kártevők és betegségek elleni vegyszeres védekezés és támrendszerre való kézi felvezetés biztosította a növények számára az optimális növekedést és fejlődést.

A kabaktermések morfológiai tulajdonságainak (nagyság, a felület színe és kinézése, a kabak alakja) felvételezése a vegetáció alatt kezdődött és a következő év márciusában, utóérés után fejeződött be. A kísérlet adatbázisát a termések hosszának és szélességének mérése, a termés felületének és alakjának leírása, a kabaktermésekről készült digitális képfelvételek és a kiszáritott termésekből készült kollekció alkották. A termések nagysága a fajtától függően az apró, alig 10 cm hosszúságtól az óriás, 250 cm hosszúságot is elérő tartományon belül mozgott.

A még éretlen termések színe változatos de az utóérlelt, lecsiszolt, száraz termések színe a fajtától függetlenül mindig világosbarna. A még éretlen termések egyszínűek vagy tarkák lehetnek. Az egyszínű termések színe fehér, sárgászöld vagy sötétzöld. A tarka termések zötétzöld alapon világos színű foltokkal tarkítottak. A termés felülete leggyakrabban sima. Csak néhány fajtánál figyelhető meg szemölcsös vagy bordás felületű termés. A termés alakja alapján a vizsgált fajták 8 csoportba sorolhatók: (1) gömb, (2) henger, (3) hosszú nyakú, (4) rövid nyakú, (5) körte alakú, (6) kiszélesedő nyakú, (7) baseball ütő alakú és (8) kolbásztök. A termés alakja alapján megalkotott csoportokon belül különböző nagyságú, színű és felületű terméseket adó fajták találhatók.

A munka eredményei a lopótök kabakterméseinek dekoratív és más célú felhasználásához valamint a lopótök genetikai vizsgálatához szolgálhatnak alapul.

Kulcsszavak: lopótök, *Lagenaria siceraria*, kabaktermés, morfológia, variabilitás

VARIABILITY OF MORPHOLOGY OF BOTTLE GOURD (*LAGENARIA SICERARIA* [MOLINA] STANDL.) FRUITS

Author: **Mónika PÁSZTOR**, 4th academic year

Supervisor: **Dr. János BERÉNYI** scientific advisor

Institution: University of Novi Sad, Institute of Field and Vegetable Crops, Novi Sad, Serbia

The bottle gourd (*Lagenaria siceraria*) is one of the oldest cultivated plants in the world, and therefore it is characterized by high variability which is the basis of different uses. The diversity is particularly related to fruits. The aim of this research was to study the variability of morphological properties of bottle gourd fruits. The field experiment took place in 2009 at the experimental field of the Institute of Field and Vegetable Crops in Novi Sad. A collection consisted of 35 accessions designated as LAG followed by a number and collected from all over the world was studied. 5 plants of each variety were planted near a fence at 1.25 m distance between plants by plantlets produced in glasshouse. Regular hand hoeing, drip irrigation, chemical pest and disease control and hand assistance for climbing the vines during the growing season attributed to optimal conditions necessary for normal development and growth of plants.

The morphological properties of the fruits (size, color and texture of the surface and shape) were observed during the vegetation period and completed next March after full ripening was achieved. The experiment yielded a database consisting of measurements of the length and width of the fruits, description of the color and texture of the surface and shape of the fruits, digital video recordings of the fruits and a collection made from dried and cleaned fruits. Depending of the variety the size of the fruits ranged from small fruits of 10 cm in length up to giant fruits measuring 250 cm in length.

The color of the immature fruits varied but the dry, ripe fruits were all brown in color regardless of the variety. The color of the immature fruits may be solid (white, yellow-green or dark green) or variegated (dark green basic color with light-colored patches). The fruit surface is usually smooth. Only a few varieties of ribbed or warty surface could be observed. Based on the shape of the fruit the varieties tested were divided into 8 groups: (1) spheric, (2) cylindric, (3) long-necked, (4) short-necked, (5), pear-shaped, (6) with expanded neck, (7) baseball shaped and (8) cucuzza. Accessions within this groups differ in size, color and texture of the surface of the fruit.

The results of this research could of value for decorative use of bottle gourd fruits as well as for genetic investigations of this plant.

Keywords: **bottle gourd, *Lagenaria siceraria*, fruit, morphology, variability**

VARIJABILNOST MORFOLOŠKIH OSOBINA PLODA VRGA (*LAGENARIA SICERARIA* [MOLINA] STANDL.)

Autor: **Monika PASTOR**, IV. godina studija

Mentor: **Dr Janoš BERENJI**, naučni savetnik

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad

Vrg (*Lagenaria siceraria*) je jedan od najstarijih gajenih biljaka u svetu, i zato se karakteriše velikom varijabilnošću koja je osnov za različite upotrebe. Raznolikost se posebno odnosi na plod. Cilj ovog istraživanja je bio da se ispita varijabilnost morfoloških svojstava ploda vrga. Poljski eksperiment je izveden u 2009. godini na oglednom polju Instituta za ratarstvo i povrtarstvo u Novom Sadu. Ispitavana kolekcija se sastojala od 35 sorti vrga označenih sa LAG i određenim brojem a sakupljena je iz svih krajeva sveta. Po 5 biljaka za svaku sortu posađeno je pored žičane ograde na 1,25 m udaljenost između biljaka putem rasada proizvedene u stakleniku. Redovnim ručnim okopavanjem, zalivanjem metodom kap po kap, hemijskom zaštitom od štetočina i bolesti i ručnim usmerivanjem loza na ogradu obezbeđivani su optimalni uslovi za rast i razviće biljaka tokom celog vegetacionog perioda.

Posmatranje morfoloških osobina ploda (veličina, boja i tekstura površine i oblik) vršeno je toku vegetacionog perioda i završeno je u martu naredne godine posle potpunog sazrevanja plodova. Eksperiment je poslužio za sastavljanje baze podataka koja se sastoji od merenja dužine i širine ploda, opisa boje i teksture površine i oblika ploda, digitalnih snimaka plodova i zbirke napravljene od suvih, očišćenih plodova. Zavisno od sorte veličina ploda se kretala od sitnih plodova dužine svega 10 cm do džinovskih plodova dužine 250 cm.

Boja nezrelog ploda je varirao, ali su suvi, zreli plodovi braon boje bez obzira na sortu. Nezreli plodovi mogu biti jednobojni (bele, žuto-zelene ili tamno zelene boje) ili šareni (tamno zelena osnovna boja sa svetlim flekama). Površina ploda je obično glatka. Samo nekoliko sorti se odlikuje rebrastom ili naboranom površinom. Na osnovu oblika ploda ispitivane sorte su svrstane u 8 grupa: (1) loptasti, (2) cilindrični, (3) sa dugačkim vratom, (4) sa kratkim vratom, (5), kruškoliki, (6) sa proširenim vratom, (7) u obliku bejzbol palice i (8) tikva kobasica. Sorte unutar ovih grupa se razlikuju po veličini, boji i teksturi površine ploda.

Rezultati ovih istraživanja mogu biti od koristi za dekorativnu primenu ploda i genetička istraživanja vrga.

Ključne reči: **vrg, *Lagenaria siceraria*, plod, morfologija, varijabilnost**

A MANDULA-MAGDARÁZS SZŰZNŐSTÉNYES CSAPDÁZÁSA KÜLÖNBÖZŐ TÍPUSÚ CSAPDÁKKAL, VALAMINT PÁROSODÁSI VISELKEDÉSÉNEK MEGFIGYELÉSE

Szerző: **VARGA Ákos**, MSc hallgató

Témavezető: **Dr. HALTRICH Attila** egyetemi docens; **Dr. SZŐCS Gábor** tud. osztályvezető

Intézmény: Budapesti Corvinus Egyetem, Kertészettudományi Kar, Rovartani Tanszék

A mandula-magdarázs (*Eurytoma amygdali* End.) első, 1997 évi megjelenése óta, folyamatosan megtalálható a faunánkban. Célkitűzésem az volt, hogy a kártevő rajzásmenetének előrejelzéséhez kidolgozzam a szűznőstényes csapdázás módszereit.

A mandula-magdarázs párosodási viselkedését Petri-csészében, közvetlen vizuális megfigyelés és videokamerás felvételek segítségével elemeztem.

A csapdázási kísérleteket Gazdagréten (Budapest) 2008. április 29-én kezdtem el. Választ kerestem arra, hogy lap, vagy háromszög alakú csapdával (mindkettő ragacsos, Csalomon MTA NKI) lehet eredményesebben csapdázni a kártevőt. A következő csapdázási kísérlet során három különböző magasságba helyeztem ki a csapdákat. Ennek a célja az volt, hogy megtudjam, hogy a vertikális elhelyezés befolyásolja-e a csapdázás eredményét. Ezt a kísérletet 2008. május 10-én kezdtem el.

A párosodás megfigyelése során megállapítottam, hogy a darázs friss zöld mandula jelenléte nélkül nem párosodik, míg ha behelyeztem a gyümölcsöt, akkor igen.

A lap csapda átlagos napi fogása 0,45 darab, míg a ragacs csapdáé 0,80 darab volt, de ezek az átlagos fogások szignifikánsan nem különböztek egymástól.

A magasságfüggő csapdázás esetén, a talajszinten kihelyezett csapdák nem fogtak egyetlen darazsat sem. A korona alsó részébe elhelyezett csapda átlagos napi fogása 0,9 darab volt, míg a korona felső szintjében lévőké 1,4 darab. A talajszinten kihelyezett csapdák zéró fogása szignifikánsan különbözött a korona alsó és felső szintjében lévőektől, míg a korona alsó és korona felső szintjében lévő csapdák fogása szignifikánsan nem különbözött egymástól.

A párosodás megfigyelések során egyértelművé vált, hogy a nőstény termeli a hím csalogatásához szükséges feromon anyagot, valamint, hogy a zöld mandula nélkül nem párosodnak a darazsak.

A csapdatípusok fogási értékei szignifikánsan nem különböztek egymástól, tehát mind a két típus alkalmas szabadföldi kísérletekre.

A vertikális kísérlet eredményei bebizonyították, hogy a csapdák talajszinttől való távolsága befolyásolja a fogási eredményeket.

Kulcsszavak: kártevő, párosodás, csapdázás

TRAPPING OF ALMOND SEED WASPS BY VIRGIN FEMALES USING DIFFERENT TRAP TYPES, AND OBSERVATION OF MATING BEHAVIOR

Author: **Ákos VARGA**, MSc. student

Supervisor: **Dr. Attila HALTRICH** docent; **Dr. Gábor SZŐCS** Head of Dept. Zool., PPI HAS

Institution: Corvinus University of Budapest, Faculty of Horticulture, department of Entomology

Following its first appearance in 1997, the almond seed wasps (*Eurytoma amygdali* End.) established itself in our fauna. The objective of this study was to establish methods of using female-baited traps for monitoring this pest.

I studied the mating behavior of the almond seed wasps in Petri-dish tests, by visual observations and by using video camera.

Field trapping tests were conducted at Gazdagrét. Sheet and triangular type of traps (both sticky, Csalomon, PPI HAS) were compared. The test started at 29 April, 2008. In the subsequent test, triangular traps were placed out at three different height (Csalomon RAG). The aim of this test was to study whether vertical placement influences captures. This test started at 10 May 2008.

I observed that mating occurs only in the presence of developing almond fruit.

The mean daily captures of sheet traps were 0.45 males, while that of the triangular traps 0.80 males. However, means did not differ significantly from each other.

In the second test, traps placed out at the ground level did not catch any males. Mean daily captures of traps placed out on the lower part of the foliage was 0.9 males, while that of placed out on the upper part of the foliage 1.4 males. Zero captures at ground level differed statistically significantly from captures recorded at either the upper or the lower level of the foliage. No statistical differences were found between captures obtained at the lower versus the upper level of the foliage.

My observations of mating revealed that female wasps emitted pheromone, however, only in the presence of developing almond fruit.

As mean captures of the tested trap types did not differ significantly, both can be recommended for monitoring.

It has been proved that vertical placement of traps (above ground level) influences captures.

Keywords: **almond seed wasps, mating, traps**

PRIKUPLJANJE BADEMOVE OSICE KORIŠĆENJEM RAZLIČITE TIPOVE ZAMKE SA ŽENSKIM JEDINKAMA I POSMATRANJE PONAŠANJA U PERIODU PARENJA

Autor: **Akoš VARGA**, MSc student

Mentori: **Dr. Attila HALTRICH**, docent; **Dr. Gábor SZŐCS**, Dep. za Zool., PPI HAS

Institucija: Univerzitet Corvinus, Fakultet za hortikulturu, departman za entimologiju, Budimpešta

Bademova osica (*Eurytoma amygdali* End.) prvi put je 1997. godine pronađena, i od tad redovno se pojavljuje u našim faunama.

Cilj ovog istraživanja je bio ispitivanje efikasnosti i metode korišćenja ženskih jedinka kao mamaca u zamkama, za prognoziranje rojenja bademove osice.

Studiranje ponašanja je izvedeno u laboratoriji u Petri-šoljama, vizualnim posmatranjem i pomoću video kamere.

Terensko ispitivanje zamke je izvedeno na teritoriji Gazdagret u Budimpešti. U eksperimentima pločasti i trouglasti tipovi zamke bili su upoređeni (oba su lepljivi Csalomon, PPI HAS). Testovi su počeli 29. aprila 2008. godine. U paralelnom eksperimentu trouglaste zamke su bile postavljane u tri različite visine, pomoću kojih je ispitivan uticaj vertikalne pozicije na broj uhvaćenih jedinka. Ovi testovi su započeti 10. maja 2008.god.

Tokom laboratorijskih eksperimenata primetio sam da se proces parenja odigrava samo u blizini zelenog badema.

Prosečan broj dnevno uhvaćene muške ose je bio 0.45 komada u slučaju pločaste zamke, dok 0.8 kom. kod trouglaste zamke. Dobijeni rezultati statistički ne pokazuju značajno odstupanje.

U drugom testu, zamke koje su postavljene neposredno iznad zemlje nisu uhvatili ni jednu mušku osu, u donjem delu krune uhvaćeno je 0.9, a u gornjem delu krune 1.4 komada dnevno. Broj jedinki u zamkama iznad zemlje i u visini krune statistički značajno razlikuje, dok razlika između gornjeg i donjeg dela krune nije signifikantna.

Posmatranje ponašanja ose tokom parenja potvrdilo je da ženske ose emituju feromone, ali samo u prisustvu zelenog ploda badema.

Prosečan broj uhvaćenih osa kod pločaste i trouglaste zamke ne razlikuje se značajno, oba mogu da se preporuča za prognozu rojenja bademove osice.

Potvrđeno je da vertikalni raspored utiče na efikasnost postavljene zamke.

Ključne reči: **bademova osica, parenje, zamka**

A *PTILOtus EXALTATUS* „JOEY” NEVŰ NÖVÉNY FEJLŐDÉSÉNEK ÉS ALKALMAZÁSÁNAK KÖVETÉSE SZÁRAZSÁGI FELTÉTELEK MELLETT, VALAMINT EGY ÚJ FAJ BEVEZETÉSE A VIRÁGZÓ ZÖLD FELÜLETEKRE

Szerző: **PETES Csilla**, abszolvens

Témavezető: **Mgr. POTKONYÁK Ágnes** egyetemi tanársegéd

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Mezőgazdasági Kar, Tájépítészeti Szak, Újvidék
Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium

Az utóbbi években tanúi vagyunk a változó éghajlati viszonyoknak.

Mindinkább a fogsikorgató jeges telek és a forró, perzselő nyarak dominálnak régiókon, megsemmisítvén a nyári hónapokban a virágfelületeket, különösen azokon a területeken, melyek nincsenek ellátva locsolórendszerrel.

Ebből kifolyólag folyamodtunk ahhoz az elhatározáshoz, hogy olyan növényekből válogassunk a kutatás témájára, melyek a természet váratlan fordulataira nézve is kitűnően viselkednek.

Fő célunk az, hogy kövessük a növény fejlődését, alkalmazását, mutatósságát és olyan zöld felületekre ültessük, ahol az öntözési lehetőség minimális, vagy egyszerűen lehetetlen. Ilyenkor körforgalmakra gondolunk, ahol mindig túlterhelt az infrastruktúra (közlekedés), szinte kivitelezhetetlen, hogy időnként megálljon a tartálykocsi öntözés céljából.

Így jutottunk el egy különleges ritka faj, a *Ptilotus exaltatus* „Joey” nevezetű növény neveléséhez.

A kutatás folyamán értékeltük a növény mutatósságát, magasságát, a virágok számát, színét, a virág szár hosszát, a levelek számát, nagyságát, színét stb.

Alkalmazása száraz helyeken, ház környékén, cserepekben, évelőkertben és nyilvános zöld területeken ajánlott.

A *Ptilotus exaltatus* növényvel megnöveltük az eddig alkalmazott növények számát a zöld felületeken. Nem csak díszítő elemeivel – színével, alakjával, formájával –, hanem bőséges és fokozatos virágzásával is elnyerheti a tervezők, kertészek és virágkedvelők tetszését.

Kulcsszavak: perzselő nyár, száraz helyek, nehézkes öntözés, szukcesszív (fokozatos) virágzás

MONITORING OF DEVELOPMENT AND USE OF PLANT SPECIES *PTILOTUS EXALTATUS* “JOEY” IN TERMS OF ADAPTATION TO DROUGHT AND THE INTRODUCTION OF NEW FLORAL SPECIES ON GREEN AREAS

Author: Csilla PETES, final year student

Supervisor: Ágnes POTKONYÁK, M. A.

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Agriculture, Department of Landscape Architecture, Novi Sad
Hungarian College for Higher Education in Vojvodina

We have been witnessing climate changes in recent years. Very cold winters with heavy frosts and extremely hot summers prevail in our region, destroying floral areas, especially in areas which are not equipped with irrigation systems.

For this reason, we decided that the topic of our research should be selecting plant species that tolerate the above new conditions.

The main aim is to monitor the development, implementation and ornamental values of plant species by planting them on green areas where there is no irrigation system or the possibility of watering is minimal, for example, in roundabouts where the traffic is heavy and watering from tanks is almost impossible. Thus we selected and started producing a rare and unusual plant called *Ptilotus exaltatus* “Joey”.

During our research, we estimated decorative values, plant height, number of flowers, length of inflorescence, number of leaves, size, colour, ect. The plant can be grown in dry sections of gardens and yards, in pots, perennial gardens and in public parks.

With the species *Ptilotus exaltatus* we have increased the number of applicable plant species on green areas. With new decorative elements such as new colour, new shape and form of flowers and plant, and with rich and successive (gradual) flowering, it can attract the attention of landscape architects, gardeners and flower lovers.

Keywords: fervent summers, dry positions, impossibility of watering, successive (gradual) flowering

PRAĆENJE RAZVOJA I UPOTREBE BILJNE VRSTE *PTILOTUS EXALTATUS* "JOEY" S ASPEKTA ADAPTACIJE NA USLOVE SUŠE I UVOĐENJA NOVIH CVETNIH VRSTA PRI OCVETNJAVANJU ZELENIH POVRŠINA

Autor: Čila PETEŠ, apsolvant

Mentor: mr Agneš POTKONJAK, saradnik u nastavi

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Poljovirivredni fakultet, Odsek za pejzažnu arhitekturu, Novi Sad
Kolegijum za visoko obrazovanje vojvodanskih Mađara

Poslednjih godina svedoci smo promene klimatskih uslova. Sve učestalije mrazovite zime i vruća, žarka leta dominiraju u našem regionu ostavljajući tokom letnjih meseci uništene cvetne površine naročito na površinama koje nisu snabdevene zalivnim sistemom.

Iz tog razloga odlučili smo da tema istraživačkog rada bude odabir onih biljnih vrsta koje dobro podnose upravo novonastale uslove.

Glavni cilj nam je bio da pratimo razvoj, primenu i dekorativnost biljnih vrsta sadeći ih upravo na zelene površine gde ne postoje zalivni sistemi ili je mogućnost zalivanja svedena na minimum. Mislimo na kružne tokove koji su preopterećeni saobraćajem i jednostavno ih je nemoguće zalivati iz cisterne. Tako smo došli do izbora proizvodnje retke i neobične biljke zvano *Ptilotus exaltatus* „Joey“.

U toku istraživanja ocenili smo dekorativnost, visinu biljke, broj cvetova, dužinu cvasti, broj listova, veličinu, boju itd. Kao i primenu sadnje na suvim položajima u vrtovima okućnice, u saksijama, perenjicima i na javnim zelenim površinama.

Sa biljnom vrstom *Ptilotus exaltatus* povećali smo broj primenljivih vrsta na zelenim površinama. Sa novim elementima dekorativnosti, novom bojom, novim oblicima cvasti i formom biljaka, koja je ne samo zbog dekorativnosti, nego zbog obilnog i sukcesivnog (postepeno) cvetanja, ova vrsta zaslužuje značajnu pažnju projektanata, vrtlara i ljubitelja cveća.

Ključne reči: žarka leta, suvi položaji, otežano zalivanje, sukcesivno (postepeno) cvetanje

A KEMÉNYÍTŐGYÁRTÁS SZENNYVIZÉNEK KÉMIAI OXIGÉNIGÉNY-CSÖKKENTÉSE MIKROSZŰRÉSSSEL, KERÁMIAMEMBRÁN SEGÍTSÉGÉVEL

Szerző: **PÁSZTOR Orsolya**, IV. évfolyam

Témavezető: **Dr. SERES Zita** docens; **Dr. Aleksandra TEPIĆ**, docens

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar, Újvidék

50

Az új és mind szigorúbb környezetvédelmi szabályok rákényszerítik a cégeket, hogy kezeljék az általuk kibocsátott szennyvizeket a mind nagyobb bírságok elkerülésének és a fenntartható fejlődés biztosítása érdekében. A keményítő gyártó üzemek is ezt a tendenciát követik, az újabb és hatékonyabb szennyvíztisztítási eljárások alkalmazásával. A szakirodalmi adatok alapján feltételezhető, hogy a mikroszűrés (MF), amely alkalmas a lebegő részecskék és a makromolekulák eltávolítására, hatékonyan csökkentheti a keményítőgyártásnál keletkező szennyvíz kémiai oxigénigény (KOI) és a biológiai oxigénigény (BOI) értékét is. A megfelelő membrán és műveleti paraméterek kiválasztása lehetővé teszi olyan tisztított víz előállítását szűrletként, amely visszaforgatható a termelési folyamatba, vagy csatornába engedhető. Tekintettel arra, hogy a membrántechnika alkalmazása nem eléggé elterjedt Szerbiában, és sok helyen a szennyvíztisztítás sem megoldott, az újabb hatékony membrános eljárások kifejlesztése számos előnnyel jár.

A szerbiai keményítőgyártó üzemekből kikerülő szennyvíznek igen magas a kémiai oxigénigénye (20000 mgO₂/l felett) a benne lévő oldott szerves anyagok, valamint a szuszpendált részecskék jelenléte miatt. Laboratóriumi kísérleteinkben ennek a csökkentését tűztük ki célul.

Kísérleteinkhez cső alakú, kerámia mikroszűrőmembránt használtunk, amelynek a pórusmérete 0.2 µm volt. Az alkalmazott transzmembrán nyomást 1–4 bar között változtattuk, míg a betáplált elegy recirkulációs térfogatáramát 50–150 l/h között. Kísérleteink folyamán a permeátum fluxusa mellett mértük a retentátum és a permeátum szárazanyag-tartalmát, fizikai jellemzőit, valamint KOI értékét.

Kísérleteink során a permeátum fluxusa 25 l/m²h körüli értékre csökkent a tartós kísérlet végén, míg a permeátum KOI értéke 20%-a volt a kiindulási elegyének. Eredményeink alapján megállapítottuk, hogy a KOI csökkentés mikroszűréssel hatékonyan megoldható.

Kulcsszavak: szennyvíztisztítás, mikroszűrés, kerámiamembrán

DECREASING THE CHEMICAL OXYGEN DEMAND OF WASTE WATERS IN STARCH INDUSTRY BY MICROFILTRATION USING CERAMIC MEMBRANES

Author: **Orsolya PÁSZTOR**, 4th year student

Supervisor: **Dr. Zita SERES**, assistant professor; **Dr Aleksandra TEPIĆ**, assistant professor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Technology; Novi Sad, Serbia

New environmental regulations and the increasing market preference for companies that respect the ecosystem encourage the industry to look for new treatments for its effluents. The industry of corn starch follows this tendency. They would develop new options to manage its waste waters in an efficient and economic way. Microfiltration (MF) is a process in which a membrane separates and concentrates the suspended solids, colloids and high molecular weight materials that are present. The feed solution flows under turbulent conditions through a tubular membrane. The permeate (clear, filtered water) passes through the membrane. It is then available for recycling or for discharge to sewer. Membranes are not widely used in Serbia yet, thus it is necessary to investigate and to adjust its use to the local legislation and possibilities.

The effluents of the starch industry are characterized by a high chemical oxygen demand (COD), which is over 20000 mgO₂/l and suspended solids content.

For the microfiltration of this effluent a tubular microfiltration membrane was used with a pore size of 0.2 μm at transmembrane pressure in range of 1–4 bars and in range of flow rate of 50–150 l/h. The concentrate with high starch content can be returned to the process to be dried in the centrifugal drier with the rest of the washed starch. The permeate with only the 20% of the original waste water BOD can be reused in the industry. The flux achieved during the microfiltration was about 25 l/m²h. The complete research includes microfiltration laboratory tests of waste waters from every type of corn starch produced, and the analysis of several physical–chemical relevant parameters for the investigation. Laboratory scale results indicate that microfiltration would be a suitable treatment for waste water from corn starch production.

Keywords: **wastewater treatment, microfiltration, ceramic membrane**

A GOMBAÖLŐ SZEREK HATÉKONYSÁGA A *CERCOSPORA BETICOLA* REZISZTENS ÉS ÉRZÉKENY IZOLÁTUMAIRA

Szerző: **BODÓCSI Karolina**, IV. évfolyam

Témavezető: **Doc. Dr. BAGI Ferenc** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Mezőgazdasági Kar, Növényi és Környezetvédelmi Intézet, Újvidék

A cukorrépa levélfoltosságát előidéző *Cercospora beticola* kórokozó e termesztett növényünk gazdaságilag legjelentősebb gombabetegsége. A 2010-es év folyamán flutriafol és karbendazim gombaölők hatékonyságát vizsgáltuk a levélfoltosság megfékezésében, mesterséges fertőzések körülményei között.

A cukorrépa a következő *Cercospora beticola* izolátumokkal lett fertőzve, azaz a kísérlet következő vátozatait állítottuk fel: a) flutriafol és karbendazim érzékeny, b) flutriafol rezisztens és karbendazim érzékeny, c) flutriafol és karbendazim rezisztens, d) flutriafol érzékeny és karbendazim rezisztens.

A cukorrépa mesterséges fertőzése után a kísérleti parcellákat flutriafol, vagy karbendazim hatóanyagú fungiciddal permeteztük és fungiciddal kezeletlen kontroll területet is hagytunk. A permetezés elvégzését követően 10-12 nappal osztályoztuk a vegyszerek hatékonyságát az adott kísérleti változatokon.

A legintenzívebb megbetegedés a kontroll, azaz gombaölővel nem permetezett területeken volt észlelhető, valamint azokon a parcellákon, amelyek gombaölőre rezisztens izolátumokkal lettek fertőzve.

A hozam és a cukortartalom statisztikai szempontból jóval magasabb szinten volt a gombaölőre érzékeny izolátumokkal fertőzött parcellákon, mint a gombaölőre rezisztens izolátumokkal kezelt területeken.

Kulcsszavak: *Cercospora beticola*, flutriafol, karbendazim, rezisztencia

FUNGICIDE EFFICACY IN CONTROL OF RESISTANT AND SENSITIVE ISOLATES OF *CERCOSPORA BETICOLA*

Author: **Karolina BODÓCSI**, 4th year student

Supervisor: **Doc. Dr. BAGI Ferenc**, professor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Agriculture, Plant and Environmental Institution, Novi Sad

Cercospora beticola causes leaf spots and is economically the most important sugar beet leaf disease. During 2010, the efficacy of flutriafol and carbendazim based fungicides in control of *Cercospora* leaf spots was evaluated in

conditions of artificial inoculations. Sugar beet was inoculated with isolates: a) sensitive to flutriafol and carbendazim, b) resistant to flutriafol and sensitive to carbendazim, c) resistant to flutriafol and carbendazim, d) sensitive to flutriafol and resistant to carbendazim, and the efficacy of protection with fungicides was measured.

The highest disease intensity was detected in inoculated plots without fungicide control and in treatments with inoculation with resistant isolates plus fungicide treatment.

Root yield and sugar content were significantly higher in plots inoculated with sensitive isolates with fungicide treatments.

Keywords: ***Cercospora beticola*, flutriafol, carbendazim, resistance**

EFIKASNOST FUNGICIDA U SUZBIJANJU REZISTENTNIH I OSETLJIVIH IZOLATA *CERCOSPORA BETICOLA*

Autor: **Karolina BODOČI**, IV. godina studija

Mentor: **Doc. Dr BAGI Ferenc**, profesor

Institucija: Univerzitet Novi Sad, Poljoprivredni fakultet,
Departman za fitomedicinu i zaštitu životne sredine, Novi Sad

53

Cercospora beticola, prouzokovač pegavosti je sa ekonomske strane najznačajnije oboljenje lista šećerne repe.

Tokom 2010. godine ispitana je efikasnost fungicida na bazi flutriafol i karbendazima u suzbijanju ovog oboljenja u uslovima veštačke inokulacije. Šećerna repa je inokulisana izolatima: a) osetljivim prema flutriafolu i karbendazimu, b) rezistentnim prema flutriafolu i osetljivim prema karbendazimu, c) rezistentnim prema flutriafolu i karbendazimu, d) osetljivim prema flutriafolu i rezistentnim prema karbendazimu i ocenjen je efekat hemijske zaštite fungicidima.

Najviši intenzitet oboljenja je uočen u netretiranim kontrolama svih inokulisanih varijanti, kao i u varijantama inokulisanim rezistentnim izolatima koje su tretirane fungicidima za koje je rezistentnost registrovana.

Prinos korena i sadržaj šećera su bili statistički značajno viši u varijantama inokulisanim osetljivim izolatima sa hemijskom zaštitom.

Ključne reči: ***Cercospora beticola*, flutriafol, karbendazim, rezistentnost**

A VADON TERMŐ NŐSZIRMOK ELTERJEDÉSE VAJDASÁGBAN

Szerző: **CSORBA Roland** abszolvens

Témavezető: **Dr. BÓZSA Pál** rendes egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Természettudományi Kar, Biológiai és Ökológiai Intézet, Botanikai Tanszék, Újvidék

A természetes élőhelyek az utóbbi 20 évben különösen veszélyeztetettek, valamint a rajtuk élő növényvilág is. A természetes biotópok (sztyeppék, szikések, homokvidékek, Fruška gora Verseci-hegyek) veszélyeztetettsége és részbeni termőfölddé alakítása a növényi géntartalék elszegényesítéséhez, valamint a legérzékenyebb fajok, bennszülött, maradványfajok, ritka fajok és elterjedésük határán lévő fajok eltűnéséhez vezet.

Éppen ezért nagyon fontos a legérzékenyebb fajok elterjedésének és ökológiájának az ismerete. E növénycsoportba tartozik a vadon termő Iris L. 1753, Sp. Pl. Ed.:1, 38 fajok nagy része. Ezek a tények különösen vonatkoznak Vajdaság flórájára, mivel síksági vidékről lévén szó, majdnem teljesen kultúrsztyeppé, azaz agroökoszisztémává alakították.

E munkában bemutatjuk a vadon termő nőszirmok fajok elterjedését, ökológiáját és életformáját Vajdaságban. Az elterjedést UTM térképeken mutatjuk be, amelyek nagy, 100×100 km²-es és kis, 10×10 km²-es négyzetekből állnak. Az elterjedés bemutatását pontozási módszerrel végezzük.

A vajdasági nőszirmok között már van törvényileg védett faj, endemikus takszon, veszélyeztetett faj, valamint az elterjedési határon levő faj is. Elemzéseink jelentősen hozzá fognak járulni a nőszirmok elterjedésének és ökológiai követelményeik ismeretéhez. Ezek az eredmények később felhasználhatók a fajok és élőhelyeik megvédésekor, valamint mint alap, Európa flórájának atlaszához a vajdasági flóra térképezésekor.

Kulcsszavak: **veszélyeztetettség, védelem, térképezés, ökológia**

SPREADINGS OF WILD IRISES IN VOJVODINA

Author: **Roland CSORBA**, senior student

Supervisor: **Dr. Pál BÓZSA**, university professor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Natural Sciences, Department of Biology and Ecology,
Institute of Botany, Novi Sad

In the last 20 years natural habitats have been heavily endangered, and so have been the plants that inhabit them. Endangering and transformation of natural biotopes (steppes, sodic lands, sandlands, Fruška gora, Vršac-mountains) into partially arable lands causes impoverishing of plant-gene fond, furthermore, it leads to the vanishing of the most sensitive species, endemic- and relict species, rare species and species living along the boundaries of their habitats.

For that reason, it is very important for us that we be familiar with the spreadings and ecology of the most sensitive species. To this group belongs the majority of *Iris* L. 1753, Sp. Pl. Ed.:1, 38. growing in the wild. These facts also relate to the flora of Vojvodina, for almost the whole plain area of it has been transformed into cultivated fields, that is, into an agroecosystem.

In this work we are going to present the spreadings, ecology and life forms of wild *Iris* species of Vojvodina. Spreadings will be shown on UTM maps, which consist of big (100 km² x 100 km²) and small (10 km² x 10 km²) squares, and beside that, we are going to use dotting methods.

The *Iris*es of Vojvodina include some species protected by law, endemic taxons, endangered species and species growing along the boundaries of the area of their spreadings. Our analysis will significantly contribute to becoming familiar with spreadings and ecological demands of *Iris*-species in Vojvodina. These results can later be of great use during protection of some species and their habitats, and a basis for the Atlas of Europe's flora.

Keywords: **endangerment, protection, mapping, ecology**

RASPROSTRANJENJE AUTOHTONIH PERUNIKA U VOJVODINI

Autor: **Roland ČORBA**, apsolvent

Mentor: **Dr Pal BOŽA**, redovni profesor

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Prirodno-matematički fakultet, Departman za biologiju i ekologiju,
Katedra za botaniku, Novi Sad

Prirodna staništa u poslednjih 20 godina su izuzetno ugrožena, a time i biljni svet koji ih nastanjuje. Ugrožavanje a i uzurpiranje prirodnih staništa (stepa, peščara i slatina, Fruške gore, Vršackog brega) dovodi do osiromašjenja biljnog genofonda i nestanka najosetljivijih vrsta kao što su endemi i relikti, retke biljke i biljke na granicama areala.

Upravo iz tih razloga veoma je važno poznavati rasprostranjenost i ekologiju onih grupa biljaka koje su najosetljivije, gde spada i većina vrsta roda *Iris* L. 1753, Sp. Pl. Ed. 1.:38. Ova činjenica posebno važi za Vojvodinu jer se radi o ravničarskom području i koje je skoro u potpunosti pretvoreno u kulturnu stepu, tj. jedinstveni agroekosistem.

U ovom radu će se prikazati rasprostranjenje, ekologija i životne forme autohtonih perunika u Vojvodini. Rasprostranjenje će se predstavljati punktirajućom metodom, na UTM kartama, koje se sastoje od velikih kvadrata 100 x 100 km² unutar kojih su manji kvadrati 10x10 km².

Među vojvodanskim perunikama već ima zakonom zaštićenih taksona, endemičnih vrsta, ugroženih, a i vrsta na granicama areala. Naše anize će značajno doprineti boljem poznavanju rasprostranjenosti autohtonih perunika i boljem poznavanju njihovih ekoloških zahteva prema uslovima staništa. Ovi rezultati će biti primenljivi i iz aspekta zaštite staništa i vrsta, a predstavljace i bazu za Atlas flore Evrope za Vojvodinu, pri kartiranju vrsta roda *Iris*.

Ključne reči: **ugroženost, zaštita, kartiranje, ekologija**

KÜLÖNBÖZŐ STATISZTIKAI MÓDSZEREK ALKALMAZÁSA A BÚZA FELHASZNÁLÁSI ÉRTÉKÉNEK ELŐREJELZÉSÉRE

Szerző: **ERCSI Hajnalka**, V. évfolyam

Témavezető: **Dr. TAKÁCSY Alekszandar**, egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar, Újvidék

A búza előlátott felhasználási értéke nagyon fontos minden termelési folyamatban, ami a termeléstől a feldolgozásig, azaz a mezőgazdasági termeléstől a gyáripáron keresztül előállított lisztig terjed. Ebből kifolyólag szem előtt kell tartani az évi szükségletek fontosságát, amit nem lehet függetleníteni a búza előállításához szükséges értékektől.

Statistikai módszereket gyakran alkalmazunk, hogy meghatározzuk az összefüggést a búza minősége és a kenyér hozama vagy a kenyér térfogata között. Ebben a munkában a korrelációs együtthatót és a varianciaanalízist (ANOVA) használjuk, hogy meghatározzuk a búza minőségi mutatójának fontosságát.

Vajdaság különböző térségéről származó 134 búzaminta elemzése során kapott minőségi mutatók eredményeiből meghatározzuk a vízfelvevő képességet (abszorpció), maximális viszkozitást, sikértartalmat (nedves és száraz), fehérjetartalmat, süllyedésértéket és esésszámot.

Kulcsszavak: **minőség, búza, ANOVA, korreláció**

THE USE OF DIFFERENT STATISTICAL METHODS IN PREDICTING THE END-USE PERFORMANCE OF WHEAT

Author: **Hajnalka ERCSI**, 5th year student

Supervisor: **Alekszandar TAKÁCSY**, assistant professor

Institution: Faculty of Technology, University of Novi Sad, Serbia

Predicting the end-use value of wheat is of great importance for all stakeholders in the chain of production and processing of individual farmers to industrial processing plants flour. For these reasons it is important to have access to the annual needs that can not be considered independent of its value in use.

Statistical methods are commonly used to determine the correlation between the indicators of quality and yield of bread yield and yield of wheat. In this paper we use the correlation coefficient and analysis of variance (ANOVA) to determine the importance indicators of quality.

Measurements were taken 134 different varieties in various locations in Vojvodina. measured indicators were water absorption, maximum viscosity, the content of gluten (wet and dry), protein content, sedimentation value and falling number.

Keywords: quality, wheat, ANOVA, correlation

KORIŠĆENJE RAZLIČITIH STATISTIČKIH METODA RADI UTVRĐIVANJA UPOTREBNE VREDNOSTI PŠENICE

Autor: **Hajnalka ERČI**, V. godina studija

Mentor: **dr Aleksandar TAKAČI**, docent

Institucija: Tehnološki fakultet Novi Sad, Univerzitet u Novom Sadu

Predviđanje upotrebne vrednosti pšenice je od velike važnosti za sve subjekte u lancu proizvodnje i prerade od individualnih poljoprivrednih proizvođača do industrijskih pogona za preradu brašna. Iz ovih razloga veoma je značajno imati uvid u godišnje potrebe koje se ne mogu posmatrati nezavisno od njene upotrebne vrednosti.

Statističke metode se najčešće koriste da bi se utvrdila zavisnost između pokazatelja kvaliteta pšenice i prinosa hleba i prinosa zapremine hleba. U ovom radu koristimo koeficijent korelacije kao i analizu varijansi(ANOVA) kako bi utvrdili značajnost pokazatelja kvaliteta.

Preuzeti su rezultati određivanja pokazatelja 134 uzorka različitih sorti pšenice sa većeg broja lokaliteta u Vojvodini. Od pokazatelja kvaliteta određivani su moć upijanja vode, maksimalni viskozitet, sadržaj glutena (vlažnog i suvog), sadržaj proteina, sedimentaciona vrednost i broj padanja.

Ključne reči: **kvalitet, pšenica, ANOVA, korelacija**

A SZERBIAI ÁLLATKERESKEDELEM ÉS A MARHA-JÁRLATLEVÉL SZÜLETÉSÉNEK OKAI

Szerző: **KOVÁCS Iván**, abszolvens

Témavezető: **Dr. ŠINKOVIĆ Mirko**

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Mezőgazdasági Kar, Állatorvosi Tanszék, Újvidék

Munkám célja bemutatni a marha-járlatlevél történelmi fejlődését, valamint ezáltal feltárni a fő állatkereskedelmi központokat. Mivel az e témával kapcsolatos irodalmi források igen szerény számban álltak rendelkezésre, a kutatás fő helyszínéül az Újvidéki Városi Történelmi Archívumot választottam, ahol legvalószínűbb volt e dokumentumok fellelése.

A Szabad Királyi Újvidék Város Magisztrátusának (1774–1918) köszönhetően sikerült több marha-járlatlevélre és vásárokról szóló dokumentumra bukkanni. Ezeknek az iratoknak a birtokában már lehetővé vált a fő állatkereskedelmi útvonalak, valamint a marha-járlatlevél kiadásához vezető okok feltárása. Ezek az előzmények a járványos betegségek voltak, melyek tömegesen szedték áldozataikat. Az egyik ilyen csapás a marhavész volt. A kutatásomat megelőző ismeretek alapján azt gondoltuk, hogy a volt Jugoszlávia legrégebbi marha-járlatlevelét Szivácon adták ki 1863-ban, amit Vinkovciban őriznek. Munkám segítségével sikerült korábbi időkből származó marhaegészségügyi igazolásokat találni (pl. a következő évekből: 1758., 1759., 1762., 1763., 1772., 1815., 1820., 1823., 1833., 1835.). A kutatásnak köszönhetően új ismeretekre tettünk szert az állatkereskedelem és a marhavész történelmi jelentőségével kapcsolatban.

Az állatorvosi hivatás létrejöttének és a marha-járlatlevelek bevezetésének következményeként a marhakór ma már nem fordul elő Szerbiában és Európában. A kutatási eredmények új ismereteket tártak fel az állatorvoslás történetében, valamint új információt szolgáltatnak a néprajzkutatók számára.

Kulcsszavak: **marhavész, járvány, marha-járlatlevél**

THE SERBIAN ANIMAL TRADE AND THE REASONS FOR THE BIRTH OF THE CATTLE LICENCE

Author: **Iván KOVÁCS**, last year student

Supervisor: **Dr. Mirko ŠINKOVIĆ**

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Agriculture, Veterinary medicine, Novi Sad

The purpose of my work is to present the historical development of the cattle licence, thus revealing the main centers of animal trade. Since the literature in this topic was fairly modest, the principal place of research was the

Historical Archives of the City of Novi Sad, where these documents were most likely to be found. Thanks to the Magistrate of the Royal Borough of Novi Sad (1774–1918) several cattle licences and documents concerning livestock markets were discovered. With the help of these documents the most important routes of livestock trade, and the reasons of the issuing of the cattle licence could be disclosed. The events preceding the issuing of the cattle licence were epidemics, which took their toll on the animals in great quantities. One of these disasters was cattle plague. Based on the knowledge we possessed prior to this research, it seemed safe to say that the first cattle licence in the former Yugoslavia was issued in Sivac in 1863 (the document is kept in Vinkovci today). However, as a result of our work cattle licences were retrieved from 1758, 1759, 1762, 1763, 1772, 1815, 1820, 1823, 1833, 1835, and some more from later years. Our work has shed light on some facts of the historical significance of cattle-plague and the cattle licence.

With the establishment of the veterinary profession and the introduction of the cattle licence, rinderpest gradually disappeared from Serbia as well as from Europe. The research findings provide new information about the history of veterinary medicine, and also contribute to the science of ethnography.

Keywords: **livestock trade, cattle-plague, cattle licence.**

STOČNA TRGOVINA I RAZLOZI UVOĐENJA STOČNIH PASOŠA U SRBIJI

Autor: **Ivan KOVAČ**, apsolvant

Mentor: **Dr. Mirko ŠINKOVIĆ**

Institucija: Univeritet u Novom Sadu, Poljoprivredni fakultet, Veterinarska medicina, Novi Sad

U srednjem veku, vodeću trgovinsku ulogu na Balkanu su vodile italijanske države. Trgovinu sa Srbijom su obavljale zapadne italijanske tržave.

U XIII veku traženi su bili brdski konji, koji su služili kao tovarne životinje. Vlaški stočari su bili zaduženi za prenos robe, pošto su oni najbolje poznavali svoje životinje i najsigurnije trgovinske puteve. Ovca je hranila i odevala stanovništvo. Zbog toga se vuna manje izvozila. Ovčiji sir je bio jedan od glavnih proizvoda, koji se izvozilo iz Srbije.

U feudalnoj Srbiji svinjarstvom su se bavili svi slojevi stanovništva; kao i sam vladar Milutin (1282 – 1321). Zbog Turskih osvajanja, stočarstvo je opalo, kao i stočna trgovina. Stanovništvo je sultanu morao novčano da plaća porez.

Najveći neprijatelj stočarstva kroz ceo Srednji vek bile su zaraze i glad. Oba ova zla dolazila su zajedno i ona su uvek pratila sve ratove i bune. Goveda kuga je stalno vladala u azijskim predelima Turske imperije. Može se smatrati da su Turci bili njeni glavni prenosnici kako u naše krajeve, isto tako i u južnu Evropu. Marija Terezija (1740–1780) je donela važnu odluku radi sprečavanja stočnih zaraza. Dala je dozvolu lekarima da više proučavaju stočne bolesti.

É L Ő T E R M É S Z E T T U D O M Á N Y O K

Stočnu trgovinu i trgovinu mesnatim proizvodima dozvolila je u onim slučajima ako je predhodno pregledana stoka čije su meso prodavano i ako je živa stoka posedovala uverenje od nadzornih organa da je zdrava.

Austro-Ugarska je vršila sve veći pritisak na Srbiju, da i ona uvede veterinarsko-sanitarne mere u stočarstvu (1850). Od iste godine Srbija prihvata veterinarsku službu.

Zakonom o uređenju veterinarstva (1888) detaljno opisuje načine izdavanja stočnih pasoša. Oni su služili kao potvrda o vlasništvu i kao potvrda o zdravstvenom stanju stoke.

Zahvaljujući stočnim bolestima, čovek se opredelio u selekciji životinja. Od boljih i zdravih životinja birana su priplodna grla, čija su potomstva bila boljih osobina od roditelja.

Na žalost, istorijska dešavanja su prinudila da se ova selekcija prekine. Ali zahvaljujući uvođenju stočnih pasoša, bolesnu stoku nisu mogli da teraju na vašare. Veterinarstvo je ojačalo, toliko da su stočne bolesti bile pod nadzorom. Zahvaljujući udruženju veterinara nema više govede kuge u Srbiji, kao ni u Evropi. Na osnovu ovoga već bi mogli odavno da shvatimo, da sami ne možemo da dodemo do izražaja, već samo ako se udružimo u neki zajednički cilj. Umesto toga da tražimo u čemu se razlikujemo, trebalo bi da tražimo ono u čemu smo slični, jer razlike u razmišljanju dovode do sukoba.

A KUTYA PARVOVIRÓZISA

Szerző: **KOVÁCS Tímea** diplomás állatorvos

Témavezető: **Dr. ŠINKOVIĆ Mirkó** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Mezőgazdasági Kar, Állatorvostudományi Intézet, Újvidék
Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium

A dolgozat részletesen ismerteti a parvovírus okozta fertőzést a kutyáknál és a boncolásnál megfigyelt elváltozásokat. Öt parvovirózistól elhullott kölyökkutya boncolását végeztük el az állatorvosi rendelőben és feljegyeztem a parvovirózisa utaló jeleket.

Különösen nagyobb kutyatenyészetekben, kennelekben és kisállatkórházakban a betegség gyorsan terjed, és főként a kölyökkutyák között okoz tömeges elhullást.

A betegséget parvovírus okozza, amely a legkisebb, 18–24 nm DNS-vírus.

Kutyáról kutyára terjed a kórokozó közvetlen kontaktussal, vagy közvetetten az ürülék által.

A betegség két formában jelentkezhet: szívizomgyulladás és bélgyulladás formájában.

A szívizomgyulladásnál légzési és szív-érrendszeri elégtelenségek jelentkeznek.

Bélgyulladásnál hányás és hasmenés jelentkezik, és megfelelő kezelés nélkül nagyon gyors dehidratáció. Ennél a formánál a lappangási idő 2–4 nap.

A heveny betegségben elhullott kutyákban súlyos dehidrált állapotot, a vékonybelek heveny gyulladását, a bélfodri nyirokcsomók duzzanatát és apró vérzéseket találtunk a nyálkahártyákban és a nyirokcsomókban. Szövettanilag a lymphoid szövetek necrosis, a thymus atrophija észlelhető.

A hematológiai vizsgálat emelkedett hematokrit értéket mutat. A specifikus kórjelzésben felhasználható a vírus direkt kimutatása a bélsárban elektronmikroszkópos eljárással, hemagglutinációs eljárással, immunofluoreszcenciás eljárással és ELISA módszerrel is. A betegség 5-6. napjától a vérplazmában ellenanyagok mutathatók ki.

A kezelés fő része a megfelelő folyadékpótlás biztosítása, mielőbbi intravénás cseppinfúziót kell alkalmazni. Emellett a hányás csillapítását, a sokk kivédését és a szív működés támogatását szolgáló gyógyszerek parenteralis adása is szükséges.

Legfontosabb a megelőzés, a kölyökkutyák oltása 6–8 hetes korban.

Kulcsszavak: kutya, parvovírus, bélgyulladás, szívizomgyulladás, fertőzés

A REPOLARIZÁCIÓÉRT FELELŐS KÁLIUMÁRAMOK VIZSGÁLATA A KUTYA PITVARI SZÍVIZOMSEJTJEIN

Szerző: KOHAJDA Zsófia, doktorandusz

Témavezető: Dr. JOST Norbert Ph.D. tudományos főmunkatárs

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézet, Szeged

Bevezetés: A pitvarfibrilláció (PF) egy súlyos, az életminőséget negatívan befolyásoló betegség, amelynek kezelése elsődlegesen gyógyszeresen történik. Új, pitvarfibrillációt kezelő gyógyszerek preklinikai fejlesztését nagy mértékben elősegíti a kutya PF modell. Jelen vizsgálat célja a pitvari repolarizációt meghatározó és a PF remodellingért felelős kálium ionáramok (I_{to} -transziens kifelé haladó kálium áram, I_{K1} -befelé egyenirányító kálium áram, I_{Kur} - ultragyors késői egyenirányító kálium áram, $I_{K_{ACh}}$ -acetilkolin szenzitív kálium áram) vizsgálata szinusz ritmusú (SR) és tachypacelt pitvarfibrillált (TPF) izolált kutya pitvari szívizomsejteken a patch clamp technika egész sejt konfigurációjában ($T=37\text{ }^{\circ}\text{C}$).

Eredmények: A kutya pitvari szívizomsejteken azonosítottunk egy 3mM 4-aminopyridine (4-AP) és 100 μM chromanol 293B szenzitív I_{to} áramot. Az I_{to} áram kis mértékű downregulációját figyeltük meg a TPF sejtekben az SR sejtekhez képest. A I_{K1} ionáram a TPF sejtekben szignifikánsan nagyobbak bizonyult, de ez az upreguláció a pitvari szívizomsejtek akciós potenciáljának feszültségtartományában (-80-20 mV-on) nem jelentős. Az I_{Kur} pitvarspecifikus ionáram a TPF sejtekben upregulációt mutatott, de az ionsatorna szelektív gátlószere, 50 μM 4-AP nem változtatta meg jelentősen az áramot, ami megkérdőjelezi ezen eredményeinket. Az $I_{K_{ACh}}$ szintén pitvarszelektív ionáram, amelynek aktiválásához kolinerg agonista szert, 2 μM carbacholt használtunk. A carbachol hatására az SR sejtekben mind a befelé és a kifelé haladó kálium ionáram megnőtt. Az $I_{K_{ACh}}$ szelektív gátlószere, 10nM tertipain az aktivált áramot 56%-ban csökkentette az SR sejtekben. A TPF sejtekben, minden előzetes aktiváció nélkül jelentős, konstitutíván aktív $I_{K_{ACh}}$ áramot mértünk, amelyet a tertipain 26%-ban gátolt. Meglepetésünkre, ha a TPF sejteket carbachollal kezeltük, a sejtekben levő konstitutív $I_{K_{ACh}}$ ionáramon kívül további szignifikáns ligand-függő és terciapin szenzitív $I_{K_{ACh}}$ ionáram jelent meg.

Következtetések: Az I_{to} áram a pitvari szívizomsejteken lassabb inaktivációs kinetikát mutat mint azt a kamrai sejtekben kimutatták, és ezáltal a korai repolarizáción kívül a későbbi repolarizációs folyamatokban is fontos ionáramként szerepelhet. Az I_{to} áram a human adatokkal ellentétben a kutya pitvari szívizomsejteken csak kis mértékben downregulálódik a PF során. A konstitutív $I_{K_{ACh}}$ megjelenése a TPF sejtekben bizonyítja, hogy a TPF kutya modellünkben PF remodelling jött létre, amelyet tovább bizonyít, hogy rövid idejű nagy frekvenciás ingerléssel PF-et tudtunk kiváltani ezen állatokban. A kutya pitvari szívizomsejteken az I_{Kur} szerepe csekélyebb a repolarizációs fázisban, mint azt korábban humán pitvari sejtek esetében közölték. Ennek a speciesbeli különbségnek a megértése további vizsgálatokat tesz szükségessé.

Kulcsszavak: pitvarfibrilláció (PF), tachypacelt pitvarfibrillációs (TPF) kutya modell, PF indukálta remodelling

INVESTIGATION OF REPOLARIZING POTASSIUM CURRENTS IN CANINE ATRIAL MYOCYTES

Author: **Zsófia KOHAJDA**, 3rd year PhD student

Supervisor: **Norbert JOST MS.c.**, Ph.D. senior research associate

Institution: Department of Pharmacology and Pharmacotherapy, Faculty of Medicine,
University of Szeged, Szeged, Hungary

Background: Atrial fibrillation (AF) is common and severe arrhythmia, which largely affects the quality of life. State of the art treatment of AF still relies heavily on pharmacological interventions. During development of new anti-arrhythmic drugs for treating AF, dog AF models are used. Therefore, the aim of the present study is to investigate and compare the properties of repolarizing currents which contribute to AF induced remodeling, i.e. the transient outward (I_{to}), ultra-rapid delayed rectifier (I_{Kur}), acetylcholine sensitive potassium currents ($I_{K,ACh}$) in isolated atrial canine myocytes obtained from normal (SR) and tachypaced atrial fibrillating (ATR) dogs by applying the whole cell patch clamp technique at 37 C.

Results: In all atrial canine myocytes, we have identified a 3mM 4-aminopyridine (4-AP) and 100 μ M chromanol 293B sensitive I_{to} current. I_{to} current was slightly downregulated in ATR cells when compared with that of recorded in SR. I_{K1} was larger in the myocytes isolated from ATR dogs, however, this upregulation is not so extensive between -80-20 mV, the voltage range close to an atrial action potential. I_{Kur} was upregulated in ATR dogs, however, selective I_{Kur} blocker 50 μ M 4-AP did not block the current, which questions the reliability of these results. $I_{K,ACh}$ was activated by cholinergic agonist carbachol (2 μ M). In sinus rhythm, carbachol activated a large current either at outward or inward directions. Selective $I_{K,ACh}$ blocker, tertiapin (10nM) blocked the carbachol induced current by 57%. In atrial myocytes from ATR dogs we could measure the presence of a constitutively active $I_{K,ACh}$, which could be blocked by 26% with 10nM tertiapin. However, in atrial myocytes from ATR dogs, carbachol in addition could also activate a significant ligand-dependent and tertiapin sensitive $I_{K,ACh}$ current.

Conclusion: A large I_{to} current was observed in atrial myocytes. The current had slower inactivation kinetics than was described in ventricular myocytes. The presence of the constitutively activated $I_{K,ACh}$ in atrial myocytes from ATR dogs shows that electrical remodeling developed in our model, further supported by the inducibility of AF by rapid atrial bursts in these dogs. It seems that I_{Kur} plays a less significant role in canine atrial repolarization than was reported in human atrial myocytes. However, understanding the cause for these interspecies differences requires further investigations.

Keywords: atrial fibrillation (AF), tachypaced atrial fibrillating (ATR) dogs, AF induced remodeling

NEOKORTIKÁLIS INTERNEURONOK KAPCSOLATSPECIFIKUSSÁGÁNAK VIZSGÁLATA

Szerző: **BAKA Judith**, V. évfolyam

Témavezető: **Dr. TAMÁS Gábor** egyetemi tanár, MTA-SZTE Agykérgi Neuronhálózatok Kutatócsoport

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Természettudományi Kar, Élettani, Szervezettani és Idegtudományi Tanszék

Az agykéreg idegsejtjeinek kb. 20%-át gátló idegsejtek, ún. interneuronok alkotják. Gátló hatásukat a posztszinaptikus interneuronon vagy piramis sejten gamma-amino vajsav (GABA) ligand aktiválta ioncsatornákon keresztül fejtik ki. Az interneuronoknak számos altípusa létezik, amelyek morfológiájuk, fiziológiai, molekuláris és szinaptikus jellemzőik alapján különülnek el.

Munkánkban azonosított agykérgi interneuronok kapcsolatrendszerét vizsgáltuk. Ehhez whole cell patch clamp módszerrel 18-35 napos patkány szomatoszenzoros kéreg 2/3 rétegéből egyszerre kettő vagy több idegsejtből elvezetett neuronok kapcsoltsági viszonyait analizáltuk. Az elmúlt 10 év elektrofiziológiai adatainak feldolgozása után felfigyeltünk egy olyan interneuron sejtcsoportra, amelyek szinaptikus kapcsolatai sejttípus specifikus eredményt mutattak. E sejttípus a tüzelési mintázata alapján az irreguláris (szabálytalanul) tüzelésű interneuron (IS) altípusba tartozik. Négy százharminchét olyan neuronkapcsolatot találtunk, amiben irregulárisan tüzelő neuron szerepel. Ezekből az adatokból feltérképeztük a hozzá tartozó szinaptikus kapcsolatok neuronspecifikusságát (IS – Martinotti sejt 7, IS – szabályosan tüzelő interneuron 5, IS – gyorsan tüzelő interneuron 10, IS – neurogliaform sejt 3, IS – piramissejt 0, IS – IS 0, valamint IS – IS gap junction 2 db kapcsolat). További vizsgálatokat végeztünk az IS sejttípus neurokémiai tulajdonságainak meghatározásában, valamint morfológiai jellemzésében.

Legfontosabb eredményünk szerint az irreguláris tüzelésű sejtek nem adnak szinapszist piramis sejtekre, kizárólag GABA-erg interneuronokon végződnek.

A továbbiakban szükséges az IS sejtek a kérgi neuronhálózatban betöltött szerepének meghatározása, valamint elrendeződése és százalékos eloszlása a többi interneuronhoz képest.

Kulcsszavak: agykéreg, GABAerg interneuronok, irreguláris tüzelésű interneuron, szinaptikus kapcsolatok

ANALYSIS OF CONNECTION SPECIFICITY OF NEOCORTICAL INTERNEURONS

Author: **Judith BAKA**, 5th year student

Supervisor: **Gábor TAMÁS** Ph.D., DSc, Hungarian Academy of Sciences – University of Szeged,
Cortical Microcircuits Research Group

Institution: Department of Physiology, Anatomy and Neuroscience, University of Szeged, Szeged, Hungary

Distinct networks of GABAergic interneurons are responsible for promoting different patterns of coordinated activity in the neocortex. GABAergic interneurons exhibit very heterogeneous physiological properties. Most neocortical GABAergic interneurons innervate both glutamatergic principal cells and other interneurons.

In the present work we analyzed monosynaptic connections of the identified interneurons in the rat somatosensory cortex. We used whole cell patch clamp recordings to analyze the firing patterns and the synaptic connections of the neocortical interneurons, in the layer 2/3 of the rat somatosensory cortex ($P=18-35$).

Based on our electrophysiology data collected in the last 10 years (nearly 10000 connections) we found that interneurons showing irregular firing pattern. Four hundred and thirty-seven synaptic connections of irregular spiking (IS) interneurons were analysed. We detailed the postsynaptic targets of the irregular firing interneurons which innervate GABAergic neurons (IS-Martinotti cell: 7; IS-regular spiking: 5; IS-fast spiking: 10; IS-neurogliaform: 3; IS-IS: 0; IS-IS gap junction: 2), but we found no monosynaptic connection onto pyramidal cells. Morphological analysis of presynaptic neurons characterized by distinct somatodendritic morphology.

Further experiments are needed to analyze the physiological specificity, the laminar differences and the relative cortical distribution of this subgroup of the neocortical interneurons.

Keywords: **neocortex, GABAergic interneurons, irregular firing interneuron, synaptic connections**

A KIBERTÉRBEN ÉLŐ COCA-COLA GENERÁCIÓ ESETÉBEN TAPASZTALT TÚLSÚLY ÉS SZEMKÁROSODÁS GYAKORISÁGA

Szerzők: **KULCSÁR Sarolta**; **BALOG Anikó**, II. évfolyam

Témavezetők: **Prof. Dr. CZÉKUS Géza** egyetemi rendes tanár; **mgr. NÁMESZTOVSZKI Zsolt** tanársegéd

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

Coca-Cola-generáció, chipsek, a gyorséttermek térhódítása, a mozgásszegény, rohanó életvitel következtében nem meglepő az a tény, hogy a gyermekkorban jelentkező, 6–7 éves kor után is tartósan fennálló túlsúly, nagymértékben növeli a szív- és érrendszeri betegségek kialakulásának lehetőségét. Véleményünk szerint a gyerekkori túlsúly és a szemkárosodás kialakulása egyenesen arányos a számítógép előtt eltöltött idő mennyiségével.

Munkánkban a kérdőíves felmérés módját alkalmaztuk. Figyelembe véve a megkérdezett tanulók életkorát, ezt a módszert találtuk legmegfelelőbbnek. Hatékonyság szempontjából pedig azt tartottuk fontosnak, hogy minél több településre eljuttassuk a kérdőíveket (Vajdaság-szerzte 13 település 20 iskolájában választok a feltett kérdésekre a tanulók, ez összesen 1000 diákot jelent: Szabadkán, Kírályhalmán, Horgoson, Felsőhegyen, Zentán, Gunarason, Dreán, Adán, Moholon, Péterrévén, Óbecsén, Nagybecskereken és Tordán). Generációnként 10 diák adatait dolgoztuk fel.

Az összesített eredmények alapján bebizonyosodott, hogy a fentiekben megfogalmazott probléma nem tekinthető globális jellegűnek, de elmondhatjuk, hogy egyénenként vizsgálva a kapott eredményeket, sok esetben beigazolódott a felállított hipotézis.

Kulcsszavak: **számítógép, kibertér, túlsúly, szemkárosodás**

THE CYBERSPACE LIVING COCA-COLA GENERATIONS EXPERIENCES IN OVERWEIGHT AND EYE DAMAGE COMMONNESS

Authors: **Sarolta KULCSÁR**; **Anikó BALOG**, 2nd year students

Supervisors: **Prof. Dr. Géza CZÉKUS** university professor; **Zsolt NÁMESZTOVSZKI**, M.A., teaching assistant

Institution: University of Novi Sad, Hungarian Teacher Training Faculty, Subotica

The Coca-Cola generation is, due to their sedentary lifestyle, chips and other fast food, overweight. After 6-7 years of age, persisting overweight greatly increases the possibilities of developing cardiovascular diseases.

In our opinion, the development of childhood overweight and eye damage are directly proportional to the amount of time spent in front of the computer.

We used a survey method in our work. Considering the age of the students interviewed, this method is found to be the most appropriate. To be effective, the questionnaire was done in quite a number of settlements. 20 schools in 13 municipalities responded to the questions, this represents a total of 1000 students from Subotica, Crihalma, Horgoš, Gornji Breg, Senta, Gunaroš, Drea, Ada, Mol, Bačko Petrovo Selo, Bečež, Zrenjanin and Torda. 10 students' data were processed in each generation.

The overall results show that the above formulated problems cannot be considered global, but in many cases, the hypothesis has been verified.

Keywords: **computer, cyberspace, overweight, eye damage**

UČESTALOST GOJAZNOSTI I OŠTEĆENJA VIDA KOD COCA-COLA GENERACIJE KOJA ŽIVI U SAJBER PROSTORU

Autori: Šarolta KULČAR; Aniko BALOG, II. godina studija

Mentor: Prof. dr Geza CEKUŠ, redovan profesor; mr Žolt NAMESTOVSKI, asistent

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku, Subotica

Coca-cola generacija, čips, širenje restorana brze hrane, slabo kretanje i užurban način života rezultiraju činjenicom da se u detinjstvu javlja gojaznost, a posle 6-7 godine života ona postaje trajna i u velikoj meri povećava rizik od nastanka kardio-vaskularnih oboljenja, što uopšte nije iznenađujuće.

Smatramo da su gojaznost u detinjstvu i nastanak oštećenja vida direktno proporcionalni sa vremenom provedenim ispred kompjutera.

Prilikom istraživanja u našem radu smo primenili tehniku upitnika. Uzimajući u obzir starost učenika koji su bili ispitanici, ovaj metod smo smatrali najprikladnijim. Što se tiče efikasnosti, smatrali smo važnim da naši upitnici dopreju do što većeg broja naselja (širom Vojvodine na naša pitanja su odgovarali učenici 20 škola u 13 gradova i naselja, što ukupno iznosi 1000 učenika u: Subotici, Bačkim Vinogradima, Horgošu, Gornjem Bregu, Senti, Gunarošu, Drljanu, Adi, Molu, Bačkom Petrovom Selu, Bečeju, Zrenjaninu i Tordi). Obradili smo podatke 10 đaka od pripadnika svih generacija.

Sveukupni rezultati su pokazali da navedeni problem nema globalni karakter, ali se može reći da, prilikom pojedinačnog posmatranja rezultata, hipoteza je potvrđena u velikom broju slučajeva.

Ključne reči: **kompjuter, sajberspejs, gojaznost, oštećenje očiju**

INTRAAMYGDALOID GHRELIN MIKROINJEKCIÓ HATÁSAI KÜLÖNBÖZŐ TANULÁSI PARADIGMÁKBAN

Szerző: **BARTH Zoltán**, IV. évfolyam

Témavezető: **Dr. TÓTH Krisztián** egyetemi adjunktus; **Dr. LÉNÁRD László** egyetemi tanár

Intézmény: Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Élettani Intézet,
MTA-PTE Idegéletani Kutatócsoport, Pécs

A ghrelin (GHR) a `bél-agy` peptidek családjába tartozó molekula, mely két fő formában van jelen a vérben: acilált (aGHR) és nem acilált GHR. I.c.v. és intrahippocampalis aGHR injekciók hatással vannak a memória- és tanulási folyamatokra. Az amygdala (AMY) részt vesz a memória- és tanulási folyamatok szabályozásában. Ezenfelül ghrelinerg neuronok végződéseit azonosítottak ezen agyi területen. Ezt megelőző kutatásaink igazolták, hogy az AMY-ba mikroinjektált aGHR befolyásolja a folyékony táplálékfelvételt. Jelen kutatásunk célja az volt, hogy tanulmányozzuk az intraamygdaloid aGHR injekció hatását különböző tanulási folyamatokra.

Hím wistar patkányok viselkedését vizsgáltuk két kompartmentes passzív elhárításos tesztben. Az állatokat 0,4 mA áramerősséggel sokkoltuk, majd kétoldali intraamygdaloid mikroinjekciókat alkalmaztunk {50 vagy 100 ng aGHR-t, 15 ng GHR-receptor antagonist D-Lys3-GHRP-6-ot (ANT), ANT + 50 ng aGHR-t (0,15 M-os sóoldatban feloldva) illetve vehiculumot} 0,4 µl mennyiségben.

50 ng aGHR mikroinjekciója szignifikánsan növelte a latenciaidőt, a 100 ng aGHR és ANT önmagában hatástalan volt. Az ANT előkezelés kivédte az 50 ng aGHR hatását.

Külön kísérletben vizsgáltuk 50 ng aGHR, ANT illetve ANT+50 ng aGHR mikroinjekciók hatását Morris-féle úsztatási tesztben. 50 ng aGHR alkalmazása szignifikánsan csökkentette a cél-találási latencia időt, amíg az állat rátalált a medence egyik kvadránsában elhelyezett biztonságot nyújtó platformra. Ezt a hatást az ANT előkezelés megakadályozta.

Eredményeink azt igazolják, hogy a patkány AMY-ba injektált aGHR fokozza a tér-tanulási és averzív szituációkhoz kapcsolt memória folyamatokat. Ezen hatás specifikus, mivel ANT előkezeléssel gátlható volt.

Kulcsszavak: **ghrelin, amygdala, tanulás, memória**

EFFECTS OF ITRAAMYGDALOID GHRELIN MICROINJEKTIONS IN DIFFERENT LEARNING PARADIGMS

Author: **Zoltán BARTH**, 4th undergraduate student

Supervisor: **Krisztián TÓTH** M.D. Ph.D.; **László LÉNÁRD** M.D. D.Sc.

Institution: University of Pécs, Medical School, Institute of Physiology,
Neurophysiology research group of the HAS, Pécs

Introduction: Ghrelin (GHR) known as a brain-gut peptide. It has two main form in the blood: acylated- (aGHR) and nonacylated GHR. I.c.v. or intrahippocampal injection of aGHR affects memory and learning processes. Amygdaloid body (AMY) takes part in the regulatory mechanisms of memory and learning processes. Furthermore, projections of ghrelinergic neurons were identified in the AMY. Previously we verified that infusion of aGHR into the AMY affects liquid food intake. The goal of the present experiments was to examine potential effects of intraamygdaloid aGHR on learning in different learning situations.

Methods: Male wistar rats were examined in two-compartment passive avoidance paradigm. Animals were shocked with 0.4 mA and subsequently were microinjected bilaterally into the AMY {50 or 100 ng aGHR, 15 ng GHR receptor antagonist D-Lys3-GHRP-6 (ANT), ANT+ 50ng aGhr [dissolved in 0,15 M steril saline] or vehicle} in 0.4 μ l volume.

Results: Fifty ng aGhr significantly increased the latency time, the 100 ng aGHR and the ANT alone were ineffective. The effect of 50 ng aGhr was eliminated by the ANT pretreatment. Effects of 50 ng aGHR, ANT alone and ANT+50 ng aGHR were also investigated in Morris water maze paradigm after their bilateral intraamygdaloid microinfusions. Application of 50 ng aGHR significantly reduced latency to find the safe platform located in one of the quadrants of the maze. Effect of 50 ng aGHR was inhibited by ANT pretreatment. ANT alone had no effect.

Conclusion: Our results show that in the rat AMY the place learning, the avoidance learning and related memory processes are facilitated by aGHR. It is a specific effect, because it was eliminated by ANT pretreatment.

Keywords: **ghrelin, amygdaloid body, learning, memory**

IN VITRO FERTILIZÁCIÓS TECHNIKA SEGÍTSÉGÉVEL LÉTREJÖTT TERHESSÉGEKBŐL SZÜLETETT EGYES ÚJSZÜLÖTTEK NEONATOLÓGIAI ADATAI

Szerző: **SEGEC Karolina**, SZTE ÁOK VI. évfolyam

Témavezető: **Dr. habil. ORVOS Hajnalka Ph.D.** egyetemi docens

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika, Szeged

A vizsgálat célja: Az *in vitro* fertilizációs technika (IVF) hogyan befolyásolja az egyes terhességekből született újszülöttek neonatológiai adatait és a neonatális kimenetelt.

Anyag és módszer: A SZTE Szülészeti Klinikáján a 2007–2008-as évben 5195 újszülött született, közülük 98 (1,9%) fogant IVF technika segítségével. Retrospektív módszerrel elemeztem ezen újszülöttek neonatológiai adatait, és összehasonlítottam azonos életkorú és szülészeti anamnézisű anyák spontán fogant terhességéből született újszülöttek adataival.

Eredmények: Az IVF újszülöttek közül 56,1% született császármetszéssel, a spontán fogantak közül 52,4%. Az IVF újszülöttek átlagos születési súlya $3270 \pm 552,7$ g, terhességi kora $38,2 \pm 1,9$ hét, 11 (11,2%) volt koraszülött. A spontán fogant újszülöttek átlagos születési súlya $3279,6 \pm 462,9$, terhességi kora $38,7 \pm 1,6$ hét, 8 (7,6%) újszülött volt koraszülött. Intrauterin retardáció mindkét csoportban 2%-ban fordult elő. Szignifikánsan több újszülött igényelt intenzív ellátást az IVF csoportban (10,2%), szemben a spontán csoporttal (1,9%). A köldökzsinór pH és az 5 perces Apgar érték között nem volt különbség a két csoport között.

Következtetések: A vizsgált periódusban az IVF csoportban szignifikánsan több újszülött igényelt intenzív ellátást, ezenkívül a két csoport neonatológiai adatai között nem volt jelentős eltérés, tehát az IVF technika nem befolyásolta kedvezőtlenül a neonatális kimenetelt.

Kulcsszavak: meddőség, *in vitro* fertilizáció és embrió transzfer, neonatológiai adatok

NEONATAL DATA ANALYSIS OF BABIES CONCEIVED BY *IN VITRO* FERTILIZATION

Author: **Karolina SEGEC**

Supervisor: **Hajnalka ORVOS** M.D; Ph.D. associate professor

Institution: Department of Obstetrics and Gynecology, Faculty of Medicine, University of Szeged, Szeged, Hungary

Background: The aim of the study was to investigate how the in vitro fertilisation technique (IVF) influences the general neonatal outcome and database.

Materials and methods: 5195 babies were born in the Department of Obstetrics and Gynecology of Szeged in 2007-2008. 98 babies (1.9%) of them were conceived by IVF technique. The neonatal data of IVF newborns were analyzed retrospectively and compared to spontaneously conceived, age-matched control babies.

Results: The rate of caesarean section was 56.1% and 52.4% in the IVF and spontaneously conceived group, respectively. The average birth weight of newborns was 3270 ± 552.7 g, the gestation period was 38.7 ± 1.6 weeks and the number of premature infants were 11 (11.2%) in the IVF group. These neonatal data were 3279.6 ± 462.9 g, 38.7 ± 1.6 weeks and 8 (7.6%) in the control baby group, respectively. Intrauterine retardation occurred at 2% in either group. However, significantly higher number of IVF babies required intensive care than babies in the spontaneously conceived group (10.2% vs. 1.9%) There was no significant difference between the two groups in the umbilical cord pH and the 5 minutes Apgar scores.

Conclusions and implications: During the investigated period, significantly higher babies required intensive care in the IVF group than those conceived spontaneously. Since further neonatal data did not show significant difference between the two groups, thus, we can conclude that the neonatal outcome is not adversely influenced by the IVF technique.

Keywords: **barrenness, in vitro fertilisation and embryonic transfer, neonatological data**

ANAEROB KAPACITÁS KÜLÖNBÖZŐ SPORTÁGAKBAN

Szerző: **BORBÁS Eszter**, II. évfolyam

Témavezető: **Dr. BARAK Ottó** docens

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Orvostudományi Kar, Fiziológiai Intézet, Újvidék

A munkánk célja az volt, hogy meghatározzuk az anaerob kapacitást különböző sportágakkal foglalkozó sportolóknál. A kutatásokhoz a Wingate anaerob tesztet használtuk, mellyel 128 sportolót mértünk fel (29 kosárlabdázót, 27 röplabdázót, 17 birkózót, 21 evezőst és 34 labdarúgót).

A Wingate mutatók közül a maximális erőt (peak power, PP) határoztuk meg, és a legmagasabb értékeket a kosárlabdázóknál (1018.07 ± 142.61 W), a röplabdázóknál (1122.81 ± 137.51 W), valamint a birkózóknál (1024.41 ± 151.85 W) kaptuk. A legalacsonyabb PP-értékeket a focistáknál (844.50 ± 139.05 W) és az evezősöknél (901.10 ± 126.41 W) jegyeztük fel. A kapott eredmények arra utalnak, hogy a mutató értéke statisztikailag jelentősen különbözik az egyes sportágak sportolói között. A kutatás eredménye jelentős az edzők munkájában, segítségükre lehet az edzésprogram megtervezésében, és ezáltal hozzájárulhat a sportolók teljesítményének a fejlesztéséhez.

Kulcsszavak: anaerob kapacitás, Wingate teszt

ANAEROB CAPACITY IN VARIOUS SPORTS

Author: **Eszter BORBÁS**, 2th year student

Supervisor: **Ottó BARAK**, PhD, docent

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Medicine, Department of Physiology

The aim of this study was to investigate the values of anaerobic energetic capacity in different sports. Wingate anaerobic tests were conducted on 128 elite athletes (29 basketball players, 27 volleyball players, 17 wrestlers, 21 rowers and 34 football players).

Peak power (PP) was measured as a marker of anaerobic capacity. The highest values of peak power were measured in basketball players (1018.07 ± 142.61 W), in volleyball players (1122.81 ± 137.51 W) and in wrestlers (1024.41 ± 151.85 W). The lowest value of peak power was registered in rowers (901.10 ± 126.41 W) and in football players (844.50 ± 139.05 W). We found a significant difference in the anaerobic capacity of athletes of various sports. Coaches and other sport experts in the field could, in the future, find these markers useful to follow and improve the athletes' performance.

Keywords: anaerob capacity, Wingate test

ANAEROBNI KAPACITET U RAZLIČITIM SPORTSKIM DISCIPLINAMA

Autor: **Ester BORBAŠ**, II. godina studija

Mentor: **dr Otto BARAK**, docent

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Medicinski Fakultet, Katedra za fiziologiju, Novi Sad

Cilj rada je bio da se odredi anaerobni kapacitet kod sportista koji se bave različitim sportskim disciplinama. Za istraživanje je korišćen Wingate anaerobni test, a merenja su sprovedena na 128 sportista (29 košarkaša, 27 odbojkaša, 17 rvača, 21 veslača i 34 fudbalera).

Od parametara Wingate testa odredili smo maksimalnu snagu (peak power, PP), čije najveće vrednosti zabeležene su kod košarkaša (1018.07 ± 142.61 W), odbojkaša (1122.81 ± 137.51 W) i rvača (1024.41 ± 151.85 W). Najniže vrednosti dobijene su kod fudbalera (844.50 ± 139.05 W) i veslača (901.10 ± 126.41 W). Ovaj rad ukazuje na značajne razlike u anaerobnom kapacitetu između sportista različitih sportskih disciplina. Rezultati istraživanja su značajni trenerima, mogu im pomoći u izradi efikasnog plana treninga i tako dovesti do poboljšanja sportskih rezultata.

Ključne reči: **anaerobni kapacitet, Wingate test**

HIPERHOMOCISZTEINÉMIA IDÜLT VESEELÉGTELENSÉGBEN

Szerző: **BOJTOS Lilla**, V. évfolyam

Témavezető: **Dr. DUJMOVICS Ferenc** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Orvostudományi Kar, Kórleletani Tanszék, Újvidék

A hiperhomociszteinémia a szív- és érrendszeri betegségek kialakulásának független rizikótényezője. Az emelkedett homocisztein vérszint egyik leggyakoribb szerzett oka az idült veseelégtelenség. Célunk a hiperhomociszteinémia előfordulási gyakoriságának megállapítása a veseelégtelenség különböző stádiumaiban. 105 vizsgálati alany vérmin-táját elemeztük, amelyek közül 73 vizsgálati alany idült veseelégtelenségben szenved (közülük 31 beteg állapota hemodialízis kezelést igényelt), míg 32 vizsgálati alany a kontroll csoporthoz tartozik.

A hiperhomociszteinémia igen magas előfordulási aránya tapasztalható idült veseelégtelenségben, és ez az arány azon betegek csoportjában a legmagasabb, akinek a glomerulus filtrációs ráta (GFR) csökkenése meghaladja az 50%-ot. Hiperhomociszteinémia jelentkezhet a betegség korábbi stádiumaiban is, ahol a GFR csökkenése nem éri el az 50%-ot. Az ilyen GFR értékkel rendelkező betegeink közel ¼ részénél volt mérhető emelkedett homocisztein vérszint. A GFR és a hiperhomociszteinémia között statisztikailag jelentős fordított arányú kapcsolat mutatható ki ($r=-0,83$).

Megállapítható, hogy a vesefunkció csökkenésével a homocisztein vérszint növekszik, és annak értéke már a vese-elégtelenség kezdeti stádiumaiban is meghaladhatja a normál értéket. A homocisztein érték meghatározása előnyös volna az idült veseelégtelenségben szenvedő betegek esetében, mivel a magas homocisztein vérszint csökkentésével csökken a szív- és érrendszeri betegségek kialakulásának veszélye.

Kulcsszavak: **hiperhomociszteinémia; idült veseelégtelenség**

HYPERHOMOCYSTEINEMIA IN CHRONIC RENAL FAILURE

Author: **Lilla BOJTOS**, 5th year undergraduate student

Supervisor: **Dr. Ferenc DUJMOVICS**, university professor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Medicine, Department of Pathophysiology, Novi Sad

The hyperhomocysteinemia is an independent risk factor in the development of cardiovascular diseases. Chronic renal failure is one of the most common obtained causes of the elevated levels of homocysteine blood levels. Our goal is to determine the prevalence of hyperhomocysteinemia in various stages of renal failure. We analyzed blood samples of 105 subjects, of which, 73 subjects are suffering from chronic renal failure (of whom the status of 31 patients required the therapy of hemodialysis), while 32 subjects are in the control group.

There is a high incidence of hyperhomocysteinemia experienced in chronic renal failures, and this proportion is the highest in the group of patients whose glomerulus filtration rate (GFR) loss exceeds 50%. Hyperhomocysteinemia may occur in the earlier stages of disease, where the decline in GFR is below 50%. Almost $\frac{1}{4}$ of the patients with such a GFR value had elevated blood levels of homocysteine. Between the GFR and hyperhomocysteinemia, a statistically significant inverse relationship can be demonstrated ($r = -0.83$).

It can be concluded that with the decrease of the renal function there is an increased blood level of homocysteine, and its value can exceed the normal range already in the initial stages of renal failure. Determining the value for homocysteine at the patients with chronic renal failure would be beneficial because with lowering the high blood levels of homocysteine, the risk of developing cardiovascular disease is reduced.

Keywords: **hyperhomocysteinemia; chronic renal failure**

HIPERHOMOCISTEINEMIJA U HRONIČNOJ BUBREŽNOJ INSUFICIJENCIJI

Autor: **Lila BOJTOŠ**, student

Mentor: **Dr Ferenc DUJMOVIĆ**, profesor

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Medicinski fakultet, Katedra za patološku fiziologiju, Novi Sad

Hiperhomocisteinemija predstavlja nezavisni faktor rizika za razvoj kardiovaskularnih bolesti. Jedan od najčešćih uzroka hiperhomocisteinemije je hronična bubrežna insuficijencija (HBI). Cilj ovog rada je da utvrdi prevalencu povišenih plazmatskih vrednosti homocisteina u bolesnika sa različitim stadijumima hronične bubrežne insuficijencije. Ispitivanjem je obuhvaćeno 105 ispitanika: 73 bolesnika u različitim stadijumima hronične bubrežne insuficijencije, od kojih je 31 na hroničnom programu hemodijalize i 32 ispitanika u sklopu kontrolne grupe.

Utvrđena je visoka prevalenca hiperhomocisteinemije kod ispitanika sa HBI, naročito pri redukciji jačine glomerulske filtracije (JGF) većoj od 50% od očekivane normalizovane vrednosti u odnosu na telesnu površinu. U podgrupi ispitanika sa redukcijom JGF < 50% kod $\frac{1}{4}$ ispitanika je utvrđena hiperhomocisteinemija, što dokazuje da se hiperhomocisteinemija može javiti i u ranijim stadijumima bolesti. Između nivoa JGF i homocisteinemije dobijena je visoka inverzna korelacija ($r = -0.83$).

Nivo ukupnog homocisteina u krvi raste paralelno sa redukcijom renalne funkcije, a povišene vrednosti homocisteina u krvi mogu se naći već u ranijim stadijumima bolesti. Određivanje plazmatskih nivoa homocisteina u bolesnika sa hroničnom bubrežnom insuficijencijom može biti od koristi, jer smanjenjem povišenih vrednosti homocisteina može se doprineti smanjenju rizika za razvoj kardiovaskularnih bolesti.

Ključne reči: **hiperhomocisteinemija; hronična bubrežna insuficijencija**

AGGREGÁCIÓ-FÜGGVÉNYEK

Szerző: **ERŐS Dávid**, II. évfolyam

Témavezető: **Dr. PAP Endre** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Természettudományi-matematikai Egyetem, Matematikai-informatikai Kar, Újvidék

Jelen dolgozat témáját az aggregáció-függvények képezik. Aggregációnak nevezzük több különböző számtani érték egy reprezentatív értékévé való alakításának folyamatát, azt a függvényt pedig, amely ezt a műveletet végzi, aggregáció-függvénynek nevezzük. A fenti definíció is sejteti az aggregáció-függvények alkalmazási lehetőségeinek sokoldalúságát. Hasznosnak bizonyulnak az alkalmazott matematika szinte minden területén (pl. valószínűségszámítás, statisztika, döntésméltet), a számítástechnikában (pl. mesterséges intelligencia, operációkutatás), valamint a közgazdaságban és a pénzügyekben, az alakfelismerésben és képfeldolgozásban, adatelemzésnél, a többkritériumú döntéshozatalnál stb.

Dolgozatom beszámoló jellegű, célja az aggregáció-függvények rövid, általános bemutatása, illetve néhány konkrét felhasználási területük leírása. Ezeknek egyike kapcsolódási pontként szolgál az idei top témához, a Dunához, mégpedig a rakparti áru-konténereket mozgó daruk működésének modellezésén keresztül.

AGGREGATION FUNCTIONS

Author: **Dávid ERŐS**, 2nd year student

Supervisor: **Dr. Endre PAP**, full professor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Sciences, Department of Mathematics and Informatics, Novi Sad

The topic of this paper is aggregation functions. The process of combining several numerical values into a single representative one is called aggregation and the function that executes this process is called aggregation function. They are useful in almost all branches of applied Mathematics (e.g. probability, statistics, decision theory), Informatics (e.g. artificial intelligence, operations research), Economics and Finances, in pattern recognition and image processing, in data fusion, in multi-criteria decision aid etc.

The aim of this work is to introduce aggregation functions on a basic level and to describe some of their fields of application. In order to include this year's top subject, the Danube, the study will also focus on the mathematical modelling of container quay cranes.

AREGACIONE FUNKCIJE

Autor: **David EREŠ**, II. godina studija

Mentor: **Dr. Endre PAP**, profesor

Institucija: Prirodno-matematički Fakultet u Novom Sadu, Departman za Matematiku i Informatiku, Novi Sad

Tema ovog rada su agregacione funkcije. Agregacija je proces u kome se više numeričkih vrednosti pretvori u jednu reprezentativnu vrednost, a funkcija koja vrši ovaj proces se zove agregaciona funkcija. Iza ove definicije se već nazire široki krug primenljivosti ovih funkcija. Mogu se primeniti u skoro svim oblastima primenjene matematike, kao u verovatnoći, u statistici, u teoriji odlučivanja, zatim u informatici (veštačka inteligencija, istraživanje operacija), pored toga u ekonomiji i finansijama, u prepoznavanju oblika, u obradi slika i podataka i u višekriterijumskim odlučivanjima itd.

Cilj ovog rada je kratak opis agregacionih funkcija, odnosno prikazivanje nekoliko konkretnih oblika primene istih. Pošto je ovogodišnja top tema Dunav, ovaj referat će dodirnuti i temu modeliranja funkcionisanja dizalice robnih kontejnera u lukama.

Ključne reči: **agregacione funkcije, numeričke vrednosti, statistika, teorija odlučivanja i verovatnoće, veštačka inteligencija, Dunav, dizalice...**

A SZÁMÍTÓGÉP MINT OKTATÁSI ESZKÖZ A MATEMATIKA TANÍTÁSÁBAN

Szerző: **TAPISKA Szilvia**, informatikai módszertan – master

Témavezető: **Dr. Dragan CVETKOVIĆ** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Pedagógiai Kar, Informatika Módszertana, Zombor

A munkám bevezető részében a matematikaoktatásról mint elsőrendű fontosságú kompetenciáról beszélek: ide tartoznak a matematikai képességek, készségek fejlesztése. Ezek egy része, elsősorban a matematikai alapkompétenciák, döntően órai keretekben fejleszthetők eredményesen, de egyre nagyobb jelentőségű azon kompetenciák fejlesztése is, melyeknek bár jelentőségük a matematikában kétségtelen, többnyire más tantárgyakban, tanórán kívüli környezetben, sőt a mindennapokban is jól fejleszthetők. Az információs és a kommunikációs technikák alkalmazásának előnye az oktatásban, hogy segít a diákoknak abban, hogy a saját tempójukkal haladhassanak, megszünteti a tantárgyak közötti éles határokat, valamint növeli a kreativitást. A munkám fő célja, hogy bemutassam, hogyan lehet a matematikát, oktatási módszerét, tematikáját sikeresen átadni számítógép segítségével a diákoknak, és hogyan használjuk fel a számítógépes grafikát, programcsomagokat és ismereteket a virtuális valóság oktatása folyamán, ebben az esetben a matematika vonatkozóan. Továbbá szeretnék rámutatni az innováció fontosságára, amely az oktatást sem kerülheti el. Ennek bemutatására kutatásokat végeztem Újvidéken a Petőfi Sándor és a Nikola Tesla általános iskolákban. Kutatásommal bebizonyítottam, hogy a matematika tanítása számítógép segítségével sokkal eredményesebb és sikeresebb a hagyományos matematika oktatásánál. A munkám befejező részében a kutatásom eredményeit fogom részletesen bemutatni pontos statisztikai adatokkal.

Kulcsszavak: **informatika, matematika tanítása, oktatási programcsomag, innováció**

COMPUTER BASED MATHEMATICS EDUCATION

Author: **Szilvia TAPISKA**, MA, Methodology of Informatics in Education

Supervisor: **Dragan CVETKOVIĆ**, PhD

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Education, Department of Informatics, Sombor

The introduction of this paper will emphasize the importance of Mathematics, mathematical competence and mathematical skills. The success of these competences can be increased mainly in classes of Mathematics, but more and more, the significance of competence that can strengthen the outside of teaching is even more important. The

use of computers in the implementation of Mathematics in primary school is necessary, despite a number of specific features of their application.

This method helps students to work independently, and also we should not underestimate the importance of developing psychological and pedagogical knowledge, and individual differences among students, enabling them to work at their own pace. The main part of this paper will point out the importance of using computers in teaching Mathematics. Since we live in an age where one is considered illiterate if not familiar with computer skills, the upgrading of Mathematics teaching is a priority task for each school. Direct application of computers in teaching Mathematics, learning Mathematics and Informatics at the same time, overcome, i.e. acquire computer literacy. It should be emphasized that, due to the increasing complexity of mathematical problems that modern technology installed in their solution must involve computers. The main goal of using computers in the educational process is the formulation of new methods for improving the process of acquiring knowledge from different scientific areas. To prove the success of the above, I conducted research in two elementary schools in Novi Sad, PS "Sándor Petőfi" and PS "Nikola Tesla". The final part of this paper offers authentic statistical data obtained during the research.

Keywords: **computer science, mathematics, educational software, innovation**

PRIMENA RAČUNARA U NASTAVI MATEMATIKE

Autor: **Silvija TAPIŠKA**, magistar metodike nastave informatike

Mentor: **Prof. dr Dragan CVETKOVIĆ**, redovni profesor

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Pedagoški fakultet, Katedra: metodika nastave informatike, Sombor

U uvodnom delu ovog rada istaći ću značaj matematičkih sadržaja, kao što su matematičke kompetencije i matematičke sposobnosti. Uspešnost ovih kompetencija uglavnom se može povećati na časovima matematike, ali sve više i više, veći značaj dobijaju kompetencije koje se jačaju van nastave. Korišćenje računara u realizaciji matematičkih sadržaja u osnovnoj školi je neophodno, i pored niza specifičnosti njihove primene. Ovaj metod pomaže učenicima da rade samostalno, a takode ne treba zanemariti i značaj razvijanja psiholoških i pedagoških saznanja, kao i individualnih razlika među učenicima, što im omogućava da rade svojim tempom.

Glavni deo ovog rada ukazaće na važnosti primene računara u nastavi matematike. Budući da živimo u vremenu u kome se čovek smatra nepismenim ukoliko ne poznaje rad na računaru, ***osavremenjivanje nastave matematike je prioritetni zadatak svake škole. Neposrednom primenom računara u nastavi matematike, savladavanjem matematičkih sadržaja istovremeno savladavamo i informatiku, tj. stičemo informatičku pismenost.*** Treba naglasiti i to, da se zbog sve veće složenosti matematičkih zadataka koje savremena tehnika i tehnologija postavljaju, u njihovo rešavanje se moraju uključiti i računari.

É L E T T E L E N   T E R M É S Z E T T U D O M Á N Y O K

Osnovni cilj primene računara u obrazovnom procesu je formulisanje novih metoda za unapređivanje procesa usvajanja znanja iz različitih naučnih područja. Kako bih dokazala uspešnost gore navedenog, sprovela sam istraživanje u dve osnovne škole u Novom Sadu, u OŠ "Petefi Šándor" i OŠ "Nikola Tesla".

U završnom delu ovog rada biće izloženi autentični statistički podaci dobijeni tokom sprovedenog istraživanja.

Ključne reči: **informatika, matematika, obrazovni softveri, inovacija**

HOMOMORF-HOMOGEN MONOUNARIS ALGEBRÁK

Szerző: JUNGÁBEL Éva, doktorandusz, II. év

Témavezetők: Dr. Dragan MAŠULOVIC, rendkívüli egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Természettudományi Kar, Matematikai és Informatikai Intézet, Újvidék

A dolgozat homomorf-homogen monounaris algebrákkal foglalkozik.

A monounaris algebra olyan algebra (A, f) ahol $f : A \rightarrow A$ unaris operáció az A halmazon. A függvény $j : A \rightarrow B$ homomorfizmus az (A, f) algebrából (B, g) algebrába, ha $g \circ j = j \circ f$. A monounaris algebra (A, f) homomorf-homogen ha minden homomorfizmus két végesen generált részstruktúra között kibővíthető az (A, f) endomorfizmusáig.

Az $a \in A$ elem ciklikus, ha létezik olyan $k \geq 1$, amelyre érvényes, hogy $f^k(a) = a$. Különben aciklikus. Az összes ciklikus elemek halmazát az összefüggő komponensben $S \subseteq A$ az S ciklusának hívjuk. Megtörténhet, hogy az összefüggő komponensnek nincs ciklusa.

Az $a \in A$ elem levél az (A, f) algebrában, ha $f^{-1}(a) = \emptyset$. Ág a monounaris algebrában (A, f) a következő sorozat $a_0, a_1, a_3, \dots$, melyre érvényes, hogy $a_i = f(a_{i+1})$ minden $i \geq 0$ és a_i aciklikus elem minden $i \geq 1$ (a_0 lehet ciklikus elem). Ekkor mondjuk, hogy az ág a_0 -tól kezdődik. Az ág lehet véges vagy végtelen. Az ág véges, ha levélben végződik, vagyis, ha a formája a következő: $a_0, a_1, a_3, \dots, a_n$ ahol az a_n levél az (A, f) algebrában.

Az adott $a \in A$ ciklikus elemre, $ht(a)$ -val jelöljük az a magasságát, vagyis a legnagyobb k -t ($k \geq 1$), amelyre az $f^k(a)$ ciklikus elem. Ha ilyen k nem létezik, akkor $ht(a) = \infty$.

Az összefüggő komponensre $S \subseteq A$, $cn(S)$ -nel jelöljük a ciklus hosszát az S -ben. Ha S -nek nincs ciklusa, akkor $cn(S) = \infty$. Az összefüggő komponens $S \subseteq A$ reguláris ha

- a ciklikus elemek halmaza C_S -től nem üres, és
- minden ág, amelyik ciklikus elemtől kezdődik végtelen, vagy minden ág, amelyik ciklikus elemtől kezdődik véges és $ht(a) = ht(b)$ minden a, b levélre az S -ben.

A fő eredmény az a tétel, mely kimondja, hogy a monounaris algebra homomorf-homogen akkor és csak akkor, ha egyike a következő algebráknak:

1. minden ág végtelen vagy az adott ciklusra nem létezik ág, amelyik tőle kezdődik,
2. minden összefüggő komponens az (A, f) algebrában reguláris és minden két összefüggő komponensre $S_1, S_2 \subseteq A$ érvényes, hogy ha $cn(S_1) \geq cn(S_2)$ akkor $ht(S_1) \geq ht(S_2)$ vagy $ht(S_1) = 0$.

Kulcsszavak: monounaris algebra, homomorfizmus, homomorf-homogen

HOMOMORPHISM-HOMOGENOUS MONOUNARY ALGEBRAS

Author: **Éva JUNGÁBEL**, PhD studies, 2nd year student

Supervisors: **Dr Dragan MAŠULOVIC**

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Science, Department of Mathematics and Informatics, Novi Sad

This paper discusses homomorphism-homogenous monounary algebras.

A *monounary algebra* is an algebra (A, f) where $f : A \rightarrow A$ is a unary operation on A . A mapping $j : A \rightarrow B$ is a *homomorphism* from (A, f) to (B, g) if $g \circ j = j \circ f$. A monounary algebra (A, f) is *homomorphism-homogeneous* if every homomorphism between finitely generated subalgebras of (A, f) extends to an endomorphism of (A, f) .

An $a \in A$ is *cyclic* if there exists $k \geq 1$ such that $f^k(a) = a$. Otherwise, a is said to be *acyclic*. The set of all cyclic elements in a connected component $S \subseteq A$ is called *the cycle of S*. It may happen that a connected component does not have a cycle.

An $a \in A$ is a *leaf* in (A, f) if $f^{-1}(a) = \emptyset$. A *branch* in a monounary algebra (A, f) is a sequence $a_0, a_1, a_2, \dots$ such that $a_i = f(a_{i+1})$ for all $i \geq 0$ and a_i is acyclic for all $i \geq 1$ (note that a_0 may be a cyclic element). We say that the branch starts at a_0 . A branch can be finite or infinite. A branch is finite if it ends up in a leaf. That is, a branch is finite if it has the form $a_0, a_1, a_2, \dots, a_n$ where a_n is a leaf in (A, f) .

For an acyclic element $a \in A$ let $\text{ht}(a)$, the *height of a*, denote the least $k \geq 1$ such that $f^k(a)$ is a cyclic element. If no such k exists, we set $\text{ht}(a) = \infty$.

For a connected component $S \subseteq A$ let $\text{cn}(S)$, the *cycle number of S*, denote the length of the cycle in S . If S does not have a cycle, we set $\text{cn}(S) = \infty$. We say that a connected component $S \subseteq A$ is *regular* if

- the set C of cyclic elements of S is nonempty, and
- either every branch starting at a cyclic element is infinite, or every branch starting at a cyclic element is finite and $\text{ht}(a) = \text{ht}(b)$ for all leaves a, b in S .

The main result of this paper is a theorem which states that a monounary algebra (A, f) is homomorphism-homogeneous if and only if it belongs to one of the following classes:

1. every branch in (A, f) is infinite, or no branch starts at a cyclic element,
2. every connected component in (A, f) is regular, and for any two connected components $S_1, S_2 \subseteq A$ if $\text{cn}(S_1) \neq \text{cn}(S_2)$ then $\text{ht}(S_1) \neq \text{ht}(S_2)$ or $\text{ht}(S_1) = 0$.

Keywords: monounary algebras, homomorphism, homomorphism-homogeneity

HOMOMORFIZAM-HOMOGENE MONOUNARNE ALGEBRE

Autor: **Eva JUNGABEL**, doktorant, II. godina studija

Mentor: **Dr Dragan MAŠULović**

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Prirodno-matematički fakultet,
Departman za matematiku i informatiku, Novi Sad

Ovaj rad se bavi homomorfizam-homogenim monounarnim algebrama.

Monounarna algebra je algebra (A, f) gde je $f : A \rightarrow A$ unarna operacija na A . Funkcija $j : A \rightarrow B$ je *homomorfizam* iz (A, f) u (B, g) ako $g \circ j = j \circ f$. Monounarna algebra (A, f) je *homomorfizam-homogena* ako se svaki homomorfizam između dve konačno generisane podstrukture od (A, f) može proširiti do endomorfizma strukture (A, f) .

Element $a \in A$ je *cikličan* ako postoji $k \geq 1$ takav da važi $f^k(a) = a$. Inače, kažemo da je *acikličan*. Skup svih cikličnih elemenata u povezanoj komponenti $S \subseteq A$ zovemo *ciklus* od S . Može da se desi da povezana komponenta nema ciklus.

Element $a \in A$ je *list* u (A, f) ako $f^{-1}(a) = \emptyset$. *Grana* u monounarnoj algebri (A, f) je niz $a_0, a_1, a_2, \dots$ takav da $a_i = f(a_{i+1})$ za sve $i \geq 0$ i a_i je acikličan za sve $i \geq 1$ (a_0 može biti cikličan element). Kažemo da grana počinje od a_0 . Grana može biti konačna ili beskonačna. Grana je konačna ako se završava u listu, tj. ako je oblika $a_0, a_1, a_2, \dots, a_n$ gde je a_n list u (A, f) .

Za acikličan element $a \in A$ neka je $ht(a)$ *visina* od a , tj. najveći $k \geq 1$ takav da je $f^k(a)$ cikličan element. Ako takav k ne postoji, onda $ht(a) = \infty$.

Za povezanu komponentu $S \subseteq A$ neka je $cn(S)$ dužina ciklusa u S . Ako S nema ciklus, onda $cn(S) = \infty$. Kažemo da je povezana komponenta $S \subseteq A$ *regularna* ako

- skup cikličnih elemenata C od S je neprazan, i
- svaka grana koja počinje od cikličnog elementa je beskonačna, ili svaka grana koja počinje od cikličnog elementa je konačna i $ht(a) = ht(b)$ za sve listove a, b u S .

Glavni rezultat rada je teorema koja trvdí da je monounarna algebra homomorfizam-homogena ako i samo ako pripada jednoj od sledećih klasa algebri:

1. svaka grana je beskonačna, ili za svaki ciklus ne postoji grana koja počinje od njega,
2. svaka povezana komponenta u (A, f) je regularna i za svake dve povezane komponente $S_1, S_2 \subseteq A$ ako $cn(S_1)cn(S_2) \geq ht(S_1)ht(S_2)$ ili $ht(S_1) = 0$.

Ključne reči: monounarne algebre, homomorfizam, homomorfizam-homogenost

DIFFERENCIAEGYENLETEK ASZIMPTOTIKUS VISELKEDÉSÉNEK VIZSGÁLATA MATHEMATICA SEGÍTSÉGÉVEL

Szerző: **BOTOS Zsófia**, IV. évfolyam

Témavezető: **Dr. PÉICS Hajnalka** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Természettudományi Kar, Matematikai Intézet,
Pénzügyi Matematika Tanszék, Újvidék

Legyen

$$x_{n+1} = (1 - a_n)x_n + b_n x_{p_n}$$

egy késleltetett diszkrét változójú differenciaegyenlet, ahol $\{a_n\}$ és $\{b_n\}$ adott valós számsorozatok, $\{p_n\}$ pedig természetes számok egy sorozata. Megfelelő számú adott kezdeti érték esetén az $\{x_n\}$ sorozat a differenciaegyenlet egyértelmű megoldása. Speciális késleltetést okozó $\{p_n\}$ sorozatok esetében, mint a $p_n = n - k$ konstans késleltetés, vagy a $p_n = \left\lfloor \frac{n}{k} \right\rfloor$, illetve a $p_n = \sqrt[k]{n}$ pantográf késleltetés, ahol $k \in \mathbb{N}$, becslés adható a megoldás sorozat aszimptotikus viselkedésére, pontosabban a megoldás sorozat nullához tartásának sebességére.

A munkában bemutatjuk, hogy adott késleltetés sorozatra, a kezdeti értékek változtatása nem hat ki a megoldás sorozat aszimptotikus viselkedésére, viszont különböző típusú késleltetés sorozatok esetében a megoldás sorozat gyorsabban vagy lassabban tarthat nullához. A számítógépes kísérletezés során és a szemléltető példák ábrázolásánál a Mathematica szoftver nyújtott segítséget.

Kulcsszavak: késleltetett differenciaegyenlet, aszimptotikus viselkedés, Mathematica

ANALYSIS OF THE ASYMPTOTIC BEHAVIOUR OF DIFFERENCE EQUATION WITH MATHEMATICA

Author: **Zsófia BOTOS**, 4th year student

Supervisor: **Dr. Hajnalka PÉICS**

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Science, Department of Mathematics and Informatics,
Financial Mathematics, Novi Sad

Consider the delay difference equation

$$x_{n+1} = (1 - a_n)x_n + b_n x_{p_n}$$

where $\{a_n\}$ and $\{b_n\}$ are real sequences, and $\{p_n\}$ is a sequence of natural numbers. If the initial values are given, we say that $\{x_n\}$ is the unique solution of the difference equation. For the special lag sequence $\{p_n\}$, like constant delay $p_n = n - k$, pantograph delay $p_n = \left\lfloor \frac{n}{k} \right\rfloor$ or $p_n = \sqrt[k]{n}$, where $k \in \mathbb{N}$, we can specify the asymptotic behaviour of solutions, especially we can estimate the rate of their convergence to zero.

In the present work we describe that for the same lag sequence the change of the initial values of the sequence solution do not change its asymptotic behaviour, but for the different lag sequences the rate of the convergence to zero can be faster or slower. In the computer aided experiments and for describing examples we used Mathematica software.

Keywords: **delay difference equation, asymptotic behaviour, Mathematica**

ANALIZA ASIMPTOTSKOG PONAŠANJA REŠENJA DIFERENCNE JEDNAČINE POMOĆU SOFTVERA MATHEMATICA

Autor: **Žofija BOTOŠ**, IV. godina studija

Mentor: **Dr Hajnalka PEIĆ**, univerzitetski profesor

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Prirodno-matematički fakultet, Instiutu za matematiku, Finansijsko-matematička katedra, Novi Sad

Neka je

$$x_{n+1} = (1 - a_n)x_n + b_n x_{p_n}$$

diskretna diferencna jednačina sa kašnjenjem, gde su $\{a_n\}$ i $\{b_n\}$ dati nizovi realnih brojeva, a $\{p_n\}$ je niz prirodnih brojeva. Za određen broj datih početnih vrednosti niz $\{x_n\}$ je jedinstveno rešenje posmatrane diferencne jednačine. Za specijalne nizove kašnjenja $\{p_n\}$, kao što su konstatno kašnjenje $p_n = n - k$, ili pantografsko kašnjenje kao što je $p_n = \left\lfloor \frac{n}{k} \right\rfloor$, ili $p_n = \sqrt[k]{n}$, gde je $k \in \mathbb{N}$, može se dati procena za asimptotsko ponašanje rešenja, tačnije za brzinu konvergencije rešenja ka nuli.

U radu ćemo pokazati da za dati niz kašnjenja promena početnih vrednosti neće promeniti asimptotsko ponašanje rešenja, međutim za različite nizove kašnjenja odgovarajuća rešenja brže ili sporije konvergiraju ka nuli. Kod eksperimentisanja pomoću računara i prezentacije reprezentativnih primera koristili smo programski paket Mathematica.

Ključne reči: **diferencne jednačine sa kašnjenjem, asimptotsko ponašanje, Mathematica**

REGULARIZÁLT REKONSTRUKCIÓS MÓDSZER A BINÁRIS TOMOGRÁFIÁBAN

Szerző: **GOGOLÁK László** doktorandusz

Témavezető: **Mgr. LUKITY Tibor** egyetemi tanársegéd

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara, Mechatronika Tanszék, Újvidék

A dolgozatban bemutatásra kerül egy energiaminimizációs és determinisztikus módszer a bináris tomográfiai rekonstrukciós probléma megoldására. Az energia vagy célfüggvény, a projektív adatok illeszkedési tagja mellett, tartalmaz még a priori információkat a rekonstrukciós folyamatról, regularizációs tagok formájában. A konvex-konkáv regularizációs módszert alkalmazva az eredeti bináris rekonstrukciós problémát valós és kompakt halmazon értelmezett optimizációs problémára írtuk át. A célfüggvény minimum helyét gradiens alapú optimizációs eljárással határozzuk meg. A korlátozott teszhalmazon kapott kísérleti eredmények a kifejlesztett módszer jó teljesítményéről tanúskodnak.

Kulcsszavak: **bináris tomográfia, kép rekonstrukció, gradiens optimizáció, konvex-konkáv regularizáció**

REGULARIZED RECONSTRUCTION METHOD FOR BINARY TOMOGRAPHY

Author: **László GOGOLÁK**, PhD student

Supervisor: **Tibor LUKITY, M.Sc.**, teaching assistant

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Technological Sciences, Department of Mechatronics, Novi Sad

We present an energy-minimization and deterministic type method for binary tomography reconstruction problem. The energy or objective function, beside projection data fidelity term, includes prior knowledge about the reconstruction in form of regularization terms. Using a convex-concave regularization technique we reformulate the binary reconstruction problem to a non-integer optimization problem. The objective function is minimized by a gradient based optimization approach, which is flexible regarding inclusion additional regularization. Experimental results obtained on a limited and synthetic test set show good performance of the proposed method.

Keywords: **binary tomography, image reconstruction, gradient based optimization, convex-concave regularization**

REGULARIZOVANI REKONSTRUKCIONI POSTUPAK ZA BINARNU TOMOGARFIJU

Autor: **Laslo GOGOLAK**, PhD student

Mentor: **Mgr. Tibor LUKIĆ**, asistent

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Fakultet tehničkih nauka, odsek: mehatronika, Novi Sad

U ovom radu predstavljamo energo-minimizacioni i deterministički postupak za rekonstrukcioni problem u binarnoj tomografiji. Energija ili objektivna funkcija, pored člana za slaganje projekivnih podataka, uključuje i apriori informacije o rekonstrukciji u vidu regularizacionih članova. Primenjujući konveksno-konkavnu regularizaciju originalni binarni rekonstrukcioni problem je reformulisan u optimizacioni problem nad realnim i kompaktnim skupom. Minimum ciljne funkcije je određen primenom gradijentnog optimizacionog pristupka. Eksperimentalni rezultati dobijeni na ograničenom test skupu pokazuju dobre performanse predloženog postupka.

88 *Ključne reči:* **Binarna tomografija, rekonstrukcija slike, gradijentni postupci, konveksno-konkavna regularizacija**

A KEMÉNY SZEGMENS-TARTALOM HATÁSA ÚJ POLIKARBONÁT TARTALMÚ POLIURETÁNOK TERMÍKUS TULAJDONSÁGAIRA

Szerző: **KALMÁR Beáta**, III. évfolyam

Témavezető: **Dr. MÉSZÁROS SZÉCSÉNYI Katalin** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Természettudományi Kar, Kémiai, Biokémiai és Környezetvédelmi Intézet, Analitikai
Kémiai Tanszék, Újvidék

A szegmentált poliuretánok viszonylag flexibilis makrodiolból (puha szegmens), valamint viszonylag kemény diizocianát és lánchosszabbító (kemény szegmens) komponensekből állnak. A beépített polikarbonát diol minőségétől függően a poliuretánok mechanikai és termikus tulajdonságai növelhetők. Az ilyen típusú elasztomereket ipari létesítményekben, építőanyagokban, sportfelszerelésekben, orvosi készülékekben, de mesterséges szövetekben is alkalmaznak, az anyag biokompatibilitásának köszönhetően.

E munkánkban egy lépéssel tovább haladva polikarbonát tartalmú poliuretánt (PC-PU) állítottunk elő, amely alifás PCDL T5652 típusú polikarbonát diolt ($M_r \sim 2000$) tartalmaz puha szegmensként. A kemény szegmens 1,6-hexametilén diizocianáttól és 1,4-butándiolból áll. A kemény szegmens mennyiségét (R) a diol és a lánchosszabbító OH-csoportjai arányának változtatásával szabályoztuk ($R = 1, 2, 3, 5$ or 10). Egy minta lánchosszabbító beépítése nélkül készült, míg egy másik mintát ($R = 10$) 1 (m/m)% szerves anyaggal módosított rétegelt bentonit nanorészecskével erősítettünk meg. Az újonnan előállított elasztomerek termikus stabilitását levegő és nitrogén atmoszférában határoztuk meg SDT Q600 TA Instruments TG/DSC termikus analízátor segítségével. Vizsgáltuk a dekompozíció mechanizmusát és a bentonit hatását a dekompozíció lefolyására.

Kulcsszavak: poliuretán, alifás polikarbonát diol, termikus analízis

THE INFLUENCE OF HARD SEGMENT CONTENT ON THERMAL PROPERTIES OF NOVEL POLYCARBONATE-BASED POLYURETHANES

Author: **Beáta KALMÁR**, 3rd year student

Mentor: **Dr. Katalin MÉSZÁROS SZÉCSÉNYI**, full professor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Sciences, Department for Chemistry, Biochemistry and Environmental Protection, Novi Sad

Segmented polyurethanes consist of a relatively flexible component derived from a macrodiol (soft segment) and a relatively hard component from a diisocyanate and a chain extender (hard segments). Depending on the incorporated polycarbonate diol, polyurethanes with improved mechanical and thermal properties can be produced. This kind of elastomeric material is used for industrial parts, building materials, sports goods, medical equipment, and even artificial tissues, due to their good biocompatibility.

In this work, polycarbonate-based polyurethane (PC-PU) elastomers containing aliphatic polycarbonate diol PCDL T5652 ($M_r \sim 2000$) as soft segment component were prepared by one-step technique. The hard domains of PC-PU consist of 1,6-hexamethylene diisocyanate and 1,4-butanediol (chain extender). The hard segment content (R) obtained by changing the ratio of OH group from diol and chain extender was varied ($R = 1, 2, 3, 5$ or 10). One sample was prepared without chain extender, and one (with $R = 10$) was reinforced with 1 wt.% of organically modified layered bentonite nanoparticles. The thermal stability of novel elastomers was determined in air and nitrogen atmospheres, using TA Instruments' SDT Q600 TG/DSC thermal analyzer for simultaneous TG/DSC measurements. The decomposition pattern and the influence of bentonite on thermal degradation was investigated.

Keywords: **polyurethanes, aliphatic polycarbonate diol, thermal analysis**

UTICAJ SADRŽAJA TVRDIH SEGMENTA NA TERMIČKE OSOBINE NOVIH POLIURETANA NA BAZI POLIKARBONATA

Autor: **Beata KALMAR**, III. godina studija

Mentor: **Dr. Katalin MESZARÓŠ SEČENJI**, redovni profesor

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Prirodno-matematički fakultet, Departman za hemiju, biohemiju i zaštitu životne sredine, Novi Sad

Segmentirani poliuretani koji se sastoje od relativno fleksibilne makrodiolne komponente (meki segment) i relativno tvrdih komponenti od diizocijanata i produživača lanca (tvrđi segment). U zavisnosti od prirode polikarbonatne diolne komponente mogu se dobiti poliuretani sa poboljšanim mehaničkim i termičkim osobinama. Ova vrsta elastomernog materijala je primenjena u industrijskim postrojenjima, u građevinskim materijalima, sportskoj i medicinskoj opremi, kao i u veštačkim tkivima, zahvaljujući njihovom visokom biokompatibilnošću.

U ovom radu na bazi polikarbonatnih diola tipa PCDL T5652 ($M_r \sim 2000$) kao mekog segmenta sintetisani su poliuretanski elastomeri (PC-PU) jednostepenom tehnikom. Tvrđi domen PC-PU-a se sastoji od 1,6-heksametilen diizocijanata i 1,4-butandiola (produživač lanca). Količina tvrdih segmenta je variran menjanjem odnosa OH-grupa iz polikarbonatnog diola i produživača lanca u nizu $R = 1, 2, 3, 5$ i 10 . Jedan uzorak je pripremljen bez dodatka produživača lanca, a drugi ($R = 10$) je ojačan dodatkom $1 (m/m)\%$ organski modifikovanim nanočesticama bentonita slojevite strukture. Termička stabilnost novih elastomera je određivan u atmosferi vazduha i azota, koristeći termički analizator Q600 SDT TA Instruments za simultana TG/DSC merenja. Ispitan je mehanizam termičke dekompozicije i uticaj bentonita na dekompoziciju.

Ključne reči: **poliuretani, alifatični polikarbonatni diol, termička analiza**

HŐKÉPLÉKENY NANOSTRUKTURÁLT POLIURETÁNOK SZINTÉZISE ÉS TERMÍKUS VISELKEDÉSE

Szerző: **MOLNÁR Izidóra**, III. évfolyam

Témavezető: **Dr. MÉSZÁROS SZÉCSÉNYI Katalin** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Természettudományi Kar, Kémiai, Biokémiai és Környezetvédelmi Intézet, Analitikai Kémiai Tanszék, Újvidék

A polikarbonát (PC) makrodiol alapú, diizocianátot és lánchosszabbítót tartalmazó poliuretán (PU) nanostrukturált elastomerek kitűnő mechanikus és termikus tulajdonságokkal rendelkeznek. E munkánkban nanostrukturált polikarbonát alapú poliuretán filmeket állítottunk elő egy lépéses tömb polimerizációval. Az új anyagok kemény szegmenseit 1,6-hexametilén diizocianát és 1,4-butándiol lánchosszabbító képezi. Puha szegmensként alifás PCDL T4672 típusú polikarbonát diolt ($M_r \sim 2000$) tartalmaznak. A polikarbonáthoz és az 1,4-butándiolhoz tartozó OH-csoportok arányát $R = 1, 2, 3, 5$ és 10 értékűnek választottuk. Egy sorozatban ($R = 10$) az anyagok hőállóképességét $1 \text{ m/m\%}$ szerves réteget bentonit származék hozzáadásával növeltük. A munka elsődleges céljaként a poliuretánok hőállóságának vizsgálatát tűztük ki a kemény szegmens arányának és a töltőanyag hozzáadásának függvényében, hogy megállapíthassuk az anyagok alkalmazhatóságának hőmérsékleti tartományát. Az anyagok termikus viselkedését szimultán termogravimetriás – differenciális pásztázó kalorimetriás mérésekkel tanulmányoztuk levegő és nitrogén vivőgázokban Q600 SDT TA Instruments termikus analízátor alkalmazásával. Értékeljük a nanorészecskék hatását a dekompozíció mechanizmusára.

Kulcsszavak: poliuretán, alifás polikarbonát diol, termikus analízis

SYNTHESIS AND THERMAL PROPERTIES OF THERMOPLASTIC POLYURETHANE NANOSTRUCTURED MATERIALS

Author: **Izidóra MOLNÁR**, 3rd year student

Supervisor: **Dr. Katalin MÉSZÁROS SZÉCSÉNYI**, full professor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Sciences, Department for Chemistry, Biochemistry and Environmental Protection, Novi Sad

Polyurethane (PU) elastomers made from polycarbonate (PC)-based macrodiol, diisocyanate and chain extender are distinguished by a nanostructured feature which results in materials with excellent mechanical and thermal

properties. In this work, nanostructured polycarbonate-based polyurethane films were synthesized in a bulk one-step procedure. Hard domains of novel materials consist of hexamethylene-diisocyanate and 1,4-butane diol (chain extender). As soft segment, polycarbonate diol PCDL T4672 was applied (M_w ca 2000). The ratio of OH groups belonging to the diol and to the chain extender was varied ($R = 1, 2, 3, 5$ or 10). In one series ($R = 10$) the thermal stability was improved by addition of 1 wt.% of organically modified bentonite with layered structure. The main objective of this work has been focused to investigate the effect of hard segment content and filler addition on thermal properties of the polyurethane materials and to assess the service temperature range for their possible applications. For thermal characterization simultaneous thermogravimetry – differential scanning calorimetry was employed in air and nitrogen gas carriers using Q600 SDT TA Instruments' thermal analyzer. The effect of nanoparticles for the decomposition pattern is evaluated.

Keywords: **polyurethanes, aliphatic polycarbonate diol, thermal analysis**

SINTEZA I TERMIČKE OSOBINE NANOŠTRUKTURIRANIH POLIURETANSKIH TERMOPLASTIČNIH MATERIJALA

Autor: **Izidora MOLNAR**, III. godina studija

Mentor: **Dr. Katalin MESAROŠ SEČENJI**, redovni profesor

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Prirodno-matematički Fakultet, Departman za hemiju, biohemiju i zaštitu životne sredine, Novi Sad

Poliuretanski (PU) elastomeri koji su proizvedeni koristeći polikarbonatne (PC) makrodiole, diizocijanate i proizvođač lanca sa nanostrukturiranim odlikama ističu se odličnim mehaničkim i termičkim osobinama. U ovom radu su sintetisani nanostrukturirani poliuretanski filmovi na bazi polikarbonata jednostepenom blok polimerizacijom. Tvrdi domene novih materijala čine 1,6-heksametilen diizocianat i 1,4-butandiol (proizvođač lanca). Meki segment je polikarbonatni diol tipa PCDL T4672 ($M_r \sim 2000$). Odnos OH-grupa iz polikarbonatnog diola i proizvođača lanca je manji u nizu $R = 1, 2, 3, 5$ i 10 . U jednoj seriji ($R = 10$) termička stabilnost je poboljšana dodatkom 1 (m/m)% organski modifikovanog bentonita slojevite strukture. Glavni cilj istraživanja je fokusiran na uticaj tvrdih segmenta i adicije punioca na termička svojstva poliuretanskog materijala i da se utvrdi temperaturski opseg za moguće primene. Za termičku karakterizaciju je primenjena metoda simultane termogravimetrijske – diferencijalne skenirajuće kalorimetrije u vazduhu i azotu gasu nosaču koristeći termičkim analizator Q600 SDT TA Instruments. Ispitan je uticaj nanočestica na dekompoziciju.

Ključne reči: **poliuretani, alifatični polikarbonatni diol, termička analiza**

A CUKORRÉPA FELDOLGOZÁSA SORÁN KELETKEZŐ KÖZTES- ÉS MELLÉKTERMÉKEKBEN TALÁLHATÓ CUKOR HATÁSA A BIOETANOL-TERMELÉSRE

Szerző: **BÁLINT Szabolcs**, IV. évfolyam

Témavezető: **Dr. Siniša DODIĆ** egyetemi rendkívüli tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar, Biotechnológiai és Gyógyszerészeti Tanszék, Újvidék

A megújuló energiaforrásokból készülő üzemanyagok (bioüzemanyagok) – akár a hagyományos fosszilis üzemanyagok, a benzin és gázolaj komponenseként, akár tiszta üzemanyagként – használata hozzájárul az energiamegtakarításhoz és a széndioxid-kibocsátás csökkentéséhez. A bioetanol benzinnel történő keverése a benzinfogyasztás és a környezetre káros gázok kibocsátásának csökkenését eredményezi. E munka célja a bioetanol-tartalom megállapítása a cukorrépa-feldolgozás során keletkező extrakciós, ritka és sűrű nedvből mint köztes- és a melaszban mint melléktermékből készült profermentált alapban. A bioetanol-hozam a fermentabilis cukrok középtértékéhez mérve 0,61 [ml/g ferm. cukor] az extrakciós, 0,65 [ml/g ferm. cukor] a ritka, 0,61 [ml/g ferm. cukor] a sűrű nedv és 0,54 [ml/g ferm. cukor] a melasz esetében, ami megközelíti a 0,65 [ml/g ferm. cukor] elméleti hozamot. Az etanol-hozammal kapcsolatban megállapíthatjuk, hogy mindegyik alap egyaránt alkalmas a bioetanol-gyártásra.

Kulcsszavak: bioüzemanyag, bioetanol benzinnel történő keverése, profermentált alap, cukorrépa-feldolgozás, etanol-hozam

INFLUENCE OF SUGAR CONTENT IN BIOPRODUCTS AND SURPLUS PRODUCTS FROM SUGAR CANE PROCESSING ON BIOETHANOL PRODUCTION

Author: **Szabolcs BÁLINT**, 4th year student

Mentor: **Siniša DODIĆ**, professor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Technology, Department of Biotechnology and Pharmaceutical Engineering, Novi Sad

Usage of fuels from renewable energy sources (biofuels), as a component in conventional fossil fuels, petrol and diesel, or as a pure fuel, contributes to conserving energy and reducing total carbon dioxide emission. Mixing bioethanol

and petrol contributes to considerable reduction in petrol consumption and protection of environment from harmful gas emission. The aim of this work is to determine the amount of bioethanol in profermented mediums from extracted, rare, and dense juice as byproducts and melasses as surplus product from sugar cane processing. Bioethanol yield relative to arithmetic values of fermentable sugars in medium are 0,61 [ml/g ferm. sugar] for extracted juice, 0,65 [ml/g ferm. sugar] for rare juice, 0,61 [ml/g ferm. sugar] for dense juice, 0,54 [ml/g ferm. sugar] for melass, which are close to possible theoretical yield of 0,65 [ml/g ferm. sugar]. As for ethanol, it can be concluded that all mediums are equally good for bioethanol production.

Keywords: biofuel, mixing bioethanol and petrol, profermented mediums, product from sugar cane, bioethanol production

UTICAJ SADRŽAJA ŠEĆERA U MEĐU- I NUS-PROIZVODIMA PROCESA PRERADE ŠEĆERNE REPE NA PROIZVODNJU BIOETANOLA

95

Autor: **Sabolč BALINT**, IV. godina studija

Mentor: **Dr. Siniša DODIĆ**, vanredni profesor

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Tehnološki fakultet, Katedra za biotehnologiju
i farmaceutsko inženjerstvo, Novi Sad

Korišćenje goriva iz obnovljivih izvora energije (biogoriva), bilo kao komponente u konvencionalnim fosilnim gorivima, benzinu i dizelu, ili kao čistog goriva, doprinosi uštedi energije i smanjenju ukupne emisije ugljen dioksida. Mešanjem bioetanola sa benzinom doprinosi značajnom smanjenju potrošnje benzina i zaštiti životne sredine od emisije štetnih gasova. Cilj ovog rada je utvrđivanje sadržaja bioetanola u profermentisanim podlogama na bazi ekstrakcionog, retkog i gustog soka kao međuproizvoda i melase kao nusproizvoda procesa prerade šećerne repe. Prinosi bioetanola u odnosu na srednje vrednosti fermentabilnih šećera u podlozi su 0,61 [ml/g ferm. šećera] za ekstrakcioni sok, 0,65 [ml/g ferm. šećera] za retki sok, 0,61 [ml/g ferm. šećera] za gustki sok i 0,54 [ml/g ferm. šećera] za melasu, što je veoma blisko teorijskom prinosu od 0,65 [ml/g ferm. šećera]. U pogledu prinosa etanola može se zaključiti da su sve podloge jednako pogodne za proizvodnju bioetanola.

Ključne reči: biogorivo, mešanje bioetanola sa benzinom, profermentisana podloga, prerada šećerne repe, pri-nos etanola

PIRAZOLSZÁRMAZÉKOK ÉS KOMPLEXEIK SZERKEZETE ÉS GYAKORLATI ALKALMAZÁSA

Szerző: **HOLLÓ Berta** doktorandusz

Témavezető: **Dr. MÉSZÁROS SZÉCSÉNYI Katalin** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Természettudományi Kar, Kémiai, Biokémiai és Környezetvédelmi Tanszékcsoport,
Újvidék

96

A pirazolszármazékok és átmeneti fémekkel alkotott komplexeik gyakorlati szempontból jelentős, széles körben alkalmazott vegyületek. Kedvező fizikai és kémiai tulajdonságaik miatt felhasználhatók különböző célokra alkalmas vékony rétegek előállítására, elektródok és szenzorok készítésére. A pirazol és az imidazol nagyfokú kémiai és szerkezeti hasonlósága miatt a pirazolvegyületek jelentős szerepet játszanak biológiai rendszerek modellezésében. Segítségükkel lehetőség nyílik különböző biokémiai folyamatok és enzim-katalizált reakciók mechanizmusának tanulmányozására. Az így szerzett ismeretek felhasználhatóak közönséges körülmények között működő ipari katalizátorok tervezésére. Jó koordináló képességük egyes pirazolszármazékokat alkalmassá tesz nehézfémek biológiai rendszerekből történő extrahálására. A pirazolszármazékok képviselői között találhatók kereskedelmi forgalomban lévő láz- és fájdalomcsillapítók, reuma elleni szerek, antibiotikumok, citosztatikumok, valamint különféle gyomirtók, gomba- és rovarölő szerek.

Folyamatban levő kutatásaink célja gyakorlatban felhasználható pirazol átmenetifém-komplexek előállítása. Ezekből említésre méltó biológiai aktivitással rendelkező vegyületek tervezett szintézise. Emellett célkitűzésünk olyan fémkomplexek tervezése és előállítása, amelyek legalább két szabad, lehetőség szerint amino-csoporttal rendelkeznek. Az ilyen típusú vegyületek megfelelő prekursorokkal polimerizációs reakciókba léphetnek. Az így képződött polimerek speciális tulajdonságokkal rendelkeznek, és előállításuk, valamint vizsgálatuk jelenleg még világszinten is kísérleti fázisban van.

Kulcsszavak: **pirazolszármazékok, átmenetifém-komplexek, molekulaszervezet, alkalmazhatóság**

STRUCTURE AND PRACTICAL APPLICATION OF PYRAZOLE DERIVATIVES AND THEIR COMPLEXES

Author: **Berta HOLLÓ**, PhD student

Supervisor: **dr. Katalin MÉSZÁROS SZÉCSÉNYI**, full professor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Sciences, Department of Chemistry,
Biochemistry and Environmental Protection, Novi Sad

Pyrazole derivatives and their transition metal complexes are significant compounds with a wide range of practical applicability. Due to their outstanding physical and chemical characteristics, a great number of these compounds are used for different purpose thin film preparation, for electrode and sensor production. Because of the high chemical and structural similarity between pyrazole and imidazole these compounds play an important role in biological systems modeling, allowing thus the study of mechanism of various biochemical and enzyme catalyzed processes. By understanding the mechanism of these reactions makes it possible to design industrial catalysts, working under mild conditions. Due to their good coordination ability some pyrazole derivatives are suitable agents for heavy metal extraction from biological systems. Among the pyrazole representatives there are commercial drugs like antipyretics, analgesic- and antirheumatic drugs, antibiotics, cytostatics and some herbicides, fungicides and insecticides.

The aim of our current research is to synthesize transition metal complexes of pyrazole-based ligands with practical applicability. The planned synthesis of biological active compounds is worth mentioning. Besides, our goal is to project and prepare metal complexes with at least two free function groups (preferably amino groups). This kind of compound with appropriate precursors may take part in polymerization reactions. The compounds formed in this way have special properties and their synthesis and investigation at the moment is in the experimental phase throughout the world.

Keywords: **pyrazole derivatives, transition metal complexes, structure, application**

STRUKTURA I PRAKTIČNA PRIMENA DERIVATA PIRAZOLA I NJIHOVIH KOMPLEKSA

Autor: **Berta HOLO**, doktorant

Mentor: **dr Katalin MESAROS SEČENJI**, redovni profesor

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Prirodno-matematički fakultet,
Departman za hemiju, biohemiju i zaštitu životne sredine, Novi Sad

Derivati pirazola i njihovi kompleksi sa prelaznim metalima su značajna i široko primenjena jedinjenja. Usled povoljnih fizičkih i hemijskih karakteristika veliki broj tih kompleksa se koristi za proizvodnju tankih filmova u različite svrhe, za pripremanje elektroda i senzora. Zbog velike strukturne i hemijske sličnosti pirazola i imidazola ova jedinjenja igraju bitnu ulogu u modeliranju bioloških sistema. Modeliranje omogućava izučavanje mehanizama nekih biohemijskih i enzim-katalizovanih procesa. Poznavanje tih procesa omogućuje dizajniranje industrijskih katalizatora koji rade pri blagim reakcionim uslovima. Zbog dobrih koordinacionih sposobnosti neka jedinjenja na bazi pirazola su pogodna za ekstrakciju teških metala iz bioloških sistema. Među pirazolskim derivatima nalaze se komercijalni lekovi – antipiretici, analgetici, antireumatici, antibiotici, citostatici, kao i neki herbicidi, fungicidi i insekticidi.

Cilj naših sadašnjih ispitivanja je dobijanje kompleksa prelaznih metala sa ligandima na bazi pirazola koji se mogu primeniti u praksi. Od tih ispitivanja treba spomenuti planiranu sintezu biološki aktivnih jedinjenja. Pored toga naša želja je da sintetišemo komplekse koji imaju najmanje dve slobodne funkcionalne (po mogućstvu amino) grupe. Ova vrsta jedinjenja sa odgovarajućim prekursorima mogu učestvovati u reakcijama polimerizacije dajući polimere specijalnih osobina. Njihova sinteza i ispitivanje je u eksperimentalnoj fazi i na svetskom nivou.

Ključne reči: **derivati pirazola, kompleksi prelaznih metala, struktura, primenljivost u praksi**

HADRONIZÁCIÓS FOLYAMATOK VIZSGÁLATA TSALLIS-PARETO ALAKÚ FRAGMENTÁCIÓS FÜGGVÉNYEKSEL

Szerző: **KALMÁR Gergely**, III. évfolyam

Témavezető: **Dr. BARNAFÖLDI Gergely Gábor** tudományos főmunkatárs,
MTA KFKI Részecske- és Magfizikai Kutatóintézet

Intézmény: Eötvös Loránd Tudományegyetem, Természettudományi Kar, Budapest

2009 óta a CERN Nagy Hadronütköztetője (LHC) a világ legnagyobb energiájú részecskegyorsítója, amelyben maximálisan 14 TeV-es proton-proton, illetve 5,5 TeV-es ólom-ólom ütközések hozhatóak létre. Előbbiekben elsősorban az anyag elemi építőköveit keresik, míg a 2010 novemberében induló ólom-ólom ütközésekben az Ősrobbanás első mikro-másodperceinek extrém energiasűrűsége reprodukálható és vizsgálható.

A nagyenergiás ütközések során lejátszódó folyamatokban az erős kölcsönhatás dominál, melyet a kvantum-színdinamika (QCD) segítségével tárgyalhatunk. E modell elemi részecskéi a kvarkok és a kölcsönhatást közvetítő gluonok, melyeket együttesen partonoknak nevezünk. A partonok nem jelennek meg szabadon, „színes” állapotban, hanem „színtelen” hadronokba záródnak. Ez a kvarkbezárás jelensége. A nagyenergiás ütközések során a részecskéket alkotó hadronok felhasadnak, a partonok elszakadnak egymástól, majd – a kvarkbezárásnak megfelelően – hadronokba záródnak. A végállapotú folyamatot, melyben a partonok hadronokká alakulnak, hadronizációnak nevezzük.

A hadronizáció általános elméleti magyarázatát mindmáig nem ismerjük. Ettől függetlenül kielégítő modellek léteznek leírására, melyek általában fenomenologikus megközelítések, paramétereik kísérleti adatok alapján kerülnek meghatározásra. A perturbatív-QCD alapú parton modellben a hadronizációt fragmentációs függvényekkel (FF) írjuk le. Ily módon kiválóan reprodukálható a nagy transzverzális impulzusú ($p_T > 3 - 5 \text{ GeV}/c$) partonok hadronizációja.

Munkám során elsőként az FF-ekre vonatkozó elméleti elvárásokkal, majd a szakirodalomban fellelhető parametrizációkkal ismerkedtem meg. Olyan programokat írtam, melyekkel a függvényeket ábrázolni és vizsgálni tudtam. Önálló kutatásom során a nem-extenzív statisztikus fizikából ismert Tsallis-Pareto-eloszlás FF-ként való alkalmazhatóságát teszteltem. Eredményeim azt mutatják, hogy a javasolt eloszlás a vizsgált parametrizációkat igen jól reprodukálja, miközben skálafejlődése kielégíti a DGLAP egyenletet, így az elvárásoknak kiválóan megfelel.

Kulcsszavak: **nagyenergiás magfizika, hadronizáció, fragmentációs függvények**

ANALYSIS OF HADRONIZATION PROCESSES WITH TSALLIS-PARETO-LIKE FRAGMENTATION FUNCTIONS

Author: **Gergely KALMÁR**, IIIrd year student

Supervisor: **Dr. Gergely Gábor BARNAFÖLDI**, scientific fellow, KFKI RMKI of the HAS

Institution: Eötvös University, Budapest, Hungary

Since 2009 the highest energy hadron collider, namely the Large Hadron Collider (LHC) at the CERN could reached the 14 TeV and 5.5 TeV central mass energy in proton-proton (pp) and in lead-lead (PbPb) collisions respectively. Sooner is a good testbed for search and discover elementary building blocks of the nature. However, the latter PbPb case, which will start at late autumn of 2010, we can reproduce the extreme energy-density matter (the so-called Quark-Gluon Plasma) of first microseconds after Big Bang.

Processes of high-energy collisions are mostly dominated by the strong interaction, and these can be described by the Quantum Chromodynamics (QCD). Partons: namely, quarks and gluons are the elementary particles of this theory. Partons are non-observable particles, due to the color quantum number carried by them, but partons are bounded into “white” (“colorless”) hadrons. This process is the so-called quark confinement. In high-energy collisions hadrons can deconfined into partons, and confined back to from hadrons at the final state. This process is the hadronization.

However, the general theory of the hadronization is still an open question, there are several phenomenological models in the literature, based on experimental measurement and parameters. E.g. for hadronization of high-transverse-momentum ($p_T > 3 - 5$ GeV/c) partons, the perturbative-QCD based parton model is good framework, modeling hadronization by fragmentation functions (FF).

In my work, first I investigated existing FF parameterizations and the phenomenology behind them. I wrote a computer code, which helped me to plot and investigate these parameterizations in a general framework. Later, I focused on a newly proposed type of parameterization, the Tsallis-Pareto-like distributions (TPD) also known from non-extensive statistical physics. I tested these parameterizations with data and compared to other, earlier parameterizations from the literature. The new TPD was found to be worked nicely, including DGLAP based scaling of the QCD. Based on my work it seems that TPD might be a good candidate for future FF parameterization.

Keywords: **high-energy particle physics, hadronization, fragmentation functions**

A TRAKTOR ENERGIATELJESÍTMÉNYE KÜLÖNBÖZŐ NYERSANYAGOKBÓL NYERT BIODÍZEL HASZNÁLATÁVAL

Szerző: **ISTVÁN Miklós**, IV. évfolyam

Témavezető: **SZOMMER Dezső**, BSC

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Mezőgazdasági Kar, Mezőgazdasági Technika Tanszék, Újvidék

Ez a munka bemutatja egy traktor energiateljesítményeit különböző nyersanyagokból nyert biodízel használatával. A kapott eredmények elemzésével bebizonyosodott a maximális teljesítmény csökkenése 5,08%-kal a napraforgó biodízel használatával, 7,65%-kal a repce biodízel használatával és 9,6%-kal a ricinus biodízel esetében a referens eurodízellel szemben. További elemzésekkel meghatározott a fajlagos üzemanyag-fogyasztás növekedése 2,93%-kal a napraforgó biodízelnél, 12,19%-kal a repce biodízelnél és 2,88%-kal a ricinus biodízelnél.

Kulcsszavak: **biodízel, nyersanyag, energiateljesítmény**

ENERGY CHARACTERISTICS OF TRACTOR USING BIODIESEL FUEL OBTAINED FROM DIFFERENT RAW MATERIALS

Author: **Miklós ISTVÁN**, 4th year student

Supervisor: **Dezső SZOMMER**, BSC

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Agriculture, Agricultural Engineering Department, Novi Sad

The results of testing of energy characteristics of tractor by using biodiesel produced from raw materials (sunflower, rapeseed, and castor oil) were presented in this paper. Analysis results, it was reducing the maximum power using biodiesel obtained from sunflower by 5.08%, from rape to 7.65% and castor oil by 9.6% compared to eurodiesel. Further analysis of the results, it is an increase in specific fuel consumption by 2.93% in sunflower, rapeseed at the 12.19% and 2.88% in castor beans.

Keywords: **biodiesel, raw materials, energy performance**

ENERGETSKE KARAKTERISTIKE TRAKTORA PRIMENOM BIODIZEL GORIVA DOBIJENOG OD RAZLIČITIH SIROVINA

Autor: **Miklós IŠTVAN**, IV. godina studija

Mentor: **Deže SOMER**, BSC

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Poljoprivredni fakultet, Departman za poljoprivrednu tehniku, Novi Sad

U radu su dati rezultati ispitivanja energetske karakteristike biodizela dobijenog od različitih sirovina (suncokret, uljana repica i ricinus). Analizom dobijenih rezultata, utvrđeno je smanjenje maksimalne snage korišćenjem biodizela dobijenog od suncokreta za 5,08 %, od uljane repice za 7,65 % i ricinusa za 9,6 % u odnosu na evrodizel. Daljom analizom rezultata, utvrđeno je povećanje specifične potrošnje goriva za 2,93 % kod suncokreta, kod uljane repice za 12,19 % i kod ricinusa 2,88 %.

Ključne reči: **biodizel, sirovine, energetske karakteristike**

HAGYOMÁNYOS ÉS NYOLCHENGERES ŐRLŐSZÉK ŐRLÉSI EREDMÉNYEINEK ELEMZÉSE A DARA ÉS DERCE ŐRLÉSÉNEK UTOLSÓ SZAKASZÁBAN

Szerző: **SZABÓ Tamás**, IV. évfolyam

Témavezető: **Dr FIŠTEŠ Aleksandar**, egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar, Újvidék

A nyolchengeres őrlőszék bevezetése a búzaliszt őrlési folyamatába jelentősen csökkenti a befektetési, az energia és a működtetési költségeket a hagyományos (négyhengeres) őrlőszékekkel szemben. Viszont az ellenőrzött őrlésnek köszönhetően csökkenhet a liszt hozama és a minősége. Ezért nagyon fontos meghatározni a megfelelő őrlési paramétereket, amelyekkel a nyolchengeres őrlőszék bevonása a technológiai eljárásba nem lesz negatív hatással a mai folyamatábrára. A jelenlegi kutatómunka a búzaőrlési folyamat ésszerűsítésének lehetőségeit vizsgálja ki, azaz a nyolchengeres őrlőszék használatát a technológiai eljárás utolsó szakaszában. Azonos hengerek közti távolságnál és azonos méretű nyílásokkal a szítaszöveten a kinyert liszt kevesebb volt a nyolchengeresnél a hagyományoshoz viszonyítva, és az energiafogyasztása is magasabb volt. A nyolchengeres őrlőszék hengerei közötti távolság csökkentésével és a liszt szítálására használt szítaszövet nyílásainak növelésével észlelhetően nagyobb lesz a liszt hozam, míg az energiafogyasztás kisebb lesz, aminek köszönhetően a liszt nem veszít a minőségéből. Ilyen módon a hagyományoshoz hasonló őrlési eredményeket érhetünk el.

Kulcsszavak: **búza őrlése, nyolchengeres őrlőszék, folyamat ésszerűsítése**

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE MILLING RESULTS OBTAINED USING A CONVENTIONAL AND EIGHT-ROLLER MILL ON THE END PASSAGES OF THE REDUCTION SYSTEM

Author: **Tamás SZABÓ**, 4th year student

Supervisor: **Dr Aleksandar FIŠTEŠ**, assistant professor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Technology; Novi Sad, Serbia

The introduction of the eight-roller mill into the wheat flour milling process offers significant reduction of investment, energy and operating costs compared to a process with conventional (four-roller) roll stand. However, the

conditions for controlled milling are less favourable and could result in deterioration of the flour yield and quality. Therefore it is very important to define the optimal roll parameters that allow the introduction of the eight-roller mill into the milling process without disturbing today's modern flowchart. In this study, possibilities for the rationalization of the wheat flour milling process using the eight-roller mill on the end passages of the reduction system have been investigated. At the same roll gap setting and same sieving conditions the flour yield was lower in the process with the eight-roller mill compared to the conventional milling system together with slightly higher energy consumption. By decreasing the roll gap setting and/or increasing the upper size limit of flour in the process with the eight-roller mill it is possible to increase flour yield and decrease milling energy consumption while the flour quality (as determined by ash content) is not affected. This way it is possible to achieve similar milling results to those in the conventional system.

UPOREDNA ANALIZA EFEKATA USITNJAVANJA NA POSLEDNJI PROLAZIŠTIMA MLEVENJA GRIZA I OSEVAKA U KLASIČNOM I POSTUPKU SA OSMOVALJNOM STOLICOM

Autor: **Tamaš SABO**, IV. godina studija

Mentor: **Dr Aleksandar FIŠTEŠ**, docent

Institucija: Tehnološki fakultet, Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad

Uključivanjem osmovaljne stolice u tehnološki postupak mlevenja pšenice ostvaruju se značajne investicione, energetske i operativne uštede u odnosu na klasičan postupak. Sa druge strane, pogoršavaju se uslovi za kontrolisano i selektivno usitnjavanje što može dovesti do smanjenja prinosa i kvaliteta brašna. Iz ovih razloga vrlo je važno definisati optimalne parametre prerade pri kojima uključivanje osmovaljne stolice u tehnološki postupak neće negativno uticati na postavku savremenog dijagrama mlevenja. U ovom radu ispitivanja je mogućnost racionalizacije tehnološkog postupka mlevenja pšenice primenom osmovaljne stolice na poslednjim prolazištima u fazi mlevenja griza i osevaka. Pri istom razmaku između valjaka i istoj veličini otvora sejnog tkiva za odsejavanje brašna, ukupan prinos brašna u postupku sa osmovaljnom stolicom manji je nego u klasičnom postupku što je praćeno i nešto većim specifičnim utroškom energije za usitnjavanje. Nižim vođenjem valjaka u postupku sa osmovaljnom stolicom i/ili povećanjem veličine otvora sejnog tkiva za odsejavanje brašna značajno se povećava izvod brašna i smanjuje specifični utrošak energije pri čemu ne dolazi do pogoršanja kvaliteta brašna. Na ovaj način mogu se ostvariti efekti mlevenja bliski onima u klasičnom postupku.

Ključne reči: **mlevenje pšenice, osmovaljna stolica, racionalizacija postupka**

SZILÍCIUMALAPÚ MÉLYAGYI ELEKTRÓDA

Szerző: **JUHÁSZ Livia**, II. évfolyam, Msc

Témavezető: M.Sc., M.D., Ph.D. **ULBERT István**

Intézmény: Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Információs Technológiai Kar, Magyar Tudományos Akadémia
– Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Kutatóintézet, Budapest

A különböző idegi hálózatok, a köztük lejátszódó funkcionális kapcsolatok megismerésének egyik módja az extracelluláris térben elhelyezett többcsatornás elektródával való felvételek készítése. A vékony, tűszerű elektródán található kontaktusok szolgálnak a sejtek közötti bioelektromos jelekkel mérhető kommunikáció érzékelésére.

Munkám során megismerkedhettem a magyar, szabadalmaztatott folyamatsorokkal előállított szilíciumalapú kérgi agyi elektródával.

A kutatás folytatásaként szilíciumalapú mélyagyi elektródák fejlesztésén dolgozunk.

Dolgozatomban bemutatom a mélyagyi elektródák kutatásának motivációját biológiai szempontból, azaz választ keresek a kérdésre, miért fontos a mélyagyi struktúrák megismerése, a talamusz és az agykéreg kapcsolata.

TDK-dolgozatom fő témájául a mélyagyi elektróda előállításához szükséges folyamatok szolgálnak. Az előkísérletek során teszteljük a mélyagyi szilíciumtűk mechanikai stabilitását és a kialakításukhoz szükséges marási technológiát. Az eredmények tükrében javaslatot teszünk egy mélyagyi tűket eredményező technológiai sor felállítására.

Kulcsszavak: **Si, mélyagyi elektróda, Bio-MEMS**

SILICON-BASED DEEP BRAIN ELECTRODE

Author: **Livia JUHÁSZ**, 2nd year student, MSc

Supervisor: M.Sc., M.D., Ph.D. **István ULBERT**

Institution: Catholic University, Faculty of Informational Technology, Hungarian Academy of Sciences
– Institute of Technical Physics and Materials Science, Budapest

One possible way of understanding the different neural networks and functional connectivity between different brain areas is to make recordings with multi-site probes, placed in an extracellular space. Platinum recording contacts on thin, needle-like multielectrodes serve as measurements of local-field potential, multi and single-unit activity.

Through my work I was introduced to silicon-based brain electrode, made under Hungarian patents. This experience was used for exploring the possibility of a fabrication method of a deep-brain electrode, and this is the

main topic of my paper. The anisotropic wet chemical etching is in charge of the form of the electrode. The platinum layer which forms the contacts is designed with lithography technology. The paper contains the results of these processes.

In the second part of the paper I would like to show why it is important to understand the biological structure of the deep brain and the relation between the cerebral cortex and the thalamus. The main motivation for the research into silicon-based probes is the number of tests of the prior attempts. Further development can help in drug dosing and stimulating.

Keywords: **Si, deep brain electrodes, Bio-MEMS**

HULLADÉKÜVEGBŐL KÉSZÜLT DUZZASZTOTT KAVICS ALKALMAZÁSA AZ ÉPÍTŐIPARBAN

Szerző: **SEREGÉLY Emese**, III. évfolyam

Témavezetők: **Prof. Dr. KASZÁS Károly** egyetemi tanár; **CSEH Árpád** tanársegéd-doktorandusz

Intézmény: Újvidéki Tudományegyetem, Építőmérnöki Kar, Szabadka

A TDK-dolgozat első része részletesen ismerteti az újrahásznosított üveg alapanyagú habüveg (GEOFIL-BUBBLES®) könnyűbeton adalékanyag fizikai és mechanikai jellemzőit.

A dolgozat folytatásában a kutatás gerincét képező habüveg alapanyagú könnyűbetonok és a velük megfelelő összetételű normálbetonok (hagyományos adalékanyaggal-folyami homokkal és kavicssal készültek) különböző tulajdonságainak meghatározása, összehasonlítása történik.

A habüveg alapanyagú könnyű-, és az összehasonlítás célját szolgáló normálbetonból készült próbatestek fontosabb mechanikai paraméterei (hajlító-húzószilárdság, nyomószilárdság, rugalmassági modulus és Poisson-féle tényező), valamint különböző fizikai tulajdonságai (vízzáróság, vízfelszívás, fagyállóság, tűzállóság) vizsgálata és meghatározása történt. A kapott vizsgálati eredmények egyértelműen bizonyítják, hogy a habüveg adalékanyagból készült könnyűbetonok jövőbeni alkalmazása kielégítheti a szabványokban meghatározott feltételeket a szerkezeti könnyűbetonoknál.

Az elkészített beton próbatestek vizsgálati eredményei, amelyek a GEOFIL-BUBBLES® habüveg-kavics adalékanyagból készültek, egyértelmű útmutatóként szolgálnak a könnyűbeton szerkezetű építmények tervezésénél és kivitelezésénél. A dolgozat kiemelt célja, az eddig felgyülemlett és felgyülemelő, természetes úton nem lebomló üveghulladék nagyméretű hasznosítása az építőiparban, ami a környezetvédelem és a fenntartható fejlődés egyik alappillére képezheti.

Kulcsszavak: GEOFIL-BUBBLES®, környezetvédelem, üveghulladék, szerkezeti könnyűbeton, fenntartható fejlődés

APPLICATION OF EXPANDED AGGREGATE OF GLASS WASTE IN CONSTRUCTION INDUSTRY

Author: **Emese SEREGÉLY**, 3th year student

Supervisor: **Prof. Károly KASZÁS Ph. D.**, university professor; **Árpád CSEH**, assistant-Ph.D. student

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Civil Engineering, Subotica

The first part of the SSC work describes physical and mechanical characteristics of *granulated glass foam* – an aggregate based on expanded waste glass.

The sequel work is about regulation and comparison of different properties of the investigation basis, respectively of lightweight concrete based on glass foam and normal weight concrete (produced of traditional aggregates – river sand and gravel) which have the same compounds like light weight concrete based on glass foam.

A development an examination and regulation of important mechanical parameters were made (flexural strength, compressive strength, modulus of elasticity and Poisson ratio) respectively of different physical qualities of the test samples of lightweight concrete based on glass foam and the compared subjects respectively test samples of normal weight concrete (determination of the depth of penetration of water under pressure, absorption of water, freeze-thaw resistance, fire resistance). The received results clearly confirm that future applications of lightweight concrete based on glass foam can fulfill the standard requirements of construction lightweight concrete.

The test results of the applied concrete test samples made of GEOFIL-BUBBLES® aggregate show clearly the direction that should be taken in planning and building of premises with lightweight concrete constructions. Explicit goal of this work is the recycling of the till present accumulated and accumulating, inherently not decomposable glass waste to a great extent in the construction industry, after what it can become a fundamental part of environmental protection and sustainable development.

Keywords: **GEOFIL-BUBBLES®, environmental protection, glass waste, light weight construction concrete, sustainable development**

PRIMENA EKSPANDIRANOG AGREGATA OD OTPADNOG STAKLENOG LOMA U GRAĐEVINSKOJ INDUSTRIJI

Autor: **Emeše ŠEREGELJ**, III. godina studija

Mentor: **Prof. dr Karolj KASAŠ**, profesor univerziteta; **Arpad ČEH**, asistent-doktorant

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Građevinski fakultet, Subotica

Prvi deo SNK rada detaljno opisuje fizičke i mehaničke karakteristike granulata staklene pene (GEOFIL-BUBBLES®), agregata na bazi ekspandiranog otpadnog stakla.

U nastavku rada, radi se o određivanju i upoređivanju raznih osobina osnove istraživanja, znači lakih betona na bazi staklene pene i betona normalne težine (pravljenih od tradicionalnih agregata – rečnog peska i šljunka) koji imaju iste sastojke kao i laki betoni na bazi staklene pene.

Obavljena su ispitivanja i određivanja važnijih mehaničkih parametara (čvrstoća na zatezanje pri savijanju, čvrstoća pri pritisku, modul elastičnosti i Poisson-ov koeficijent), odnosno raznih fizičkih osobina probnih tela (vodonepropustljivost, upijanje vode, otpornost prema dejstvu mraza i otpornost prema povišenih temperatura) od lakih betona na bazi staklenih pena i probnih uzoraka od betona normalne težine. Dobijeni rezultati jasno potvrđuju da buduće primene lakih betona na bazi agregata od staklene pene, mogu da ispune zahteve standardna kod konstrukcijskih lakih betona.

Rezultati testova pripremljenih betonskih probnih uzoraka, koji su napravljeni od GEOFIL-BUBBLES® agregata, mogu poslužiti kod planiranja i izgradnje objekata sa konstrukcijom od lakih betona.

Naročit cilj ovog rada je reciklaža do sada nastalog i u budućnosti generisanog, na prirodan način ne razgrađujućeg staklenog otpada, velikom merom u građevinskoj industriji, usled čega može postati osnovni deo zaštite okoline i održivog razvoja.

Ključne reči: **GEOFIL-BUBBLES®, zaštita okoline, otpadni stakleni lom, konstrukcijski laki beton, održivi razvoj**

FENNTARTHATÓ ENERGIATUDATOS ÉPÍTÉSZEZET

Az építészetben alkalmazott anyagok lebontása, kezelése és újrahasznosítása

Szerző: **HARMATI Norbert**, V. évfolyam

Témavezető: **Dr. FÁBIÁN Gyula** egyetemi tanár

Intézmény: Építésztechnológiai Kar, Újvidéki Egyetem, Újvidék

Az egyre nagyobb mennyiségű szennyezőanyagot termelő és egyre több energiát igénylő életforma immár önmagát is veszélyezteti. Ezért minden téren, így az építészetben is, szükség van a kedvezőtlen hatások csökkentésére, ami megköveteli mind az épületanyag-termelés és -mozgatás energetikai szempontú ésszerűsítését, mind pedig az alapanyag-felhasználás újrahasznosítás útján történő optimalizálását. Mindez az eddigiektől gyökeresen eltérő építési politikához vezet.

Ez a munka az ennek megfelelő tervezés és építészeti gyakorlat körvonalazódó irányelveinek áttekintését adja, felvázolva ezzel a jövőbeli, fenntartható, energiatudatos építészet körvonalait.

Kulcsszavak: **építészet, energia, hulladék, újrahasznosítás**

SUSTAINABLE, ENERGY EFFICIENT ARCHITECTURE

Decomposition, treatment and recycling of demolition materials

Author: **Norbert HARMATI**, 5th year student

Supervisor: **Gyula FÁBIÁN**, university professor

Institution: Department of Architecture, Faculty of Technical Sciences, University of Novi Sad, Novi Sad

Our contemporary way of life causes more and more pollution and demands more and more energy. Because of that, in all human activities, thus in architecture as well, the reduction of unfavourable effects is demanded. This requires, on one hand, reducing energy consumption in the production of building materials, and on the other, optimization of demolition materials in terms of recycling. This will lead to a completely renewed building policy different from the current one. This paper gives an overview of the relevant milestones of the appropriate structure design and practice, outlining a forthcoming, sustainable, energy sensitive building design and practice.

Keywords: **architecture, energy, waste, recycling**

ENERGETSKI SVESNO, ODRŽIVO GRAĐEVINARSTVO

Razgradnja, tretman i reciklaža građevinskog materijala nastalih rušenjem građevina

Autor: **Norbert HARMATI**, V. godina studija

Mentor: **Dr Đula FABIAN**, univerzitetski profesor

Institucija: Departman za arhitekturu, Fakultet tehničkih Nauka, Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad

Savremeni način života proizvodi sve veće količine zagađenja i zahteva sve veće količine energije, sa čime već ugrožava i samog sebe. Iz tog razloga na svim poljima, uključivši i građevinarstvo, neophodno je ublažavanje nepovoljnih uticaja, što zahteva sa jedne strane racionalizaciju potrebe za energijom na polju proizvodnje i transporta građevinskog materijala, sa druge strane zahteva optimizaciju upotrebe građevinskog materijala putem reciklaže. Ovaj pristup dovodi do korenito promenjene, savremene građevinske politike. Ovaj rad daje pregled nazirućih smernica novog pristupa, čime se skiciraju konture budućeg, energetski održivog građevinarstva.

Ključne reči: **građevinarstvo, energija, otpad, reciklaža**

ERŐMŰVEK SZOMSZÉDSÁGA, AARNE ERVI ÉPÍTÉSZETI KONCEPCIÓJA

Finn várostervezés a II. világháború után

Szerző: **LOVRA Éva** egyetemi hallgató

Témavezető: **Dr. VUOJALA Petri** egyetemi tanár

Intézmény: Oului Egyetem, Építészeti Tanszék, Oulu, Finnország

A TDK-dolgozat ismerteti a második világháború utáni finn építészeti egy jeles képviselője, Aarne Ervi munkásságát, különös tekintettel a várostervezésre, amelynek egyik specifikus kiteljesedése az észak-finnországi Oulu-tó melletti régióban figyelhető meg.

Az Alvar Aaltón túli finn építészeti sem mentes a mester által felállított szabályoktól, hiszen Aarne Ervi karrierjét is Aaltónál és Toivo Paatela tervezőirodájában kezdte, míg 1938-ban meg nem nyitotta a sajátját. A háború utáni finn építészeti jellemzője az a modern nosztalgia, ami visszaszorította az általánosságban vett funkcionalizmust, míg jelenlegben mégis a funkciót, a gyakorlatiasságot helyezi előtérbe, de megmarad a természet inspirálta modernizmusnál. A természet, mint olyan, nemcsak formáival és anyagával határozza meg az északi népek világát, de inspirálóan hat a harmóniára és formai tisztaságra is. Az építész egyike azoknak, akik elsőként használtak betonelemeket a finn építészetben, miközben, hasonlóan a korszak alkotóihoz, várostervezési munkássága természetazonos képet mutat, legyen szó Tapiola központjáról vagy az Oulu folyó vízerőműveiről és a hozzá tartozó lakóparkokról.

A kutatás célja a Vaala melletti lakópark építészeti és várostervezési koncepciójának vizsgálata, ami magába foglalja a belsőépítészeti és tájépítészeti kihívásokat is, s a munka későbbi időszaka során rekonstrukciós ötletterv kialakítása, ami új funkciókkal is ellátja a használaton kívüli épületeket.

Kulcsszavak: **Aarne Ervi, Vaala, természetazonosság, várostervezés**

NEIGHBOURHOOD OF POWER PLANTS, AARNE ERVI'S ARCHITECTURAL CONCEPT Finnish urban planning after World War II

Author: Éva LOVRA student

Supervisor: Petri VUOJALA PhD professor

Institution: University of Oulu, Department of Architecture, Oulu, Finland

The paper describes the work of an illustrious representative of post- WWII Finnish architecture, Aarne Ervi, particularly with regard to his urban planning, specifically as realized in the vicinity of lake Oulu, Finland.

Finnish architecture is governed by the rules set by the national master, Alvar Aalto, and so too is the work of Aarne Ervi because he started his career in the architectural offices of Aalto and later Toivo Paatela before opening his own office in 1938. Finnish post-war architecture is characterized by a modern nostalgia, which reacted against pure functionalism in general, while retaining a strong focus on practicality to become a kind of modernism inspired by nature. Nature determined the Nordic peoples' world not only by its shapes and materials, but also by inspiring harmony and purity of form. Aarne Ervi was one of the first to incorporate concrete elements in Finnish architecture, while in contrast to other architects of the era, his urban planning ideas demonstrate an identification with nature, whether we look at his plan for Tapiola's downtown or hydro-electric power plants and the connected residential areas around Oulu lake.

The goal of this research is to study the architecture of the residential complex next to Vaala town and its urban design concept, which includes both landscape architecture and interior design challenges. Following the primary research, the subsequent work will be to make an ideal plan for reconstruction, while developing new functions for disused buildings.

Keywords: Aarne Ervi, Vaala, identification with nature, urban planning

SUSEDSTVA ELEKTRANA, ARHITEKTONSKI KONCEPT AARNE ERVIJA

Finski urbanizam posle drugog svetskog rata

Autor: **Eva LOVRA**, student

Mentor: **Dr Petri VUOJALA**, professor

Institucija: Univerzitet u Oulu, Arhitektonski fakultet, Oulu, Finska

Naučno saopštenje opisuje rad slavnog predstavnika finske arhitekture posle drugog svetskog rata, Aarne Ervija, posebno njegov rad u pogledu urbanog planiranja, čija se konkretna realizacija može videti u Finskoj, pored jezera Oulu.

Finska arhitektura nije izuzeta od pravila koja je postavio Alvar Aalto, jer je i Aarne Ervi karijeru započeo u arhitektonskih kancelarijama Aalta is Toivo Paatela, dok nije otvorio svoju kancelariju 1938. godine. Finsku posleratnu arhitekturu karakteriše moderna nostalgija, koja je istisnula funkcionalizam u opštem smislu, dok u prvi plan stavlja funkciju, praktičnost, ali ostaje kod prirodom inspirisanog modernizma. Priroda ne određuje svet severnih naroda samo svojim formama i materijalima, ona deluje inspirišuće na harmoniju i čistoću forme. Ovaj arhitekta je jedan od onih koji su prvi koristili betonske elemente u finškoj arhitekturi, dok, kao i stvaraoci tog doba, njegov način urbanizma prikazuje sliku identifikacije sa prirodom, koja je vidljiva u centru grada Tapiole kao i kod hidro-elektrana na reci Oulu i naseljima oko nje.

Cilj istraživanja je proučavanje arhitekture stambenog kompleksa pored grada Vaala i koncepta urbanog dizajna, koji uključuje izazove pejzažne arhitekture i dizajna enterijera. Nakon primarnog istraživanja, kasniji rad će se sastojati od pravljenja idejnog plana za rekonstrukciju i razvoja novih funkcija nekorišćenih zgrada.

Ključne reči: **Aarne Ervi, Vaala, identifikacija sa prirodom, urbano planiranje**

DIGITÁLIS VEVŐK KIMENETI INTEGRITÁSÁNAK AUTOMATIKUS ELLENŐRZÉSE REFERENCIAKÉSZÜLÉK HASZNÁLATÁVAL

Szerző: **MUHI András**, V. évfolyam

Témavezető: **Dr. TAKÁCSI Árpád** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara, Számítástechnika és Automatika Tanszék

A HD- (*High Definition*) szabvány megjelenésével a kép részletgazdagabb lett, így kellemesebb élményt nyújt az SD- (*Standard Definition*) szabványhoz képest. A digitális vevők (*set-top box*) használatával HD- minőségű digitális videó nézhető, az ő feladatuk a video forrásának átalakítása olyan alakba, amely megjeleníthető a televíziós készüléken.

Ezen munka célja egy új mechanizmus bemutatása digitális vevők kimeneti integritásának ellenőrzésére. A digitális vevő kimenete (HDMI) a NAVIC- (*Network Attached Video Capture*) készüléken keresztül csatlakozik a számítógéphez. Előre meghatározott számú képet fogadunk a referencia és az ellenőrizendő készülékről. Ezen képeket sorba (*queue*) helyezük. A legnagyobb megegyezést keressük a referencia és az ellenőrzött készülékek soraiban levő képek között. Amennyiben ez a megegyezés meghalad egy előre megadott korlátot, az ellenőrzött készülék kimenetét jónak tekintjük. Több kép fogadására azért van szükség, mivel késleltetés léphet fel a videóforrás oldalán, valamint a NAVIC- készülékről történő fogadáskor is.

Kulcsszavak: **digitális vevő, referenciakészülék, ellenőrzés alatt álló készülék, NAVIC**

A SOLUTION FOR AUTOMATED SET-TOP BOX OUTPUT INTEGRITY TESTING USING A REFERENT DEVICE

Author: **András MUHI**, 5th year student

Mentor: **Dr. Árpád TAKÁCSI**, professor

Institution: University in Novi Sad, Faculty of Technical Sciences, Department of Informatics and Automatics

The appearance of high definition digital content provides more impressive visual sensation by offering higher level of details compared to standard definition. Using set-top boxes the customers can watch digital video content in high definition. Set-top box is a device that connects to a television and an external source of signal, turning the signal into content which is then displayed on the television screen.

The aim of this work is to introduce a new method for set-top box output integrity testing. The output of the set-top box (HDMI) is connected to the PC using a NAVIC (*Network Attached Video Capture*) device. Given number of frames are grabbed from the referent device and from the devices under test; and placed into a queue. The biggest similarity is searched between the pictures in the queue of the referent device and of the device under test (DUT). If this similarity is bigger than a given threshold, the output of the DUT is considered correct. The need for grabbing more than one frame is due to the delay in the video source or to the delay in video grabbing from the NAVIC device.

Keywords: **Set-top box, referent device, device under test, NAVIC**

AUTOMATIZOVANO PROVERAVANJE INTEGRITETA IZLAZA DIGITALNIH PRIJEMNIKA KORIŠĆENJEM REFERENTNOG UREĐAJA

116

Autor: **Andraš MUHI**, V. godina studija

Mentor: **Dr Arpad TAKAČI**, profesor

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Fakultet tehničkih nauka, odsek: Računarstvo i automatika, Novi Sad

Pojava HD (*High Definition*) video standarda omogućava bolji doživljaj pružanjem više detalja u odnosu na SD (*Standard Definition*) standard. Digitalni prijemnici (*Set-top box*) pružaju mogućnost gledanja digitalnog video sadržaja u visokoj rezoluciji. Digitalni prijemnici pretvaraju izvor signala u oblik koji će biti prikazan na televizoru.

Cilj rada je otkrivanje jedne nove metode proveravanja integriteta izlaza digitalnih prijemnika. Izlaz digitalnog prijemnika (HDMI) se povezuje sa računarom korišćenjem NAVIC (*Network Attached Video Capture*) uređaja. Unapred zadat broj slika se prima sa referentnog i testiranih digitalnih prijemnika. Slike se smeštaju u redove. Traži se najveće poklapanje između slika u redu referentnog i testiranog uređaja. Ukoliko to poklapanje pređe jednu unapred zadatu granicu, izlaz testiranog uređaja se smatra ispravnim. Potreba za primanje više slika je posledica kašnjenja u izvoru videa ili kašnjenje prilikom primanja videa sa NAVIC uređaja.

Ključne reči: **Digitalni prijemnik, referentni uređaj, testiran uređaj, NAVIC**

SZIMULÁTOR MDM-RENDSZER FEJLESZTÉSÉRE ÉS TELJESÍTMÉNY-ELLENŐRZÉSÉRE

Szerző: SÁGI Mihály, V. évfolyam

Témavezetők: KASZÁS-LAŽETIĆ Karolina; Branislav dr ATLAGIĆ

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Műszaki Kar, Programozási és Automatizálási Tanszék, Újvidék

A villamos energia mind nagyobb felhasználása és a villamosenergia-ipar mind nagyobb terheltsége az energiaipart új villamosenergia-hálózat szervezés használatára készítette. Ezek az úgynevezett „okos” hálózatok a villamosenergia-átvitel mellett (mint az eddigi hagyományos rendszerekben), a villamosenergia irányítására is képesek, annak legkedvezőbb felhasználása céljából. Ezeknek a rendszereknek az a célja, hogy a villamosenergia-elosztók és a felhasználói eszközök között, kétirányú kommunikáció segítségével, optimalizálják az áramfogyasztást, csökkentsék a költségeket, és megnöveljék a felhasználók számára a rendszer megbízhatóságát.

Az MDM- (Meter Data Management) rendszer a vezérlés központja, amely a központi adatbázisban egyesíti, ellenőrzi és tárolja a távmért adatokat – a felhasznált energia mennyiségét és minőségét. Az ilyen rendszer alapfunkciója az AMI- (Advanced Metering Infrastructure) rendszertől bejövő adatok fogadása és tárolása. Ezt a feladatot az úgynevezett AMI-csatlakozó végzi.

A munka gyakorlati része egy olyan szimulátorprogram létrehozása volt, amellyel az AMI-csatlakozó közvetlenül kommunikál, tehát az AMI-hálózat és az MDM-rendszer, továbbá egy olyan teljesítménymérési és ellenőrzési mechanizmus kidolgozása, amellyel a csatlakozó teljesítménye ellenőrizhető és fejlesztése megkönnyíthető.

Kulcsszavak: CIM, AMI, MDM, szimulátor

IMPLEMENTATION OF A SIMULATION ENVIRONMENT FOR THE DEVELOPMENT AND VERIFICATION OF AN MDM SYSTEM

Author: Mihály SÁGI, 5th year student

Supervisor: Karolina KASZÁS-LAŽETIĆ; Branislav ATLAGIĆ

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Technical Sciences, Department for Computing and Automatics,
Novi Sad

As the usage of electric power grows and the electrical distribution systems resources are getting depleted, a new kind of electrical network organization becomes a necessity. These „smart grids”, instead of distributing electric energy

only (like the old systems do), also have the capability to control the electrical power flow for its optimal application. The main goal of such systems is to optimize application, lower costs and maximize reliability, applying two way communications between the system itself and the final consumers.

The MDM (Meter Data Management) is the central point of such systems, which unifies and stores readings in a central database that reflects the quality and quantity of the electric energy distribution (delivery). The main task of an MDM system is to accept and store the incoming readings from the AMI (Advanced Metering Infrastructure). The part of the MDM system dealing with it, is known as AMI connector.

The main goal of this paper is a development of a simulation environment that represents the system in which the AMI connector communicates with the AMI infrastructure and the rest of the MDM system. The development of a mechanism for benchmarking the performance of the connector that helps in further development of the mentioned component is considered as well.

Keywords: **CIM, AMI, MDM, simulator**

JEDNO REŠENJE SIMULACIONOG OKRUŽENJA ZA RAZVOJ I VERIFIKACIJU SISTEMA MDM

Autor: **Mihajl ŠAGI**, V. godina studija

Mentor: **Karolina KASAS–LAŽETIĆ; Branislav dr ATLAGIĆ**

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu. Fakultet tehničkih nauka, Departman za računarstvo i automatiku, Novi Sad

Zbog sve veće potrošnje električne energije, i time sve većih opterećenja distributivnog sistema, nametnut je nov način njihove organizacije. Ovakvi „pametni“ sistemi, (smart grid), umesto da samo prosleđuju energiju krajnjim korisnicima (kao dosadašnja rešenja), poseduju mogućnost upravljanja tokom energije, kako bi se ona optimalno iskoristila. Cilj ovih sistema je da pomoću dvosmerne komunikacije između elektrodistributivnog sistema i potrošačkih uređaja, optimizuju potrošnju, smanje troškove i povećaju pouzdanost isporuke električne energije do krajnjih potrošača.

MDM (Meter Data Management) je centralna tačka upravljačkog sistema, koja unifikuje, proverava i zapisuje merenja u centralnu bazu koja reflektuje obim i kvalitet isporuke električne energije. Osnovni zadatak MDM je da primi i zapiše merenja pristigla od AMI (Advanced Metering Infrastructure) sistema, što je funkcija MDM komponente označene kao AMI konektor.

Zadatak ovog rada je razvoj okruženja za simulaciju sistema kojima konektor neposredno komunicira, znači AMI infrastrukture, pa i samog MDM-a, tačnije njegovog dela koji je povezan sa klijentskim komponentama koje koriste MDM podatke, kao i izrada mehanizama za verifikaciju konektora i olakšanje razvoja sistema.

Ključne reči: **CIM, AMI, MDM, simulator**

MOBILTELEFONOKRA OPTIMALIZÁLT ÁRFOLYAMLISTA ÉS PÉNZVÁLTÓ KIVITELEZÉSE

Szerző: **SZÉKEJ É. Krisztián**, I. évfolyam

Témavezető: **Dr. PATAKI Éva** főiskolai tanár

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Természettudományi és Informatikai Kar, Informatikai Tanszékcsoport,
Gazdaságinformatikus MSc Szak, Szeged
Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium

A dolgozat fő célja egy olyan webalkalmazás elkészítése, amely lehetővé teszi az oldal látogatói számára, hogy tájékozódjanak az aktuális valuta árfolyamokról, valamint, hogy ezek alapján konverziókat vigyenek végbe, mégpedig a mobiltelefonjuk közvetítésével. Jelen esetben egy dinamikus, többnyelvű webalkalmazásról van szó.

E célkitűzés megvalósítása során mobiltelefonokra optimalizált internet technológiák alkalmazására került sor. Többek között a World Wide Web Consortium által kidolgozott XHTML MP-re, ami egy olyan leíró nyelv, amely alapja az SGML, akárcsak a HTML-nek, vagy a WML-nek. Ezt a nyelvet az XML és a HTML nyelvek kombinációjából képezték. A felhasználó számára több és színesebb internetes tartalmat jelent vonzóan megjelenített, egyszerűen böngészhető formában. Másik technológia a WML, amely leíró nyelvet a WapForum szervezet az XML-ből fejlesztette ki. A WML leíró nyelv használata leginkább korlátozott megjelenítő képességű böngészőkhöz való, mint például a WAP-böngésző is.

A szerver a mobiltelefon böngészőjével kompatibilis tartalmat generál, a régebbi típusokhoz WML-t, az újabbakhoz XHTML MP-t. Adott a lehetőség a kívánt nyelv kiválasztására. Az alkalmazás az árfolyamlistát a Szerb Nemzeti Bank hivatalos árfolyamlistája alapján jeleníti meg, ezenkívül megtekinthető még az előző három nap árfolyamlistája is az archívum szegmensén belül.

A megoldás kivitelezése által valós igények kerültek kielégítésre, amelynek köszönhetően a mobiltelefonnal rendelkező felhasználó bárhol és bármikor informálódhat az árfolyamokat illetően. Következésképpen a felhasználó időt és pénzt takaríthat meg a mobiltelefonokra optimalizált technológiák által nyújtott lehetőségek alkalmazásának köszönhetően.

Kulcsszavak: **árfolyamlista, XHTML Mobile Profile, WML**

THE OUTPUT OF EXCHANGE RATES AND CURRENCY EXCHANGE OPTIMIZED FOR MOBILE PHONES

Author: **Krisztián SZÉKEJ É.**, 1st year student

Supervisor: **Dr. Éva PATAKI** college lecturer

Institution: University of Szeged, Faculty of Science and Informatics, Institute of Informatics, Computer Economist
MSc, Szeged

Hungarian College of Higher Education in Vojvodina

The main objective of this paper is to make a web application that will allow the site visitors to get information on the current exchange rates, and to realize the conversion for the same, all through their mobile phones. In this case, it is a dynamic multilingual web application.

In achieving this goal, internet technologies have been applied and optimized for mobile phones. Among others, the XHTML MP has been used, developed by the World Wide Web Consortium, which is a descriptive language based on SGML, the same as in HTML or WML. This language was created by combining XML and HTML languages. This means higher quality and more colorful internet content attractively presented in a simple and clear form. Another technology used is WML, which is a descriptive language developed by the organization of the WapForum. The WML descriptive language is mostly used for browsers with limited display capabilities, such as WAP browsers.

The server generates the content that is compatible with the browsers of mobile phones, that is with a WML for older types, and the newer XHTML MPs. On the first page there is a possibility to select the preferred language. The application displays the exchange rates by the exchange list of the National Bank of Serbia, and, in addition, the review of the last three days is enabled in the area of archives.

By the execution of this study, real goals were achieved, so mobile phone owners can be informed anytime and anywhere on the exchange rates. Thanks to the use of these technologies optimized for mobile phones, users can save time and money.

Keywords: **exchange rates, XHTML Mobile Profile, WML**

IZRADA KURSNE LISTE I MENJAČNICE OPTIMALIZOVANE ZA MOBILNE TELEFONE

Autor: **Kristijan E. SEKEJ**, I. godina studija

Mentor: **Dr Eva PATAKI**, profesor više škole

Institucija: Univerzitet nauka u Segedinu, Fakultet prirodnih nauka i informatike, Department za informatiku,
Struka za poslovnu informatiku MSc, Segedin
Kolegijum za visoko obrazovanje vojvodanskih Madara

Glavni cilj ovog rada je da se napravi web aplikacija koja će omogućiti posetiocima stranice da se informišu o aktuelnom kursu valute, i da ostvare konverzije na osnovu istih, sve to posredovanjem njihovih mobilnih telefona. U ovom slučaju reč je o dinamičnoj, višejezičnoj web aplikaciji.

U ostvarivanju ovog cilja primenjene su internet tehnologije optimalizovane za mobilne telefone. Između ostalih korišćen je XHTML MP razvijen od strane World Wide Web Consortium-a koji predstavlja opisni jezik čija osnova je SGML, isto kao i HTML-u ili WML-u. Ovaj jezik je stvoren kombinacijom XML i HTML jezika. Ovo znači atraktivniju internet sadržinu prikazanu u jednostavnoj preglednoj formi. Druga korišćena tehnologija je WML, koji je opisni jezik razvijen od strane organizacije WapForum-a. Korišćenje WML opisnog jezika većinom služi za pretraživače sa ograničenim prikaznim sposobnostima, kao što su WAP-pretraživači.

Server generiše sadržaj koji je kompatibilan sa pretraživačem mobilnog telefona, tj. WML-a za starije tipove, a za novije XHTML MP-a. Na prvoj stranici data je mogućnost za odabir željenog jezika. Aplikacija kursnu listu prikaže na osnovu kursne liste Narodne banke Srbije, a pored toga je omogućen još i pregled kursne liste do tri dana unazad u segmentu arhive.

Izvršenjem ovih poslova ostvareni su realni ciljevi pa se vlasnici mobilnog telefona mogu informisati bilo kad i bilo gde o kursnoj listi. Zahvaljujući primeni tih tehnologija optimalizovanih za mobilne telefone korisnici mogu uštediti i vreme i novac.

Ključne reči: **kursna lista, XHTML Mobile Profile, WML**

ÁGENSALAPÚ SZIMULÁCIÓK PÁRHUZAMOSÍTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI MULTICORE ARCHITEKTÚRÁKON

Szerző: **TÖRÖK Márk**, II. évfolyam, PhD-hallgató

Témavezető: **Dr. KOZSIK Tamás** egyetemi docens

Intézmény: Eötvös Loránd Tudományegyetem, Informatikai Kar, Programozási Nyelvek
és Fordítóprogramok Tanszék, Budapest, Magyarország

Az ágensalapú szimulációk aktuális kérdéseire tartozik azok minél hatékonyabb végrehajtása, például GRID rendszereken [1] vagy GPU egységeken [2].

Felmerülő kérdés, hogy a multicore keretrendszereket alapul véve (mint amilyen például a Cilk++ [3], vagy a TBB [4]), a nyelvi eszközök milyen lehetőségeket nyújtanak ezen modellek párhuzamosítására.

Az elemzéshez a Fables (Functional Agent-Based Language for Simulations, [5]) ágensalapú modellek leírására és megvalósítására alkalmas programozási nyelvet használva dolgozatomban azt vizsgálom, hogy ezen modellezési platformon belül adott szekvenciális, multiparadigmás programkód esetén milyen lehetőségeink vannak a kód particionálásának segítségével [6] annak hatékonyabbá tételére multicore architektúrákon. A kódszeletelés során külön figyelmet kell fordítunk arra, hogy a particionált kód továbbra is helyes, konzisztens eredményt adjon.

Ezen problémák kapcsán a lehetséges módszereket vizsgálom, amelyek a szeletelést, illetve a szeletelt kód párhuzamos futtatását lehetővé teszik.

Kulcsszavak: **multicore, ágensalapú szimulációk, cilk++ , tbb, fables**

- [1] Gulyás, L., G. Szemes, G. Kampis, and W. de Back „A Modeler-friendly API for ABM partitioning” ASME 2009, San Diego, California, USA.
- [2] Lysenko, M., D’Souza, R. M., 2007, A framework for megascale agent-based model simulations on the GPU, Accept at the Journal of Artificial Societies and Social Simulation. (JASSS)
- [3] C. Leiserson, „The cilk++ concurrency platform,” The Journal of Supercomputing, vol. 51, no. 3, pp. 244–257, March 2010.
- [4] T. Willhalm and N. Popovici, „Putting intel threading building blocks to work,” in IWMSE ’08: Proceedings of the 1st international workshop on Multicore software engineering. New York, NY, USA: ACM, 2008, pp. 3–4.
- [5] Legéndi, Richárd O., Gulyás, László, Bócsi, Rajmund and Máhr, Tamás (2009), „Modeling Autonomous Adaptive Agents with Functional Language for Simulations”, Progress in Artificial Intelligence, Lecture Notes in Computer Science, 5816, Springer.
- [6] M. Ball, C. Cifuentes, D. Bairagi, „Partitioning of code for a massively parallel machine” Sun Microsystems, Inc. Technical Reports; Vol. SERIES13103

POSSIBILITIES OF THE PARALLELIZATIONS OF AGENT-BASED SIMULATIONS ON MULTICORE ARCHITECTURES

Author: **Márk TÖRÖK**, PhD student

Supervisor: **Dr. Tamás KOZSIK**, associate professor

Institution: Eötvös Loránd University, Faculty of Informatics, Department of Programming Languages and Compilers, Budapest, Hungary

Efficiency and speedup belong to the present questions of agent-based simulations. Research already has been conducted on the fields of GRID [1] systems or GPGPU units [2].

Another interesting aspect may be to see how we can parallelize these models with proper language constructs and paradigms on multicore frameworks like Cilk++ [3] or TBB [4].

In the research reported herein we use Fables [5], a multiparadigm programming language specially designed to execute, observe and evaluate agent-based simulations. We examine how slicing of sequential code may be used to get efficient simulation runtime and to achieve speedup.

Another point of interest is to perform slicing in a way that the transformed code remain correct and consistent.

We study the possible techniques and methods which may be used to do slicing, and generate executable parallel code.

Keywords: **multicore, agent-based simulations, cilk++, tbb, fables**

- [1] Gulyás, L., G. Szemes, G. Kampis, and W. de Back „A Modeler-friendly API for ABM partitioning” ASME 2009, San Diego, California, USA.
- [2] Lysenko, M., D’Souza, R. M., 2007, A framework for megascale agent-based model simulations on the GPU, Accept at the Journal of Artificial Societies and Social Simulation. (JASSS)
- [3] C. Leiserson, „The cilk++ concurrency platform,” The Journal of Supercomputing, vol. 51, no. 3, pp. 244-257, March 2010.
- [4] T. Willhalm and N. Popovici, „Putting intel threading building blocks to work,” in IWMSE ’08: Proceedings of the 1st international workshop on Multicore software engineering. New York, NY, USA: ACM, 2008, pp. 3-4.
- [5] Legéndi, Richárd O., Gulyás, László, Bocsi, Rajmund and Máhr, Tamás (2009), „Modeling Autonomous Adaptive Agents with Functional Language for Simulations”, Progress in Artificial Intelligence, Lecture Notes in Computer Science, 5816, Springer.
- [6] M. Ball, C. Cifuentes, D. Bairagi, „Partitioning of code for a massively parallel machine” Sun Microsystems, Inc. Technical Reports; Vol. SERIES13103

ENERGIAHATÉKONY 3G/4G CELLÁS MOBIL HÁLÓZATOK TERVEZÉSE

Szerzők: **PETKOVICS Ármin**; **BURCS Tamás**

Témavezető: **Dr. SIMON Vilmos**, egyetemi adjunktus

Intézmény: Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Villamosmérnöki és Informatikai Kar,
Híradástechnikai Tanszék, Budapest

Az energiahatékonyság növelése napjaink technikai fejlődésének iránymutatója. Nincs ez másképp a cellás mobil hálózatokban sem, tudva azt, hogy a távközlés ezen területén a felhasznált energia 80%-át a bázisállomások fogyasztják.

Napjainkban a 2G cellás hálózatok mellett már jelen vannak a 3G, illetve annak továbbfejlesztett változatai is. A trend azt mutatja, hogy az idő előrehaladtával a felhasználók sávszélesség-igénye megállíthatatlanul növekszik. Bár pillanatnyilag a mobil távközlés a világ szénlábnymának csak 1-2%-át teszi ki, a rohamos iramú fejlődés elengedhetlenné teszi, hogy az új technológiák eszközeit energiahatékony algoritmusokkal lássuk el, különös tekintettel azon tényre, hogy a mobil szolgáltatók üzemeltetési költségeinek felét már az energiafogyasztás teszi ki.

A kidolgozott módszer figyeli a felhasználók cellák közötti mozgását, és a tapasztaltak figyelembevételével szabályozza az adóteljesítményt, illetve az elérhető átviteli technológiákat. Mindezt az energiafelhasználás minimalizálására törekedve teszi a felhasználói élmény megfelelő szinten tartását figyelembe véve. Az algoritmusok sikerességét egy saját fejlesztésű szimulátor követi és támasztja alá.

A szimulátor egy többszörös alkalmazás, amelyet több szimulátor együttes működése jellemez. A fejlesztés más oldalról is egyedülálló, mivel lehetőséget biztosít nemcsak az általunk generált, kitalált topológián való szimulációra, hanem valós közegben történő mérésre is. Ezen túlmenően lehetőséget ad folyamatos összehasonlító elemzésre, amelyvel mérhető, hogy az energiahatékonyságot növelő algoritmusok egyes rádiós hozzáférési technológiák fel/lekapcsolásával (HSPA, LTE) hogyan hatnak a felhasználók szolgáltatásminőségére, ezáltal lehetőséget adva a két szempont közötti ésszerű kompromisszum megtalálására.

Kulcsszavak: **energiahatékonyság, cellás mobil rendszerek, HSPA, LTE**

ENERGY EFFICIENT 3G/4G CELLULAR MOBILE NETWORKS

Author: **Ármin PETKOVIĆS; Tamás BURCS**

Supervisor: **Dr. Vilmos SIMON** assistant professor

Institution: Budapest University of Technology and Economics, Faculty of Electrical Engineering and Informatics,
Department of Telecommunications, Budapest

Energy efficiency is one of the important guidelines of today's technical development. The same thing applies for cellular mobile networks as almost 80% of the power in mobile telecommunications is consumed in the base stations.

Nowadays besides 2G networks the 3G and its upgraded versions are available as well and the trend shows that over time the users need for bandwidth is growing unstopably.

Although current mobile systems produce only 1-2% of the world's carbon footprint, the rapid development makes it essential for the new devices and network elements to be equipped with effective energy-efficient algorithms due to the fact that half of the operating costs of the mobile service providers come from the energy bill.

The method monitors the movement of users between cells and regulates the output power and the available radio access technologies according to the observations. This is done in order to minimize the energy consumption, while providing the appropriate level of quality of service for the user. The accuracy of our algorithms was tested with a self-developed network simulator.

This simulator is a serious product of a long evolution, based on some earlier network simulator components. In accordance with the requirements it is a multi-thread application, which is characterized by co-operation of other simulators. From the other side this development is also unique, as it gives a chance to run simulations not in a shell generated fictive topology, but in a real medium for the conditional measurement. In addition, it offers the possibility to make continuously comparative measurements, analyzing the effect of our energy efficient algorithms on the quality of service, balancing between these two important requirements of future mobile cellular networks.

Keywords: **energy efficiency, cellular mobile networks, HSPA, LTE**

KÖRFEDÉS ÉS ALKALMAZÁSA A TELEKOMMUNIKÁCIÓS HÁLÓZATOKBAN

Szerző: **PALATINUS Endre**, II. évfolyam

Témavezető: **Dr. BÁNHELYI Balázs** egyetemi adjunktus

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Természettudományi és Informatikai Kar, Informatikai Tanszékcsoport, Számítógépes Optimalizálás Tanszék, Szeged

A pakolási problémákat régóta nagy figyelem övezi, amelyeket még napjainkban is sokat vizsgálnak. A népszerű, körpakolás feladat duálisának tekinthető probléma a körfedés, amely sokkal nehezebbnek bizonyul. Ebben az esetben adott számú egybevágó körrel az egységnyezet legritkább lefedését keressük, ahol legritkább alatt azt értjük, hogy a lehető legkisebb sugarú körökkel fedjük le a négyzetet.

A kutatásunk során az intervallum aritmetikát használtuk fel annak eldöntésére, hogy a körök egy adott elrendezése teljesen lefedi-e az egységnyezetet. Az előbbi kérdés eldöntésére egy branch-and-bound alapú eljárást fejlesztettünk ki. Az eljárásunk párhuzamosított változatát is megvizsgálták, amikor egyidejűleg több részproblémája is végrehajtható a branch-and-bound eljárásnak több CPU-mag felhasználásával, amellyel lineáris gyorsítást tudtunk elérni.

Az eljárásunk hatékonyságát egy telekommunikációs problémán mutattuk be: a fő rádióadó-tornyok pozícióinak ismeretében határozzuk meg Magyarország rádióadásokkal való optimális lefedését. Az egyes rádióadó-tornyok által kibocsátott rádióhullámok kör alakú területeket fednek le, és ezen területek összegét szeretnénk minimalizálni, mely arányos a rádióadó-torony sugárzási energiájának nagyságával. Ennél a problémánál a körök sugarai különbözőek is lehetnek, és az optimális sugárméretek meghatározására egy branch-and-bound alapú megbízható optimalizáló eljárást alkalmaztunk.

Kulcsszavak: körfedés, intervallum aritmetika, megbízható számítások, párhuzamos számítások

CIRCLE COVERING AND ITS APPLICATION FOR TELECOMMUNICATION NETWORKS

Author: **Endre PALATINUS**, 2nd year student

Supervisor: **Dr. Balázs BÁNHELYI**, assistant professor

Institution: Department of Computational Optimization, University of Szeged

The circle packing problem has attracted much attention in the last century, and a variant called packings of equal circles in a square receives attention even nowadays. However, its dual problem, the circle covering has not

been exhaustively studied so far. We aim to find the “sparsest” covering of the unit square with a given number of congruent circles with overlapping interiors allowed. By sparsest we mean the total covering of the square with congruent circles of minimal radii.

The main difficulty of the problem is the uncertainty of our computations caused by the finite precision of computers. To overcome this we have used interval arithmetic to test if a given setting of circles covers the unit square completely. We developed a branch-and-bound-based method for the previously mentioned testing function. We examined our method in a parallel environment, when the phases of our method can be executed concurrently on several CPU cores.

To test the efficiency of our method we also applied it to a telecommunication-related problem: we would like to find an optimal covering of Hungary with TV-stations for terrestrial signal given the positions of the broadcasting antennas. The signals cover a circular area around the broadcasting stations, and our aim is to minimize the sum of these areas, which is proportional to the power fed into the stations. In this case the radii are allowed to be of different size, and to determine the optimal solution we applied a B&B-based reliable optimization method.

Keywords: **circle covering, interval arithmetic, reliable computing, parallel computing**

KÖRNYEZETBARÁT ÁRAMKÖRI HORDOZÓK

Szerző: **LÉNER Vilmos**, VI. évfolyam

Témavezető: **HAJDÚ István** egyetemi tanár, tudományos munkatárs (BME-ETT)

Intézmény: Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME), Villamosmérnöki Kar (VIK),
Elektronikai Technológia Tanszék (ETT), Budapest

Az elektronikus eszközökhöz felhasznált epoxi gyanta alapú nyomtatott huzalozások (NYH) mennyisége az elmúlt években meghaladta az évi 320 millió négyzetmétert. A berendezések erkölcsi kopása 3-4 év, ezután jelentős hányaduk elektronikus hulladékká válik. A műanyagok, és ezen belül a nyomtatott huzalozások hulladékainak feldolgozása jelentős problémát okoz. Az eljárás csak speciális esetekben tehető gazdaságossá, és nagy a veszélye a káros anyagok természetbe kerülésének. A technológiai kutatások egyik iránya a biológiailag lebomló műanyagok alkalmazhatóságának tanulmányozása.

A dolgozat áttekinti a hagyományos epoxigyanta alapú hordozók újrahasznosításának és ártalmatlanításának legfontosabb problémáit. Összefoglalja a forgalmazott biopolimereket, azok fontosabb tulajdonságait és gyártóit, továbbá foglalkozik az áramköri hordozókban alkalmazott vázanyagok és égésgátlók helyettesítési lehetőségeivel. A dolgozat alapjául szolgáló munka kapcsán előkísérleteket végeztem a politejsav alapú biológiailag lebomló műanyag áramköri hordozóként való alkalmazására. Vizsgáltam az alapanyag klímaállóságát, a vezető réteg leválasztási lehetőségeit szitanyomtatott polimer rétegből és elektrokémiai réz rétegből, valamint a technológiában elterjedt oldó- és marató szerek alkalmazhatóságát.

Kulcsszavak: **elektronikai hulladék, NYÁK feldolgozás, lebomló műanyagok, biopolimerek, bioepoxy**

ŠTAMPANE PLOČE KOJE NE ZAGAĐUJU OKOLINU

Autor: **Vilmoš LENER**

Mentor: **Istvan HAJDU** profesor univerziteta, stručni saradnik (BME-ETT)

Institucija: Naučno-tehnički i ekonomski fakultet u Budimpešti (BME), Elektroinžinjerski odsek (VIK),
Katedra za tehnologiju elektronike (ETT), Budimpešta

Količina štampanih ploča, koje se koriste za elektronske uređaje u toku poslednjih godina iznosila je godišnje 320 milijona kvadratnih metara. Materijalna amortizacija uređaja je od 3 do 4 godine i posle toga veći deo tih uređaja odlazi u elektronski otpad. Prerada veštačkih materijala, kao i štampanih ploča prouzrokuje značajne probleme.

M Ű S Z A K I T U D O M Á N Y O K

Postupak prerade je ekonomičan samo u nekim specijalnim slučajevima i postoji velika opasnost da štetni materijali dospevaju u prirodu.

Jedan smer tehnoloških istraživanja je proučavanje mogućnosti primene veštačkih materijala koji se biološki raspadaju.

Ovaj rad daje pregled najvažnijih problema ponovnog iskorišćavanja i stvaranja bezopasnih otpadaka konvencionalnih štampanih ploča izrađenih na osnovu epoksidne smole. Obuhvata korišćene biopolimera, njegovih važnijih osobina, proizvodnju; nadalje bavi se mogućnostima zamene materijala za očvršćavanje i sprečavanje sagorevanja koje se koriste pri izradi štampanih ploča. Na osnovu ovog rada vršio sam pred-eksperimente sa veštačkim materijalom na osnovu poli-mleka, koje se biološki raspada, a može da se primeni za izradu štampanih ploča. Ispitivao sam postojanost osnovnog materijala na klimatske uslove, mogućnost izdvajanja bakarnog provodnog sloja iz polimerizovanog sloja sito štampe i iz sloja bakra, nanetog elektrohemijским putem na štampanu ploču, kao i mogućnošću primene dosada korišćenih sredstava za razređivanje i nagrivanje za novog nosioca štampanih ploča.

***Ključne reči:* elektronski otpad, prerada štampanih ploča, veštački materijali koji se raspadaju, biopolimeri, bioepoksidi**

A FUTÁS BIOMECHANIKÁJA: A LÉPÉSTŐL A VERSENYCIPŐIG

Szerző: **BERETKA Sándor**, abszolvens

Témavezető: **Dr. NAGY László** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara, Mechatronika Tanszék, Újvidék

A futás sport, és sokak kedvelt szabadidő-tevékenysége. Mint minden sporthoz, a futáshoz is szükség van tornaszerekre. Ezek a futócipők.

Munkámban bemutatásra kerül a futás fiziológiája és a futás közben keletkező erők, amelyek a testre hatnak. Bemutatásra kerülnek azok a tényezők, amelyek befolyásolják a futócipők teljesítményét, és az ezeket kiváltó mechanikai összefüggések. A munka végén egy modell kerül ismertetésre, amellyel teljesen új irányból közelíthető meg a versenycipő-tervezés.

130

Kulcsszavak: **mechanika, biomechanika, futás, cipő**

BIOMECHANICS OF RUNNING: FROM STEPS TO RACING SHOES

Author: **Sándor BERETKA**, final year student

Supervisor: **Dr. László NAGY**, professor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Technological Sciences, Department of Mechatronics, Novi Sad

Running is a sport, one of the favourite recreation activities to many people. Like every sport, running uses props too. These are, of course, running shoes.

This paper gives us an overview of the physiology of running and the forces that act on the human body. We display what influences the performance of running shoes and point out the mechanical laws under which they arise. At the end of this paper, a model is presented which provides a new approach to the design of running shoes.

Keywords: **mechanics, biomechanics, running, shoe**

BIOMEHANIKA TRČANJA: OD KORAKA DO TRKAČKE CIPELE

Autor: **Šandor BERETKA**, apsolvent

Mentor: **Dr. Laslo NAD**, vanredni profesor

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Fakultet tehničkih nauka, odsek: mehatronika, Novi Sad

Trčanje je sport i mnogima omiljena rekreacija. Kao svaki sport, i trčanje koristi rekvizite, cipele.

U ovom radu daje se pregled fiziologije trčanja i sila koje deluju tokom aktivnosti na ljudsko telo. Prikazani su uticaji performansi cipela za trčanje na izvršene korake i ukazano je na mehaničke zakonitosti koje ih određuju. Na kraju rada prezentuje se jedan od modela za novi pristup projektovanju cipela za trčanje.

Ključne reči: **mehanika, biomehanika, trčanje, cipele**

A DUNA MENTI NÉMETEK BÁCISKÁBAN

Társadalom-földrajzi áttekintés a betelepítéstől az elűzésig

Szerző: **SEBŐK Tímea**, III. évfolyam

Témavezető: **Mgr. CVETANOVIĆ Milan** tudományos munkatárs

Intézmény: Újvidéki Egyetem, TTK, Földrajz, Turizmus és Szállodaipari Intézet

A Duna menti németek (dunai svábok) jelentős szerepet játszottak a mai Vajdaság társadalmi színterén majd két évszázadon keresztül. E munka a bácskai németek jelenlétét szeretné a társadalomföldrajz szemszögéből megközelíteni, áttekintést adva a betelepítésüktől az elűzésükig.

A török uralom megbukása után a bécsi udvar a Délvidék újranépesítésén fáradozott, a telepesek főként a mai Baden-Württemberg, Bajorország, Hessen, Elzász-Lotaringia térségéből toborozták. A 18. század során három betelepítési hullám volt, kettő közülük jelentősebb – Mária-Terézia (1763–1773 között) és II. József (1780–1794 között) uralkodása alatt. A kiindulópont Ulm városa volt, a Dunán utazva Apatinba érkeztek, onnan főleg Délnyugat-Bácska területén telepedtek le. A német ajkú népesség sokban hozzájárult Bácska ipari fellendüléséhez, valamint a társadalmi élet felvirágzásához. A számuk Bácskában a 19. század elején közel százezer volt, egy évszázaddal később már majd kétszázezren vallották a németet anyanyelvüknek. A dolgozat a bácskai németek számarányának változását is szemlélteti a községek szintjén a népszámlálások tükrében, több grafikonnal és tematikus térképpel kiegészítve.

Kulcsszavak: **dunai svábok, bácskai németek, vándormozgalom**

THE DANUBE GERMANS IN BAČKA

A social geographic overview from the colonisation to the expulsion

Author: **Tímea SEBŐK**, 3rd year student

Supervisor: **Mgr. Milan CVETANOVIĆ**, assistant professor

Institution: University in Novi Sad

The Danube Germans (Danube Swabians) played a significant role in the social scene of Vojvodina for almost two centuries. This paper tries to give an insight into the presence of Bačka Germans from the perspective of social geography, giving an overview from their colonisation to their expulsion.

Ending the Ottoman occupation, Vienna was determined to re-settle the southern regions of the Empire, mainly recruiting settlers from today's regions of Baden-Wurttemberg, Bavaria, Hesse, Alsace and Lorraine regions. There

were three waves of settlement during the 18th century, two of them had more importance – during the reign of Maria Theresa (1763–1773) and Joseph II (1780–1794). The starting point was the city of Ulm, after travelling on the Danube they arrived to Apatin. Afterwards the Germans settled mainly in south-western Bačka. The German-speaking population has contributed greatly to Bačka's industrial progress and prosperity of social life. The number of Germans in Bačka on the beginning of the 19th century was nearly a hundred thousand, a century later almost two hundred thousand declared the German as their native tongue. The paper illustrates the change in number and share of Germans in Bačka on the level of municipalities using population censuses, supplemented by several charts and thematic maps.

Keywords: Danube Swabians, Germans in Bačka, migrations

PODUNAVSKI NEMCI U BAČKOJ Društveno-geografski pregled od kolonizacije do proterivanja

Autor: Timea ŠEBEK, III. godina studija

Mentor: Mgr. Milan CVETANOVIĆ, asistent

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu

133

Podunavski Nemci (Podunavske Švabe) odigrali su značajnu ulogu na društvenoj sceni Vojvodine tokom gotovo dva veka. Ovaj rad pokušava da prikaže Bačke Nemce iz perspektive socijalne geografije, dajući pregled od njihove kolonizacije do proterivanja.

Nakon odlaska Turaka, Bečki dvor je bio odlučan da ponovo naseli južne prostore Monarhije, kolonisti su vrbovani uglavnom iz današnjih regija Baden-Virtemberg, Bavarska, Hesens, Elzas i Lotaringija. Postojala su tri talasa naseljavanja tokom XVIII veka, dve su imale veći značaj – tokom vladavine Marije Terezije (1763–1773) i Jozefa II (1780–1794). Polazna tačka bio je grad Ulm, nakon putovanja Dunavom stizali su do Apatina, odakle su Nemci naseljavani uglavnom u jugozapadnoj Bačkoj. Nemci su doprineli industrijskom napretku Bačke i bogatom društvenom životu. Broj Nemaca u Bačkoj na početku XIX veka bio je gotovo sto hiljada, vek kasnije skoro dvesta hiljada se izjasnilo da im je nemački maternji jezik. Rad takode daje prikaz promene broja i udela Nemaca u Bačkoj na nivou opština koristeći popise stanovništva, a dopunjen je i sa grafikonomima i tematskim kartama.

Ključne reči: Podunavske Švabe, Nemci u Bačkoj, migracije

A GAZDASÁGI LEHETETLENÜLÉS SZABÁLYOZÁSA ÉS RENDSZERTANI HELYE MAGYARORSZÁG MAGÁNJOGI TÖRVÉNYKÖNYVÉNEK JAVASLATÁBAN

Szerző: **NACSA Mónika**

Témavezető: **Prof. Dr. HOMOKI-NAGY Mária** tanszékvezető egyetemi tanár

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Doktori Iskola, Szeged

134

A dolgozat célja, hogy az 1928-as Magánjogi Törvényjavaslat kötelmi jogi részében szabályozott gazdasági lehetetlenülést annak történeti előzményeivel és a kodifikáció sajátosságaira is figyelemmel jogtörténeti alapon elemezze. Ehhez szükséges áttekinteni a magánjog törvénykönyvi szintű összerendezésének történetét, azt a struktúrát, amelyben ez a speciálisnak tekinthető jogintézmény szabályozásra került. A kötelmi szabályok áttekintése lehetőséget ad arra, hogy rendszertani szinten megállapíthatóvá váljon, milyen módon sikerült a jogalkotóknak ezt a szerződésszünetető jogi tényt szabályozni.

A gazdasági lehetetlenülés elemzése annak gazdasági közege bemutatásával, majd a válságnak a kodifikációra gyakorolt hatásával, végül a jogintézmény forrásának, feltételeinek, alanyainak, tartalmának, jogkövetkezményeinek vizsgálata mentén történt meg, mely ugyancsak kitér, tízéves időszakot felölelve, az 1920-as évek kezdetétől annak a bírói gyakorlatnak a változására, amely törvénykönyv hiányában is alkalmazta ezt a jogintézményt az egyes elnehezülő kötelmi helyzetek feloldására.

Az elemzés arra vállalkozik, hogy az MTJ Kötelmi részében elhelyezett gazdasági lehetetlenülést, minthogy az magyarázat nélkül maradt, megkísérelje dogmatikai szinten és szükségességét igazoló módon elhelyezni a magánjog általános jogintézményei között, a lényegi kérdésre keresve a választ: mennyiben állta volna ki az idő és a joggyakorlat próbáját a jogintézmény?

Kulcsszavak: gazdasági lehetetlenülés, dogmatikai elemzés, rendszertani hely, joggyakorlat, alkalmazhatóság

REGULATION AND DOGMATIC EVALUATION OF THE SO-CALLED *IMPOSSIBILITY ON ECONOMIC GROUNDS* IN THE DRAFT OF HUNGARIAN PRIVATE LAW

Author: **Mónika NACSA**

Supervisor: **Prof. Dr. Mária HOMOKI-NAGY**, professor

Institution: University of Szeged Faculty of Law, Doctoral School of Law and Political Sciences, Szeged (Hungary)

The aim of the essay is to give a broad perspective about the impossibility on economic grounds regulated in the Obligations section of the Draft of Hungarian Private Law in light of historic evaluation.

In order to analyze the aforementioned legal institution, it is necessary to examine the process of codification. By observing the regulation of obligations the systematic evaluation of the impossibility on economic grounds can be given.

The observation reaches to the following aspects: the consequences of the great depression over the codification, the legal environment in which the codification took place, the legal sources that were taken into account, the object, conditions and subjects of the impossibility on economic grounds and its legal consequences. The essay also observes the legal and litigated practice of the impossibility on economic grounds, in chronology the decade between 1920 and 1930.

The analyze of the impossibility on economic grounds tries to position it among the legal institutions of the Obligations Section of the Draft of Hungarian Private Law and to offer a proper legal comment to it since in the process of the codification this very legal institution lacked an authentic comment. The final question about the impossibility on economic grounds is if it had been valid enough in its regulation for the legal practice?

Keywords: **impossibility on economic grounds, dogmatic evaluation, systematic regulation, legal practice, validity**

LÉTEZIK-E DUNA-IDENTITÁS A DIVAT TERÉN?

Szerző: **ERDÉLYI Tivadar**, II. évfolyam

Témavezető: **Prof. Dr. GÁBRITY MOLNÁR Irén** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Közgazdasági Kar, Szabadka

A dolgozat ismerteti a regionális identifikálódás formáját az ízlésvilágban, bemutatja a vajdasági fiatalok és felnőttek életmódbeli identitásjellegének sajátosságait, és részben foglalkozik az időszerű ismereteikkel a Duna menti ízléssztylus és divat terén.

Hipotézis: a vajdasági magyarok ízlésvilága és divatorientáltsága főleg regionális tudatukból kifolyólag széles körű, de csak részben ragaszkodik Európához. A feladatom az, hogy kérdőívezés segítségével felfedjem, hogy milyen irányba halad a Duna menti országokban elfogadott életmód követeése.

A tanulmányban komparatív elemzéssel analízálom a vajdasági fiatalok és felnőttek körében elvégzett empirikus kutatások eredményeit 2007/2008-ból (400 fiatal és 83 szülő), valamint újabb kérdőíves felméréssel (2010 szeptemberében: 190 fiatal és 50 felnőtt) igyekeztem adatokat gyűjteni a vajdasági magyar és szerb középiskolások és felnőttek álláspontjáról, aktuális öltözködési és ízléstudatuk, valamint európai orientáltságuk összefüggésében.

Kulcsszavak: **divat, eszménykép, Duna-identitás**

IS THE DANUBE-IDENTITY IN FASHION?

Author: **Tivadar ERDÉLYI**, second year student

Supervisor: **Prof. Dr. Irén GÁBRITY MOLNÁR**, professor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Economics, Subotica

The following paper presents various forms and styles of regional identity formation, the identity features of the youth and of adults in Vojvodina, as well as the up-to-date issue of taste and fashion along the Danube.

According to the hypothesis, the taste and fashion orientation of the Hungarian youth in Vojvodina is wide as a result of their regional identity, but only partly attached to Europe. My aim is to reveal what influences the countries along the Danube have in the formation of lifestyle, with the method of questionnaires.

In the study I intend to comparatively analyze the empirical research results gathered from the youth and from adults in Vojvodina in years 2007/2008 (400 youth and 83 adults) and the questionnaire survey in 2010 (190 youth and 50 adults). I also analyzed the opinion, current clothing style and taste of secondary school students and adults as well as their orientation towards Europe.

Keywords: **fashion, vision, Danube-identity**

DA LI POSTOJI DUNAVSKI IDENTITET U OBLASTI MODE?

Autor: **Tivadar ERDELJI**, II. godina studija

Mentor: **Prof. Dr Iren GABRIĆ MOLNAR**, redovni profesor univerziteta

Institucija: Ekonomski fakultet u Subotici, Univerzitet u Novom Sadu

Rad ima za cilj da prikaže regionalnu identifikaciju u oblasti mode/ukusa i da identifikuje specifičnosti u načinu života vojvodanske omladine i odraslih, a u krajnjem dometu bavi se saznanjima u vezi sa stilom, ukusom i modom u Podunavlju.

Hipoteza: svet ukusa i modna orijentacija vojvodanskih Mađara je relativno široka zbog razvijene regionalne svesti, ali je samo delimično vezan za Evropski stil života. Moj zadatak je da pomoću ankete otkrijem do koje mere se prati i prihvata životni stil Podunavskih zemalja, ili pak dominiraju drugi obrasci u modi.

U radu, pomoću komparativne analize, analiziram rezultate empirijskih istraživanja iz 2007. i 2008. godine, kada sam istraživanje obavio među mladima i odraslima (400 đaka iz srednje i osnovne škole i 83 roditelje). Ovome dodajem rezultate novog anketiranja iz septembra 2010. godine (190 učenika iz srednje škole i 50 odraslih). Trudio sam se da pribavim podatke od srednjoškolaca i mađarske i srpske nacionalnosti u Vojvodini, kao i od odraslih u Vojvodini. Ispitivao sam njihovo stanovište u vezi sa trenutnom modom u oblačenju, zatim stavove u vezi sa stilom života, njihovu svest ukusa, kao njihovu evropsku orijentisanost.

Ključne reči: **moda, ideal, podunavski identitet**

AZ EU ÉS SZERBIA EU-BA VEZETŐ ÚTJA

Szerző: **BESZÉDES Árpád**, IV. évfolyam

Témavezető: **Dr. SZALAI Anikó** egyetemi tanár

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Nemzetközi Jogi Tanszék, Szeged

Dolgozatom az európai integráció történetét, célját, jelentőségét és fejlődését hivatott feldolgozni, melynek áttekintése fontos lehet a mai nemzetközi viszonyok és az Európai Unió működésének megértéséhez. Mivel az integrációra közvetlen a II. világháború után került sor, ezért e tanulmány egészen az 1940-es évekig tekint vissza; a Truman-doktrína, majd a Montánunió és az egységes piac megteremtésén keresztül felkarolja a 21. század eddigi történéseit is, többek között Szerbia integrációs folyamatát is.

Eredeti jogi szakirodalom felhasználásával szeretnék munkámban egy teljes képet adni Szerbia jogi intézkedéseiről és a nemrég meghozott Alkotmányának egyes kitételeiről, melyek előrelépést jelenthetnek Szerbia integrálódásában. A regionalizáció és szubszidiaritás jogi hátterének megteremtésében, Vajdaság Statútuma is kiemelt fontosságú, amely reményt jelenthet a nemzetiségek számára is. E remény szebb jövőt fest Szerbia elé, amely még várat magára. Elmondhatom, hogy az izoláció küszöbét átlépve, a vízumliberalizáció bevezetésével a boldogulás víziója nemcsak a kontúrvonalak összességét tárja elé, hanem annak színezetét is meghozza.

Zárszóként kiemelem azokat a feltételeket, nemzetközi jogi elveket és akadályokat, melyek gátolják Szerbia integrációs lépcsőinek teljesítését. Gondolok ezalatt az Európai Bizottság és a tagállamok elvárásaira, amelyek teljesítése nélkül Szerbia még sokáig az unión kívül marad. Remélhetőleg e feltételeket rövid időn belül teljesítik, s a végkifejletben Szerbia is egyenrangú tagja lesz az Európai Uniónak.

Kulcsszavak: **egységes piac, liberalizáció, regionalizáció, szubszidiaritás, integráció, Európai Unió**

THE EU AND SERBIA'S WAY TO THE EU

Author: **Árpád BESZÉDES**, 4th year student

Supervisor: **Dr. Anikó SZALAI**, university professor

Institution: University of Szeged, Department of International Law, Szeged

In this paper I would like to introduce the history, aim, importance and development of the European integration because it would be useful to understand international relations in Europe today, and the functioning of the EU. The process of integration began after the II World War, therefore this work remounts back to the 1940's – the Truman-

doctrine, the European Coal and Steel Community, creating the Single Market, the 21. century, furthermore, the Serbian integration process.

Based on relevant literature I would like to give you points of the constitution that Serbia has approved of, that mean a brighter future for Serbia's people, in accordance with the integration process. The Charter of Vojvodina has got a massive importance that gives hope for minorities in Serbia, although it does not mean a bright future in the near future.

Finally, I would like to emphasize the conditions, obstacles and international principles which can slow down Serbia's integration process. Under these I mean the expectations of the EU's Commission and obligations towards member states. If Serbia doesn't accept and complete these conditions and obligations, Serbia will have to wait a couple of years to have an opportunity to join the EU.

Keywords: Truman-doctrine, Single Internal Market, liberalisation, regionalism, subsidiarity, conditions, integration, the European Union

EVROPSKA UNIJA I PUT SRBIJE U EVROPSKU UNIJU

139

Autor: Arpad BESEDEŠ, IV. godina studija

Mentor: Dr Aniko SALAI, profesor

Institucija: Univerzitet u Segedinu, Pravni fakultet, Katedra međunarodnog prava, Segedin, Mađarska

U mom radu ću prikazati istoriju, cilj, važnost i napredovanje Evropske integracije. To je neophodno da bi razumeli savremene međunarodne odnose i funkcioniranje Evropske unije. Evropska integracija počinje posle Drugog svetskoga rata, a ovaj rad približava vremena, kada su velike države htele da se organizuju u jednu zajednicu u Evropi, od Truman-doktrine, preko Montanunije i stvaranja zajedničkog tržišta.

Koristeći originalna dokumenta ka izvor analize, želeo bih da prikazem one pravne odluke, koje pomažu Srbiji i njenom stanovništvu u Evropskoj integraciji. Regionalizam i subsidijaritet su najvažniji principi, a novi Statut Vojvodine znači nadu i za nacionalne manjine u Srbiji. Statut možda nije najbolje rešenje, ali pruža dobar primer, jer može da znači bolji život za Srbiju. Posle prevazilaženja izolacije i viznom liberalizacijom sada imamo realnu viziju budućnosti.

Na kraju pomenuću kondicije, međunarodne pravne principe i obaveze koje Srbija mora da ispuni, ako želi da se – korak po korak – priključi Evropskoj uniji. Mislim na kondicije Haškog međunarodnog tribunala, i obaveze prema Komisiji Evropske unije. Nadamo se da će Srbija ispuniti zahteve međunarodne zajednice, jer u protivnom još dugo godina će biti van Evropske Unije.

Ključne reči: zajedničko tržište, liberalizacija, regionalizam, integracija, Evropska Unija

A KÁRTÉRÍTÉS INTÉZMÉNYÉNEK FEJLŐDÉSE ÉS SZABÁLYOZÁSA AZ 1861-ES IDEIGLENES TÖRVÉNYKEZÉSI SZABÁLYOK UTÁN

Szerző: **SÁNTA Dóra**, IV. évfolyam

Témavezető: **Prof. Dr. HOMOKI-NAGY Mária** tanszékvezető egyetemi tanár

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Szeged

140

A dolgozatban a magánjog egyik, talán legfontosabb intézményének, a kártérítésnek a bemutatására kerül sor. A polgári korban, azaz az 1848. évi törvények hatására, valamint a kiegyezést követő évtizedekben indult el, illetve fejlődött ki Magyarországon a magánjog dogmatikájának rendszere. Ez elsősorban a jogtudósoknak volt köszönhető (pl. Kolosváry, Ökrös, Zlinszky, Grosschmid, Frank, Szladits), akik a rendi magánjog alapvető jogintézményeinek felszámolása után, a szokásjogi szabályok és az egyes törvényekben megfogalmazott normáknak a felhasználásával, egy, a modern kor igényeinek megfelelő magánjogi dogmatikai rendszert állítottak fel.

Ez a rendszer elsősorban a német magánjogi szakirodalom ismeretének köszönhetően, már a pandekta rendszeren nyugodott. Természetesen e professzorok egymás munkáit ismerve, mégis egymástól függetlenül alakították ki nézeteiket, s fogalmazták meg az egyes magánjogi jogintézményekkel kapcsolatos elképzeléseiket.

E rendszeren belül a kártérítés intézménye szoros összefüggésben áll a magánjog felelősségi rendszerével. Így a kártérítés jogintézményének szabályozása elválaszthatatlan volt a magánjogi felelősségi rendszertől.

Miután e területen a korábbi évszázadokból csak a bírói gyakorlat ismerete áll rendelkezésre, jogászaink a római jogi és a német – pandekta jogi ismeretekre támaszkodva törekedtek egy új rendszer felállítására.

Dolgozatomban arra tettem kísérletet, hogy az egyes magánjogászok nézeteit hasonlítsam össze a kártérítés témakörében, miközben a magánjogi döntvénytárakban fellelhető bírói gyakorlatot ütköztettem az elméleti jogászok nézeteivel. A bírói gyakorlat megismerésére a 19. század utolsó harmadában sajnos a levéltári források nagyon hiányosak. Sok helyen a polgári törvényszékek iratait megsemmisítették. Ezért kutatásaimban elsődlegesen döntvénytárakban rögzített esetekre hagyatkoztam.

Az elméleti munkákban megfogalmazott tételek és a döntvénytárakban fellelhető ítéletek összevetésével megállapítható, hogy a 19–20. század fordulóján a kártérítés jogintézményének szabályai miképpen fejlődtek.

Kulcsszavak: **kártérítés, felelősség, dogmatikai rendszer**

THE DEVELOPMENT AND REGULATION OF THE INSTITUTE OF THE COMPENSATION AFTER THE TEMPORARY JUDICAL INJUNCTION OF 1861

Author: **Dóra SÁNTA**, 4th year student

Supervisor: **Prof. Dr. Mária HOMOKI-NAGY**, senior lecture, professor

Institution: University of Szeged, Faculty of Law, Department of Hungarian Legal History, Szeged

This present paper is going to provide perhaps the most important institution of the private law the compensation. In Hungary, the impact of the Act of 1848 and the Compromise of 1867 had initiated and later developed the dogmatic system of the private law. Primarily this was due to the jurists (e.g. Kolosváry, Ökrös, Zlinszky, Grosschmid, Frank, Szladits), who after the elimination of the basic institutes of the feudal private law had set up the dogmatic system of the private law that the modern age required by using the unwritten law and the legal norms.

This system, mainly due to the knowledge of the German private law literature, was based on the pandect system. Certainly professors evolved their own opinion and drew up their's own ideas in connection with the institute of private law independently of each other but in the same time via a very good knowledge of each other's.

Within this legal system the institution of compensation is closely linked to the institution of private liability system. Thus the regulation of the legal institution of compensation was inseparable from the system of the responsibility of the private law.

Since in this area from the previous centuries only the knowledge of the judicial practice is available our founder lawyers pursued to set up a new system based on the Roman and German law – a legal knowledge based on pandect.

This thesis attempted to compare the views of the individual jurists in the topic of compensation while it has confronted the judicial practice available in the private casebooks with the theoretical views. Unfortunately archival sources of judicial from the last third of 19th century are very insufficient. Therefore during the research basically the author has relied on the cases recorded in the casebooks.

By comparing the theses the paper has set up in its present theoretical work and the judgments made available in the casebooks it can be stated that the rules of the institute of the compensation in the 19th–20th century turn had developed by all means.

Keywords: compensation, responsibility, dogmatic system

MiFID FELÜLVIZSGÁLAT 2010

A kereskedés előtti átláthatóság rendszere a szabályozott piacok és az MTF-ek vonatkozásában

Szerzők: **HAMBALKÓ Orsolya**, V. évfolyam; **LÁSZLÓ Csaba Antal**, V. évfolyam

Témavezető: **Dr. BLAZOVICH Dr. GELLÉN Klára** egyetemi docens

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogi tudományi Kar

A dolgozat a 2007-ben hatályba lépett Markets in Financial Instruments Directive-nek (MiFID) és az irányelv 2009-ben kezdődött felülvizsgálatának témájában született. Megvizsgáltuk a kereskedés előtti átláthatóság szabályrendszerét a szabályozott piacok és az MTF-ek vonatkozásában. Különös figyelmet fordítottunk e körben a kereskedés előtti átláthatóság követelménye alóli mentességekre. Megállapítottuk, hogy rugalmasabb szabályozási szerkezetre lenne szükség, amely teret enged a piaci innovációknak. Munkánk során főként angol nyelvű szakirodalmat használtunk, hiszen e témában magyar nyelvű szakirodalom alig áll rendelkezésre, így munkánkat hiánypótlónak is szántuk.

Kulcsszavak: **MiFID, kereskedés előtti átláthatóság mentessége**

MiFID REVIEW 2010 – PRE-TRADE TRANSPERENCY REGIME FOR REGULATED MARKETS (RMS) AND MTFS

With special attention to the waivers from pre-trade transparency

Authors: **Orsolya HAMBALKÓ; Csaba Antal LÁSZLÓ**, 5th year student

Supervisor: **Dr. BLAZOVICH Dr. Klára GELLÉN**, PhD, associate professor

Institution: University of Szeged, Faculty of Law

Our thesis is about the Markets in Financial Instruments Directive (MiFID), which came into force on 1st November 2007, and has been being reviewed since 2009. We wrote about the pre-trade transparency regime for regulated markets and MTFs. We paid special attention to the waivers from transparency obligations as well. We concluded that more flexible regulatory framework is necessary, which facilitates market innovation. We used English literature during our research, because there is no Hungarian literature in this topic, so we would like to complete Hungarian legal literature with this thesis.

Keywords: **MiFID, pre-trade transparency, waivers**

A MAGYAR NEMZETI TANÁCS ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉSI LEHETŐSÉGEI NAPJAINKBAN

Szerző: **KOÓS Gabriella**, III. évfolyam

Témavezető: **Dr. MOHAY Ágoston** egyetemi tanár

Intézmény: Pécsi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Nemzetközi Jogi Tanszék, Pécs

A dolgozat a szerbiai Magyar Nemzeti Tanács (MNT) érdekképviselési és gyakorlati tevékenységi körét, valamint ezen kisebbségi önkormányzat társadalmi súlyát, illetve érdekkartikulációs lehetőségeit kívánja feltárni. A tanulmány révén a vajdasági magyar kisebbségi jogi rendelkezések beilleszkedése a nemzeti jogalkotási és jogalkalmazási rendszerbe, azaz bizonyos jogharmonizációs folyamatok kifejtésére is sor kerül. A dolgozat igyekszik részletezni a magyar kisebbségi érdek megvalósulási szféráit, utal a problematikus kisebbségi jogalkotási területek előrelépésére, valamint a jövőbeni elképzelések tárházát is felvillantja. A kutatási terület megválasztása a téma aktualitásából ered, hiszen 2010. június végén alakult meg az új összetételű MNT, és ebből adódóan a szerv tevékenysége a jogi jellegű összevetések tárgyául még nemigen szolgált.

A szakmai vizsgálódás célja, hogy a megújult kisebbségi önkormányzat törekvéseit, esélyeit írja le. A kutatás az adott kisebbségi önkormányzat jelenkori tevékenységét, érdekérvényesítési mértékét is taglalja. Az MNT a személyi elvű (perszonális) kisebbségi autonómia szerve, melynek érdekérvényesítési színterei a nyelvhasználat, az oktatás, a tájékoztatás és a kultúra. Az országos kisebbségi önkormányzat a szerbiai magyarságot képviseli, ezáltal részt vesz a döntéshozatali eljárásokban, egyes kérdésekben döntéshozatali jogkörrel rendelkezik, valamint intézményeket alapíthat.

A kutatómunka hipotézise, hogy az MNT munkája a kisebbségi jogok érdekérvényesítésének egyik hatékony eszköze. E közigazgatási szerv a kisebbségi jogok kollektív gyakorlati megoldásait igyekszik előmozdítani Szerbiában, ezért a magyar közösség érvényesülése és léte nagyban függhet e szerv hatékonyságától. A vajdasági magyarság perszonális autonómiájának a térhódítása nagyban összefügg a szerbiai jogalkotási viszonyokkal és a demokratizálódás folyamatával is.

Kulcsszavak: MNT, vajdasági magyar kisebbségi érdekvédelem, kisebbségi érdekérvényesítés

T Á R S A D A L O M T U D O M Á N Y O K I .

THE LOBBYING OPPORTUNITIES OF THE HUNGARIAN NATIONAL COUNCIL IN OUR TIME

Author: **Gabriella KOÓS**, 3rd year student

Supervisor: **Dr. Ágoston MOHAY** university professor

Institution: Pécs University of Pécs Faculty of Law, International Judiciary Department,
International Scholarly Association of Pécs

The dissertation student, the representation of interests and the practical activity of the Hungarian National Council in Serbia. The theme of the essay is actual, because the executive organ was renewed in June 2010. The paper analyses: -processes of the harmonization of laws,

- realization of hungarian minority's interest
- problem of minority legislation.

144

The aim of the study is to examine the ambitions of new minority autonomy, and measurement of the representation of interests. Hungarian National Council represents the Hungarian minority, for this reason the representation of interests is significant.

The conclusion of the research is, that MNT's work is the effective means of the hungarian minority's local agency. This administrative authority tries to promote the collective practical solutions of the minority rights in Serbia. The existence and the success of the Hungarian community depends on the effectiveness of the well-functioning institution. The spreading of the Hungarian nationalities' personal autonomy in Serbia is linked to the Serbian legislative relations and the process of the democratisation on a large scale.

Keywords: **MNT, Hungarian minority protection of interest in Serbia, the representation of minority interests**

A CORPORATE GOVERNANCE RÉSZVÉNYESI JOGGYAKORLÁSSAL KAPCSOLATOS KÉRDÉSEI

Szerző: **Dr. AUER Ádám**, I. évfolyam, PhD-képzés

Témavezető: **Dr. PAPP Tekla** PhD habil., egyetemi docens

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Polgári és Polgári Eljárásjogi Tanszék, Szeged

A corporate governance, magyarul felelős vállalatirányítás követelménye az 1990-es évek elején jelent meg, és ma a gazdasági jogalkotás egyik legdinamikusabban fejlődő területe. A közvetlen kiváltó okai a világszerte bekövetkezett pénzügyi válságok és vállalati botrányok voltak, amelyekre az államnak, a jogalkotónak adekvát választ kellett adnia. Kérdésként merül fel: hol van az a határ, ahol a jog mint eszköz be kell, hogy avatkozzon a gazdasági szereplők életébe. A corporate governance több irányból vizsgálándó. A kiindulási pont a nemzetközi szabályozás, ez alatt helyezkednek el az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó és közvetlenül hatályos normái, amely az egyes szegmensekre vonatkozó szabályokat tett közzé. Legalsó szinten a tagállamok szabályai irányadóak. A jognak ebben a rendszerben kell reagálnia korunk kihívásaira, megtalálni az alkalmas eszközt a kívánt célok elérésére. A befektetők általi megismerhetőség a fő kérdés, valamint az, hogy a tudatosan hátrányos szervezeti politikát folytató cégek anomáliái ne egy esetleges csőd, vagy felszámolás után kerüljenek napvilágra.

Kulcsszavak: **corporate governance, társasági jog, részvényesi joggyakorlás**

THE QUESTIONS OF CORPORATE GOVERNANCE RELATIVE FOR THE EXERCISE OF THE SHAREHOLDERS' LEGAL RIGHTS

Author: **Dr. Ádám AUER**, 1st year PhD. student

Supervisor: **Dr. Tekla PAPP** PhD. habil.

Institution: University of Szeged, Faculty of Law, Doctoral School of Law and Political Sciences, Szeged

The criteria of corporate governance (in Hungarian meaning responsible governance) appeared in the 1990's and nowadays it is considered to be the most dynamically developing field of economic regulation. The major influences that have triggered the need were the economic crises and the scandals relative for corporations given that the states and more precisely the regulators have to give proper answers. The very question occurs: where is the limit of intervening in the life of economic actors by means of regulation? Corporate governance has to be examined from

T Á R S A D A L O M T U D O M Á N Y O K I .

several perspectives. The international regulation is the starting point that is followed by the norms created in the EU and having the character of direct effect and immediate applicability. These regulate each segment. At the bottom of the hierarchy of the norms the national regulation can be found. In the system presented above the regulation has to give answers to the challenges of our days and has to find the adequate means to reach to the goals. The major questions are: how an investor can be well informed and how it can be avoided that a corporation organizing its departments intentionally inefficiently can be monitored even before this corporation happens to go to bankruptcy.

Keywords: **company law, corporate governance**

A VAJDASÁGI JOGTERÜLET BÜNTETŐJOGA ÉS ANNAK MAGYAR GYÖKEREI (1918–1929)

Szerző: **KECSKÉS Tamás**, III. évfolyam

Témavezető: **Dr. HOMOKI-NAGY Mária** egyetemi tanár

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Magyar Jogtörténeti Tanszék, Szeged

Az első délszláv államot jogi partikularizmus jellemezte, minden országrészben az egyesülés előtt alkalmazott jog maradt hatályban. Ezen túl mindegyik jogterületnek megvolt a saját, önálló legfőbb bírói fóruma is. A hat jogterület közül az ország bácskai, bánáti, baranyai és muraközi részeiből, vagyis olyan területekből állt, amelyek az első világháború vége előtt Magyarországhoz tartoztak, így elsősorban a magyar jog került alkalmazásra. A dolgozat célja a jogi régió büntető anyagi jogának ismertetése a szerb hadsereg bevonulásától az 1929. évi jugoszláv büntetőtörvénykönyv elfogadásáig, ami a kihágásokat nem számítva egységes büntetőjogi szabályozást vezetett be az egész országban. A jogterület legfőbb bírói fóruma a Semmitőszék B osztálya volt, amely Újvidéken ülésezett.

Először a jogterület leglényegesebb jogforrásai kerülnek ismertetésre. Ezek a hatályban maradt magyar törvények és rendeletek, az állam új jogszabályai és a szerb büntetőkódex azon szakaszai, melyek hatályát az egész országra kiterjesztették. Ezt követi a bírósági szervezet rövid ismertetése után a bírói gyakorlat bemutatása a Semmitőszék B osztályának döntvényein keresztül, amelyek kötelező erővel bírva az alsóbb bíróságokra gyakorlatilag jogforrásnak számítanak. A semmitőszéki gyakorlat ismertetésére egy általa gyakran alkalmazott jogintézményen, a bírói korrekcionalizáción keresztül kerül sor összehasonlítva Magyarország legfőbb bírói fórumának, a Magyar Királyi Kúriának gyakorlatával.

A dolgozat egyik legfontosabb eredménye, hogy azok a tulajdonságok, amelyekkel a források általában jellemzik a vajdasági jogterületen alkalmazott jogot, elsősorban a magánjogra igazak, a büntetőjogra és a többi kodifikált jogterületre nem feltétlenül. Továbbá látni lehet, hogy mennyiben tér el a magyarországi és a vajdasági jogalkalmazás ugyanazon joganyag alkalmazásakor. Arra is fény derül, hogy milyen módon lehetett egy-egy ügynél a magyart és az országos hatályú jogot is alkalmazni.

Kulcsszavak: jogi partikularizmus, büntetőjog, jogtörténet, SZHSZ Királyság, Vajdaság, Csemegi-kódex

THE CRIMINAL LAW OF VOJVODINA AND ITS HUNGARIAN ROOTS (1918–1929)

Author: **Tamás KECSKÉS**, 3rd year student

Supervisor: **Dr Mária HOMOKI-NAGY**, university professor

Institution: University of Szeged, Faculty of Law, Hungarian Legal History Department, Szeged

The first South Slavic state was characterized by legal particularism, and every legal region had its own supreme court. One of the six legal regions is consisted of the territories of Bačka, Banat, Baranja and Međumurje, which were belonged to Hungary before the end of WW1, so the Hungarian law remained in force there. This work's goal is to present the criminal law of this legal region from the entry of the Serbian army to the passing of the Yugoslav Criminal Code in 1929 which meant the integration of the country's criminal law. The supreme court of the legal region was the Department B of the Cassation Court and its seat was in Novi Sad.

At first the legal sources of region will be presented. These were the Hungarian laws which were remained in force, the acts of the new state and parts of the Serbian Penal Code which was put into force in the whole country.

After the description of the region's judiciary system the decisions of the Department B. of the Cassation Court will be analyzed. Due to these decisions were obligatory for the lower courts we can call them legal sources as well. The practice of this Cassation Court is reviewed through the use of the so-called correctionalization. These decisions will be compared with the resolutions of the supreme court of Hungary (Hungarian Royal Curia).

One of the most important results of this work is that the features which are described in many sources as the general characteristics of the legal region are only the characteristics of its private law. The region's criminal law and the other codified branches of law had different attributes. Due to the comparison of the supreme courts of Vojvodina and Hungary we can see the differences of the law in practice when the law in book is the same in a country and another countries region. And it will be also revealed when were both the Hungarian legal acts and that laws which were in force in the whole country used at the same time.

Keywords: **Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes; Vojvodina; legal particularism; criminal law; legal history; Code Csemegi**

KRIVIČNO PRAVO VOJVODINE I NJEGOVI MAĐARSKI KORENI (1918–1929)

Autor: **Tamaš KEČKEŠ**, III. godina studija

Mentor: **Dr Marija HOMOKI-NAĐ**, redovni profesor

Institucija: Univerzitet u Segedinu, Pravni fakultet, Katedra za istoriju mađarskog prava, Segedin

Cilj rada je prezentacija krivičnog materijalnog prava na onim teritorijama Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, koji su pre završetka prvog svetskog rata pripadali Mađarskoj. U prvoj južnoslovenskoj državi je postojao pravni partikularizam. Od šest pravnih područja jedno je obuhvatilo Baranju, Bačku, Banat i Međumurje. Vrhovni sudski forum ove teritorije je bilo Odeljenje B. Kasacionog Suda sa sedištem u Novom Sadu. Vreme istraživanja ovog rada odnosi se na period od osvajanja navedene teritorije od strane Srpske vojske do usvajanja Krivičnog zakonika Jugoslavije 1929. godine, kada je izjednačenje krivičnog prava zemlje (osim dela koji se odnosio na istupe) bio završen.

Prvo dajemo prikaz najznačajnijih izvora prava na ovom pravnom području. To su bili mađarski zakoni i uredbe (koji su ostali na snazi), pravni propisi nove države i one odredbe Srpskog krivičnog zakonika koji su bili primenjivani na teritoriji cele države.

Nakon kraće prezentacije sudske organizacije, prikazujemo praksu Odeljenja B. Kasacionog suda u Novom Sadu, čije odluke (decizije) su bile obavezne za niže sudove, te su predstavljale izvore prava. Praksa ovog sudskog foruma je prikazivana kroz primenu sudske korekcionalizacije. Ove odluke su upoređene sa decizijama vrhovnog suda Mađarske (Mađarske Kraljevske Kurije).

Jedna od najznačajnijih konstatacija rada se sastoji u tome da su one opšte karakteristike prava vojvodanskog područja koje se javljaju u naučnim izvorima samo osobine privatnog prava ovog područja i nisu bezrezervne odlike krivičnog prava i ostalih kodifikovanih pravnih grana. Upoređenjem rada vrhovnog suda Mađarske i Vojvodine mogu se uočiti razlike u praksi ovih sudova prilikom primene istih pravnih propisa. U radu se ukazuje i na to na koji način se moglo primenjivati kod pojedinačnih slučajeva i mađarsko pravo i pravni propisi koji su se primenjivali na teritoriji cele države.

Ključne reči: **pravni partikularizam; pravna istorija, krivično pravo, Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca, Vojvodina, prvi krivični zakonik Mađarske**

A MAGYAR TÁRSASÁGI JOG REFORMJA ÉS EURÓPAI INTEGRÁCIÓJA – AZ 1930. ÉVI V. TÖRVÉNY

Szerző: **BANKOVICS JOACHIM Géza**, III. évfolyam

Témavezető: **Prof. Dr. HOMOKI-NAGY Mária** tanszékvezető egyetemi tanár

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Magyar Jogtörténeti Tanszék, ÁJTK Jogász

150

Az 1930. évi V. törvényt megelőzően a kereskedelmi jogon belül a kereskedelmi társaságokra vonatkozó szabályokat először az 1840-es törvények, majd az 1875-ös Kereskedelmi törvény (Kt.) tartalmazták. Ezek a közkereseti társaságot, betéti társaságot, szövetkezetet és a részvénytársaságot iktatták be hazánk jogrendszerébe. A nemzetközi jogalkotásban először 1844-ben Angliában, majd Németországban 1892-ben jelent meg egy újabb társasági jogi forma, amely ötvözte az eddigi fajták legjobb elemeit a középosztály kihasználatlan tőkéjének a gazdaságban való mozgásba lendítéséhez. Az osztrák törvényjavaslat megfogalmazásában „részvénytársaság részvény nélkül, betéti társaság beltág nélkül, közkereseti társaság korlátlan felelősség nélkül”, Doroghi Ervin szerint pedig „szövetkezet állandóan változó tőke nélkül”.

Az 1925-ös francia törvényhozás szintén bevezette ezt az új, *korlátolt felelősségű társaságot*, amely Elzász-Lotaringia visszakapcsolásával is összefüggésben van, ugyanis az ottani német GmbH-k kapcsolatba kerültek a francia jogrendszerrel. Ugyanakkor már felhasználhatták a gyakorlati tapasztalatokat és a német jogtudomány eredményeit az új társasági forma szabályozása tekintetében, így született meg az 1925. március 7-ei törvény a korlátolt felelősségű társaságokról.

Először ezt az új francia törvényt használták fel mintaként a magyar gazdaságba való bevezetéséhez, Kuncz Ödön készítette el a törvénytervezetet, amely egy további hiányzó társasági fajtát is bevezetett, ez pedig a *csendes társaság*. Az európai törvényhozásokban már a kereskedelmi jog első kodifikációja alkalmával szabályozást nyert ez az intézmény. Az 1804-es francia Code de commerce három társasága közül a harmadik volt a közkereseti és a betéti mellett. Ehhez a francia és a már továbbfejlesztett német Handelsgesetzbuchéhoz képest a magyar változat akképp lett meghatározva, hogy „ha valaki másnak kereskedelmi vállalatában, anélkül, hogy kifelé tagul jelentkezne, vagyoni betétet úgy vesz részt, hogy azt a vállalat tulajdonosának rendelkezésére adni köteles, csendes társaság áll elő”.

A magyar Kft-törvényhez a jogalkotónak azonban további célja is társult a kistőke mozgósításán és az európai jogintézmények harmonizálásán kívül – ez pedig a felügyelőbizottságokra vonatkozó szabályok szigorítása és a szak-képzett hites könyvvizsgálói kar létrehozása.

Kulcsszavak: **társasági jog, korlátolt felelősségű társaság, csendes társaság**

REFORM AND EUROPEAN INTEGRATION OF HUNGARIAN CORPORATE LAW – ACT V OF 1930

Author: **Géza JOACHIM BANKOVICS**, 3rd year student

Supervisor: **Prof. Dr. Mária HOMOKI-NAGY**

Institution: University of Szeged, Faculty of Law

Before the Vth Act of 1930, Hungarian corporate entities and companies were regulated by the acts of 1840, succeeded by the Commercial Act of 1875. These introduced several forms of companies. From an international perspective a new form of company was implemented first in 1862 in Britain, then in 1892 in Germany. This new form combined the best characteristics of previous types of companies, tailored to the needs of the emerging middle classes in order to pull their untapped capital into the flow of their respective economies. According to the Austrian bill of the same type, this new form is “a corporation without shares, a collective company without unlimited liability”, Ervin Doroghi called it “a participatory company without constantly changing capital”.

The French legislature of 1925 also introduced this new, *limited liability company*, which was a result of the annexation of Alsace-Lorraine, where the German GmbHs were already commonplace, thus becoming an alien body in the French legal system. The French were fortunate to apply all the experiences and innovation of German legal scholars into their law. This act became known as the Act of March 7 1925.

Ödön Kuncz’s bill used primarily this French act as an example, which introduced another missing company type into Hungarian corporate law, the anonymous company. European commercial tradition codified this form long before 1930, the French Code de commerce of 1804 had regulated this type among two others. Kuncz used the contemporary French and German models for his bill, defining it as “when someone takes part in another’s commercial company without appearing externally as a member, at the same time turning his capital share over to the proprietor of the company, constitutes an anonymous company”.

The Hungarian LLC act had another legislative intention though, apart from mobilizing small capital and the harmonization of European commercial institutions – this was none other than the strengthening of the regulation regarding the Board of Trustees, as well as the creation of an official group of auditors in the country.

Keywords: **corporate law, limited liability company, anonymous company**

A VASÚTJOG MA ÉS ANNAK FEJLŐDÉSI ASPEKTUSAI

Szerző: **NAGY Kornél** abszolvens

Témavezető: **Prof. Dr. Borislav IVOŠEVIĆ** egyetemi tanár

Intézmény: Union Egyetem, Jogtudományi Kar, Belgrád

Kevés olyan dinamikusan fejlődő iparág van a mai posztrecessziós gazdasági helyzetben, mint a vasút. Ahhoz azonban, hogy a szektor szabadon fejlődhessen, és verseny alakuljon ki a vasutakon is, az ENSZ és egyéb nemzetközi szakmai testületek (Európai Vasúti Ügynökség, EU Parlament, EU Tanács) hosszadalmas törvényalkotó munkája kellett. A piacnyitás messzemenően még nem zárult le, sőt a keleti és délkelet-európai országok kormányai még csak most teszik az első lépéseket az állami monopóliumok transzformálására, valamint a piacok óvatos nyitására. Habár a képlet egyszerű: szétválasztani az infrastruktúrát a szállítmányozási üzletágtól, a gyakorlatban ez sokkal összetettebb feladat, figyelembe véve a vasút szociális felelősségét is.

Mikor tudunk egy mozdonnal úgy végiggördülni Európán, mint Fiat Puntónkkal? Kik és milyen formában alapíthatnak vasúti társaságot Szerbiában és az EU többi országában? Mikor tudunk végre Újvidékről a surčini reptérre utazni 45 perc alatt, és a ferihegyi terminálra érni 3 óra alatt természetesen vasúton!

A tanulmány mindenekelőtt választ ad a feltett kérdésekre, és részletesen bemutatja a vasútjog harmonizációs mérföldköveit, kitérve a nemzetközi konvenciók legfontosabb lényegi elemeire. A jogfejlődés elzmése külön taglalja a második világháború után kialakult nyugati típusú és a keleti blokk szabályozásait, valamint a múlt század 90-es éveiben elindult gazdasági szerkezetváltás sajátosságait régiókban.

A dolgozat kitér több közép- és délkelet-európai ország jogi szabályozására – természetesen az EU-s jogharmonizáció árnyékából –, valamint az egységes komunitáris jog fejlődési irányára.

Kulcsszavak: **interoperabilitás, vasút jog-harmonizáció, piac liberalizáció**

A BÍRÓI FÜGGETLENSÉG ALAPTÖRVÉNYÉNEK ORSZÁGGYŰLÉSI VITÁJA ÉS GYAKORLATA

Szerző: **KEREKI Ádám**, III. évfolyam

Témavezetők: **Prof. Dr. HOMOKI-NAGY Mária** egyetemi tanár, tanszékvezető;

Dr. VARGA Norbert egyetemi adjunktus

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Magyar Jogtörténeti Tanszék, Szeged

A dolgozatban az 1869. évi IV. törvény bírói függetlenséggel kapcsolatos szakaszainak országgyűlési vitáját elemzem. A kutatások során mindenekelőtt megvizsgáltam a bírói függetlenség fogalmát, több jogtudós (Vargha Ferenc, Csánk Béla, Degré Alajos) véleményének a figyelembevételével, valamint az intézmény múltját a magyar igazságszolgáltatásban. Ezek során arra a megállapításra jutottam, hogy a bírói függetlenség fejlődésének kezdete a XV. századra tehető. Az évszázadok során kialakult biztosítékok kezdetlegeseek voltak, és a legtöbbjük nem tartották be a hatalom aktuális birtokosai. Azonban mindezek ellenére alkalmasak voltak arra, hogy megismertessék a bírakat a bírói függetlenséggel, valamint megfelelő alapot nyújtsanak a későbbi törvényi szabályozásnak. Ez a törvény az 1869. évi IV. tv. volt.

A kutatás során áttekintettem a jogszabály előéletét. Az országgyűlési naplókat alapul véve, megvizsgáltam a képviselői hozzászólásokat a bírói függetlenséggel kapcsolatos kérdések tárgyalásánál. Ezzel a módszerrel próbáltam meg bemutatni a bírói függetlenség intézményét, amely a jog és a politika mellett formálódott. A dolgozatban többször építke a képviselői hozzászólásokra, valamint bemutatom a kormánypárt és az ellenzékiek táborának véleményét egy adott kérdéssel. A képviselőházi és főrendiházi naplók felhasználása azt a célt szolgálta, hogy ezek alapján megállapítsam, milyen elvek vezérelték a jogalkotókat, mennyire játszott szerepet a politika, és mennyire a jog a törvény megalkotásában. Az országgyűlési viták tükrében egyértelmű, hogy a kormánypárt és az ellenzék álláspontjának hol eltérő, hol esetleg megegyező volta alakította ki azt a törvényi szöveget, amely a 19. század polgári alkotmányosságát jellemezte Magyarországon.

Az elméleti kérdések elemzését jól szolgálta az a néhány eset, amely a mindennapi gyakorlatban világított rá az összeférhetetlenség kérdéskörének vitatott gyakorlatára.

Kulcsszavak: bírói függetlenség, bírói összeférhetetlenség

THE PARLIAMENTARY DEBATE AND PRACTICE OF THE BASIC LAW OF THE JUDICIAL INDEPENDENCE

Author: **Ádám KEREKI**, 3rd year student

Supervisors: **Dr. Mária HOMOKI-NAGY** Professor, Head of Department; **Dr. Norbert VARGA** Assistant Professor

Institution: University of Szeged, Faculty of Political Science and Jurisprudence,
Department of Hungarian Legal History, Szeged

In the thesis, the author analyzes the sections of the 1869 IV. statute which regulates the judicial independence. During the research, first of all, the author examined the concept of judicial independence, and the history of the Hungarian justice system, by taking into account the studies of several scholars (Ferenc Vargha, Béla Csánk, Alajos Degré). The author concluded that the development of judicial independence begun in the 15th century. The first rules were rudimentary, and the kings had not been observed. However, these rules became a good base for the 19th century reform.

154

During the research, the author reviewed the records of the statute. He examined the judicial independence rules of the act based on the parliamentary diary. With this method, the author tried to show how the law and the politic formed the statute. In the thesis, the author uses the comments of members of the House of Representatives several times, to show the opinion of both the government party and the opposition. By using the diaries of the House of Representatives and the House of Lords, the author wanted to know what principles guided the Members, what effect did the policy on the statute. In the light of the parliamentary debate, it is clear that mainly the government party's opinion and principles formed the text of the statute, which characterized the 19th century's Hungarian constitutionality.

The cases the author examined highlight the controversial practice of the conflict of interest issue. Through the everyday practice of the statute, it becomes easier to understand theoretical issues.

Keywords: **judicial independence, conflict of interest**

TAKEOVER-SZABÁLYOZÁS EURÓPÁBAN: EGY TAGÁLLAM, EGY TAGJELÖLT ÉS EGY LEENDŐ TAGJELÖLT SZÉMSZÖGÉBŐL

Szerző: **Dr. KLENANC Miklós**, CCL LLM

Témavezető: **Dr. PAPP Tekla** egyetemi docens, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar,
Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék, Szeged

Intézmény: Közép-európai Egyetem, Jogi Kar, Budapest

Jelen dolgozat elsődleges célja azon szakirodalmi űr részbeni betöltése, mely az egyes délszláv államok jogszabályai vizsgálatának, összehasonlító bemutatásának és az Európai Unió vonatkozó szabályaival való összevetésük hiányában mutatkozik. Tekintettel a kereskedelmi jog, azon belül pedig a vállalatfelvásárlások kérdéskörének jelentőségére (ezen megállapítást alátámasztandó elegendő az említett államok feltörekvő piacaira és EU-integrációs politikájukra utalni, mely folyamatok oda hatnak, hogy a nemzeti cégek, társaságok tulajdonosi struktúrája változik, átalakul, internacionalizálódik) és aktualitására (l. pl. a MOL-ügyet), indokolt egy szisztematikus kutatás és jog-összehasonlítás eredményeinek ismertetése, választ keresve és adva arra a kérdésre, hogy mennyiben felel meg az Európai Unió témával kapcsolatos szabályainak Magyarország, Horvátország és Szerbia vállalatfelvásárlásra vonatkozó jogi regulatívája.

A problémamegoldás során alapvetően a szisztematizáció, a jog-összehasonlítás technikája, nyelvtani és logikai módszerek kerülnek felhasználásra. A jog-összehasonlítás során követett koncepció lényegileg akként foglalható össze, hogy egy EU-tagállam (Magyarország), egy hivatalos tagjelölt (Horvátország) és egy erősen az EU felé tendáló, immár a csatlakozási kérelmet is benyújtott ország (Szerbia) takeover-jogszabályának és joggyakorlatának vizsgálata történik meg.

A téma feldolgozása és a témakifejtés következtében egy olyan logikai-gondolati váz mentén felépülő dolgozat megalkotására kerül sor, mely pótol bizonyos, a vizsgált országok jogszabályainak bemutatása terén a szakirodalomban mutatkozó hiányosságokat, ismerteti az elemzett jogszabályokat, és kommentálja azoknak az EU-s joganyaggal való harmonizáltságát, kitér a fontosabb joggyakorlati kérdésekre, ezáltal pedig alapot nyújt egy későbbi, szélesebb körű és mélyebb kutatáshoz, valamint a dolgozat témájában folytatott vizsgálódás során tett megállapítások gyakorlatban történő alkalmazásához.

Kulcsszavak: takeover, vállalatfelvásárlás az EU-ban, takeover-szabályozás Magyarországon, Horvátországban, Szerbiában

TAKEOVER-REGULATION IN EUROPE: FROM THE POINT OF VIEW OF A MEMBER-STATE, A CANDIDATE-COUNTRY AND A COUNTRY YET TO BECOME A CANDIDATE TO JOIN THE EU

Author: **dr. Miklós KLENANC**, CCL LLM

Supervisor: **Dr. Tekla PAPP**, associate professor, University of Szeged, Faculty of State and Legal Studies,
Department for Civil Law and Civil Process Law, Szeged

Institution: Central European University, Legal Department, Budapest

156

The primary objective of the present paper is to fill the gap in the legal literature in the area of examination of the legal systems in some countries of the Balkans, the comparative presentation of their legal norms and the comparison of these regulations with the relevant norms of the European Union. Having regard to the importance (to affirm this statement it is enough to mention the exaggerating markets of the before mentioned states and their integration politics; these processes lead to the change, transformation and internationalization of the owners' structure of domestic companies) and actuality (see e.g. the MOL-case) of the issues of company law, and especially of the issues related to the takeover of companies, it seems as appropriate to present the results of a systematic and comparative research, which tries to find and give the answers to the question whether the legal regulation of the takeovers of companies in Hungary, Croatia and Serbia is harmonized well enough with the relevant legal regulative of the EU.

Methods of systematization, legal comparison, grammatical and logical methods are used in the paper. The conception which is followed during the comparison of different jurisdictions can be summarized as follows: the goal was to examine the takeover-regulations and legal practice in an EU-member state (Hungary), in a candidate-country (Croatia) and in a country with tendencies to join the EU (Serbia).

During the exposition of the topic a clear logical conception is followed, which tries to substitute some deficiencies in the topic of the examination of before mentioned countries' legal regulative. The paper reviews the relevant pieces of legislation and gives comments on how these legal acts are harmonized with the EU-law, presents some important questions from the legal practice, and with using all these tools has the aim to give a good basis for further, wider and deeper research in the topic, as well as to give a useful tool from which the legal practice can have benefits.

Keywords: **takeover, takeover of companies in the EU, takeover-regulations in Hungary, Croatia, Serbia**

PRAVNA REGULATIVA PREUZIMANJA KOMPA NIJA U EVROPI: SA TAČKE GLEDIŠTA JEDNE DRŽAVE-ČLANICE EVROPSKE UNIJE, JEDNOG KANDIDATA I JEDNOG BUDUĆEG KANDIDATA ZA ČLANSTVO U EU

Autor: **Dr Mikloš KLENANC**, CCL LLM

Mentor: **Dr Tekla PAP**, docent, Univerzitet u Segedinu, Pravni fakultet,

Katedra za građansko pravo i građansko procesno pravo, Segedin

Institucija: Srednjeevropski univerzitet, Pravni fakultet, Budimpešta

Primarni cilj ovog rada jeste da ispuni prazninu u pravnoj literaturi na polju istraživanja pravne regulative država Balkana, njihovog poređenja i upoređenja sa pravom Evropske unije, relevantne u odnosu na temu rada. Imajući u vidu važnost (za podsticanje ove izjave je dovoljno napomenuti politiku EU-integracija ovih država, kao i to da ove težnje imaju za rezultat da se vlasnička struktura nacionalnih kompanija menja, transformiše se i internacionalizuje) i aktuelnost (videti npr. slučaj MOL-a) kompanijskog prava, a naročito teme preuzimanja kompanija, čini se opravdanim prezentovanje rezultata jednog sistematičnog i uporednopravnog istraživanja, tražeći i dajući odgovor na pitanje koliko je harmonizovana pravna regulativa Mađarske, Hrvatske i Srbije na polju preuzimanja kompanija sa relevantnim pravnim normama Evropske unije.

U toku traženja rešenja problema najviše se koristila metodika sistematizacije i upoređenje pravnih normi, kao i logičke i lingvističke metode. Konceptija praćena tokom upoređenja pravnih rešenja se može rezimirati u sledećem: ovaj istraživački rad ima cilj da pregleda pravnu regulativu i praksu na polju preuzimanja kompanija u jednoj od država-članica Evropske unije (Mađarska), u jednoj državi koja je zvanično kandidat za članstvo u EU (Hrvatska) i u jednoj državi koja teži ka priključenju Evropskoj Uniji (Srbija).

Prilikom obrade teme i formiranja zaključaka koristi se logička-idejna struktura koja ima za cilj da nadoknadi neke nedostatke na polju stručne literature, a koristeći pomenutu strukturu rad prezentuje pravne norme država koje su predmet istraživanja, daje komentare koliko su isti harmonizovani sa normama EU, ističe važnija pitanja iz prakse, a samim time čini dobru osnovu jednom kasnijom, širem i dubljem istraživanju. Isto tako, istaknuti zaključci imaju za cilj da doprinesu korišćenju samog rada u praksi.

Ključne reči: **preuzimanje kompanija, preuzimanje kompanija u Evropskoj Uniji, pravna regulativa preuzimanja kompanija u Mađarskoj, Hrvatskoj, Srbiji**

A TERVEZETT MUNKANÉLKÜLISÉG

Szerzők: **BENEDEK Dániel**, (I. évfolyam); **SZÉKÁCS Tamás**; **VALACH Endre**

Témavezető: **RÁCZ Attila** egyetemi tanársegéd

Intézmény: Pécsi Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Neveléstudományi Intézet, Oktatás és Társadalom
Neveléstudományi Doktori Iskola, Pécs

Dolgozatunk célja a magyarországi közhasznú/közcélú foglalkoztatás visszásságainak a bemutatása. Hipotézisünk szerint a közhasznú/közcélú munka jelentős állami támogatása miatt az itt dolgozó emberek gyakorlatilag ingyen munkaerőt jelentenek az önkormányzatok számára, amelyek alulfinanszírozottságukból kifolyólag az ún. „megbízható” munkásaikat nem engedik vissza a munka világába. Ezek a foglalkoztatási formák a törvényben rögzített módon néhány hónapos foglalkoztatást engedélyeznek, ezt követően a résztvevők többsége munkanélkülivé válik. További előfeltevésünk, hogy az önkormányzatok az esetleges későbbi foglalkoztatás ígéretével parkoló pályára állítják a „bevált” embereiket, akik a kényelmesebb utat választják: a következő közfoglalkoztatás megkezdéséig alkalmi munkákból, egyéb tevékenységekből próbálják fenntartani magukat. Így létrejön a munkásoknak egy bizonyos köre, akiknek státusát az önkormányzatok fixálják, a munkaerőpiacra való visszatérésüket pedig akadályozzák. Paradox módon az állam érdekeltté válik abban, hogy emberek egy csoportja soha ne térjen vissza a munka világába.

Az alkalmazott módszertani háttérrel egy magyarországi nagyváros vonzáskörzetébe tartozó három községben készített félig strukturált interjúk (önkormányzatokkal, családsegítő szolgálatokkal, közmunkásokkal) alkotják. A kvalitatív módszer alkalmazása kiegészül a programban résztvevőkről készült idősoros statisztikák bemutatásával.

Hipotéziseink igaznak bizonyultak, mindenhol megtaláltuk a munkások „fixált” körét. Az alulképzettség, a nyugdíjközeli kor, az utazási költség megtérítésének hiánya, valamint az önkormányzatok „várakoztató” magatartása szaggatott („staccato”) foglalkoztatást hoz létre.

Kulcsszavak: **közhasznú/közcélú foglalkoztatás, cirkuláció, munkaerőpiac, önkormányzatok**

PLANNED UNEMPLOYMENT

Authors: **Dániel BENEDEK**; **Tamás SZÉKÁCS**; **Endre VALACH**

Supervisor: **Attila RÁCZ**, teaching assistant

Institution: University of Pécs, Faculty of Arts, Educational Institute, Education and Society Doctoral School
of Education, Hungary

The paper aims to present the problems of public purpose employment and public useful employment in Hungary.

T Á R S A D A L O M T U D O M Á N Y O K I .

According to our assumption, in these programmes participant workers mean free manpower for local governments because of pork-barrel. These local governments try to keep “responsible” workers due to low financial resources so they obstruct these people in getting back to labour market.

Law allows employees to work some months in these types of employment and after that most of them become unemployed. Our additional assumption is that with the promise of later employment local governments force these people into waiting for the next employment opportunity and during this time they take part in illegal work, and in other activities so they try to maintain themselves. A group of people is created in this way whose status is fixed and getting back to labour force is obstructed by local governments. So the state becomes interested in that a group of people never get back to labour force.

The applied methodology consists of half-structured interviews (with local governments, family support services and people who work in public purpose or useful employment), these derive from three villages which belong to a Hungarian town. It will be completed with statistics which is about people who work in public purpose or useful employment.

This research confirmed our assumptions: every village had workers who are fixed in this special status by local governments. Under-qualification, closeness of retirement, lack of contribution to travelling expenses and local employment’s behaviour result in “staccato” employment.

Keywords: **public purpose and public useful employment, circulation, labour market, local governments**

ÖNKORMÁNYZATI – CIVIL EGYÜTTMŰKÖDÉS

Egy alig kiaknázott lehetőség

Szerző: **VICSAI Nóra-Csilla**, III. évfolyam

Témavezető: **Dr. BODÓ Barna** egyetemi docens

Intézmény: EMTE Sapientia, Természettudományi és Művészeti Kar, Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Tanulmányok Szak, Kolozsvár

Dolgozatom központi kérdése az önkormányzatok és a civil szféra együttműködése a romániai magyar közösségekben.

A kutatás kiindulópontját az az EU-s támogatáspolitikai elv képezi, amely alapján azokat a pályázati projekteket részesítjük előnyben, amelyek hármas partnerségre (önkormányzat – gazdasági szféra – civil szféra) épülnek.

Az önkormányzatok túlméretezettek, nehézkesek, költségesek – a GDP több mint 50%-át emésztik fel. Egyre csökkenő erőforrásokból egyre inkább növekvő számú és emelkedő színvonalú szolgáltatást kell nyújtaniuk; viszont a társadalmi változásokra és igényekre nem képesek eléggé rugalmasan reagálni. Elérkezett az idő a szemléletváltásra, az „evező” önkormányzatokról át kell térni a „kormányzó” önkormányzatokra*, azaz olyanokra, amelyek nem maguk végzik a szolgáltatásokat, hanem csupán ellenőrzik ezek minőségét. Ennek egyik lehetséges módja az önkormányzatok és a civil szervezetek közötti együttműködés.

A civil társadalom közösségi kontroll szerepén túl éppen a felelős szerepvállalás és a rugalmasság azok az elemek, amelyek segíthetik az önkormányzatokat abban, hogy az EU által meghirdetett programokra ráhangolódjanak, pályázatot írjanak és menedzseljenek.

Elsősorban azt elemzem, hogy ez az eljárás mennyire ismert mindkét oldalon, milyen előnyei és hátrányai lehetnek az együttműködésnek mindkét fél számára, milyen problémák merülhetnek fel, milyen előítéletekkel kell szembe nézni stb.

Jelen dolgozat azt kutatja, hogy a szakirodalom hogyan tárgyalja az önkormányzati – civil partnerséget; elméleti háttere kíván lenni egy, a későbbiek során elvégzendő empirikus kutatásnak. A cél a helyi közösségben létező potenciál feltárása és az önkormányzat és a civilek egymásrautaltságának bizonyítása mellett azon személyek-vezetők megkeresése és képbe hozása, akik számára a kapcsolatok kérdése hivatali vagy szakmai kérdés/feladat.

Kulcsszavak: önkormányzat, civil szféra, partnerség, pályázat

* Osborne, Gaebler (1994): *Új utak a közigazgatásban*. Kossuth Könyvkiadó, Budapest

THE COOPERATION BETWEEN GOVERNMENTS AND CIVIL SOCIETY. A BARELY EXPLOITED OPPORTUNITY

Author: **Nóra-Csilla VICSAI**, 3rd year student

Supervisor: **Dr. Barna BODÓ**, associate professor

Institution: Hungarian University of Transylvania, Faculty of Science and Arts, Cluj Napoca

The central issue of this thesis is the cooperation between the government and the civil society in the Hungarian community in Romania.

The starting point of the research is the EU policy principle that supports that application projects, which are based on a triple partnership (local government – the economic sphere – the sphere of civil society).

The governments are too big, slow, expensive – they consume more than 50% of the GDP. They have to provide an ever-growing number of service at a rising level from increasingly diminishing resources; but they are not sufficiently flexible to respond to the social changes and demands. It's time for a change in attitude, to switch from the “paddling” governments to the “administrating” governments, those which do not themselves produce the services, but check their quality. One possible way to this is the cooperation between the government and NGOs.

In addition to the control role of civil society, the responsible engagement and flexibility are the elements that can help the authorities to get informations about the EU programs, to access and manage tenders.

First of all, I am analyzing how this process is known on both sides, what could be the advantages and disadvantages of the cooperation of both parties, what kind of problems might arise, what kind of prejudices they have to face, etc.

The present study explores, how is discussed the government – civil society partnership in the literature; it would be a theoretical background for an empirical research carried out at a later stage. The aim is to explore the existing potential, to demonstrate the interdependence of governments and the civils, and to find and to inform that leaders for who the question of relations is a professional or occupational issue / task.

Keywords: **government, civil society, partnership, application**

CSILLAGOK ALATT IDEHAZA ÉS ODAHAZA

Szerző: **MÁTYUS Ákos**

Témavezető: **Dr. LÖFFLER Tibor** adjunktus

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Politológia Tanszék, Szeged

Kutatómunkám középpontjában az 1989-es rendszerváltásokat követő magyar nemzetpolitikai folyamatok állnak, a határon túli magyarság aspektusában, különös tekintettel az Európai Unió intézményére.

Célja a vizsgált célcsoportok politikai érdekérvényesítési lehetőségeinek feltárása a 21. század küszöbén. Kormányról kormányra igyekszem nyomon követni a magyarországi politikai élet határon túli magyarsághoz való viszonyulását, az intézményi keretek kiépülését és kapcsolatrendszerük fejlődési pályáját. Megközelítem elsősorban politológiai, melyben feltárom a politikai érdekképviseléssel rendelkező Kárpát-medencei magyar közösségek eddigi tevékenységét és távlati célkitűzéseit. Az Európai Unió a kisebbségi politika újabb dimenzióját teremtette meg, így elengedhetetlennek tartom ezen intézmény ide vonatkozó normatív kereteinek tisztázását, esetünkben releváns álláspontjának megvizsgálását és a határon túli EP-képviselők tevékenységének áttekintését. Nagy hangsúlyt fektetek továbbá – a politikai pszichológia tárgykörét is érintve – az adott közösségek különböző kérdésekhez való viszonyulására, és ezáltal belső folyamataik feltárására.

Végezetül a konzekvenciákat levonva, empirikus adatokkal alátámasztva igyekszem megcáfolni néhány dogmatikus nézetet, mint amilyen az összefogás eredményességébe, vagy az anyaország minimalizált, illetve maximalizált lehetőségeibe vetett hit.

Kulcsszavak: **Európai Unió, anyaország, határon túli**

UNDER THE STARS AT „HEREHOME” AND „THEREHOME”

Author: **Ákos MÁTYUS**

Supervisor: **Dr. Tibor LÖFFLER**, assistant professor

Institution: University of Szeged, Faculty of Law and State, Department of Political Science, Szeged, Hungary

My research at the heart of the regime changes in 1989, after the Hungarian nation processes are aspects of the Hungarians beyond the border, in particular the European Union institutions.

Intended target of the investigation exploring the possibilities of political advocacy in the 21st century doorstep. Steering wheel, trying to keep track of the Hungarian political attitudes of Hungarians living beyond the

border, the establishment of the institutional framework for career development and networking. My approach to political science, in particular, which reveal the political interest representation organization of Hungarian communities in the Carpathian Basin and long-term objectives of our activities. The European Union, the minority policy has created a new dimension, so I think this institution is essential to the normative framework for the clarification of its position in this case is relevant to examine and cross-border overview of the activities of MEPs. Also put great emphasis on – the subject matter of political psychology is affected – the communities' perceptions of different issues and thus to explore the internal processes.

Finally consequences less, supported by empirical data and try to refute some of the dogmatic view of the alliance, such as effectiveness, minimized or maximized, or the mainland possibilities of faith.

Keywords: **European Union, mainland, transborder**

KOD KUĆE POD ZVEZDAMA, U JEDNOJ, I U DRUGOJ DOMOVINI

Autor: **Akoš MACUŠ**

Mentor: **Dr. Tibor LEFLER**, asistent

Institucija: Univerzitet u Segedinu, Državno-Pravni fakultet, Katedra za Politologiju, Segedin

163

U središtu mog istraživačkog rada, stoje mađarski nacionalno politički procesi posle promene režima 1989. godine, u aspektu izvangraničnih mađara, s posebnom pažnjom na instituciju Evropske Unije.

Cilj toga je mogućnost ostvarivanja političkih interesa, istaživanih grupa na pragu 21. veka. Trudim se pratiti odnos mađarskog političkog života prema mađarima izvan granica Mađarske, od jedne do druge vlade, izgradnju institucionalnih okvira i putanju razvoja sistema veza. Prvenstveno gledam politološki, i prikazujem dosadašnju radinost karpatsko-nizinskih mađarskih zajednica sa političko-interesnim-zastupničkim pravom, kao i njihove daljnje ciljeve. Evropska zajednica je stvorila novu dimenziju manjinske politike, zato smatram da je neminovno razčistiti ovde pripadajuće nominativne okvire ove institucije, u našem slučaju ispitivanje relevantne tačke gledišta i razmatranje rada vangraničnih EP poslanika. U daljnjem, stavljam veliki naglasak – dodirujući predmet političke psihologije – na odnos datih zajednica prema raznim pitanjima i po tome, otkrivanje njihovih unutrašnjih tokova.

Na kraju, sagledano konzekvencije, poduprto empirističkim podacima, pokušavam opovrgnuti neka dogmatska gledišta, kao što su vera u efikasnost savezništva, ili u minimalističke, odnosno u maksimalističke mogućnosti matične države.

Ključne reči: **Evropska Unija, matična država, izvangranično**

A KISKORÚ FOGYASZTÓK VÉDELME AZ AUDIOVIZUÁLIS KERESKEDELMI KÖZLEMÉNYEKKEL SZEMBEN

Szerző: **BAKOS Eszter** PhD-hallgató

Témavezető: **Dr. BLAZOVICHNÉ Dr. GELLÉN Klára** egyetemi docens

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék, Szeged

A dolgozat az Európa Parlament és Tanács által megalkotott *Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvnek az audiovizuális kereskedelmi közleményekre vonatkozó, a kiskorú fogyasztók érdekében beépített rendelkezéseinek részletes ismertetésével kezdődik, majd a közösségi elvárások bemutatása után az Európai Unió néhány tagállamára koncentrálnak. A tagállamok vonatkozásában megvizsgálja, miként került sor a direktíva szabályainak implementálására és azokon túl milyen társ-, illetve önszabályozás keretén belül elfogadott iránymutatások szolgálják a kiskorúak fizikai, szellemi és erkölcsi fejlődését. A tanulmány az Európai Unió és a magyar állam TÁMOP 4.1.2/B – 09/1/ KONV – 2010 – 0005sz. projektjének támogatásával készült.*

A kutatás során elsősorban arra voltam kíváncsi, hogy az Európai Unió néhány tagállamának jogalkotói és reklámparancs szereplői milyen eszközökkel kívánják biztosítani a gyermekek és serdülők védelmét az általuk igen jelentős mértékben figyelemmel kísért és ennek következtében viselkedésükre jelentős befolyást gyakorló kereskedelmi közleményekkel szemben. Átfogó képet nyújtok arról, hogy az egyes országok milyen kulcsfontosságú definíciókat használnak (kiskorú, gyermekműsor), melyek a törvényi és azt kiegészítő adminisztratív és egyéb szektor specifikus szabályok, ajánlások, magatartási kódexek.

A befejező részben összefoglalom a kiskorúak egészséges fejlődését szolgáló, különböző szinten elfogadott szabályokat, amelyek bevezetése segíthet leküzdeni a reklámpiac – minél nagyobb piac és minél több fogyasztó megszerzését célzó kampányával párhuzamosan generálódó lehetséges kihívást, a fiatal korosztály fogyasztási szokásainak negatív irányú, káros befolyását.

Kulcsszavak: **audiovizuális médiaszolgáltatások, kiskorúak védelme, audiovizuális kereskedelmi közlemények**

PROTECTION OF MINOR CONSUMERS AGAINST THE AUDIOVISUAL COMMERCIAL COMMUNICATIONS*

Author: **Eszter BAKOS**, Phd student

Supervisor: **Mrs BLAZOVICH Dr. Klára Gellén Dr.** associate professor

Institution: University of Szeged, Faculty of Law, Civil Law and Civil Process Law Department, Szeged

Paper starts with detailed review of provisions of Audiovisual Media Services Directive adopted by European Parliament and Council that provisions are related to the commercial communications in order to minor consumers' interests and after *acquis communautaire* Paper concentrates on some member states of European Union. In cases of them it analyses that how was performed the implementation of rules of Directive and besides what kind of other regulations adopted by co- and self-regulation bodies promote minors' physical, mental and moral development.

During the research the author particularly wished to get information about how the legislators and stakeholders of advertising industry in some member states of European Union aim to provide children and adolescent protection against commercial communications that are consumed significantly by them and consequently they have large impact on their behaviour.

Readers get a comprehensive view on definitions (minors, children's programme) used by the individual countries and on legal and supplementary administrative and other sector specific rules, proposals, conduct codexes.

In the end the author summarizes the regulations adopted at different levels providing minors' healthy development that introduction may help to combat the possible challenge, the negative, harmful impacts on youngsters' consuming habits generated in line with the campaign of advertising industry to get bigger market and more consumers.

Keywords: **Audiovisual Media Services Directive, member states, protecting minors, audiovisual commercial communications**

* The Paper and the performance were supported by project numbered TÁPOM 4.1.2/B – 09/1/ KONV – 2010 – 0005 of European Union and the Hungarian Republic.

KÉRDŐJELEK A GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK ÁTALAKULÁSÁNAK MAGYAR SZABÁLYOZÁSÁBAN

Szerző: **Dr. BAKOS Kitti**, PhD-ösztöndíjas hallgató

Témavezető: **Dr. PAPP Tekla**, habilitált egyetemi docens

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar,
Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék, Szeged

166

Jelen dolgozat az átalakulás jogi szabályozásával kapcsolatban két kérdéskörre koncentrálna: a hitelezők biztosíték-kérési jogára, valamint az átalakuláshoz kapcsolódó felelősségi kérdések rendezésére. A dolgozat célja kérdésfelvetés, hiszen a gazdasági társaságok átalakulására vonatkozó jogszabályi rendelkezések nem kevés anomáliát, valamint a jogalkotó által ellentmondásosan vagy hiányosan szabályozott jogintézményt hordoznak magukban. A téma bemutatásánál kiindulópontként a vonatkozó jogszabályi rendelkezések szolgálnak, melyek elemzését a szakirodalmi álláspontok bemutatásával, valamint a kialakult bírói és szerződéses gyakorlat vizsgálatával kíséreljük meg.

A dolgozat első nagy részében a hitelezők biztosíték-követelési jogával kapcsolatos anomáliákat tárgyalja. A szabályozással kapcsolatban felmerülő probléma magvát az alkotja, hogy a Gt. annak ellenére, hogy a fentiekben említetteknek megfelelően deklarálja a hitelezők biztosíték-követelési jogát, annak elmaradásához és elmulasztásához azonban nem fűz szankciót.

A dolgozat második nagy részében a felelősségi alakzatok keretében először a formaváltásra vonatkozó rendelkezések elemzésére térünk ki (az egyesülésre is az általános szabályok az irányadók), melyet a szétváláshoz kapcsolódó felelősségi alakzatokra való kitekintés követ. A szabályozás által felvetett ellentmondások igen sok kérdést hagynak nyitva a helytállási kötelezettség határidejének elévülési vagy jogvesztő jellegétől az átalakulási formációk gyakorlati megvalósulásán át a felelősség megállapításának a sorrendjéig.

Kulcsszavak: átalakulás, hitelezők biztosíték-kérési joga, hitelezők biztosíték-követelési joga, felelősség, felelősség formaváltás esetén, felelősség szétválás esetén

ANOMALIES OF THE TRANSFORMATION OF COMPANIES IN THE HUNGARIAN COMPANY LAW

Author: **Dr. Kitti BAKOS**, PhD student

Supervisor: **Dr. Tekla PAPP** associate professor

Institution: University of Szeged, Faculty of Law, Department of Civil Law and Civil Procedural Law, Szeged

Present paper concentrates on two anomalies of the regulation of the transformation of companies: the protection of creditors and the liability are examined in this research. The primary objective and aims of this paper are to put some questions that follow from the insufficient and controversial legal regulations. The starting-points of the analysis of this topic are the legal acts and norms concerning the transformation of companies presented the points of view of literatures, the jurisdiction and the contractual practices, too.

The protection of creditors is set forth in the first part of the paper. In the Hungarian Companies Act is declared that all creditors whose debts originated before the first publication of the transformation shall have a right within 30 days from the second publications to demand guarantees from the company. The essence of the problem could be summarized that although the right of the creditors to demand securities and guarantees is named in the Hungarian Company Act, sanctions aren't applied in the legal norms in case, when the guarantees still aren't given from the transferor company.

In the second part of the paper the liabilities of the legal successors and the members following the transformation are examined: at first the change of legal form (included the mergers, too) is mentioned, then the provisions of demerger of companies are analysed. The following anomalies could be raised: the legal nature of the time limit for claims arising on the grounds of liability, the practical realization of some forms of transformations and the appropriate order of the members' liabilities in case of transformation of companies.

Keywords: transformation of companies, protection of creditors, right of creditors to demand guarantees, liability, liability in case of demerger, liability by the change of the legal form of the company

SZUBSZIDIARITÁS

„Tudni kell, ki mit csinál, (...) több, vagy kevesebb Európa szükséges-e”

Szerző: **VARGA Orsolya**, III. évfolyam

Témavezető: **Dr. BODÓ Barna** egyetemi tanár

Intézmény: Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Természettudományi és Művészeti Kar,
Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Tanulmányok, Kolozsvár

Napjaink egyik igen divatos kifejezése a szubszidiaritás. Sokan és sokféle területen használják, legyen az európai uniós közeg vagy éppen a katolikus egyház társadalomelméleti tanítása. Az ilyen szavak esetében, melyek jelentése sokban függ a környezettől vagy témakörötől, amiben használják, mindenképp érdekesnek tartom a fogalom történeti fejlődését, jelentésváltozási folyamatának követését. Úgy vélem, az efféle többszörösen összetett jelentésű szavak használatával fokozottan vigyázni kell, és ahhoz, hogy elkerülhessük a helytelen vagy adott esetben félreérthető alkalmazást, ismernünk kell a többrétegű jelentést. Az etimológiai érdekességen kívül, maga a szubszidiaritás elve egy igen izgalmas téma, és nem ok nélkül kerül a tárgyalások középpontjába oly sokszor, hiszen lehetőséget adhat sok probléma békés, diplomatikusan és kielégítő megoldására, ha ésszel és belátással alkalmazzák, legyen az akár kisebbségi kérdés vagy egy ország, szervezet vagy uniós szervezeti felépítésének a decentralizációja.

Jelen dolgozatomban azt igyekszik bemutatni, alig 150 év alatt hogyan alakult át a szubszidiaritás fogalma, egyházi berkekből hogyan jutott az Európai Unióba, kézzelfoghatóbban egy pápai enciklikából a Maastrichti Szerződésbe, ezáltal pedig betekintést nyerhetünk az elv mai jelentőségébe.

Kulcsszavak: **szubszidiaritás, egyház, Európai Unió**

SUBSIDIARITY

Author: **Orsolya VARGA**, 3rd year student

Supervisor: **Dr Barna BODÓ**, university professor

Institution: Hungarian University of Transylvania, Faculty of Science and Arts, Cluj Napoca

Subsidiarity is one of the most common expressions of our days. Many people in many different areas use it, whether it is in a European Union medium or in the Catholic Church's teachings. In the cases of such words, where the meaning depends a lot on the milieu and context in which they are used, I find studying and observing their history and evolutionary stages very interesting. In my opinion, when using expressions with such complex background we

T Á R S A D A L O M T U D O M Á N Y O K I .

must be fully aware of its meanings to avoid using them in inappropriate circumstances, or indeed to be misunderstood. Speaking not strictly etymologically, the main principle of subsidiarity is also a highly exciting subject, so it is no wonder if this notion is frequently the center of discussion. If used wisely, it provides for peaceful, diplomatic and satisfying solutions, whether in a minority issue or the decentralization of a country, establishment or Unions structure.

My current paper's aim is to show how subsidiarity has evolved a notion. From its ecclesiastical beginnings to the European Union, or more precisely, from a pontifical encyclopedia to the Maastricht Contract. Doing so, my hope is also to gain a better understanding of its meaning in today's society.

Keywords: **subsidiarity, church, European Union**

HÁROMSZÉKI CIVIL SZERVEZETEK HÁLÓZATA

Szerző: **SIMON Levente**, II. évfolyam

Témavezető: **Dr. KÁDÁR Magor Elek** egyetemi adjunktus, tagozatvezető

Intézmény: Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Matematika-Informatika Kar, Matematika-Informatika Szakirány, Kolozsvár, Románia

Dolgozatomban a háromszéki civil szervezetek közkapcsolati hálózatát tanulmányozom. A megfigyelés előfeltételeiként áttekintem a civil társadalom és hálózat fogalmak esetleges értelmezéseit, külön kitérve a romániai magyar, majd azon belül a háromszéki helyzetre. Vizsgálom a hálózatot alkotó civil tömörülések, települések és szakterületek szerinti eloszlását, majd a köztük lévő partnerségi és tagsági viszonyok rendszerét. Megfigyelem a különböző kapcsolatok által létrehozott összefüggő részhálózatokat, majd a régió civil szervezeteinek külkapcsolati tőkéjét. Végül, de nem utolsósorban megadom, és társadalmi hálózatokban vizsgálom a Lévy utak egy esetleges értelmezhetőségét.

Célom, hogy e szervezetek hálózatában megtaláljam a skálafüggetlen hálózati modell néhány alaptulajdonságát, ezáltal bizonyítva, hogy a háromszéki civil társadalom fejlődése rendet követ.

Kulcsszavak: **civil, hálózat, skálafüggetlen, adatbázis, gráf, algoritmus, Lévy utak**

THE NGO NETWORK OF COVASNA COUNTRY

Author: **Levente SIMON**, 2nd year student

Supervisor: **Dr. Magor Elek KÁDÁR**, assistant professor

Institution: Babeş-Bolyai University, Department of Mathematics and Informatics, Cluj-Napoca

During the presentation I will study the non- governmental organization network of Covasna Country. Before this I review some of the possible definitions of some concept, like NGO society and –network and I see these concept particular from the Hungarian view in Romania. First of all, I study the distribution of hometown and science of those NGOs, which constitute this network. Secondly, I take a look to the contact system of this network, constituted by partner- and memberships of the NGOs. I observe the part- related networks, built by the mentioned links and I take look to the foreign link capital of the NGOs. Last, but not least I give and look to a possible interpretation of Lévy- flights in social networks.

All in all I consider that is this network we can find special properties of scale- free networks, which are proofs of the fact that the development of this NGO network is following a natural order.

Keywords: **NGOs, network, scale- free, database, graph, algorithm, Lévy- flighths**

MINEK HISZÜNK JOBBAN: A KEZÜNKNEK VAGY A SZEMÜNKNEK?

Szerző: **HALLGATÓ Emese**, MA II. évfolyam; **GYŐRI-DANI Dóra**, MA II. évfolyam;
PEKÁR Judit, BA III. évfolyam

Témavezetők: **Dr. NÉMETH Dezső** egyetemi docens; **JANACSEK Karolina**

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pszichológiai Intézet

Az implicit tanulás egy olyan nem tudatos tanulási forma, amely számos motoros, kognitív és szociális képességünk alapját képezi. Jelen kísérletben az ASRT egy módosított változata, az ún. ASRT-Race teszt (Németh, Hallgató, Janacsek, Sándor és Londe, 2009) került felhasználásra, ami – az okulomotoros tanulás kiküszöbölése mellett – lehetővé teszi annak vizsgálatát, hogy a motoros és a perceptuális komponenseknek azonos vagy eltérő hatása van-e a tanulásra. A vizsgálatban a tanulási és a teszt fázis közé beiktatott 12 órás késleltetés lehetővé tette annak megállapítását, hogy az alvás, illetve ébrenlét milyen hatással van a készségtanulás motoros és perceptuális faktorainak konszolidációjára. A tanulmány eredményei szerint a szekvenciatanulás motoros komponense javult az offline periódus alatt, míg a perceptuális komponens nem változott, függetlenül attól, hogy a személyek aludtak-e vagy sem a késleltetés időszaka alatt. Jelen kutatásunk rávilágít az offline periódusok szerepének fontosságára a motoros és perceptuális tanulás hosszú távú változásainak vizsgálatakor.

Kulcsszavak: **konszolidáció, implicit készségtanulás, ASRT, offline tanulás, motoros-perceptuális tanulás, alvás**

WHAT DO WE RELY ON: OUR EYES OR OUR HANDS?

Authors: **Emese HALLGATÓ**, MA year 2; **Dóra GYŐRI-DANI**, MA year 3; **Judit PEKÁR**, BA year 3

Supervisor: **Dr. Dezső NÉMETH**, associate professor, **Karolina JANACSEK**

Institution: University Of Szeged, Institute of Psychology

Implicit skill learning is an unconscious way of learning which underlies motor, social and cognitive skills. In our research a modified version of Alternating Serial Reaction Time Task (ASRT), the so-called ASRT-Race (Németh, Hallgató, Janacsek, Sándor and Londe, 2009) was used to determine whether perceptual and motor components had the same or different effects on learning (while eliminating oculomotor learning). A 12-hour delay was administered

T Á R S A D A L O M T U D O M Á N Y O K I I .

between the learning and the transfer phase, in order to examine the effect of sleep and wakeful periods on the factors of implicit skill learning. The results show that motor components of sequence learning improved during the offline period, while perceptual learning remained the same, irrespective of whether sleep occurred in the offline period or not. Our findings draw attention to the fact that when examining perceptual/motor characteristics of learning it is important to address the role of offline periods to measure more permanent changes associated with learning.

Keywords: **consolidation, implicit skill learning, ASRT, offline learning, perceptual-motor learning, sleep**

PÉTERRÉVE A HÁZASSÁGI MUTATÓK TÜKRÉBEN A 20. SZÁZAD FOLYAMÁN ÉS AZ ÚJ ÉVEZRED KEZDETÉN

Szerző: **MIKSITY Marina**, III. évfolyam

Témavezető: **Mgr. CVETANOVIĆ Milan** tudományos munkatárs

Intézmény: Újvidéki Egyetem, TTK, Földrajz, Turizmus, Szállodaipari Intézet

A dolgozat részletesen ismerteti a megkötött házasságok alakulását és a házassági mutatók (nupcialitás) változását Péterrévén, ebben a hétezer lelket számláló bácskai és Tisza menti faluban, feltárva az egybekelést befolyásoló külső tényezőket. A bevezető Péterréve létrejöttét, messzire visszanyúló történelmét, valamint lakosságának alakulását taglalja. A munka fő témája az 1900 és 2010 között megkötött házasságok vizsgálata, mégpedig a házasságok száma, a házasulandó felek átlagéletkora, az azonos vezetéknevűek egybekelésének gyakorisága, mindez évi és havi szinten elemezve. Az anyakönyvi adatok begyűjtését, a kutatás során, Mátéfy Béla főesperes tette lehetővé. A feldolgozott adatok grafikai ábrázolásával betekintést nyerhetünk három generáció társadalmi életébe Péterrévén. A befejező részben a „boldogító” igenre ható körülményeket elemeztem, miként befolyásolták a hétköznapi szokások, a neves ünnepek, a gazdasági helyzet, a háborúk eme kutatás eredményét.

Kulcsszavak: **Péterréve, demográfia, házassági mutatók**

MARRIAGE PATTERNS IN BACKO PETROVO SELO IN THE 20TH CENTURY AND AT THE BEGINNING OF THE MILLENIUM

Author: **Marina MIKSITY**, 3rd year student

Supervisor: **Mr Milan CVETANOVIĆ**, assistant professor

Institution: University of Novi Sad

The paper makes an overview of trends in marriage numbers and other marriage patterns (nuptiality) in Backo Petrovo Selo, a seven thousand soul village in Backa on the banks of a river, revealing the influence of external factors on matrimony. The introductory part describes the founding of the village, its long history, the change in the number and structure of the population. The topic of the paper is the analysis of marriage patterns between 1900 and 2010, namely, the number of marriages, the average age of the groom and the bride, the frequency of identical last names, all this on an annual and monthly scale. Archdeacon Bela Matefy made possible an insight into the matriculas during

data collection. With the help of graphs we have a picture of the social life of three generations in Backo Petrovo Selo. In the conclusion, various factors will be analyzed, such as everyday customs, holidays, economic situation and wars, to find out their influence on the “I do”s of this case study.

Keywords: **Backo Petrovo Selo, demography, marriage patterns**

NUPCIJALITET U BAČKOM PETROVOM SELU TOKOM XX VEKA I POČETKOM NOVOG MILENIJUMA

Autor: **Marina MIKŠIĆ**, III. godina studija

Mentor: **Mr Milan CVETANOVIĆ**, stručni saradnik

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu

174

Rad daje prikaz trenda broja brakova i drugih pokazatelja bračnosti (nupcijaliteta) u Bačkom Petrovom Selu, bačkom i potiskom naselju od sedam hiljada duša, otkrivanjem uticaja spoljašnjih faktora na brak. U uvodnom delu dat je opis sela, od osnivanja, preko duge istorije, do promene broja i strukture stanovništva. Tema rada je analiza brakova u periodu 1900-2010. godina, i to broja sklopljenih brakova, prosečne starosti mladoženje i neveste, učestalost identičnih prezimena pri sklapanju braka, sve to na godišnjoj i mesečnom nivou. Uvid u matične knjige tokom prikupljanja podataka omogućio je arhidakon Bela Matefi. Uz pomoć grafičkog prikaza obrađenih podataka dobijamo sliku društvenog života triju generacija u Bačkom Petrovom Selu. U zaključnim razmatranjima analiziraće se uticaj različitih faktora kao što su svakodnevni običaji, značajni praznici, ekonomska situacija, ratovi, kako bi se što bolje objasnili rezultati istraživanja.

Ključne reči: **Bačko Petrovo Selo, demografija, nupcijalitet**

TUDATTALAN TANULÁS HIPNÓZISBAN

Szerző: **POLNER Bertalan**, III. évfolyam

Témavezetők: **Dr. NÉMETH Dezső** egyetemi docens; **JANACSEK Karolina** egyetemi gyakornok;
Dr. KOVÁCS Zoltán Ambrus címzetes egyetemi docens

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pszichológiai Intézet, Szeged

A hipnózis egy módosult tudatállapot, a relaxáció élménye és az automatizmus megtapasztalása jellemzi. A hipnózis okozta változások nem csupán viselkedéses és élményszinten érhetőek tetten, hanem a kísérleti pszichológia és az idegtudomány módszereivel is kimutathatóak. A végrehajtó funkciókért felelős bal frontális területek átmeneti disszociációja, valamint funkcionális aszimmetria, jobb oldali működési túlsúly figyelhető meg erős hipnabilitású személyeknél a szakirodalom szerint. Több kognitív funkcióról leírták már, hogy hipnózis hatására megváltozik, illetve hipnózissal befolyásolható. Azonban igen kevés kutatás helyezte vizsgálatának középpontjába a hipnózis hatását az implicit tanulásra.

Az implicit szekvenciatanulás jelentős szerepet játszik a motoros, kognitív és társas készségekben. Ezen alapulva tanulunk meg biciklizni, hangszeren játszani, tanuljuk meg a nyelvtant, sajátítjuk el a szociális interakciók mintázatát. Jelen kutatás célja a hipnózis implicit szekvenciatanulásra tett hatásának feltárása. A kutatásban az ASRT feladatot alkalmaztuk az implicit tanulás mérésére: a feladatban az alanyok egy rejtett szekvenciát tanulnak meg, a tanulás tudatosulása nélkül. Az eredmények szerint a hipnózis erősen hipnabilis személyeknél gyorsítja az implicit tanulást. A kutatás rámutat arra, hogy a hipnózis alkalmas lehet a készségtanulás gyorsítására, így hozzájárul a hipnózis és a hipnoterápia hatásmechanizmusainak megértéséhez, segítheti további terápiás és fejlesztő módszerek kidolgozását.

Kulcsszavak: **hipnózis, implicit tanulás, ASRT, módosult tudatállapot**

175

UNCONSCIOUS LEARNING IN HYPNOSIS

Author: **Bertalan POLNER**, 3rd year student

Supervisor: **Dr. Dezső NÉMETH** docent; **Karolina JANACSEK**
Dr. Zoltán Ambrus KOVÁCS, docent

Institution: University of Szeged, Faculty of Arts, Institute of Psychology, Szeged

Hypnosis is an altered state of consciousness, characterized by relaxation and the experience of automatism. The effects of hypnosis can be observed not only at the behavioural – and the phenomenal-level, but student using methods

of cognitive psychology and neuroscience have come up with interesting results as well. The temporal dissociation of the left frontal brain regions (responsible for executive functions), and functional asymmetry (right hemispheric dominance) seem to be specific for hypnosis in highly hypnotizable. Many cognitive functions may change under hypnosis, or can be modified via hypnosis. There has not been any research on implicit learning in hypnosis.

Implicit sequence learning is essential for motor, cognitive and social skills. It has a key role when people learn to drive, to play an instrument, learn grammar, and learn hidden patterns of social interactions. The goal of this study was to examine the effect of the hypnotic state on implicit sequence learning. We applied the ASRT task to measure implicit learning: in this task, subjects learn a hidden sequence without being conscious of it. The results show that hypnosis facilitated implicit learning in highly hypnotizable subjects. The conclusion of this study is that hypnosis can boost skill learning. The study contributes to the understanding of hypnosis and hypnotherapy.

Keywords: **altered state of consciousness, hypnosis, implicit sequence learning, ASRT**

ZÖNGÉTLENÍTÉS ÉS HALLÁSI DISZKRIMINÁCIÓ

Szerző: **KALMÁR Andrea**

Témavezető: **Dr. PATAKI László** orvos-gyógyypedagógus, az orvostudomány kandidátusa / CSc / Főiskolai tanár /

Intézmény: ELTE Bárczi Gusztáv Gyógyypedagógiai Kar, Logopédia Szakirány, Budapest

Munkám során a beszédhibások egy kisebb csoportját céloztam meg, az óvodás és kisiskolás korú zöngétlenítő pöszéket. Vizsgálataimat a Logatom nevű hallási diszkriminációs vizsgálattal végeztem. Feltételezésem szerint a zöngétlenítők szignifikánsan rosszabbul fognak teljesíteni, mint ép beszédű társaik. De vajon ez mért következik egyértelműen? Vajon csak addig teljesítenek rosszul, amíg nem tanulják meg a hangok hibátlan ejtését? Ha zöngétlenítenek, akkor a magánhangzókat hogyan tudják mégis helyesen észlelni és kiejteni? Hipotézisem alapján a zöngétlenítő pöszék bár motorosan tudnak zöngét képezni, szenzorosan nem tudnak megkülönböztetni egyes hangokat. Vagyis ezeknél a beszédhibásoknál a motoros komponens kizárható, és helyére szenzoros problémát feltételezek.

A zöngétlenítő pöszék többsége rövidebb-hosszabb logopédiai fejlesztés után képesek lesznek a tiszta, helyes hangképzésre, mégis valamilyen oknál fogva a hallási diszkriminációs probléma ezután is megmarad. Fontos lenne utánajárni, hogy ezek a gyermekek milyen környezeti, szervi vagy egyéb befolyásoló tényezővel rendelkeznek. Érdekes lenne egy pontos, részletesebb hallásvizsgálatot végezni, mely során külön figyelmet szentelhetnénk az auditoros csúcokra. Feltehetően náluk ezek a csúcok feljebb vannak, mint ép beszédű társaiknál. Ezek a hangok, melyek az adott frekvenciákon mozognak, tovább csengenek, és a következő hangok észlelésére is kihatnak. Így lehetetlen a tiszta, sérülésmentes hallási diszkrimináció.

Kulcsszavak: óvodás- és kisiskoláskor, pöszesség, zöngétlenítés, hallási diszkrimináció

VOICELESSNESS AND AUDITIVE DISCRIMINATION

Author: **Andrea KALMÁR**

Supervisor: **Dr. László PATAKI**, College Professor

Institution: ELTE, Bárczi Gusztáv Faculty of Special Education, Speech and Language Therapist major

During my work I targeted a small group of the speech defective, the unvoicing lisping children of kindergarten and lower grade school age. The research was based on the Logatom discriminational study. My assumption is that those with voicelessness will perform significantly worse than those with no speech impediments. Why is it so obvious? Do they only perform weakly until they acquire the correct articulation of sounds? If they perform unvoiced sounds, how can they perceive and articulate vowels correctly? My hypothesis is that although the unvoicing lisping ones can

T Á R S A D A L O M T U D O M Á N Y O K I I .

generate voices motorically, they cannot differentiate certain sounds sensorically. This way the motoric component can be excluded at those with speech defects, and I presume a sensoric problem.

The unvoicing lisping will be capable of articulating clear and correct sounds after a shorter or longer period of speech therapy, yet the problem of auditive discrimination remains for some reason. It would be important to discover the environmental, organic or other factors of these children. An accurate, detailed auditory examination should be made, paying special attention to auditory peaks. Presumably these peaks are higher in their cases than in the those with no defects. These are the sounds that ring longer on given frequencies and have an effect on perceiving the following sounds. This way the clear, defectless auditive discrimination is impossible.

Keywords: **kindergarten and lower grade school age, lisping, unvoicing, auditive discrimination**

A SZABADKAI ÉS NAGYBECSKEREKI KÖZSÉG ÁLTALÁNOS ISKOLÁSAINAK SZÜNIDEI TEVÉKENYSÉGE

Szerzők: **SZABÓ Szabolcs**; **VASS Dorottea**, III. évfolyam

Témavezetők: **Dr. CZÉKUS Géza** egyetemi rendes tanár; **mgr. NÁMESZTOVSZKI Zsolt** egyetemi tanársegéd

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

A dolgozat egy kérdőíves felmérést mutat be, mely a gyermekek szünidőben eltöltött idejét vizsgálta. Választ ad arra a hipotézisre, mely szerint egy posztmodern korban élő, minden újfajta és könnyen hozzáfutható technikával bírő, alsó tagozatba járó gyerek „rabja” a számítógépnek, valamint azt, hogy egyre kevesebb gyerek tölti életé leghosszabb szünidejét a szabadban, és ezzel egyre csökkennek az aktivitásai is, amit már csak az érdektelenség követhet, s talán egy nem annyira sokszínű gyermekkor. Mindezzel a szülő egy tisztázatlan dolog előtt áll, hisz sokan olyan módszerrel nevelnek, miszerint nyugodtabbak, ha a gyerek a gép előtt ül, vagy tévét néz, hisz tudják, hogy biztonságban vannak, „semmilyen” baleset nem érheti őket. A dolgozat ennek a problémáját is megemlíti, hisz jól tudjuk, a számítógép, nem vágja meg a gyerek ujját, de sugárzásával és vibrálásával gyengítheti a gyerek látását, megnehezíti a kommunikációt, a folyton egy helyben való üléssel az elhízás is fenyegeti, ami vérnyomás- és szívgondot okozhat a későbbiekben.

A dolgozat felépítését segítő kérdőív nem csak a számítógép mai, már-már súlyos uralmát fedi fel: belátást nyújt a szabadkai és nagybecskereki község gyermekeinek sport-, oktatási, szórakozási lehetőségeinek kihasználásáról és arról, ki hat a gyerekekre leginkább ebből a szempontból. Ezután lebontja a szabadidős tevékenységeket, a sport konkretizálásával (labdarúgás, röplabda, kosárlabda, kézilabda stb.), valamint a táborok témáját (oktató, sport vagy egyéb) véve alapul. Mindemellett a jelenlegi olvasás iránti szeretetet is taglalja, ami a hipotézis szerint nem igazán kedvelt tevékenység és szórakozási forma, melynek nem ismerjük pontos okait: a szülő téves példamutatása, a tanítói módszer, esetleg a gyengébb olvasás, vagy a szöveg meg nem értése, de lehet, hogy maga a számítógép, melynek saját képe, színe van, s még olvasni se kell a felíratot, mert már minden szinkronizálva van. Mindemellett gyorsabban halad, mozog, interaktív, több érzékszervre hat, mint egy könyv.

A dolgozat célja felmérni s megállapítani a számítógép jelenlegi elterjedtségét és azt, hogy téves célra használják (játsszanak, interneteznek), továbbá azt, hogy az olvasás manapság már majdnem csak kötelező tevékenységgé vált már az iskoláskorban is, és ezzel felhívni azoknak a figyelmét, akik talán tenni tudnak valamit a jobbulás érdekében, pl. a tanítók vagy a szülők.

Kulcsszavak: **számítógép-használat, szabadidős aktivitások, olvasási szokások**

VACATION ACTIVITIES OF PRIMARY SCHOOL PUPILS FROM THE TOWNSHIPS OF SUBOTICA AND ZRENJANIN

Authors: Szabolcs SZABÓ; Dorottea VASS 3rd year student

Supervisor: Dr Géza CZÉKUS, university professor;
Zsolt NÁMESZTOVSZKI, M.Sc. assistant lecturer of the university

Institution: Teacher Training Faculty in Hungarian, University of Novi Sad, Subotica

The paper demonstrates a questionnaire survey which examined children's past time during their vacation. It gives an answer to the hypothesis which states that in today's postmodern age every child in elementary school can evict modern technical things and they get hooked on the computer. This way, children spend less and less of their time in nature so their activities are decreasing which is followed by unconcern and probably a much more monotonous childhood than what they deserve. Because of this, parents face an unexplained phenomenon: many of them educate their children with the idea of having the child in safety, watching TV or playing with the computer. The computer or television doesn't cut the child's finger but their radiance and vibration attenuates his or her vision, encumbers communication and the continuous sitting in one place causes obesity that could result in high blood pressure and heart troubles.

The questionnaire discusses other things besides the computers' scary dominion. We can look into what kinds of sport, education and amusement chances Subotica and Zrenjanin offer to children who live there, and people who have the most influence. Next, the essay dismantles free time activities of sports individually (football, volleyball, basketball, handball...), and of camps (educational camps, sporting camps, other camps). Beyond these it deals with how much children like to read because the hypothesis says that today children do not like to read, but no one knows the cause of this. Maybe it has something to do with parents' bad examples, methods of teaching, reading difficulties or that they do not understand texts. Even the computer could cause unconcern with its own pictures, colors – they do not even have to read subtitles, because all the movies and cartoons are synchronized. They move faster, they are interactive, and affect more senses – not like a book.

The aim of the essay is to survey the computer's degree of expansion, to discuss its usage (internet, playing) and that recently reading has become more of an undertaking. The ultimate goal is to get the attention of those who can do something about this, primarily parents and teachers.

Keywords: use of computers, past-time activities, reading habits

AKTIVNOSTI UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA GRADA SUBOTICE I ZRENJANINA ZA VREME RASPUSTA

Autori: **Sabolč SABO**; **Dorotea VAŠ**, III. godina studija

Mentor: **Dr Geza CZEKUŠ** profesor, **mr Žolt NAMESTOVSKI**, asistent

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku, Subotica

Ovaj istraživanje proučava kako provode vreme školska deca tokom raspusta i on se zasniva na anketi sprovedenoj putem upitnika. Proučavanje potvrđuje pretpostavku, po kojoj svaki osnovac robuje nekoj novoj tehnologiji, koja je lako dostupna svima, i time sve manje vremena provodi u prirodi smanjujući tako svoje aktivnosti, kretanje. Iz ovoga proizilazi veći stepen nezainteresovanosti, pasivnosti prema svojoj okolini, čime oni sebi uskraćuju raznolikost i pretvaraju svoje vreme u monotone događaje. Roditelji su isto u nedoumoici: ili često odobravaju ovaj način provođenja raspusta, ili su nezainteresovani ili smatraju da su deca računara u većoj sigurnosti, nego recimo na ulici ili negde na javnom mestu, uz opravdanje da im ispred računara nemože ništa da im se desi. Ovaj rad želi da ukaže na ovu pojavu, jer je tačno da kod računara neće desiti ništa katastrofalno. Ali, dugoročno, boravak ispred računara ima svoje neželjene posledice kao što je oštećenje vida, uticaj zračenja, slaba razvijena tehnika komuniciranja pojedinca sa svojom okolinom, ili možemo pomenuti i uticaj umanjjenih fizičkih aktivnosti; a dovodi i do povećanja telesne mase, poremećaja rada srca i krvnih sudova.

Cilj ovog proučavanja je da ukaže na prisutnost, rasprostranjenost računarske tehnologije, kao i njen uticaj na formiranje nekih navika dece u nižim razredima koja su bila predmet anketiranja i obrade. Takođe, došlo se do saznanja da je navika čitanja svedena na sam čin sprovođenja zadatka kad je to potrebno, odnosno da to ne predstavlja nikakav način provođenja slobodnog vremena, kao i da to ne čini zadovoljstvo učenicima. Možda smo uspeli da skrenemo pažnju onima koji to treba da menjaju, pedagoškim radnicima i roditeljima, ili da bar ukažu na korisnost čitanja.

Ključne reči: **upotreba računara, mogućnosti društvene sredine, slobodno vreme, čitalačke navike**

VERSENGÉS ÉS CSALÁS A FELSŐOKTATÁSBAN

Szerzők: **SALAMON János**, MA, I. évfolyam; **JÁNVÁRI Miriam**, végzett

Témavezetők: **Dr. OROSZ Gábor** egyetemi adjunktus; **HARSÁNYI Szabolcs Gergő** egyetemi tanársegéd

Intézmény (kutatás végzésekor az alábbi intézmény hallgatói): Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pszichológiai Intézet, Szeged

A kutatás a felsőoktatási rendszerben megjelenő versengés és tisztességtelen viselkedés közötti kapcsolatot vizsgálja. A versengést számos kutató az osztálytermi viselkedések között a legtoxikusabb jelenségnek gondolja, melyek kapcsolatromboló, teljesítménycsökkentő és hátráltató hatásairól számolnak be. Más kutatások azonban az iskolai környezetben a versengés pozitív, teljesítménynövelő hatását írták le. Ez a kettős és egyúttal ellentétes hatás a versengés fogalmának pontosabb vizsgálatát követeli meg. Ennek vizsgálata érdekében a kutatás a versengés korábban javasolt önfejlesztő versengésre és hiperversengésre osztott elkülönítését alkalmazta. A téma vizsgálatának eszközéül két külföldi kérdőív magyarra fordított változata szolgált: Hypercompetitive Attitude Scale & Personal Development Competitive Attitude Scale (Ryckman, 1990, 1996; fordította Fülöp, 1999), valamint Questionnaires Concerning School-Related and Work-Related Dishonest Behaviors School (Sims, 1993; fordította Orosz, 2009).

A vizsgálat legfontosabb eredménye az eddig empirikusan nem alátámasztott csalás előfordulása és hiperversengés közötti összefüggés bizonyítása. Ez alapján a tisztességtelen viselkedés egy versenyhelyzetben alkalmazott stratégiának is tekinthető a jobb eredmény elérése érdekében, mely alkalmazásának jó előrejelzője a hiperversengő személyiség.

A kutatás másik jelentős eredménye az etikai kódex ismerete – mely következetes használata a csalásirodalom szerint meghatározó eszköze a tisztességtelenség megakadályozásának – és a hiperversengés közötti negatív összefüggés kimutatása.

Kulcsszavak: **hiperversengés, önfejlesztő versengés, iskolai csalás, felsőoktatás**

COMPETITION AND CHEATING IN HIGHER EDUCATION

Authors: **János SALAMON**, MA, 1st year student; **Miriam JÁNVÁRI**, with degree

Supervisor: **Dr. Gábor OROSZ** Assistant Professor; **Szabolcs Gergő HARSÁNYI**, Assistant Lecturer

Institution: University of Szeged, Faculty of Arts, Institute of Psychology, Szeged

Our research analyzed the association between competition and cheating which appear in higher education. The majority of researchers regard competition the most toxic process among classroom behaviors. These researchers

T Á R S A D A L O M T U D O M Á N Y O K I I .

emphasize the relationship destroying, performance derogatory and set backing side of competition. Other researches stress the positive (performance increasing) effect of competition in the classroom. Duplex approaches towards competition claim a deeper examination. Thus, we used a segregation that suggests a hypercompetitive and a personal development competitive category in our research. We apply two overseas questionnaires in Hungarian: Hypercompetitive Attitude Scale & Personal Development Competitive Attitude Scale (Ryckman, 1990, 1996; translated by Fülöp, 1999), and Questionnaires Concerning School-Related and Work-Related Dishonest Behaviors School (Sims, 1993; translated by Orosz, 2009).

The most important result of our research is the relation between the hypercompetitive personality and the occurrence of cheating, this relation not proven so far. So we can suppose that cheating behavior is a strategy in a competitive situation, to reach better achievement, so the hypercompetitive personality predicts the cheating occurrence.

Our other important result is the connection between the hypercompetitive personality and the knowledge of the ethical codex – consequent use of the ethical codex reduces the occurrence of cheating.

Keywords: **hypercompetition, personal development competition, cheating, higher education**

AZ EGYETEMI HALLGATÓK HOMOSZEXUÁLISOKKAL SZEMBENI ELŐÍTÉLETEINEK VISZONYA AZ AUTORITARIZMUSSEL, VALLÁSOSSÁGGAL ÉS POLITIKAI IRÁNYULTSÁGGAL

Szerző: **TÖRÖK Róbert** pszichológus

Témavezető: **Dr. BÍRÓ Miklós** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pszichológia Tanszék, Újvidék

184

A dolgozat arra keresi a választ, hogy léteznek-e homoszexuálisokkal szembeni előítéletek az Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi és Technológiai Karának hallgatói között, és azok milyen mértékűek. Ezenkívül a kutatás célja annak megállapítása, hogy miként változik a homoszexuálisokkal szembeni előítéletek mértéke a vizsgált alanyok neme, autoritarizmusa, vallásossága, politikai irányultsága, a homoszexuálisokkal való személyes ismeretsége, valamint a vizsgált személyek által beírt egyetemi kar függvényében. A kutatásban 117 egyetemi hallgató vett részt. A vizsgált alanyok átlagéletkora 21,6 év. A homoszexuálisokkal szembeni előítéletek mértékét a szerző által készített kérdőívvel mérték fel. Ezenkívül a kutatásban fel lett használva egy autoritarizmust mérő teszt – AutoritarNoSt (Mihic és társ., 2009), valamint egy kérdőív, amelyben a demográfiai változókra (nem, életkor, egyetemi kar), vallásosságra, politikai irányultságra és a homoszexuálisokkal való személyes ismeretségre vonatkozó kérdések találhatók. A kutatásban felállított hipotézisek ellenőrzéséhez statisztikai elemzést hajtottunk végre az SPSS program segítségével. A változók közti statisztikailag szignifikáns különbségek és korrelációk Mann-Whitney U-tesztel, Spearman-féle rangkorrelációval és Kruskal-Wallis tesztel lettek ellenőrizve.

Az eredmények kimutatták, hogy az egyetemi hallgatók többsége átlagon aluli előítéletekkel rendelkezik. Statisztikailag szignifikáns különbség mutatkozott a homoszexuálisokkal szembeni előítéletek mértékében, amikor a vizsgált alanyok által beírt egyetemi kart használtuk független változóként. A Technológiai Kar hallgatói nagyobb mértékű előítéleteket mutattak a Bölcsészettudományi Kar hallgatóinál. A vizsgálati személyek neme szerint nem mutatkoztak statisztikailag szignifikáns különbségek az előítéletek mértékében. Ami a homoszexuálisokkal való személyes ismeretséget illeti, az eredmények kimutatták, hogy azok a személyek, akiknek nincs homoszexuális irányultságú személyes ismerősük, nagyobb mértékű előítéleteket mutatnak, mint azok, akiknek van ilyen irányultságú személyes ismerősük. A vallásosabb és magasabb autoritarizmussal rendelkező egyetemi hallgatók nagyobb mértékű előítéleteket mutattak a homoszexuálisokkal szemben, mint a kevésbé vallásos és alacsonyabb szintű autoritarizmussal rendelkező társaik. A politikai irányultságot figyelembe véve, azok az egyetemi hallgatók, akik a liberális-demokratikus irányultságú pártok szimpatizánsai, alacsonyabb mértékű előítéleteket mutattak a homoszexuálisokkal szemben, mint azok az egyetemi hallgatók, akik a konzervatív-nacionalista irányultságú pártokat részesítik előnyben.

Kulcsszavak: **szociálpszichológia, politikai pszichológia, előítéletek, homoszexuálisok**

THE RELATION BETWEEN STUDENTS' PREJUDICE AGAINST HOMOSEXUALS, AND AUTHORITARIANISM, RELIGIOUS AND POLITICAL BELIEFS

Author: **Róbert TÖRÖK**, psychologist

Supervisor: **Miklós BÍRÓ**, university professor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Philosophy, Department of Psychology, Novi Sad

In this research we have examined if students at the faculties of Philosophy and Technology of the University of Novi Sad had prejudice against homosexuals, and in what degree that prejudice was expressed. Furthermore, we wanted to see if there were differences in the students' expression of the prejudice in relation to sex, the faculty the students are at, authoritarianism, religiosity, political beliefs and being acquainted with homosexual persons. The research was conducted on a sample of 117 male and female students. The average age of the respondents was 21.6 years. The degree of prejudice was determined by a questionnaire which was designed by the author of this paper. In addition to that, the AutoritarNoSt questionnaire (Mihic et al., 2009) was used, as well as another questionnaire which contains the questions related to demographic variables (sex, age, faculty), religiosity, political beliefs and being acquainted with homosexual persons. The statistical program SPSS was used to determine the verity of the hypotheses. The statistical significance of the differences and correlations between the variables was checked by the Mann-Whitney U-test, Spearman's rank correlation coefficient and the Kruskal-Wallis test.

The results have shown that the majority of the respondents demonstrate a below-average level of prejudice. There is a statistically significant difference in prejudice against homosexuals between students at different faculties; students of the Faculty of Technology have shown a higher degree of prejudice than those of the Faculty of Philosophy. There is no statistically significant correlation between being prejudiced and sex of the respondents. As for being personally acquainted with homosexuals, the results have shown that students who are not acquainted with homosexuals demonstrate a higher degree of prejudice, than those who are. It has been shown that there is a significant, positive correlation between the degree of students' prejudice against homosexuals, religiosity and authoritarianism. The more religious and authoritarian students have demonstrated a higher degree of prejudice against homosexuals, than those who are less religious and authoritarian. As for political beliefs, students who are partial to liberal-democratic parties demonstrate a lower degree of prejudice against homosexuals, than those who are partial to conservative-nationalist parties.

Keywords: **Social Psychology, Political Psychology, prejudices, homosexuality**

POVEZANOST PREDRASUDA STUDENATA PREMA OSOBAMA ISTOPOLNE SEKSUALNE ORIJENTACIJE SA AUTORITARNOŠĆU, RELIGIOZNOŠĆU I POLITIČKIM OPREDELJENJEM

Autor: **Robert TEREK**, diplomirani psiholog

Mentor: **dr Mikloš BIRO**, redovni profesor

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Odsek za psihologiju, Novi Sad

186

U ovom istraživanju ispitivali smo da li postoje predrasude kod studenata Filozofskog i Tehnološkog fakulteta Novosadskog univerziteta prema osobama istopolne seksualne orijentacije i koliko su izražene. Osim toga želeli smo da utvrdimo da li se razlikuje izraženost predrasuda studenata prema homoseksualcima u odnosu na pol, autoritarnost, religioznost, političko opredeljenje i poznanstvo sa osobom homoseksualne orijentacije onih koji pohađaju fakultet. Istraživanje je sprovedeno na prigodnom uzorku od 117 studenata muškog i ženskog pola. Prosečan uzrast ispitanika iznosio je 21,6 godina. Stepen predrasuda je određen upitnikom koji je konstruisao autor ovog rada. Osim toga primenjivan je i upitnik AutoritarNoSt (Mihić i sar., 2009) kao i upitnik u kom se nalaze pitanja koja se odnose na demografske varijable (pol, starost, fakultet), religioznost, političko opredeljenje i lično poznanstvo sa osobom homoseksualne orijentacije. Za proveru postavljenih hipoteza korišćen je statistički program SPSS. Statistička značajnost razlike i korelacije među varijablama je proveravana Man-Whitneyevom U testom, Spirmanovom koeficijentom korelacije ranga i Kruskal-Volisovom testom.

Rezultati pokazuju da većina ispitanih studenata ispoljava ispodprosečni stepen predrasuda. Pokazana je statistički značajna razlika u predrasudama prema homoseksualcima kad je u pitanju fakultet koji studenti pohađaju. Studenti Tehnološkog fakulteta pokazali su veći stepen predrasuda od studenata Filozofskog fakulteta. Nije pokazana statistički značajna razlika u predrasudama prema homoseksualcima u odnosu na pol. Što se tiče ličnog poznanstva, rezultati pokazuju da osobe koje nemaju ličnog poznanika homoseksualca, pokazuju veći stepen predrasuda od studenata koji ih imaju. Religiozniji i autoritarniji studenti su pokazali statistički značajno veći stepen predrasuda prema homoseksualcima nego manje religiozni i manje autoritarni studenti. Kad je u pitanju političko opredeljenje, studenti koji pokazuju simpatiju prema liberalnim-demokratskim partijama ispoljavaju niži stepen predrasuda prema homoseksualcima od studenata koji pokazuju simpatiju prema konzervativnim-nacionalističkim partijama.

Ključne reči: socijalna psihologija, politička psihologija, predrasude, istopolna seksualna orijentacija

A GEOMETRIATANÍTÁS IDŐSZERŰ PROBLÉMÁI A KEZDŐ MATEMATIKAOKTATÁSBAN

Szerző: **UTASI Andrea**, mesterképzés

Témavezető: **Dr. PINTÉR KREKITY Valéria** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

Munkámban a matematikán belül a geometriatanítással és Tanulással foglalkoztam. A geometriai fogalmak megértése nem egyszerű feladat. A tanulók számára egy-egy fogalom túl bonyolult (*nehezen érthető*). Fontos betartani a geometriai fogalmak feldolgozásának fázisait, mivel az alsó osztályban még nem tanítunk definíciókat. Így a tanulók tapasztalat útján fokozatosan jutnak el a fogalomalkotásig. Ezen okból fontosnak tartottam kivizsgálni, felmérni a tanulók tudásszintjét.

115 tanuló töltötte ki az általam összeállított felmérőlapot. A pedagógusok kérdőív által fejthették ki véleményüket a témával kapcsolatban. A megvitatásra kerülő problémák megoldására keresem a választ abból a célból, hogy a geometriatanítás sikerebb legyen.

Kulcsszavak: **matematika, geometriatanítás, fogalomzavar**

TOPICAL ISSUES IN TEACHING GEOMETRY AS A PART OF TEACHING MATHEMATICS

Author: **Andrea UTASI**, master student

Supervisor: **Dr. Valéria PINTÉR KREKITY**, professor

Institution: University of Novi Sad, Teacher Training Faculty in Hungarian Language, Subotica

In my work, I deal with teaching Geometry within Mathematics. Understanding geometric concepts is not a simple task for students. It is important how we teach them: there are phases in this process. In lower classes we do not teach definitions. Students gradually conceptualize, through their experiences. For this reason I consider it important to investigate their knowledge.

In the research, 115 students completed a questionnaire. The teachers explained their views on the subject in another questionnaire. Based on the answers given about the above issues, teaching Geometry can become more successful.

Keywords: **Mathematics, teaching Geometry, confusion**

AKTUELNI PROBLEMI UČENJA GEOMETRIJE U POČETNOJ NASTAVI MATEMATIKE

Autor: **Andrea UTAŠI**, student mastera

Mentor: **Dr. Valerija PINTER Krekić**, docent

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku u Subotici

Rad se bavi podučavanjem i učenjem geometrije u početnoj nastavi matematike. Nije jednostavan zadatak uvođenje geometrijskih pojmova na ovom nivou obrazovanja. S obzirom na uzrast dece, procesi i dometi saznanja su ograničeni prevashodno na ono što je konkretno, materijalno, očigledno. Na putu ka izgrađivanju *apstraktnih* pojmova značajnu ulogu igraju razni *primeri* i odgovarajuća *mentalna slika*, koja se formira na osnovu lične i individualne projekcije na *objektivni*, spoljni svet. Formiranju matematičkih pojmova se pristupa spiralno, polazeći od manipulacija stvarima, didaktičkim materijalom, preko istraživanja slučajeva i simbolične simulacije.

U radu smo želeli istražiti na kom su stepenu znanja učenika iz ove oblasti i da dobijemo pregled o momentalnom problemu u podučavanju geometrije, da bi tražili rešenja za probleme koji su dospeli za diskusiju, iz razloga da učenje geometrije bude što uspešnije.

Ključne reči: **matematika, produčavanje geometrije, interpretacija iste**

HÁROMSZÖG, A SZÁMÍTÓGÉPES TUDÁSTESZTELÉS Adatbázis-orientált univerzális edukációra szolgáló rendszer

Szerző: **Bc. KASKÓ József**, V. évfolyam

Témavezető: **Prof. Ing. STOFFA Veronika, CSc.**, egyetemi professor

Intézmény: Selye János Egyetem, Tanárképző Kar, Informatika Tanszék, Komárom

A TDK-munka fő célja egy olyan interaktív környezet bemutatása, ami Flash, PHP, és MySQL alapokra helyezve a hangsúlyt valami új, eddig ismeretlen, vagy csupán kevésbé bejárt ösvényre tereli a program használóját.

A keretrendszer képes tesztek létrehozni, futtatni, alkalmazni, és az adminisztrációs feladatokat is 100%-os pontossággal ellátni, továbbá olyan pluszokat adni, amelyek nem csupán a könnyebb megértést, logikusabb gondolkodást, korszerűsítést, nagyobb átlátást hoznak majd a mindennapok iskoláiba, de megkönnyítik az oktatók munkáját is. A környezet kialakítása folyamán legfőbb célként az szerepelt, hogy az oktatásban helytálljon, és kielégítse nem csak a tanár, de a diák igényeit is. A tesztelni kívánt réteg a tesztek megoldása közben ne csak a tudását mutassa be, de a tudásfelmérés folyamán is folyamatosan tanuljon, nagyobb átlátása legyen az adott témában, és logikusabb gondolkodásra tegyen szert. A program folyamatos tesztelésen esett át és esik át a mai napig is. Ezek a tesztelések különböző oktatási intézményekben valósulnak meg. A környezet célja, hogy átlátható legyen, egyszerű kezelést biztosítson, lehetőséget adjon interaktív tesztelésre, és ezen eredményekről adatbázist készítve az adminisztrációs feladatokat is megoldja, mellyel teljes mértékben megvalósul a hibák kiküszöbölése! Hatalmas segítséget nyújt egy olyan új oktatási forma kialakításában, ahol az interaktivitásra helyeződik a hangsúly.

Örömmel konstatálhatjuk, hogy nem csak a diákok, de a tanárok tetszését is elnyerte a keretrendszer. Jelezték, hogy a program elkészítése után igényt tartanának rá, és ezen keretrendszert alkalmazva korszerűsítsék az oktatást több intézményben, ezzel azt az érzést keltve, hogy a hosszas munka megtérülni látszik.

Kulcsszavak: **tesztelés, adatbázis-orientált, interaktivitás**

TRIANGLE, THE COMPUTERIZED KNOWLEDGE TEST Adatbase oriented system for universal education

Author: **Bc. József KASKÓ**, 5th year student

Supervisor: **Prof. Ing. STOFFA Veronika**, CSc., professor

Institution: Selye János University, Faculty of Pedagogy, Department of Informatics, Komárno

The main purpose of this Student work is presentation of an interactive environment, based on Flash, PHP and MySQL elements and funds with the emphasis on something new, previously unknown, or only a less traveled path steer the program user.

The framework is able to create tests, run the administrative tasks and apply them with a 100% accuracy. Positive impact which brings neither easier understanding, logical thinking, modernization, more overview in the schools of everyday, nor facilitating the work of teachers. The main objective during the framework creating was to assert in the education process and to satisfy not only the teacher's but also student needs. The tested personal layer during the tests has not only to demonstrate their knowledge, but also continuously learn during the assessment of the study, to have overview about the subject and to gain the logical thinking. The program has undergone continuous testing following to the present day. These tests are implemented in different educational institutions. The environment is designed to be transparent, to ensure easy operations, provide interactive opportunity to test, and the results of this database prepare for solving administrative tasks, which realizes full elimination of the errors! It is an enormous help in developing a new form of education mainly based on interactivity.

We are pleased to allege, that not only the students but also the teachers approved the framework, who indicated that they are signifying their interest about the program after it would be completed, and applying this framework to upgrade the education in other educational institutions. With the feeling of successful backflow of the expended work.

Keywords: **testing, database oriented, interactivity**

A VALLÁSOS MEGTÉRÉS HATÁSA A TÁRSAS KAPCSOLATOKRA

Szerző: **SZTUPKAI Kristóf** MA, I. évfolyam

Témavezető: **Dr. SZENES Márta** egyetemi adjunktus

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pszichológiai Intézet, Szeged

A mai kor emberének spirituális éhsége növekvő tendenciát mutat, és egyre gyakrabban találkozunk a vallásos megtérések különböző formáival. Jelen dolgozat ismerteti a vallásos megtérésnek a dinamikáját, mechanizmusát, típusait, valamint patológiás formáit, majd megtért fiatalok életútját vizsgálja, különös tekintettel a társas kapcsolatokban bekövetkezett változásokat. A vallásos megtérés – ha az egészséges –, akkor az élet minden területén jelentős változásokat hoz.

A kutatás a vallásos megtérés egyéni, személyes életútbeli változásait vizsgálja kilenc fiatal életében félig strukturált mélyinterjú segítségével. Arra a kérdésre keresi a választ, hogy a megtérés hatására milyen változások következnek be a társas kapcsolatokban? Az ember társas lény, igényli a többi emberrel való kapcsolatot, de kérdés, hogy történik-e változás a megtért személyt illetően a korábbi, illetve leendő kapcsolataira vonatkozóan, és ha igen, akkor ez a változás miben nyilvánul meg? A kutatás során több kérdéscsoport került vizsgálat alá (gyerekkori tapasztalatok, család, barátságok, partnerkapcsolatok, közösség, társas csoportok).

Összességében elmondható, hogy a megtérést követően az ember kapcsolatrendszere megváltozik. A vizsgálatban részt vevő fiatalok minden esetben az újonnan létrejövő kapcsolatokat minőségileg gazdagabbnak és gyümölcsözőbbnek ítélték, és számtalan pozitív értéket fogalmaztak meg. Ugyanakkor a kutatásból egyértelműen látszanak az esetleges csapdák is, miszerint sok kapcsolat (baráti, partner, rokoni) belterjessé válhat, mely az egészséges fejlődésben való megrekedést is maga után vonhatja.

Kulcsszavak: megtérés, újjászületés, társas kapcsolatok, valláslélektan

RESULTS OF THE RELIGIOUS CONVERSION IN SOCIAL RELATIONS

Author: **Kristóf SZTUPKAI**, MA, 1st year student

Supervisor: **Dr. Márta SZENES**, associate professor

Institution: University of Szeged, Faculty of Arts, Institute of Psychology, Szeged, Hungary

Nowadays people tend to be more interested in the spiritual world, so religious conversions and their different forms are increasingly frequent. This study shows the dynamics, mechanism, types and pathological forms of religious

T Á R S A D A L O M T U D O M Á N Y O K I I .

conversion and examines the lives of converted youth with special consideration regarding the change in social relations. The religious conversion that is not pathological results changes in all walks of life of the person.

The study examines these individual changes in the lives of nine young adults with semi-structured interviews. The study is searching for answers to the question: What kind of change happens as a result of religious conversion? People are social creatures with demands for social relations, but it is worth observing how these previous and future relations change due to the religious conversion. The study observes different fields, like childhood experience, family, friendships, partnerships and communities.

On the whole we can conclude that religious conversion does make changes in social relations. All the respondents involved in the research described their new relations much better, richer and more prosperous than the previous ones, and expressed several positive values. At the same time the research shows a lot of traps which can lead to isolation, which may distract normal development.

Keywords: **conversion, rebirth, social relations, psychology of religion**

AZ ÉRTELMISÉGI LÉT FELÉ HALADÓ ROMA FIATALOK IDENTITÁSALAKULÁSA

Szerző: **BÉKÉS Nóra** MA, I. évfolyam

Témavezető: **Dr. SZENES Márta** egyetemi adjunktus

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pszichológiai Intézet, Szeged

Ezen dolgozat célja a roma fiatalok, ezen belül is egy kivételes helyzetűnek tekinthető csoport, az értelmiségivé váló roma fiatalok identitásának és cigányság-reprezentációjának vizsgálata volt. A hipotézisek azt feltételezték, hogy a család hagyományossága, a roma környezet, a társak elfogadásának mértéke és a beilleszkedés sikeressége befolyásolni fogja az identitás alakulását: hatni fog annak erősségére, és a választott identitásstratégiára. A vizsgálat félig strukturált interjú, valamint egy asszociációs teszt módszerével valósult meg gimnazista (N=7) és egyetemista (N=4) diák mintán. A hipotéziseket részben igazolták az eredmények: a családi hagyományörzés, a roma környezet és az identitásalakulás között összefüggés feltételezhető. Nem mutatkozott viszont hatása a kortárs környezetnek és a beilleszkedés sikerességének. A mintában a következő identitásstratégiákat lehetett meghatározni: kettős identitás, stabil roma identitás, marginális identitás és identitásválság. A cigány-kép árnyaltnak bizonyult. Inkább poláris volt, mint semleges, és nagyobb arányban mutatkoztak meg benne negatív tartalmak. Az asszociációkat elemezve a cigányság-reprezentációban a következő főbb témakörök rajzolódtak ki: hátrányos (szociális) helyzet, a kultúra, a társadalmi elutasítás, a deviancia és a társas értékek. Megjelent a cigány etnikum hasított ábrázolása. A vizsgálati személyek elkülönítettek „jó” és „rossz” cigányok csoportját. Az eredményeket korábbi kutatásokkal összevetve értelmezem.

Kulcsszavak: roma/cigány, identitás, kisebbségi identitás

ON THE WAY TOWARDS INTELLECTUAL EXISTENCE – IDENTITY FORMATION OF GYPSY JUVENILES

Author: **Nóra BÉKÉS** MA, 1st year student

Supervisor: **Dr. Márta SZENES** assistant professor

Institution: University of Szeged, Faculty of Arts, Institute of Psychology, Szeged

The purpose of this study is the investigation of the identity and ethnic representations of a special social group, namely, Gypsy juveniles, who are becoming intellectuals. It was supposed in the hypothesis that family traditions, the

T Á R S A D A L O M T U D O M Á N Y O K I I .

gypsy milieu, the acceptance of companions and the success of integration would exert an influence on their identity formation, assuming that these factors modify the strength of identity and the chosen identity-strategy. 7 secondary school students and 4 university students participated in the study, methods and an association test. The hypotheses were partly supported by the results: a relationship might exist between family traditions, the Roma milieu and identity formation. There was no evidence regarding the effect of companions and the success of integration. The following identity-strategies were found in the sample: double identity, stable Roma identity, marginal identity and identity confusion. The representation of the Gypsy turned out to be complex: it was more polar than neutral, and there was an excessive proportion of negative contents. Analyzing the result of the association test, the following main categories were outlined: bad social position, culture, social rejection, deviance and social values. A split representation of the Gypsies appeared: the subjects made a differentiation between the groups of good gypsies and bad gypsies. The results are interpreted in the light of former studies.

Keywords: **gypsy, identity, minority identity**

TANULÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE

Szerző: **TÓTH Karolina**, masterhallgató

Témavezető: **Dr. IVANOVIĆ Josip** egyetemi docens

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

Kutatásomban és a dolgozatomban a tanulási nehézséggel küzdő gyermek tanórai és individuális fejlesztési lehetőségeivel, a képességfejlesztés elméleti és gyakorlati tényezőivel foglalkozom. Szó esik a hazai oktatási rendszerről, a szakemberek (logopédusok, fejlesztőpedagógusok, gyógypedagógusok) munkájáról, de elsősorban szakmámnak megfelelően az osztálytanítók nélkülözhetetlen szakértelméről.

Dolgozatomban részletezem azokat a lehetőségeket, gyakorlati feladatokat és ötleteket, melyeket felhasználva a pedagógusok látványos eredményeket érhetnek el a tanulási nehézséggel küzdő gyermekek részképességeinek fejlesztésében. A játékok és foglalkozási feladatok eredményességét, alkalmazási lehetőségét saját tapasztalataimmal és megfigyeléseimmel bővítem. Különösen fontosnak tartom kiemelni a témához kapcsolódó és a gyakorlatban használt szakirodalom, fejlesztőfüzetek és feladatgyűjtemények rendszerezését és kategorizálását.

A kutatási témám igen aktuálissá vált napjainkban. Az új oktatási törvények sokszor megnehezítik a pedagógusok munkáját. Dolgozatomban ezért elemzem a különleges bánásmódot igénylő gyermekek oktatási lehetőségeit, az integrációt, az iskolaérettség vizsgálatát, és nem utolsósorban a fejlesztőpedagógus szakemberek nélkülözhetetlen munkáját.

Kulcsszavak: **integráció, képességfejlesztés, a tanulási nehézségek pedagógiai vizsgálata**

IMPROVING CHILDREN WITH LEARNING DIFFICULTIES

Author: **Karolina TÓTH**, master student

Supervisor: **Dr Josip IVANOVIĆ**, university professor

Institution: University of Novi Sad, Teacher Training Faculty in Hungarian, Novi Sad

In this paper I deal with possibilities of improving children with learning difficulties in the classroom or individually, and with theoretical and practical aspects of skills development. I talk about the national educational system, the work of experts (speech therapists, special educational needs teachers), but principally, in accordance with my field of expertise, I focus on the work of primary school teachers.

I specify the possibilities, practical tasks and ideas that teachers can use to reach impressive results in developing some special competences of children with learning difficulties. I prove the efficiency and adaptability of games and

exercises with my own experiences and observations. I consider the systematization and categorization of the literature of this field used in practice, activity books and exercises, of high importance.

My research subject has become topical in recent years. The new educational laws often render the work of the teachers difficult. Because of this, I talk about educational possibilities of children with learning difficulties, their integration, the examination of school maturity and the essential work of SEN teachers.

Keywords: **integration, skills development, pedagogical examination of learning difficulties**

POTEŠKOĆE U UČENJU SA KOJIMA SE BORE DECA

Autor: **Karolina TOT**, student mastera

Mentor: **Dr Josip IVANOVIĆ**, docent

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku, Subotica

196

U nastavku prethodno obrađene teme „Deca sa poteškoćama u učenju u školi” bavim se problemom kako i na koji način unaprediti individualno učenje i učenje na času kod dece. Naglasak je stavljen na nastavni sistem naše zemlje, stručnu službu (logopede, diferencijajuće razvojne pedagoge, defektologe), ali kao prvo na profesore razredne nastave i njihovo znanje.

U svom radu bavim se mogućnostima, vežbovnim zadacima i idejama koje pedagozi mogu da upotrebe u nastavi sa decom kod kojih se javljaju poteškoće u učenju. Na osnovu svoga, lično stečenog iskustva, proširujem korišćenje rezultata koje očekujem od igara i zadataka. Ističem veoma važnu ulogu stručne literature u koju spadaju zbirke zadataka i radni listovi i njihovu kategorizaciju.

Ova tema je u današnje vreme veoma aktuelna. Novi nastavni zakoni u mnogim slučajevima otežavaju posao pedagoga. U radu spominjem i rad sa decom sa posebnim potrebama, integraciju, kao i rad na kategorizaciji dece pre upisa u prvi razred osnovne škole, kao i veoma važnu ulogu pedagoga za diferencijajući razvoj.

Ključne reči: **integracija, razvoj sposobnosti, poteškoće u učenju, pedagoška ispitivanja**

A VIZUÁLIS KATEGORIZÁCIÓS FOLYAMATOK ELEKTROFIZIOLÓGIAI KORRELÁTUMAI

Szerzők: **ROKSZIN Adrienn**; **GYŐRI-DANI Dóra**, MA, 2. évfolyam

Témavezetők: **Dr. CSIFCSÁK Gábor** egyetemi tanársegéd; **Dr. TOMPA Tamás**

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Pszichológiai Intézet, Magyarország

A perceptuális kategorizáció a megismerés alapvető funkciója, mely lehetővé teszi a megfigyelő számára, hogy a környezetében tapasztalt információk segítségével döntéseket hozzon. Az elektroencefalográfia (EEG) alkalmazása lehetővé teszi ezen folyamatok neurális hátterének vizsgálatát. Jelen kutatás annak próbált utánajárni, hogy a vizuális kategorizáció korai elektrofiziológiai korrelátumaira milyen hatással van a bemutatott képek felismerhetősége. A kísérletben 12 egészséges felnőtt személyt kértünk meg autó-madár kategorizációs feladat végzésére 4 féle képtípus alkalmazásával: egyrészt eredeti, könnyen azonosítható, másrészt pedig 3 féle Fourier-spektrumra bontott, különböző mértékben felismerhető képeket mutattunk be. Mivel köztudott, hogy a vizuális P1 komponens az inger fizikai tulajdonságaira érzékeny, míg az N1 hullám kategorizációs folyamatokat, például állat-nem állat stimulusok elkülönítését tükrözi, ezért a vizsgálatban elsősorban a P1 és N1 komponensek amplitúdóit elemeztük. Az eredmények alapján mind a helyes válaszok aránya, mind a reakcióidő jól tükrözte a négy képtípus felismerhetőségét. Ezzel összhangban, az N1 komponens esetében a kategóriahatás a képek felismerhetőségének rosszabbodásával csökkent. Meglepetésünkre, a P1 komponens is mutatott hasonló változásokat, de csak a legkönnyebben felismerhető, eredeti képek esetében. Ezen eredmények arra engednek következtetni, hogy az N1 amplitúdó jól reprezentálja a feladatfüggő, kategorizációival kapcsolatos perceptuális folyamatokat, de jól felismerhető ingerek esetén már jóval korábban, az inger bemutatását követően 100–120 milliszekundummal is észlelhető szemantikus kategóriára érzékeny hatás.

Kulcsszavak: vizuális kategorizáció, EEG, eseményfüggő potenciál, Fourier-módosított ingerek

ELECTROPHYSIOLOGICAL CORRELATES OF VISUAL CATEGORIZATION PROCESSES

Authors: **Adrienn ROKSZIN**; **Dóra GYŐRI-DANI**, master studies, 2nd year

Supervisor: **Dr Gábor CSIFCSÁK**, assistant lecturer; **Dr Tamás TOMPA**

Institution: University of Szeged, Faculty of Arts, Institute of Psychology, Hungary

Perceptual categorization is a basic function of cognition which enables the observer to make decisions based on the information experienced in the environment. The use of electroencephalography (EEG) allows the examination of the

neural basis of these processes. The aim of the present research was to determine the impact of the recognizability of presented pictures on the early electrophysiological components related to visual categorization. Twelve healthy adults participated in the study. They performed a car vs. bird categorization task on 4 types of pictures: easily recognizable photographs, and 3 types of Fourier-transformed pictures with a varying level of recognizability. Since the visual P1 component is well-known to be sensitive to the physical features of the stimulus, whereas the N1 component is related to categorization processes (e. g. the differentiation of animals and non-animals), in the experiment, we analyzed the amplitude of these two components. The results show that both the ratio of correct answers and the reaction times reflected the recognizability of the 4 types of pictures. In concordance with these findings, the category effect for the N1 component decreased as the pictures became less recognizable. Surprisingly, the P1 component showed similar changes, but only when the most easily recognizable, original pictures were presented. Based on these results, it can be concluded that the N1 amplitude represents task-dependent categorization-related perceptual processes, but for well-recognizable, original pictures, the semantic category effect is already present much earlier, 100-120 milliseconds after stimulus onset.

Keywords: **visual categorization, EEG, event related potentials, Fourier-transformed pictures**

AZ ISKOLAI CSALÁS PREDIKTORAINAK EGYÉNI, SZITUATÍV ÉS TÁRSADALMI SZINTJEI

Szerző: **BARTA Bernadett** (2010 júniusában végzett)

Témavezető: **Dr. OROSZ Gábor** egyetemi adjunktus

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pszichológiai Intézet

A jelen kérdőíves kutatás célja annak a vizsgálata, hogy mely egyéni, szituatív és társadalmi tényezők – Schwartz értékdimenziói közül – jósolják be az önbevalláson alapuló iskolai csalást 176 magyar diákból álló minta esetében (ffi: 74; nő: 102; átlagéletkor: 16,7 év).

Az eredmények azt mutatják, hogy mind a vizsgahelyzetben történő, mind az azon kívüli csalás a középiskolai diákok mindennapjainak részét képezi. A vizsgahelyzetben előforduló csalásokra vonatkozóan azt találtuk, hogy az attitűdök pozitívan és a büntudat negatívan befolyásolja az önbevalláson alapuló iskolai csalást. Ezzel szemben a szituatív tényezők esetén a büntetés és a lebukás kockázata negatívan és közvetett módon gyakorol hatást. A társadalmi szintű változók közül a stimulációérték közvetlenül és negatívan befolyásolja az önbevalláson alapuló csalás valószínűségét, viszont a Schwartz-értékek közül a teljesítmény, a hagyomány, a hedonizmus és az önvezérlés közvetetten és negatívan fejt ki a hatását.

A vizsgahelyzeten kívüli iskolai csalások esetében a csalásra vonatkozó attitűdök pozitívan és közvetlenül befolyásolják az önbevalláson alapuló iskolai csalást. Azonban a büntudat ezekben a csalási helyzetekben csak közvetetten fejt ki hatását. A szituatív változók közül csak a lebukás kockázata befolyásolja közvetlenül és negatívan a csalást. A társadalmi környezetre és értékekre vonatkozó változók közül a stimuláció negatívan, a konformitás pozitívan és közvetlenül jósolja be a csalást. Végül az önvezérlés és a hedonizmus negatívan, a hagyomány és a jóakarát pozitívan hat a csalásra mint viselkedésre, habár csak közvetetten.

Jelen kutatás eredményeiből arra következtethetünk, hogy a viszonylag ritkán vizsgált társadalmi szintű értékek is tudnak olyan fontosak lenni, mint a gyakran kutatott egyéni és szituatív tényezők. Továbbá a cél ezen tényezők relatív hatásának felmérése az önbevalláson alapuló csalás tükrében.

Kulcsszavak: **iskolai csalás, egyéni tényezők, szituatív változók, társadalmi értékek**

INDIVIDUAL, SITUATIONAL AND SOCIETAL LEVEL PREDICTORS OF ACADEMIC CHEATING

Author: **Bernadett BARTA**

Supervisor: **Gábor OROSZ**, assistant professor

Institution: University of Szeged, Faculty of Arts, Institute of Psychology, Szeged

The goal of the present questionnaire-based study was to examine individual, situational and societal level factors – from Schwartz dimensions – which predict the occurrence of self-reported academic cheating in the case of 176 Hungarian students (M: 74; F: 102; av. age: 16.7).

The results show that cheatings during assignments and dishonesties beyond classroom activities are widely present in high school students' everyday practices. In the case of assignment cheating behaviors concerning individual differences we found that attitudes toward cheating positively and guilt negatively predicted directly self-confessed academic cheating. Regarding situational factors perceived level of punishments and risk of detection predicted cheating in a negative and indirect manner. Among societal-level variables the value of stimulation predicted directly and negatively self-confessed cheating rates, while among Schwartz values performance, tradition, hedonism and self-direction predicted self-confessed cheating indirectly and negatively.

In the case of extra-classroom cheating behaviors, attitudes toward cheating predicted positively and directly self-reported cheating. However, guilt in case of cheating only indirectly influences cheating. Among situational variables only risk of detection influenced cheating indirectly and negatively. Concerning societal, value-related variables stimulation negatively, conformity positively and directly predicted cheating behavior. Finally, self-direction and hedonism negatively, tradition and benevolence positively predicted cheating behavior, however only indirectly.

The present study suggests that the relatively rarely examined, societal-level values can be as important as classically studied individual and situational factors. Furthermore, it aimed to estimate the relative effect of these variables on self-reported cheating behavior.

Keywords: **academic cheating, individual factors, situational variables, societal values**

A TERMÉSZET- ÉS TÁRSADALOMTANÍTÁS KORSZERŰSÍTÉSÉNEK EGY SZEGMENSE (INKLÚZIÓ)

Szerző: **MAGYAR Aletta**, master

Témavezető: **Dr. CZÉKUS Géza** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium

A dolgozat egy napjainkban igen aktuális témát vesz nagytit alá, mégpedig az inklúziót, mint a tanítás és tanulás korszerűsítését szolgáló, hazánkban újnak számító „jelenséget”. Pontosabban, többek között, a közvélemény alakulását elemzem, és a témában való tájékozottságot pedagógusi körökben. A munka ezzel a kérdéssel kapcsolatban egy kérdőíves kutatási eredményt tartalmaz, melyet a Vajdaság-szerzte számos tanító töltött ki. Ezáltal általános képet kaphatunk kutatásunk „táptalajáról”.

Mindezek mellett foglalkozok a differenciálással és individualizációval, mint az inklúzió lehetséges megoldásával. Felmérést végeztünk az általános iskola alsó osztályaiban a természet és társadalom tantárgyból. Arra voltunk kíváncsiak, hogyan alakul egy tagozat teljesítménye, ha alkalmazzuk a differenciációt, illetve ha nem. Ezen tesztek eredményei is kivizsgálásra kerülnek a munkában.

Célunk az volt, hogy – mint fiatal, pályakezdő pedagógus – ne érjen váratlanul az a megváltozott tanítói pozíció és munka, amelyet az új elvárások támasztanak elébünk. Sajnos, a tapasztalt tanítók és tanárok is csak tapasztalataikra alapozhatnak. A fiataloknak meg marad az elméleti tudás, amivel a gyakorlatban gyakran csődöt mondanak. Miután a tanítók véleményével és a tanulók eredmény(esség)ével is megismerkedünk, reményeink szerint jobban és sikeresebben tudjuk majd alkalmazni az inklúziót.

Kulcsszavak: **korszerűsítés, inklúzió, differenciáció, individualizáció**

IKREK ÉS GENETIKA

A kognitív funkciók örökletessége

Szerzők: **TÁPAI Dorina**; **LUKÁCS Lilla**, MA, I. évfolyam

Témavezető: **Dr. NÉMETH Dezső** egyetemi docens

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pszichológiai Intézet, Szeged

Az emberek eltérnek egymástól aszerint, hogy milyen jól működik a memóriájuk, tudnak-e fejszámolást végezni, vagy logikusan gondolkodni. A mentális képességek különbségét okozhatják veleszületett és környezeti hatások, de az máig kérdés, hogy melyik a meghatározóbb, és milyen az egymáshoz való viszonyuk. A TDK-dolgozat azt vizsgálja, hogy a verbális, a téri, és a komplex munkamemória, valamint a végrehajtó funkciókat milyen mértékben befolyásolják az örökletes, illetve környezeti tényezők. A kérdés megválaszolása az ikerkutatás módszerével történt, hiszen az egypetéjű (Monozigóta, MZ) és kétpetéjű (Dizigóta, DZ) ikrek teljesítményét összehasonlítva következtetni lehet a genetikai determináltság fokára.

Jelen kutatásban a kognitív funkciókat a számterjedelem, a hallási mondatterjedelem, a számlálási terjedelem tesztek, a verbális és szemantikus fluencia, valamint a Corsi-kocka feladat segítségével vizsgáltuk.

A statisztikai analízis során először az ikrek mindkét csoportjánál korreláció számítással meghatározásra került a hasonlóság mértéke, majd a MZ és DZ ikrek hasonlóságbeli eltéréséből következtettünk az örökletesség mértékére. Jelen kutatásban a kis elemszám miatt olyan eredmények születtek, amelyek nem tették lehetővé a heritabilitás pontos meghatározását. Az elemszám növelése után várhatóan kimutatható lesz, hogy a számterjedelem és a hallási mondatterjedelem teszteken elért eredmény genetikailag meghatározott, ugyanis e két teszt esetén szignifikáns korrelációt találunk a MZ ikrek csoportjában.

A téma további vizsgálata indokolt, egyrészt a kognitív képességek fejleszthetőségének kérdésére adhat választ, másrészt a molekuláris biológiával való együttműködés kapcsán. Ugyanis ha egy jellegről bebizonyosodik, hogy örökletes, akkor el lehet kezdeni „vadászni” azokat a géneket, amelyek felelőssé tehetőek kialakulásáért.

Kulcsszavak: **ikrek, örökletesség, munkamemória, végrehajtó funkciók**

TWINS AND GENETICS

The heritability of the cognitive functions

Authors: **Dorina TÁPAI**; **Lilla LUKÁCS**, master studies, 1st year

Supervisor: **Dr. Dezső NÉMETH**, associate professor

Institution: University of Szeged, Faculty of Arts, Institute of Psychology, Szeged

People differ from each other in their memory capacity, in their ability to do mental arithmetics or in their ability to think logically. The difference in mental abilities can be caused by congenital or by environmental factors. The main question remains open: which factor is more significant and what kind of relationships are between these? This study is about examining how much the congenital and environmental factors influence verbal, spatial and complex working memory and the executing functions. Our twin study tries to answer these questions by comparing the performance of identical (monozygotic, MZ) and fraternal (dizygotic, DZ) twins. In this way we can get additional information about the extent of genetic determination.

Cognitive functions were tested by digit span, listening span, counting span, verbal and semantic fluency tests, and the Corsi-block task.

First, the degree of similarity between twins was calculated by correlation in both groups (MZ and DZ). Then, from the difference of the correlations we estimated the effect of the genetic factors. Our results suggest that the performance on the digit span and the listening span tests may be genetically predetermined.

Keywords: **twins, heritability, working memory, executive function, nature and nurture debate**

A GYERMEKEK SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGÉNEK ALAKULÁSA A LAKÓHELY FÜGGVÉNYÉBEN

Szerző: **KOVÁCS Katalin**, IV. évfolyam

Témavezető: **Dr. IVANOVIĆ Josip** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

A dolgozatomban ismertetem a gyermekek szabadidős tevékenységeit, számítógépes szokásait, sportolási hajlandóságukat. Munkám során kiemelt figyelmet szentelek a falu és a város között sejtethető különbségek megállapítására.

Kutatásom fő célja az, hogy megvizsgálja, milyen hatással van a technika fejlődése, a számítógépek egyre nagyobb elterjedése a gyermekek szabadidős tevékenységének alakulására. A technika fejlődésének hatására egyre kevesebb gyermek tölti szabad idejét sportolással, vagy más egyéb mozgásos tevékenységgel. A falvakat nehezebben hódítják meg a technikai fejlődés vívmányai, ezért azok akár hasznos, akár káros hatásai elenyészőbb mértékben fejtik ki hatásukat, míg a városokban hatványozottan éreztetik életmódformáló mivoltukat.

Munkám során a témával kapcsolatos, előzetes kutatási eredményeket tanulmányoztam, valamint kérdőíves felmérés segítségével adatokat gyűjtöttem vajdasági falusi és városi általános iskolák alsó tagozatos diákjairól, amelyeket munkám során feldolgoztam, és részletesen elemeztem. Az adatok statisztikailag nem fedik le egész Vajdaságot, azonban általuk fontos információkhoz juthatunk a felnövekvő generációval kapcsolatban.

Hipotéziseim a következők: a gyermekek többségének van otthon számítógépe; a városokban elterjedtebb a számítógép használata, mint falun; a gyerekek szabad idejük nagyobb részét töltik számítógép előtt, mint valamely mozgásos tevékenységgel; szabadidős tevékenységek másképp alakulnak falun, mint városban.

Kulcsszavak: szabadidős tevékenység, számítógép-használat, mozgásos tevékenység, falu-város kapcsolat

FREE TIME ACTIVITIES OF CHILDREN AND HOW THEY DEPEND ON THE PLACE OF DWELLING

Author: **Katalin KOVÁCS**, 4th year student

Supervisor: **Dr. Josip IVANOVIĆ**, university professor

Institution: University in Novi Sad, Hungarian Teacher Training College, Subotica

The subject of my research is examining the habits of the young concerning two things: using the computer and free time sport activities.

During my work I was trying to find differences between those who live in town and those living in the village. The most important aim of my research is to define how the development of technology, increasing usage of PCs influence children's free time activities. The proved tendency is that young people train sports less and less in their free time. In villages, the influence of computers is much weaker, its positive and negative results are much weaker too.

During my work I also examined my former research results acquired by a questionnaire concerning the same question, which I conducted in primary schools in Vojvodina.

Keywords: **free time activities, use of computer, village, town**

DEČIJE SLOBODNE AKTIVNOSTI U ZAVISNOSTI OD MESTA STANOVANJA

Autor: **Katalin KOVAČ**, IV. godina studija

Mentor: **Dr Josip IVANOVIĆ**, profesor

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Učiteljski fakultet na mađarskom jeziku, Subotica

205

Predmet mog ispitivanja obuhvata dve navike posmatrane generacije, vezane za – aktivnosti korišćenja računara i – sportske aktivnosti. U toku svog rada sam pokušala da utvrdim razliku između gradske i seoske sredine.

Glavni cilj mog istraživanja je da utvrdim kakav uticaj ima razvoj tehnike sa sve većim prisustvom računara na formiranje provođenja slobodnog vremena kod dece. Dokazana je tendencija, da se sve manje dece bavi sportom i rekreacijom u svoje slobodno vreme.

Na seoskom području je uticaj prisustva računara slabiji, zbog čega su i pozitivne kao i negativne posledice znatno blaže, dok je u gradskoj sredini ovaj uticaj eksponencijalan i silno utiče na način života dece. Tokom rada ispitujem i ranije rezultate istraživanja, vezane za istu temu, pomoću ankete. Skupljala sam podatke od učenika, od prvog do četvrtog razreda po seoskim i gradskim osnovnim školama širom Vojvodine. Statistički podaci ne pokrivaju celu teritoriju Vojvodine, ali ipak pružaju bitne informacije o mladima.

Moje hipoteze su sledeće: većina dece poseduje kod kuće svoj računar, s tim, da je u gradovima ova pojava učestalija; deca većinu svog slobodnog vremena provode ispred kompjutera, iz toga proizilazi, da sve manje vremena troše na sportske i rekreativne aktivnosti; provođenje slobodnih aktivnosti dece se drugačije formira na selu, nego u gradovima.

Ključne reči: **slobodne aktivnosti, upotreba računara, rekreativne (sportske) aktivnosti, odnos selo-grad**

AZ ERŐFORRÁSOK SZEREPE A TÁRSAS KAPCSOLATOKBAN

Szerző: **HUSZÁR Tamás**, MA, I. évfolyam

Témavezető: **Dr. OROSZ Gábor** egyetemi adjunktus

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pszichológia Intézet

A dolgozat célja, hogy részletesebben megismerhessük a társas csoportokban a tagok számára releváns erőforrások megszerzésére irányuló stratégiákat és azokat a személyiségvonásokat, amelyek ezzel összefüggésbe hozhatóak. A Resource Control Theory (Erőforráskontroll-elmélet) alapján az erőforrások megszerzése és elosztása jelentős tényező a társas szerveződésben és működésben. A kutatás célja az, hogy az ún. kényszerítő és proszociális stratégiák mellett a stratégiák újabb dimenzióit tárjunk fel, illetve olyan személyiségvonásokat is bevonjunk a jelen modellbe, amelyeket korábban nem vizsgáltak. Mindemellett a klasszikusan használt részmintákat összehasonlító módszer mellett, az egész mintát tekintetbe vevő elemzési metódus kerül alkalmazásra.

Az egyetemista populáción ($N = 66$, Átlagos kor: 23,18 év) felmért kérdőíves vizsgálat eredményei szerint a hallgatók számára fontos erőforrások megszerzéséhez szükségesek mind a proszociális és együttműködő, mind a kényszerítő és agresszív stratégiák. Viszont a jelen kutatásban megjelenik egy harmadik, az előbbiektől elkülönülő stratégia is, amely a manipulációra vonatkozik. A személyiségvonások oldaláról, az erőforrások megszerzésével pozitív összefüggést mutat az önfejlesztő versengés, a dominancia, illetve az arra vonatkozó képesség is, amely által mások segítségét el tudjuk nyerni.

A jelen eredmények alapján úgy tűnik, hogy a diákok arra vonatkozó képessége, hogy mások segítségét megszerezzék, kulcsfontosságú szerepet játszik. Azonban a vizsgálat arra is rámutat, hogy a társas segítség elérésében sem a proszocialitás, sem a kényszerítés nem mutatkozik hasznosnak, kizárólag a manipuláció gyakorol rá szignifikáns hatást. Mindemellett az önfejlesztő versengés szerepe ebben a közegben az eddigi elmélettel szemben más képet mutat, kevésbé tűnik a fair play példájának, a vizsgálatban összefüggést mutat a dominanciával, az agresszióval és a manipulációval is.

Összességében az Erőforráskontroll-elméletet a jelen kutatás kiegészíti olyan módon, hogy rámutat a manipulációs stratégia kiemelkedő szerepére, illetve arra, hogy a mások segítségének megszerzése és az önfejlesztő versengés dimenziója is hasznosan alkalmazható személyiségvonás ezen a területen.

Kulcsszavak: **erőforrások, manipuláció, dominancia, önfejlesztő versengés**

THE ROLE OF RESOURCES IN SOCIAL RELATIONS

Author: **Tamás HUSZÁR**, MA, 1st year student

Supervisor: **Dr. Gábor OROSZ**, assistant professor

Institution: University of Szeged, Institute of Psychology

The aim of the paper is to help the better understanding of the strategies that members of a group implement in order to get to resources that are relevant to them, and to investigate personality traits that are related to these strategies. Acquisition and sharing of resources are important factors in the functioning of social groups by the Resource Control Theory. The aim of the study is to explore new dimensions of the strategies besides the so-called coercive and prosocial strategies, and to include personality traits in the model, that previously weren't studied. Nevertheless instead of the classically used comparative method of sub-samples, a whole-sample analysis is applied.

The results from a questionnaire study among university students ($N = 66$, Mean age: 23,18 years) show that for acquiring resources that are important to the students, both the prosocial and coercive strategies are needed. However, a third strategy appears in this study, distinct from the previous two, which is manipulation. The personality traits associated with resource acquisition are personal development competitive attitude, dominance, and the ability to attain social support.

The results show that the students' ability to attain others help is high of priority. But the study points out that in acquiring social assistance neither prosociality, nor coercivity seems to be useful, manipulation is the single significant effect. Nevertheless, the role of personal development competition in this surrounding shows a different picture than in previous theoretical approach: it is not an example of fair play, but is related to dominance, aggression and manipulation.

On the whole the current study completes the Resource Control Theory by pointing out the importance of the strategy of manipulation and that attaining social support and personal development competition are personality traits that can be usefully applicable on this field.

Keywords: **resources, manipulation, dominance, self development competition**

ASSZIMILÁCIÓKUTATÁS A SZABADKAI MAGYAR VÉGZŐS KÖZÉPISKOLÁSOK KÖRÉBEN

Szerző: **LAJKÓ Brigitta**, III. évfolyam

Témavezető: **LENCSEŠ Gyula** egyetemi adjunktus

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Szociológia Tanszék, Szeged

A 21. századra jellemző kulturális sokszínűség, illetve a nemzetek együttélése és egymásra gyakorolt hatása következtében, a modern társadalmak zömében előtérbe kerül az asszimiláció kérdésköre. Leginkább figyelmet érdemel ez a jelenség azon határon túli magyar közösségek esetében, amelyeknél már nem egyszerűen a demográfiai struktúrák átalakulásáról van szó, hanem az adott közösség megmaradása a tét.

A dolgozatban bemutatásra kerülő kutatásban a szabadkai magyar végzős középiskolások képezik a populációt, mely magába foglalja a szakközépiskolák és a gimnáziumok három- és négyéves tagozatain tanuló végzős osztályokat. A minta készítése során véletlenszerűen kerül kiválasztásra iskolánként egy-egy osztály a hároméves szakok közül, és ugyancsak egy a négyéves képzések közül. A kérdőívvel lekérdezett tanulók közül néhányan interjú is készült, amely-lyel az adatok mögött meghúzódó mélyebb összefüggések is felszínre kerülhettek.

A dolgozat figyelembe veszi, hogy a népesedési folyamatok az összetársadalmi folyamatok eredményei, és nem lehet őket önmagukban elkülönítve vizsgálni. Így az elemzés által láthatóvá válik, hogy milyen okok hatnak közvetlenül vagy közvetve az asszimiláció folyamatára. Mérhetővé válnak az elvándorlást és az alterfőniát befolyásoló tényezők is, amiből mélyreható következtetések vonhatók le.

A kutatás célja felismerni azokat az egyéni jellemzőket, amelyek hatással vannak a párválasztásra, a nemzettudat erősségére, az elvándorlásra és a többségi nemzethez való alkalmazkodás lehetséges alternatíváira.

Kulcsszavak: **asszimiláció, elvándorlás, ifjúság, identitás**

RESEARCH ON THE ASSIMILATION OF FINAL YEAR SECONDARY SCHOOL STUDENTS OF THE HUNGARIAN NATIONALITY IN SUBOTICA, SERBIA

Author: **Brigitta LAJKÓ**, 3rd year student

Supervisor: **Gyula LENCSE**S, assistant professor

Institution: University of Szeged, Faculty of Arts, Department of Sociology, Szeged

Cultural diversity that is characteristic of the 21st century and the cohabitation of various nationalities and their mutual influence inevitably leads to the question of assimilation in modern societies. In that sense, the Hungarian community outside the Hungarian borders deserves attention. Namely, there is a more serious concern to it than the mere alteration of the demographic structure, and that is the survival of the community.

This research paper included final year secondary school students of the Hungarian nationality in Subotica of both the three-year and the four-year cycles of the education system in Serbia. The subjects of the study were chosen randomly, involving one class from all the selected vocational and grammar schools in Subotica in both the three-year and the four-year cycles. The students were given a questionnaire and several of them were additionally interviewed which resulted in discovering deeper relations that are hidden beyond the figures.

The research takes into account the fact that the flow of a population is the result of overall social processes which cannot be examined on their own. Thus, the analysis of the results reveal which causes affect the process of assimilation directly or indirectly. The factors that influence emigration and alterophobia become measurable which results in drawing significant conclusions.

The aim of the research was to identify unique characteristics that influence the choice of partners, the strenght of the national identity, emigration and possible alternatives to adjusting to the majority nation.

Keywords: **assimilation, emigration, youth, identity**

ISTRAŽIVANJE O ASIMILACIJI UČENIKA ZAVRŠNIH RAZREDA SREDNJIH ŠKOLA U KRUGU PRIPADNIKA MAĐARSKE NACIONALNOSTI U SUBOTICI

Autor: **Brigita LAJKO**, III. godina studija

Mentor: **Đula LENČEŠ**, asistent

Institucija: Univerzitet u Segedinu, Filozofski fakultet, Katedra za sociologiju, Segedin

Kao rezultat kulturološke raznolikosti koja je karakteristična za 21. vek, kao i saživot raznih nacija i njihov međusobni uticaj, u modernim društvima se danas u prvi plan stavlja pitanje asimilacije. U tom smislu, veliku pažnju zaslužuje slučaj zajednice Mađara, van granica Mađarske, kod kojih više nije samo reč o promeni demografske strukture, već je doveden u pitanje sam opstanak zajednice.

Referat izlaže istraživanje u kojem su obuhvaćeni maturanti Mađarske nacionalnosti u srednjim školama u Subotici, što podrazumeva učenike završnih razreda stručnih srednjih škola i gimnazija, trogodišnjeg i četvorogodišnjeg obrazovanja. Ispitanici su izabrani nasumice, u svakoj školi je odabran po jedan razred sa trogodišnjeg smera i po jedan sa četvorogodišnjeg. Učenicima su dati upitnici, među kojima je sa nekoliko đaka obavljen intervju, koji je doprineo uočavanju dubljih međusobnih povezanosti koje se kriju iza podataka.

U referatu se uzima u obzir da su tokovi stanovništva proizvod sveukupnih društvenih procesa koji se ne mogu meriti sami po sebi. Prema tome, analizom rezultata se uvida kakvi razlozi neposredno ili posredno utiču na proces asimilacije. Faktori koji utiču na iseljavanje i alterfoniju postaju merljivi, na osnovu kojih se dolazi do značajnih zaključaka.

Cilj istraživanja je da se prepoznaju jedinstvene karakteristike koje utiču na izbor partnera, snagu svesti nacije, emigraciju i moguće alternative prilagođavanja većinskoj naciji.

Ključne reči: **asimilacija, iseljavanje, emigracija, mladi, identitet**

MEGVALÓSÍTHATÓSÁGI TANULMÁNY EGY MAGYAR HŐSZIVATTYÚGYÁR LÉTESÍTÉSÉHEZ

Természeti erőforrásaink gyakorlati hasznosítása

Szerző: **HORVÁTH Tibor**, másoddiplomás hallgató

Témavezető: **Dr. MÉSZÁROS Katalin** PhD, egyetemi adjunktus

Intézmény: Nyugat-Magyarországi Egyetem, Faipari Mérnöki Kar, Energiagazdálkodási Szakmérnöki Szak, Sopron

A dolgozat részletesen ismerteti a magyarországi és Kárpát-medencei energetikai és ezen belül a hőszivattyús iparág jellemzőit, az iparág jelenlegi helyzetét és fejlődési lehetőségét.

A dolgozat célja rávilágítani, hogy kihasználva Magyarország kiváló geotermikus helyzetét, a hőszivattyúk segítségével oly módon lehetne átalakítani a térség energetikai ellátását, hogy az mind a lakosság (költségmegtakarítás hosszú távon), mind az állam (stratégiai erősség), mind a természet számára előnyös lenne. Mindehhez egy olyan magyar hőszivattyúgyár létrehozását javasolja – összhangban neves szakértők véleményével –, amely széles körben elérhetővé teszi a hőszivattyúkat. A tanulmány a gyár alapításának gondolatától kiindulva egészen a lehetséges gyárkoncepciókig részletezi az ezzel kapcsolatos elemzéseket és lépéseket.

Munkámban magyarországi, vajdasági és egyéb külföldi primer és szekunder információforrások elemzése révén jutok el a következtetésekhez.

A dolgozat végeredményeként több olyan, a szakmai elit álláspontját figyelembe vevő, saját véleményen alapuló projektváltozat kerül kidolgozásra, melyek segítségével – véleményem szerint – mindenkinek közelebb lehetne hozni ezt a kiváló technológiát. S nem utolsósorban azt tennénk, ami elvárható lenne – a természeti erősségeinkre támaszkodnánk.

Kulcsszavak: **hőszivattyú, geotermikus energia/lehetőségek, gyárkoncepció, megvalósíthatósági tanulmány**

FEASIBILITY STUDY FOR ESTABLISHING A HUNGARIAN HEAT PUMP FACTORY

Our natural resources practical utilization

Author: **Tibor HORVÁTH**, post graduate student

Supervisor: **Dr. Katalin MÉSZÁROS** PhD, assistant professor

Institution: University of West Hungary, Faculty of Wood Sciences,
Specialist engineer of Energy-management, Sopron

The present paper reviews the actual energetical situation of Hungary and the Carpathian Basin, and development opportunities in the heat pump market.

The aim of this essay is to see, if we push the geothermal advantage of Hungary, could we reform the energy-supply of the country by the help of heat pumps. It would be advantageous for the population (cost saving in the long run), for the government (strategical strenght) and for nature too. The paper suggests the establishment of a Hungarian heat pump factory – based on the opinion of noted experts. The study details the steps of factory-conception.

In my study I arrive to conclusions by means of analysing Hungarian, Vojvodinian and other foreign primary and secondary sources.

The outcome of this essay are such project variations which take into consideration the standpoint of the professional elite, and could help to bring up to everybody this excellent technology. We would thus do what is expected from us – we would lean on our natural strtenghts.

Keywords: **heat pump, geothermal energy/opportunities, factory conception, feasibility study**

A SMART INTERAKTÍV TÁBLÁK FELHASZNÁLÁSÁNAK GYAKORLATI LEHETŐSÉGEI AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁK ALSÓ OSZTÁLYAIBAN

Szerzők: **STERBIK Sarolta**; **VÖRÖS Flóra**, III. évfolyam

Témavezetők: **Dr. TAKÁCS Márta** egyetemi tanár; **Mgr. NÁMESZTOVSZKI Zsolt** egyetemi tanársegéd

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

A dolgozat bevezető része ismerteti az interaktív táblák megjelenését, elterjedését és történetét. A munka azt a célt szolgálja, hogy átfogó képet adjon az interaktív táblák, és ezen belül is a SMART-táblák elterjedéséről környezetünkben.

Megállapítható, hogy hatalmas hiányosságok vannak az interaktív táblák meglétében, felhasználásában, módszertanában, elérhető akkreditált tanfolyamokban. Ebből kiindulva lemaradás állapítható meg mind az eszközök meglétében, mind a felhasználásukhoz szükséges szaktudás tekintetében is. A munka tartalmazza az interaktív táblák szoftvereinek (SMART, mimio) az összehasonlítását, előnyeit, hátrányait, alkalmazhatóságukat, kompatibilitásukat és elterjedésüket. A dolgozat egy konkrét példán keresztül mutatja be a SMART interaktív tábla felhasználásának gyakorlati lehetőségeit és előnyeit az általános iskolák alsó osztályaiban.

A munka zárórésze magában foglalja az interaktív tábla felhasználásának gyakorlati lehetőségeit, fejlődési irányvonalait, az alkalmazásának esetleges akadályait és kulcsfontosságú szerepét az oktatási környezet fejlődésében.

Kulcsszavak: **SMART interaktív tábla, korszerű oktató-nevelő munka, tanulók**

THE PRACTICAL OPPORTUNITIES OF THE USE OF SMART INTERACTIVE BOARDS IN THE PRIMARY SCHOOLS' MINOR CLASSES

Authors: **Sarolta STERBIK**; **Flóra VÖRÖS**, 3rd year student

Supervisors: **Márta TAKÁCS Dr.**, university professor; **Zsolt NÁMESZTOVSZKI**, Mgr., assistant lecturer of the university

Institution: Hungarian Language Teacher Training Faculty, University of Novi Sad, Subotica

The paper's introductory part describes the introduction of the interactive boards, their spread and story. The aim of the paper is to give a comprehensive picture about the spread of interactive boards (especially the SMART boards) in our environment. It can be stated that there are huge deficiencies in the number of interactive boards, lack

of knowledge on their use and methodology and the unavailability of accredited courses. There is a notable backlog not only in the physical number of these devices but also in the necessary knowledge on their operation. The work implies the comparison of interactive board software (SMART, mimio): advantages, disadvantages, usage, compatibility and their spread. The paper illustrates the practical opportunities of the use of a SMART interactive board and its benefits with an actual example in the primary schools' minor classes.

The closing section of the work incorporates the practical opportunities of the use of an interactive board, its guidelines of development, the potential obstacles of its application and its crucial role in the development of the educational environment.

Keywords: **SMART interactive board, modern educational and welfare work, students**

MOGUĆNOSTI PRIMENE SMART INTERAKTIVNIH TABLI U NIŽIM RAZREDIMA OSNOVNIH ŠKOLA

Autori: **Šarolta ŠTERBIK; Flora VEREŠ**, III. godina studija

Mentor: **dr Marta TAKAČ** docent; **mr Žolt NAMESTOVSKI**, asistent

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku, Subotica

Uvod rada prikazuje pojavu, širenja i evaluacije korišćenja interaktivne table. Autori su koncipirali specifičan cilj: prikazivanje i otkrivanje učestalosti upotrebe interaktivne table SMART u školama naše okoline.

Može se konstatovati, da postoje veliki nedostaci u posedovanju interaktivne table, u njenoj upotrebi, metodologiji, i u dostupnim akreditovanim kursevima. Uzimajući u obzir ove činjenice i naša istraživanja, može se konstatovati zaostalost u posedovanju tih uređaja, kao i u obučenosti učitelja i nastavnika. Rad sadrži upoređenje dva vodeća softvera interaktivnih tabli (SMART, mimio), njihove prednosti, nedostatke, primenu, kompatibilnost i učestalost. Primeri iz prakse projektovanog obrazovnog sistema pokazuju prednosti, mogućnosti korišćenja interaktivne table u nižim razredima osnovne škole.

Završni deo rada predviđa napredne mogućnost primene interaktivne table, tendencije u razvoju, eventualne barijere u primeni i akceptira ključnu ulogu interaktivne table u razvoju savremenog obrazovnja.

Ključne reči: **SMART interaktivna tabla, savremeni obrazovni-vaspitni rad, učenici**

KOSZTOLÁNYI SZÁMADÁSAI

Szerző: **BÚS Natália**, II. évfolyam

Témavezető: **Dr. ORBÁN Jolán** egyetemi tanár; **SAMU János** doktorandusz, egyetemi tanársegéd

Intézmény: Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék, Magyar Nyelv és Irodalom MA;

Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium

Kosztolányi Dezső *Számadás* (1933) című verse a magyar irodalomtörténetben az önmegszólító verstípus mintaadó verseként van jelen. Az életrajzi adatok ismeretében, valamint a cím ihlette olvasói elvárások kereszteződésében az olvasó nagy valószínűséggel a közelítő halál által el- és leszámolásra készített/kényszerített költő megszólalását gondolja el, aki a közelítő vég tudatában számot ad magáról magának és a világnak. A legtöbb elemzés ezt az értelmezési lehetőséget támogatja. Ám e kényszer ellenére, vagy éppen *emiat*, csalódní kényszerül a kitartó olvasó, mert bár előítéletei még többszöri olvasás után is a kezdeti elvárások szerint mozgatják a szöveget, rá kell döbbsennie, hogy a szöveg őt kijátszva más konnotációkat hív életre.

A TDK-dolgozatban a versszöveg a lírai hang problémátörténete felőli kontextualizációjára kerül sor, majd ezt követően a dolgozat abból a tételből kiindulva, hogy a *Számadás* nem 'számadás', a keret és a margó problematikáján keresztül fogalmazza meg a vers viszonyát az azonos című kötethez. Továbbá Maurice Blanchot nyomán a halál és az írás közötti kapcsolat eredendő voltára kérdez rá, (játék)terébe vonva az individuális és a költői szubjektumo(ka)t.

Kulcsszavak: **Kosztolányi, számadás, halál, írás, hang**

215

PESMA DEŽEA KOSTOLANJIA SZÁMADÁS

Autor: **Natalija BUŠ**, II. godina studija

Mentor: **Dr Jolan ORBAN** profesor; **Janoš ŠAMU**, asistent

Institucija: Univerzitet u Pečuju, Filozofski fakultet, smer-madarski jezik i književnost (master)

Hungarian College for Higher Education in Vojvodina

U istoriji poezije madarske književnosti pesma Dežea Kostolanjia Számadás predstavlja reprezentativni primer autoapostrofacije. Biografski podaci i intonacija pesme motivišu interpretaciju javnog monologa bliske smrti. Dekonstruktivna analiza međutim ukazuje na alternativne retoričke mehanizme, koji menjaju kurs interpretacije i otvaraju novo područje konotacija.

B Ö L C S É S Z E T T U D O M Á N Y O K (H U M Á N) I .

Rad polazi od teze da pesma Számadás ne daje nikakvu računicu, kako to predlaže naslov, nego naprotiv, u medu-
uticaju margine i okvira prati tragove glasa i smrti kao jezički poimanog entiteta.

Ključne reči: **računica, smrt, pismo, glas**

KULTUSZ ÉS IRODALOM EGY KÉZIRATOS SZENT KORONA-TÖRTÉNETBEN

Szerző: **KÖLLŐ Zsófia**, mesterképző, II. évfolyam

Témavezető: **Dr. EGYED Emese** egyetemi tanár; **Dr. BIRÓ Annamária** tudományos munkatárs

Intézmény: Babes-Bolyai Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Irodalomtudományi Tanszék, Kolozsvár

A TDK-dolgozat kiindulópontját egy kéziratos Szent Korona-történet képezi, amely a kolozsvári akadémiai könyvtárban található, ám sem a keletkezési ideje, sem szerzője, sem esetleges megjelenési helye nem ismert. A dolgozat arra tesz kísérletet, hogy ezt a paratextusaiban hiányos szöveget egy történelmi és eszmetörténeti kontextusba helyezze.

A dolgozat hipotézise azt állítja, hogy a tárgyalt kézirat 1790 táján keletkezett, amikor (miután II. József császár elvitette Bécsbe) a Szent Koronát visszahozták Magyarországra, s ezzel újra az érdeklődés középpontjába kerül mint kultusztárgy. Történik ez egy olyan korszakban, amikor a rendi nemzetfogalom mellett a nyelvi-kulturális alapú is kialakulóban van, így megszületnek az első magyar nyelvű, ám szemléletükben igencsak heterogén Szent Korona-történetek.

Ezen traktátusok és sajtószövegek, valamint a kézirat komparatív elemzésével arra vállalkozik a szerző, hogy az irodalom szerepét vizsgálja a kultuszok terjesztésében, a szimbólumok jelentésének formálásában, a nemzettudat alakításában.

Kulcsszavak: **kultusz, historiográfia, Szent Korona-irodalom, nemzetfogalom**

ÉP TESTBEN ÉP LELKEK, AVAGY 2 AZ 1-BEN Áldozatok találkozása

Szerző: **KOSÁNYI Tamás**, IV. évfolyam

Témavezető: **Dr. HÓZSA Éva; SAMU János**

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

A dolgozat Chuck Palahniuk *Harcosok Klubja* c. regényét dolgozza fel. A szerző a film és a könyv mediális hatását vizsgálja, azaz bemutatja, hogy mit lát az, aki olvas, és mit lát az, aki filmet néz.

A kutatás fő célja, hogy bebizonyítsa, nem mindegy, mely médiumi hatásnak engedünk teret egy adott kategória tanulmányozásában, befogadásában. Ugye milyen egyszerű megnézni egy filmet a tévében? Sokrétű képi hatás, csodálatra méltó Dolby Surround-hanghatás, a rendezői zsenialitás megnyilvánulása. De mi a helyzet az olvasással, a szöveggel? A képi hatás elmarad, meg kell elégednünk a fekete-fehér „képernyővel”, a hang egyszerűen mellőzötté válik, a rendező pedig maga a könyv tördelője.

A dolgozat az említett médiumi típusok hatásának fényében közelíti meg Tyler Durden álmatlanságban szenvedő személyiségét. A kutatás arra irányul, hogy a képernyőt, valamint a könyvet a medialitás nézőpontjából összefüggésbe hozza. A munka hipotézise a következő: a képernyő mint médium „megcsonkítja” az értelmi befogadó képzeletvilágát; olykor az unalmas fekete betűk valóban több információt rejtjenek magukban, mint egy 55 inches LCD-képernyő.

Kulcsszavak: médium, mediális hatás, képesség, képernyő, szöveg, információ

SOUND MIND(Z) IN THE SOUND BODY WIZ 2 IN 1 Encounter of victims

Author: **Tamás KOSÁNYI**, 4th year student

Supervisor: **Dr. Éva HÓZSA; János SAMU**

Institution: University of Novi Sad, Teacher Training Faculty in Hungarian Language, Subotica

This essay discusses the *Fight Club* by Chuck Palahniuk. The author examines the medial influence of the movie and the book as well, showing what the book-reader experiences and what the movie-watcher sees.

The main aim of the research is to prove the importance of medial influence. It is important to know which medial influence affects us. All of us know how easy it is to watch a simple movie on TV. We can experience vivid effects,

fascinating Dolby Surround sound effects. But what about reading, what about the text? There are neither visual nor sound effects. We have to be satisfied with the black letters on white paper.

This essay discusses the ill personality of Tyler Durden who is suffering from insomnia. My work tries to find a connection between the screened version and the book, viewing them from a medical point of view. The hypothesis is the following; the screen as a medium interferes with the imagination of the viewers. Sometimes the black, boring letters can hide more information than a flat screen television.

Keywords: **medium, medial effect, pictorial, screen, text, information**

U ZDRAVOM TELU ZDRAV(I) DUH(OVI) ILI 2 U 1 Sastajanje žrtve

Autor: **Tamaš KOŠANJI**, IV. godina studija

Mentor: **Dr Eva HOŽA; Janoš ŠAMU**, profesor

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Učiteljski fakultet na mađarskom jeziku

219

Ovaj rad obrađuje roman od pisca Chuck Palahniuk: "Klub boraca". Pisac tematizuje medijalno dejstvo između filma i knjige. Uistinu ukazuje na to šta vidi onaj koji čita knjigu, i šta vidi onaj koji gleda film.

Glavni cilj ovog istraživanja je da dokaže, da nije svejedno kojim medijskim sadržajem se bavimo u naučnom istraživanju. Naravno da je jednostavno pogledati jedan film na televiziji. Dejstva raznovrsnih slika, zatim čudnovato Dolby Surround dejstvo zvuka i sjajna režija. A kakva je situacija sa čitanjem i tekstom. Efekat slike zaostaje, treba da budemo zadovoljni sa crno-belim ekranom. A zvuk postaje zapostavljen a režiser je usamljen.

Ovaj rad osvetljava pomenute medijske tipove, približava Tylera Durdena kao osobu koja pati od nesanice. Cilj ovog istraživanja je da ekran i knjigu dovede do uzajamnih uporednih veza. Hipoteze reda je sledeća: ekran kao medij oduzima intelektualcu fantaziju i maštu. Neki put dosadna crna slova skrivaju u sebi više informacije nego LCD ekran.

Ključne reči: **medijum, medijalni efekat, slikovitost, ekran, tekst, informacija**

„ÉS SZEREZZÜNK MAGUNKNAK NEVET”

Baka István: Csak a szavak

Szerző: **NAGY Ferenc**, III. évfolyam, PhD

Témavezető: **Dr. VIRÁG Zoltán** egyetemi tanár

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Modern Magyar Irodalom Tanszék, Szeged

A dolgozat Baka István *Csak a szavak* című versének retorikai fókuszaltságú értelmezését nyújtja. Az elemzés célja ezen az interpretáción mint példán keresztül érzékelhetővé tenni egy szélesebb perspektívájú, a szakrális megismerés retorikai megragadhatóságának újragondolását célzó kutatás szempontjait és kérdésirányait.

A kutatás központi kérdése egyrészt az, miként volna lehetséges kritikai megoldást találni arra a problémára, amellyel a filozófiai háttérrel nem rendelkező magyar irodalomelmélet szembesül a nyugati irodalomelméleti megfontolások adaptációs kísérletei során; másrészt az, miként volna lehetséges egy, a nyugati irodalomelméletben többnyire csak „elmélet utániként” aposztrofált állapottal adekvát értelmezői nyelvet kialakítani.

Habár a *Csak a szavak* talán nem tartozik a legjobb és legjelentősebb – és semmiképp sem a részletesen elemzett – Baka-versek közé, mégis a legtöbbször hivatkozott és idézett szövegek egyike. Megfontolásra érdemes feszültség ez, s a dolgozat tétje legvégül egyetlen kérdés: vajon a dolgozat megközelítése képes-e közelebb férkőzni ahhoz az enigmatikus poétikai erőhöz, amely a vers újbóli és újbóli felidézésére késztet.

Kulcsszavak: **Baka István, istenes retorika, dekonstrukció, kortárs líra, irodalomelmélet**

“AND LET US MAKE US A NAME”

István Baka: *Csak a szavak* (Just the words)

Author: **Ferenc NAGY**, PhD student, 3rd year

Supervisor: **Dr. Zoltán VIRÁG**, associate professor

Institution: University of Szeged, Faculty of Arts, Department of Modern Hungarian Literature, Szeged

The paper provides a rhetorically focused interpretation of István Baka’s poem entitled *Csak a szavak* [Just the words]. Its objective is to demonstrate (through its interpretation set as an example) the aspects and questions of a wider perspective research aiming at the reconsideration of the rhetorical apprehensibility of sacral cognition.

The central question of the research is, on the one hand, how it could be possible to find a critical solution to the problem Hungarian literary theory, in absence of a philosophical background, has to face all the time it attempts

B Ö L C S É S Z E T T U D O M Á N Y O K (H U M Á N) I .

to adapt the notions of western literary theory. On the other, how it could be possible to create an interpretational language adequate to the condition mostly named “after theory” in western literary discourses.

Although the poem in question does not likely belong to the best and most significant poems by Baka – and by no means to the ones interpreted in utmost details –, it is still one of his texts most quoted and referred to. This is certainly a tension worth considering, and ultimately, the stake of the paper remains only one question: is its approach capable of getting closer to that enigmatic poetic power which makes us evoke the poem again and again?

Keywords: **István Baka, godly rhetoric, deconstruction, contemporary poetry, literary theory**

KRÉTAKÖRÖK

Schilling Árpád „másszínházi” törekvései

Szerző: **TÓTH Viktória**, I. évfolyam

Témavezető: **Dr. MÜLLER Péter** egyetemi tanár

Intézmény: Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Irodalomtudomány Doktori Program

Dolgozatomban a Krétakör Színházzal mint új alternatív csoportosulással kívánok foglalkozni. A 2008-as évad végén ugyanis a Krétakör Színház mint „intézményes” rendszer felbomlott, és Schilling Árpád a háttérbe húzódva kezdte el irányítani a Krétakör régi-új formáját.

Alapvetően a Krétakör csak formájában újult meg, mert az alapításkor lefektetett ideológia: – „*A krétakör a mulandóság és az újjászületés metaforája, hiszen ha megrajzolunk egy kört, elkezdünk valamit, annyian, ahányan a rajzolt kör belsejébe férünk. Ha végzünk a dolgunkkal, feltöröljük a krétaport és elbúcsúzunk egymástól.*”^{**} – megmaradt. Viszont Schilling egy új, Magyarországon eddig periférián mozgó színházi eseménysort kívánt megvalósítani a városterápiás performance-kísérleteivel.^{**} Ez a posztdramatikus színházi eseménysorozat egyfajta „*próbálkozás a sok közül, hogy szavakat, metaforákat, leírást találjunk azokra az új nyelvekre, melyek a színház és a performansz területén kialakultak.*”^{***}

Magyarországon az ilyenfajta alternatív megmozdulásnak nincsenek hagyományai, mivel az európai avantgárd színházi törekvések intézményen kívülre kerültek, és nem alakítottak ki megfelelői nézői attitűdöt.

Az új Krétakör *A szabadulóművész apológiájában* megpróbálta ezeket a közös dialektusokat egy sajátos színházi nevelési program által használni, ahol a posztdramatikus funkcióknak határátlépő mechanizmusára koncentrált Schilling Árpád. Ez nem annyira a művészetek, műfajok és formák egymásba oltását jelentette, hanem a színházi konvenciók lerombolását, átértelmezését. Ugyanakkor fals kijelentés lenne azt állítani, hogy ezek a kísérletek újonnan hatnak a posztmodern (színház) teoretikus gondolkodására, hiszen az elmúlt fejezetekből kiderül, hogy Schilling minden alkalommal újragondolja, dekonstruálja a kortárs színházi nézeteket.

Kulcsszavak: posztdramatikus színház, performativitás esztétikája, kísérleti előadás, Krétakör, Schilling Árpád

* http://www.kretakor.hu/?sub=C1-3&what=cikk&cikk_id=921

** Ezek az úgynevezett bázisprogramok a mai napig működnek, (kooperálva különböző amatőr társulatokkal), dolgozatomban csak az első audiovizuális kísérletükkel, *A szabadulóművész apológiájával* foglalkozom.

*** A drámától a posztdramatikus színházig – pódiumbeszélgetés: http://www.dramafestival.hu/content/_common/attachments/downloads/podium_oszmi.pdf

CHALK CIRCLES Árpád Schilling's Theater Laboratory Efforts

Author: **Viktória TÓTH**, 1st year student

Supervisor: **Dr. Péter MÜLLER**, professor

Institution: University of Pécs, Faculty of Humanities, Irodalomtudomány Doktori Program
(Doctoral Program in Literary Theory), Pécs

The topic of my paper is the Krétakör (Chalk Circle) theater as a new, alternative formation. Krétakör Theater as an “institutional” system broke up at the end of the 2008 season and Árpád Schilling started to control the new/old form of Krétakör from the background.

Essentially, Krétakör was renewed in form only, since the ideology laid down at the time of its foundation: – “*Krétakör is a metaphor of caducity and revival, since if we draw up a circle, we begin something, as many of us as can be contained inside the circle drawn up. If we are done with our work, we wipe up the chalk and say goodbye.*”^{*} – remained. On the other hand, what Schilling wished to execute by his performance-experiments of urban therapy was a new theatrical action series, moving on the periphery in Hungary up to now.^{**} This post-dramatic theatrical action series is a sort of “*attempt among many to find words, metaphors, a description to those new languages that evolved in the field of theater and performance.*”^{***}

This kind of alternative action has no tradition in Hungary, because the European avant-garde theatrical efforts got outside established institutions, and they did not develop an appropriate viewer attitude.

The new Krétakör attempted to use these common dialects by a special theatrical educational program in *A szabadulóművész apológiája* (Apology of the Escapologist), where Árpád Schilling focused on the boundary-crossing mechanism of the post-dramatic function. This meant not so much the amalgamation of arts, genres, and forms, as the destruction or reinterpretation of theatrical conventions. At the same time, it would be a false assertion to state that these experiments are a new influence on the theoretical thinking of the postmodern (theater), since it can be seen from the preceding chapters that Schilling re-thinks, deconstructs the contemporary theatrical opinions on every occasion.

Keywords: post-dramatic theater, aesthetics of performativity, experimental performance, Krétakör (Chalk Circle), Árpád Schilling

* http://www.kretakor.hu/?sub=C1-3&what=cikk&cikk_id=921

** These “base programs” operate up to the present day (cooperating with various amateur companies); in this paper, I only deal with their first audio-visual experiment: *A szabadulóművész apológiája* (Apology of the Escapologist).

*** *A drámától a posztdramatikus színházig-pódiumbeszélgetés* (From Drama to Post-Dramatic Theater – Podium Discussion): http://www.dramafestival.hu/content/_common/attachments/downloads/podium_oszmi.pdf

PSYCHÉ ÉS CSOKONAI LILI A SZENVEDÉSBEN

Szerző: **TÓTH Ágnes**, III. évfolyam

Témavezető: **SAMU János** doktorandusz, egyetemi tanársegéd

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

Munkámban Csokonai Lili Tizenhét hattyúk és Weöres Sándor Psyché című műveit vetettem össze és vizsgáltam meg több szempontból.

A két mű cselekménye nagyon hasonló, már szinte azonos. A narrátor és főszereplő egy fiatal nő, aki viszontagságokkal teli sorsát mutatja be.

Az általam választott két mű a nőt mint szenvedő alanyt mutatja be, aki egész élete során másoknak van kiszolgáltatva, és kénytelen eltűnni a környezetétől okozott sérelmeket. Főhőseink nem kizárólag a körülmények áldozatai. Önmaguk is felelőssé tehetőek azért, ami velük történik. Tudat alatt önmagukat ítélik mártírságra.

Kulcsszavak: **Tizenhét hattyúk, Psyché, sors, szenvedő alany, mártírság**

PSYHE AND LILI CSOKONAI IN SUFFERING

Author: **Ágnes TÓTH**, 3rd year student

Supervisor: **János SAMU**, teaching assistant

Institution: University in Novi Sad, Teacher Training Faculty in Hungarian Language, Subotica

I have compared and examined in several respects two works in this paper. These are: "Tizenhét hattyúk" ("Seventeen Swans") by Lili Csokonai and "Psyché" ("Psyche") by Sándor Weöres.

The plots of these stories are very similar, almost identical. The narrator, at the same time leading character, is a young woman who presents her destiny full of vicissitudes.

The two stories that I chose present women as sufferers who are defenceless during their whole lives, and are forced to endure injuries caused by others.

The two leading ladies are not victims of circumstances only, but are responsible themselves for their hardships. Subconsciously they are sentencing themselves to martyrdom.

Keywords: **Seventeen Swans, Psyche, destiny, sufferer, martyrdom**

PSIHA I CSOKONAI LILI U PATNJI

Autor: **Agneš TOT**, III. godina studija

Mentor: **Janoš ŠAMU**, profesor

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku, Subotica

U svom radu sam uporedila i ispitala dva dela u više aspekata. To su: „Tizenhét hattyúk“ (Sedamnaest labudova) od Csokonai Lili-a, i „Psyché“ (Psiha) od Weöres Sándor-a.

Radnje ovih dela su veoma slične, skoro identične. Narator, u isto vreme glavna junakinja, je jedna mlada žena koja opisuje svoju sudbinu punu nevolja.

Ovi romani, koje sam izabrala, prikazuju ženu kao stradaoca, bespomoćnu celog svog života, i prisiljenu da trpi uvrede od ostalih ljudi.

Glavne junakinje nisu žrtve samo svoje okoline, nego su i one odgovorne za svoje patnje.

Podsvesno one osuđuju same sebe na mučeništvo.

Ključne reči: **Sedamnaest labudova, Psiha, sudbina, stradalac, mučeništvo**

A LÉLEK HALHATATLANSÁGA(I)

Aranka György elmélkedésének és lehetséges inspirációs forrásainak vizsgálata

Szerző: **BILIBÓK Renáta**, I. évfolyam, magiszteri képzés

Témavezető: **Dr. EGYED Emese** egyetemi tanár

Intézmény: Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Magyar Irodalomtudományi Tanszék, Kolozsvár

226

A dolgozat Aranka György egy filozófiai tárgyú elmélkedését hivatott közelebbről megvizsgálni. Aranka nem föltétlen filozófiai munkásságáról híres. Életének kései szakaszában kezdett el ilyen témájú értekezéseket és elmélkedéseket írni. Ennek köszönhető, hogy ezek az írások távolról sem tökéletesek: a gondolatmenet néhol homályos, a stílus döcögős. A kutatás célja azt vizsgálni, hogy mi az, amit a tudmányszervező-jogász-költő közvetíteni szándékozott, és hogy honnan vette ehhez az inspirációt.

A vizsgálat alapvető módszere olyan írások áttekintése, amelyek ugyancsak a lélek halhatatlanságával foglalkoznak, úgy, mint Moses Mendelssohn *Phaidón avagy a lélek halhatatlansága*, Platón *Phaidónja*, sőt, irodalmi alkotásokkal is, például Csokonai *Halotti versek*-ével. Az áttekintés célja közös pontokat és eltéréseket keresni, amelyekből az írás jelentőségére lehet visszakövetkeztetni, nem pedig filozófiai szempontból méltatni.

A befejező rész következtetéseket tartalmaz arra vonatkozóan, hogy Aranka hozzájárult a születőfélben levő magyar filozófiai nyelv alakulásához és terjesztéséhez. Munkájának jelentősége abban is mérhető, hogy a külföldi filozófusok írásait közvetítette, és így terjesztette az általuk vallott eszméket.

Kulcsszavak: **filozófiai nyelv, lélek, nemzet**

IMMORTALITY OF THE SOUL

A review of György Aranka's meditation and its possible sources of inspiration

Author: **Renáta BILIBÓK**, 1st year, master course

Supervisor: **Dr. Emese EGYED**, university professor

Institution: Babeş – Bolyai University, Faculty of Letters, Department of Hungarian Literature, Cluj-Napoca

The present work is meant to analyze György Aranka's philosophical meditation. Aranka's fame is mainly not due to his philosophical works. He started working in this field in a late stage of his life. Because of this, this oeuvre is far from being perfect, the stream of thoughts tends to be hard to follow.

The aim of this research is to analyze the probable intentions of this organiser-of-scientific-life/lawyer/poet and his possible sources of inspiration.

The main method of the research is looking through other works dealing with the problem of the immortality of the soul, like Moses Mendelssohn's *Phaidon, or the Immortality of the Soul*, Plato's *Phaidon*, or even literary works, e.g. Csokonai's poem *Halotti versek*. The aim of this synthesis is to find similarities and differences that point to the importance of Aranka's meditation and not necessarily to its philosophical value.

The final part gives conclusions regarding Aranka's contributions to the emerging and spreading of the Hungarian philosophical language. The importance of his work can also be observed in his mediation of theories and thoughts of foreign philosophers.

Keywords: **philosophical language, soul, nation**

„A VILÁG, AMIBŐL KIVESZETT A REMÉNY”

Szerző: **GÖRCSI Péter**, IV. évfolyam

Témavezető: **Dr. MÜLLER Péter** egyetemi tanár

Intézmény: Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Magyar Szak

Dolgozatomban és előadásomban Jean-Paul Sartre két drámáját – a *Zárt tárgyalást* és a *Főbelövendők klubját* – elemzem. Céлом, hogy egymás mellett vizsgálva a műveket bemutassam, hogy a sartre-i filozófiának melyek azok a részei, amelyek elengedhetetlen, nélkülözhetetlen működtetői e két darabnak, és hogy rámutassak a drámákban azokra a különbségekre és hasonlóságokra, amelyek végül mindkét mű nagyszerűen szerkesztett dramaturgiáját igazolják.

Olyan fontos tényezőkre gondolok, mint a tekintet fogalma, amely úgy jelenik meg a tárgyalt drámákban, mint az ösztönös cselekvéseket féken tartó mozzanat, és amely több másik fogalommal együtt teszi magát még hangsúlyosabbá. A tekintet fogalmával azonos fejezetben tárgyalt pontok közé tartozik a hierarchia, és a hierarchia kifigurázásának kérdése, ami a *Főbelövendők klubjának* meghatározó eleme a szereplők drámában elfoglalt pozíciója szempontjából, valamint a tükör jelensége, amely mindkét műben kiemelkedően fontos helyen áll.

Kulcsszavak: **színházelmélet, tekintet, tér, tükör, hierarchia**

„THE WORLD THAT HAS LOST HOPE”

Author: **Péter GÖRCSI**, 4th year student

Supervisor: **Dr. Péter MÜLLER**, university professor

Institution: University of Pécs, Faculty of Humanities, Hungarian Language and Literature

In my text and lecture I analyze two dramas: *No exit* and *Nekrassov* by Jean-Paul Sartre. The aim of this essay is to examine these plays side by side and to show the most important parts of Sartre’s philosophy which are necessary actuators of these works. I would like to show in the dramas those differences and similarities which will prove the well-edited dramatization of both of them.

These include such important factors as the concept of regard, which appears in these two dramas as a momentum which holds down the instinctive actions. Next I talk about hierarchy, and about its parody, which is a determining element from the viewpoint of Nekrassov’s performers. I also talk about the phenomenon of mirror, which holds an especially important place in these two plays.

Keywords: **theatre theory, regard, place, mirror, hierarchy**

AZ ELFOLYT EMLÉKEZET

Szerző: **KOVÁCS Hédi** egyetemi hallgató, III. évfolyam

Témavezető: **Dr. CSÁNYI Erzsébet** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék

Kutatásom elméleti kiindulópontja Paul Virilio *Az eltűnés esztétikája* című műve, annak „innen oda eltűnés módszere”, mely párhuzamba állítható Tolnai Ottó művészetében a visszaemlékezés aktusával, minek során az összefűzött képsorok kiiktatják az idő minden érzékelhető megszakadását, s így az emlékezés tartamától függően a valóságeffektus gyökeresen módosul. A motívumok, a külső és belső referenciák, valamint az útkeresés a letűnt idők nyomában bontakoznak ki. A tudatkiesés aspektusa segíti az emlékezés aktusának bevezetését: alárendeli az értelmet az érzelmnek, melynek során egy sajátosan boldog, euforikus hangulat uralkodik el.

Interpretációm másik vonatkozása az eltűnés mint elmúlás, elfolyás képzetének értelmezési lehetősége, a Tisza- és Duna-motívumok, egyáltalán a vízképzetek kutatása. Tolnainál a delta-metaphora képezi mindennek az alapját, hisz „izzó azúrjának” szükséglete egyre terebélyesebb és intenzívebb helyszínrajzot kap műveiben. Különösen izgalmas a delta mint a többgyökerű identitás, keveredés kódja. A kulturális emlékezet, a soknyelvűség és többkultúrájúság szférája Vajdaságban a néhai Pannon-tenger emlékét őrzi. Tolnai szövegeiben a folyó sajátos metamorfózis révén tengerre változik, miközben sokfajúságában olyan fogalmakat tesz átjárhatóvá, mint az inneni és a túli, a véges és a végtelen, az élet és a halál, a látható és a láthatatlan, s így kelti az eltűnés képzetét.

Kulcsszavak: Tolnai Ottó, Paul Virilio, eltűnés, emlékezés, tudatkiesés, delta-metaphora

THE DRAINED MEMORY

Author: **Hédi KOVÁCS**, 3rd year student

Supervisor: **Dr. Erzsébet CSÁNYI**, university professor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Humanities, Department of Hungarian Language and Literature, Novi Sad

The starting point of my research is the work of Paul Virilio „Aesthetics of disappearance”, its „way of disappearing from here to there”, that can be paralleled with the act of recalling in the art of Ottó Tolnai, during which linked pictures decline any perceptible disruption of time so the reality effect changes radically depending on the length of recalling. The motifs, the external and internal references as well the seeking ways develop in the wake of the lost

times. The aspect of unconsciousness helps to introduce the act of recalling: it subordinates the sense to the sensibility during which a particularly happy euphoric mood is reigning.

Other aspect of my interpretation is the way of explanation of the disappearance as the idea of passing away, draining, the Tisza- and Danube motifs, the research of the water ideas. At Tolnai the delta-metaphor builds the basics of all because the need of the „glowing azure” becomes a more and more spreading and intensive lay-out in his works.

Especially exciting is the delta as the code of the mixing and the branching identity. The cultural memory, the sphere of the multilingualism and multiculturalism in Vojvodina keeps the memory of the Pannon sea. In the texts of Tolnai the river becomes through a peculiar metamorphosis a sea while it makes penetrable items as „from here” and „from there”, „finite” and „unfinite”, „life” and „death”, „visible” and „invisible” waking this way the idea of disappearance.

Keywords: **Ottó Tolnai, Paul Virilio, disappearance, recalling, unconsciousness, delta-metaphor**

RASPLINUTO PAMĆENJE

Autor: **Hedi KOVAČ**, III. godina studija

Mentor: **Dr Eržebet ČANJL**, profesor

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Katedra za mađarski jezik i književnost, Novi Sad

Teorijska osnova mog istraživanja je delo Estetika nestajanja od Paula Virilija, njegovo odavde-do-tamo nestajanje, koje može da se uporedi sa aktom sećanja u umetnosti Ota Tolnaja, putem kojeg protkani nizovi slika neutrališu svaki osetljivi vremenski prekid, i ovako u zavisnosti od sastava sećanja efekat realnosti drastično se menja. Motivi, unutrašnje i spoljne reference, odnosno traženje puta se ispoljava u traganju za prošlim vremenima. Aspekt privremenog gubljenja pamćenja pomaže uvođenje akta sećanja: podvrgne razum emociji tako da ovlada jednim specifično-euforičnim raspoloženjem.

Druga osnova moje interpretacije je mogućnost poimanja nestanka kao iszurele vizije- motivi Dunav-Tisa- sveukupno istraživanje pojmova vezanih za vodu. Kod Tolnaja metafora delte čini osnov svega, jer potreba njegovog „žarućeg azura” dobija sve intenzivniji značaj u njegovim delima. Posebno je interesantna delta kao kod višestrukog identiteta i mešanja. Kulturno sećanje, višejezičnost i multikulturalna sfera u Vojvodini nosi u sebi sećanje na Panonsko more. U tekstovima Tolnaju svojstvene metamorfoze, reka se pretvara u more, a istovremeno u svojoj različitosti obezbeđuje prohodnost između pojmova kao što su ovdašnji i tamošnji, krajnost i beskrajnost, život i smrt, vidljiv i nevidljiv i tako stvara iluziju nestanka.

Ključne reči: **Oto Tolnai, Paul Virilio, nestanak, sećanje, gubljenje pamćenja, delta metafora**

AZ INTERTEXTUÁLIS OLVASAT LÉTJOGOSULTSÁGA SZABÓ MAGDA *A PILLANAT* CÍMŰ REGÉNYÉBEN

Szerző: **SINKA Annamária**

Témavezető: **Dr. OLASZ Sándor** egyetemi tanár

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Modern Magyar Irodalomtudomány
Doktori Iskola, Szeged

A jelenlegi előadástéma felvázolásához többek között a posztstrukturalista szempontok, illetve kutatási eredmények felhasználása bizonyult eredményesnek (s itt egyértelműen utalhatunk Gerard Genette, Lotman vagy Riffaterre munkáira). De az elméleti háttér kiválasztásában mindenképpen befolyásoló tényező volt az a posztmodern tapasztalat is (a fogalom kulturális aspektusát is érintve), miszerint a pretextusok kortárs szövegekben való jelenléte az eredeti művek olvasatára is visszahat. Pontosabban összegezve, az intertextualitás nem pusztán a formatörténeti tapasztalat újrendeződésében játszik szerepet, ezzel párhuzamosan az olvasói tudat narrativitása is módosul.

A regény egyértelműen egy mitikus pretextust helyez középpontba, s ez az *Aeneis*. Az eredeti eposztól eltérően azonban Aeneas felesége, Creusa nem pusztul el Trójában, ahogyan az eredeti eposzban, hanem megöli férjét, és ő éli végig a férje kalandjait. A regény tartalmi elemeinek vizsgálatakor az újraírás fogalmának létjogosultsága is szóba kerülhet. A problémakört azonban érdekesen árnyalja, hogy az újraírt történet középpontjába egy eredetileg marginális (néma) szereplő, az Aeneisben meghalt feleség, Creusa kerül.

A műben megjelenő formaelemek, előképek, mítoszok nyomainak vizsgálata mellett a műfaji emlékezet felfrissüléséről is beszélhetünk: a formai alakzatok felidézésével olyan regénymodell jön létre, amely hivatkozik a hagyományra, de ezzel párhuzamosan deformálja is. A regényben – Szabó Magda regényei között szinte egyedülállóan – a posztmodern irónia működését is megfigyelhetjük: az író szétszedi az archetípusokat, a szövegidézetek, parafrázisok, szövegbetétek, átirások fellazítják a regénystruktúrát. Az eltérésekben, ironikus deformálás, rájátszás, paródia gesztusai vehetőek észre.

Kulcsszavak: posztstrukturalizmus, intertextualitás, Szabó Magda

REASONS FOR AN INTERTEXTUAL READING IN MAGDA SZABÓ'S NOVEL ENTITLED 'THE MOMENT' ('A PILLANAT')

Author: **Annamária SINKA**

Supervisor: **Dr. Sándor OLASZ** professor

Institution: University of Szeged, Faculty of Humanities, Modern Hungarian Literature, Szeged

In outlining the topic of the present paper, the application of post-structural aspects as well as of research findings proved to be fruitful (here a definite reference can be made to the works of Gerard Genette, Lotman or Riffaterre). In selecting the theoretical background, however, the post-modern experience (also touching on the cultural aspect of the concept) according to which the presence of pretexts in contemporary texts might reflect in the reading of the authentic works was also a serious influencing factor. To summarize it more precisely, not only does intertextuality play a role in reorganizing from historical experience, but simultaneously with this the narrative of reader awareness is also modified.

232

The novel is unambiguously centred round a mythical pretext, which is *the Aeneid*. In contrast with the original epic, however, Aeneas's wife, Creusa does not die in Troy, but murders her husband and lives through his adventures. While studying the contextual elements of the novel, the reasons for the concept of rewriting might emerge. The set of problems is interestingly shaded by the fact that it is an originally marginal (silent) character that appears in the centre of the rewritten story, the wife killed in the Aeneid, Creusa.

In addition to studying the traces of the formal elements, prefigurations and myths in the work, the refreshment of the genre memory can also be mentioned: evoking formal figures a novel model is created that alludes to and deforms traditions at the same time. In the novel – almost uniquely among Magda Szabó's novels – the operation of post-modern irony can be observed: the author takes archetypes apart, quotations, paraphrases, insertions, adaptations break up the structure of the novel. In the variations, gestures of parody, pastiche and ironic deformation are noticeable.

Keywords: **post structuralism, intertextuality, Magda Szabó**

SZÓTÁR-ÉN

Szerző: **BERÉNYI Emőke**, mesterképzés

Témavezető: **Dr. HÓZSA Éva** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium

Dolgozatomban Bence Erika *Családszótár* című szótárregényét vizsgálom, illetve a regény sajátos, gender központú értelmezésére vállalkozom. Az interpretáció fókuszában maga a meglehetősen szokatlan forma, a szótár, illetve a szöveg önéletrajzi regényként való értelmezése áll. A szótárregény az ókorban használatos retorikai gyakorlattal, a hüponmématával rokonítható, a női önéletrajz problematikájához pedig – Séllei Nóra nyomán – Elizabeth W. Bruss elmélete segítségével közelít a dolgozat, amely azt is igyekszik feltárni, hogy az életrajzi fikció miképpen feleltethető meg a „nyitott mű” ecói fogalmának. Mivel a szócikkek A-tól Sz-ig mutatják be a több szempontból (nemi, kisebbségi, foglalkozásbeli értelemben) is Másikként élő nő élettörténetét, ezért több, kiemelt fontosságúnak vélt szócikkkel is érdemes foglalkozni. A kutatás főként az első és az utolsó szócikre, az abortálásra és a szülésre – mint toposzokra – összpontosít, ezek pedig lényeges alkotás-lélektani alapfogalmakkal hozhatók összefüggésbe. A regény központi metaforája a „gyermek”, ennek *Családszótár*-beli előfordulásai is a vizsgálat tárgyát képezik.

Kulcsszavak: szótárregény, szócikk, identitás, önéletrajz, gyermek, alkotáslélektan, női beszédmód, elméletek, ókori retorika, metafikció

DICTIONAR-I

Author: **Emőke BERÉNYI**, student

Supervisor: **dr. Éva HÓZSA**, associate professor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Humanities, Department of Hungarology, Novi Sad

Hungarian College for Higher Education in Vojvodina

In this paper, I am examining Erika Bence's dictionary-novel entitled *Családszótár* (*Family-dictionary*) and I am trying to undertake the novel's peculiar gender-based interpretation. The quite unusual form, and the autobiographical novel-like explanation of the text stand in the focus of interpretation. The dictionary-novel can be brought into relation with hypomnemas which were rhetoric practices in ancient times; the paper approaches the issue of female autobiography through Elizabeth W. Bruss' theory – by Nóra Séllei –, which also seeks to explore how to correspond the biographical fiction with Eco's concept of “open work”. Since the life story of Another woman is presented from A

to Sz by the articles in several ways (gender, minority, occupational sense), therefore, it is worth to cover more, considered as emphasized articles. The research is mainly focusing at the first and last articles, the “abort” and “birth” – as toposes –, these can be associated to basic essential creation psychology concepts. The novel’s central metaphor is the “child”, its occurrences are also the subjects of investigation.

Keywords: dictionary-novel, articles, identity, autobiography, children, creation psychology, women’s discourse, theories, ancient rhetoric, metafiction

REČNIK-JA

Autor: Emeke BERENJI, student

Mentor: Dr Eva HOŽA, profesor

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Katedra za mađarski jezik i književnost, Novi Sad

Kolegijum za visoko obrazovanje vojvodanskih Mađara

234

U ovoj disertaciji ispitujem roman u formi rečnika Erike Bence *”Porodični rečnik”* i pokušavam da objasnim čudno tumačenje rodne uslovnosti. U centru interpretacije je krajnje neobična forma sa elementima autobiografskog, kao rečnik, koja potpomaže bolje razumevanje. Ova forma romana-rečnika se može povezati sa takozvanim hipomnemasima (hypomnemas) koji su bili retoričke vežbe u drevnim vremenima. Sponu sa temom ženske autobiografije autor postiže pomoću teorije Elizabete V. Bras, koja takođe traga za odgovorom kako povezati biografsku fikciju sa Ekovim konceptom “otvorenog dela”. S obzirom da je životna priča druge žene ispričana u celosti, kroz članke iz više aspekata (polni, manjinski značaj i značaj zanimanja) dakle, вреди posvetiti pažnju tim člancima. Istraživanje se uglavnom fokusira na prve i poslednje članke, o abortiranju i rođenju, kao toposima; a oni mogu biti iskorišteni i kao osnovni esencijalni psihološki koncepti. Centralna metafora romana je dete, a ono što dete donosi je takođe predmet istraživanja.

Ključne reči: roman-rečnik, članci, identitet, autobiografija, deca, psihologija stvaranja, ženska komunikacija, teorije, drevna retorika, metafikcija

„1000 ÉS 1 MÁJUSÁBAN / MIRÁKULUM VÁROSÁBAN”

Szerző: **FEKETE Richárd** PhD-hallgató

Témavezető: **Dr. VARGA Zoltán** egyetemi tanár

Intézmény: Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Irodalomtudományi Doktori Iskola, Pécs

Kemény István verseinek vizsgálata a szerző kortárs magyar költészetben betöltött központi pozíciója miatt időszerű. Dolgozatomban e líra történelemszemléletét igyekszem bemutatni néhány reprezentatív vers alapján. Kemény költészetére egyfajta ahistorizmus jellemző, mely az alternatív történelmi leírások helyett inkább újraprendezi a különböző történelmi referenciákat, néhol teljesen új kontextusokba helyezve (összekeverve) azokat. A szövegek vonatkozó részeit szoros olvasásán túl a történelmi reprezentáció egyes elméletei rajzolják ki a dolgozat módszertani keretét.

Kulcsszavak: **Kemény István, ahistorizmus, történelmi reprezentáció**

„ONE THOUSAND AND ONE OF MAY / IN THE MIRACLE'S TOWN”

Author: **Richárd FEKETE**, PhD-student

Supervisor: **Dr. Zoltán VARGA**, professor

Institution: University of Pécs, Faculty of Humanities, Literature Science, Pécs

An essay on István Kemény's poems – for the author's central position in contemporary Hungarian poetry – is topical. The aim of this paper is to present this lyre's history approach, through some of his representative poems. This is a sort of ahistorical poetry, which – instead of writing alternative historical descriptions – tries to restructure different references of history; sometimes even makes radical recontextualizations. My interpretation strategy consists of close reading and the application of certain theories of historical representation.

Keywords: **István Kemény, ahistorism, history representation**

„VÉRTOR HITTELEN ÉJJEL” Vörösmarty Mihály: A két szomszédvár

Szerző: **KISS Veronika**, III. évfolyam

Témavezető: **GERE Zsolt** egyetemi tanársegéd

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Magyar Nyelvi és Irodalmi Intézet,
Klasszikus Magyar Irodalom Tanszék, Szeged

A dolgozat elemzi Vörösmarty Mihály *A két szomszédvár* című művének vallási-etikai, műfaji, stílusi vonatkozásait. Igyekszik feltárni a tragikum forrását, két kultúrkör egymás mellett élésének lehetőségeit, egymásra hatását, egyéni értékrendet befolyásoló erejét. A dolgozat célja továbbá, hogy megvilágítsa a kereszténység és pogányság, a lovagi eszmény közösséget és egyént formáló hatását, a bosszúfogalom különféle értelmezési lehetőségeit is felvillantva. Reflektál továbbá a tragikum műfajalkotó szerepére, a szakirodalomban olvashatónál árnyaltabban láttatja azt, ahogyan a szereplők közötti feszültség is „tragikum-generáló” erővé válik.

Vörösmarty művében közelebbről megvizsgálva a szereplők érzéseit, motivációit egy igen összetett kérdéskörhöz jutunk el: cselekedhet-e erkölcsösen az ember önálló lényként?

A főszereplők jellemének feltárása kapcsán jutunk el a moralitás átértelmeződésének, az ösztönén kiteljesedésének és a személyiség széthullásának problematikájához. A katarzisélmény magával hozhatná a megtisztulást, a kiengesztelődést, eltörölhetné a mitizált gyűlöletfogalmat, ám nincs, aki feloldozást adjon. A dolgozat foglalkozik a mű korabeli megítélésével, fogadtatásával, illetve a Vörösmarty-életművön belül való elhelyezésével.

Kulcsszavak: kereszténység, pogányság, norma, tragédia, bosszú, tündérmítológia

“VÉRTOR HITTELEN ÉJJEL” [MASSACRE ON A HEATHEN NIGHT] Mihály Vörösmarty: “A két szomszédvár” [Two neighbouring castles]

Author: **Veronika KISS**, 3rd year student

Supervisor: **Zsolt GERE**, teaching assistant

Institution: Department of Classic Hungarian Literature, Institute of Hungarian Language and Literature,
Faculty of Arts, University of Szeged

The paper analyses the religious-ethical, genre-specific and stylistic aspects of Mihály Vörösmarty's *A két szomszédvár* [Two neighbouring castles]. It aims to reveal the source of the tragedy, the possibilities of the coexistence of the

B Ö L C S É S Z E T T U D O M Á N Y O K (H U M Á N) I .

two cultures, their mutual effect on each other and how it influences individual value scales. The paper also intends to illustrate the influence Christianity, paganism and knighthood ideals have on the community as well as on the individuals, and at the same time it also mentions the various interpretative options when defining revenge. The paper reflects on the role of tragedy in creating an independent literary genre and, compared to the professional literature, it gives a more delicate understanding of how the tension between the characters becomes a tragedy-generating force.

On examining closely the characters' feelings and motives in Vörösmarty's work of art we are faced with a very complex issue: can humans act morally as independent creatures?

When analysing the personality traits of the main characters we have to deal with the problems of moral reconciliation, the perfection of the 'id', and the falling apart of the personality.

Catharsis would mean purification and reconciliation, it would dismiss the mythicised definition of hatred; however, there is nobody to bring absolution.

The paper examines contemporary views of the work, its reception, as well as its place in Vörösmarty's oeuvre.

Keywords: **Christianity, paganism, norms, tragedy, revenge, fairy mythology**

A MESEHŐSÖK LEHETSÉGES TIPOLOGIÁI

Szerző: **FLAMAN Szilvia**, mesterképzés

Témavezető: **Dr. HÓZSA Éva** egyetemi rendkívüli tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

A dolgozat bevezető része a mesék mai pozíciójának kérdését vizsgálja, a következő rész a mesehősök lehetséges tipológiáit problematizálja, a befejező rész a gyermekolvasók kedvenc mesehőseiről szóló kutatást mutatja be. A mesehősök megközelítése sokrétű, a dolgozat például a következő típusokra összpontosít: a személyek mint hősök, állatszereplők, állatvölegények és állatmenyasszonyok, tárgyak mint hősök, a Duna mint mesehős, történelmi hősök, mitológiai hősök, kitalált lények a posztmodernben, rajzfilmfigurák mint könyvhősök.

A lehetséges tipológiák keretében szó esik a mesehősök eredetéről, a pszichoanalitikus értelmezésről, a gyermekbefogadó és a mesehősök kapcsolatáról.

A záró rész a harmadik osztályos gyermekek kedvenc meséiről, mesehőseiről, rajzfilmjeiről, rajzfilmhőseiről szóló kutatást mutatja be.

Kulcsszavak: **tipológia, mesehős, képiség, pszichoanalízis, gyermekbefogadó, kommunikáció, medialitás**

POSSIBLE TYPOLOGIES OF TALE HEROS

Author: **Szilvia FLAMAN**, master studies

Supervisor: **Dr. Éva HÓZSA**, university professor

Institution: University of Novi Sad, Teacher Training Faculty in Hungarian, Subotica

The first part of the work examines the current status of tales, the second part is concerned with possible typologies of tale heroes, while the last part represents the research on heroes considered to be the favourite ones among the child reader. The approach of tale heroes is multifaceted, i.e. the work focuses on types as follows: personalities like heroes, animal figures, animal groom and bride, objects like heroes, the river Danube as a tale hero, heroes of history, heroes of mythology, fictitious beings in postmodernism, cartoon figures like book heroes.

Besides these possible typologies there will be some words about the genesis of tale heroes, psychoanalytical meanings, the connection between the child recipient and tale heroes.

The last part represents the research on the favourite tales, tale heroes, cartoons and cartoon heroes of third year pupils.

Keywords: **typology, tale hero, simbiology, psychoanalysis, child recipient, communication, medality**

MOGUĆA TIPOLOGIJA JUNAKA BAJKI

Autor: **Silvija FLAMAN**, master

Mentor: **Dr Eva HOŽA**, profesor fakulteta

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku, Subotica

Uvodni deo rada ispituje problematiku sadašnje pozicije bajki, sledeći deo problematizuje moguće tipologije junaka bajki, a završni deo predstavlja istraživanja o omiljenim junacima bajki najmlađih odnosno dece čitalaca.

Sistematizacija junaka bajki je veoma složena, na primer spominje sledeće tipove: lica kao junaci, životinje učesnici, životinje mladožene i životinje verenice, predmeti kao junaci, Dunav kao junak, istorijski junaci, mitološki junaci, izmišljena lica u postmodernoj literaturi, figure crtanih filmova kao junaci pismenih radova – knjiga.

U okviru moguće tipologije razlikuju se razni pristupi junacima bajki; psihoanalitička tumačenja, veze između junaka bajki i dece.

Završni deo prikazuje istraživanje o omiljenim bajkama, junacima bajki crtanih filmova i junacima crtanih filmova dece trećeg razreda osnovne škole.

Ključne reči: **tipologija, junak bajke, simbol, psihoanaliza, dete kao čitalac, komunikacija, medialitacija**

A SZÉKEK KÉPESSÉGE

A képiség és a nyelv összefüggése Eugène Ionesco *A székek* című darabjában

Szerző: VÖRÖS Judit

Témavezető: Dr. KÜRTÖSI Katalin; KOVÁCS Flóra

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Vizuális Kultúratudomány Szak, Szeged

*A székek*ben a nyelv funkcióvesztése következtében az identitás narratív megkonstruálása ellehetetlenül, így az Én és a Másik, az Öregasszony és az Öregember differenciáltsága megszűnik, ezért a verbalitást mellőzve a képi forma médiuma szolgál narratívaként. A darab záróképe e tekintetben összecsúszik Magritte festményével, *A tiltott reprodukcióval*, hiszen a tükörkép elfordul, arctalan, vagyis identitás nélküli; szavakat mellőző elbeszélő festmény. Ezek a képek rémálomszerűek. A szürrealizmus (mely irányzathoz Magritte is tartozott) sajátja a tudattalan és az álmok szerepének elsősége, amelyet az abszurd is alkalmaz. Ionescóra különösen jellemző az álmok beépítése életművébe, a cselekmény onirikus, álomszerű képekbe merevítése.

Az Öregember és az Öregasszony totális válságának, a világ és saját világuk megváltatlanságának képe rajzolódik ki; még az emberiség szellemi örökségét, mitológiáit, melynek mentén kultúrába ágyazottságát definiálja, is csak töredékesen, megnyomorítva hordozzák magukban. Ellenben nem veszik el művük (a nézőtér képmása) nyomtalanul, hiszen a láthatatlanból megteremtett közönség felmordul, élővé válik.

Ionesco „megpróbálta szóra bírni a díszletet”, ami tulajdonképpen sikerült. A székek, a székeken ülő láthatatlan nézők, igaz, nem artikulált beszéddel, de megnyilvánulnak, illetve a színpad képíleg válik narratívává.

A tükör elválaszt és összeköt, egy nagyon vékony határvonalat képez. Szerepe szerint a rajta kívül álló világ képét veri vissza, de a fenti esetben a tükrözött világ életre kel. A hátát mutató művészet önkényessége abban áll, hogy megteheti az inverzió folytán ezt a hatalmi felcserélést, mégis nekünk, nézőknek szól, értünk van, ezért nem tudja véglegesen negligálni (passzív) résztvevő szerepünket.

Kulcsszavak: Ionesco, Magritte, reprodukció, reprezentáció, rekonstrukció, nyelv, narratíva, identitás, Én – Másik

THE RELATION BETWEEN The visual representation and language in Eugène Ionesco's *The Chairs*

Author: **Judit VÖRÖS**

Supervisor: **Katalin KÜRTÖSI; Flóra KOVÁCS**

Institution: University of Szeged, Faculty of Arts, Department of Hungarian Language and Literature, Szeged

Due to the loss of the function of the language, the narrative reconstruction of the identity becomes impossible in *The Chairs*, thus the difference between the I and the Other, the Old Woman and the Old Man disappears, and for this reason it is the non-verbal image which functions as the narrative. The end of the play is similar to Magritte's painting *Not To Be Reproduced* as both use the mirror image. Surrealism is characterised by the importance of the subconscious and the role of dreams which are also used by the Theatre of Absurd. Representation of the plot through dream-like images was typical of the playwright Ionesco.

The play mirrors the depression of the Old Woman and the Old Man, just as well as the unredemption of our world and our lives.

Ionesco “tried to make the setting speak”, which in fact he managed to do. Though not verbally, but the stage *per se*, the chairs and the invisible audience sitting on chairs become a sort of visual narratives.

The mirror separates and aggregates, and there is a rather thin line between these two. The mirror resembles the image of the world on the other side, nevertheless in this case the resembled world turns to life. The arbitrariness of art enables the substitution of power via inversion, still, since it was written for the audience, it cannot entirely exclude the audience from its (passive) participation in the play.

Keywords: **Ionesco, Magritte, reproduction, representation, reconstruction, language, narrative, identity, I – Other**

BAUDRILLARD SZIMULÁKRUM-ELMÉLETE ÉS A SCIENCE FICTION

Szerző: **MIKES Géza** okleveles filológus

Témavezető: **Dr. HALUPKA-REŠETAR Szabina** egyetemi docens

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Angol Tanszék, Újvidék

A XX. században sok új irodalomelmélet került napvilágra, közülük, a posztmodernizmus szempontjából egyik legjelentősebb, Jean Baudrillard elmélete a szimulakrumról. A francia szociológus szerint modern világunkban a valós elvesztette jelentőségét és értékét, valótlan másolatok vették át az uralmat életünk felett. A valóságot szimuláló másolatok olyannyira kifinomultak, hogy képtelenség megkülönböztetni őket az eredetitől. Ennek következtében az élet a földön egy megtévesztő hazugság, amely rombolja minden egyes ember egyéniségét és öntudatát.

Az elmélet nem kizárólag a posztmodern írók között népszerű, a science fiction alkotói is előszeretettel használják. Dolgozatom célja Baudrillard elméletének elemzése három sci-fi regényben: Philip K. Dick *Ubik*, William Gibson *Neurománc* és Marge Piercy *He, She and It* című művében. Elsődlegesen a regények világára és a benne szereplő hősök gondolataira és érzéseire fogok kitérni a szimulakrum minél pontosabb ábrázolása érdekében.

Kulcsszavak: **Baudrillard, posztmodernizmus, szimulakrum, science fiction**

BAUDRILLARD'S THEORY OF THE SIMULACRUM AND SCIENCE FICTION

Author: **Géza MIKES**, philologist

Mentor: **Dr. Szabina HALUPKA-REŠETAR**, associate professor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Philosophy, Department of English, Novi Sad

In the 20th century many new literary theories came to light. One of the most important from the point of view of postmodernism is Jean Baudrillard's theory of the simulacrum. According to the French sociologist, the real has almost but vanished from our modern world, copies and imitations have taken control of our lives. The replicas have become so refined that it is virtually impossible to tell them apart from the real. Consequently, life on earth turned into a deception, disrupting and impoverishing the identity and uniqueness of every human being.

The popularity of the theory is not restricted to postmodern writers only, those writing in the genre of science fiction use it frequently as well. The objective of my paper is the analysis of Baudrillard's theory in three novels of

the science fiction genre: in Philip K. Dick's *Ubik*, William Gibson's *Neuromancer* and Marge Piercy's *He, She and It*. In my analysis I will first and foremost concentrate on the overall background of the novels, as well as the thoughts and feelings of the main protagonists, in order to vividly describe and introduce the simulacra in them.

Keywords: **Baudrillard, postmodernism, simulacrum, science fiction**

BODRIJAROVA TEORIJA O SIMULAKRUMU I NAUČNA FANTASTIKA

Autor: **Geza MIKEŠ**, diplomirani filolog

Mentor: **Dr HALUPKA-REŠETAR Sabina**, docent

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Odsek anglistike, Novi Sad

Dvadeseti vek se pokazao kao plodno tle za stvaranje novih književnih teorija. Jedna od najznačajnijih sa tačke gledišta postmodernizma je Žan Bodrijarova teorija o simulakrumu. Francuski sociolog tvrdi da je u našem modernom svetu stvarnost izgubila svoj značaj, kopije i reprodukcije su preuzele vlast nad našim životom. Falsifikati su postali tako prefinjeni da ih je nemoguće razlikovati od originalnog. Iz toga proističe da je život na zemlji postao jedna velika laž koja umrtvljuje i uništava identitet i integritet svakog čoveka.

Teorija o simulakrumu nije popularna samo među postmodernistima, i pisci naučne fantastike je rado upotrebljavaju. Cilj ovoga rada je analiza Bodrijarove teorije u tri romana naučne fantastike: u *Ubiku* Filipa K. Dika, u *Neuromanseru* Vilijama Gibsona i u romanu *He, She and It* autorke Mardž Pirs. Tokom analize pažnja će se prvenstveno obratiti sveobuhvatnoj atmosferi u romanima, kao i na misli i emocije glavnih junaka, u cilju što boljeg prikaza simulakruma u njima.

Ključne reči: **Bodrijar, postmodernizam, simulakrum, naučna fantastika**

MŰFERDÍTÉS

Jevgenyij Svarc, Elbert János, Parti Nagy Lajos *A sárkány*

Szerző: **NEICHL Nóra**, PhD-hallgató

Intézmény: Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Irodalomtudományi Doktori Iskola, Pécs

A dolgozat Jevgenyij Svarc *A sárkány* című meséjének Parti Nagy Lajos által készített magyar nyelvű átíratára fókuszál, de nem mellőzheti Elbert János korábbi fordítását sem.

Parti Nagy Lajos nevéhez – olykor szorosabb, máskor lazább szálakkal – körülbelül 20 olyan szöveg köthető, amely színházak, rendezők kérésére készült. Némelyek megfelelnek a műfordítás szigorúbb követelményeinek, és viszonylag hűen követik forrásszövegüket, míg mások inkább az eredeti művek újraalkotásainak tekinthetők. A Parti Nagyra oly jellemző nyelvhasználat és megszólalásmód azonban összeköti őket.

A sárkány esetében az újrafelhasználás aktusa több szinten is megfigyelhető: Svarc meséje tekinthető a Szent György-történet variációjának, míg Parti Nagy Lajos Elbert János fordítását dolgozza át.

Az elemzés azonban nem a fordításelmélet szempontjait kívánja érvényre juttatni, célja nem az, hogy elhelyezze Parti Nagy Svarc-átíratát a műfordítás és az adaptáció között kijelölhető térben. Ellenben azokra az új értelmezési lehetőségekre kíván rámutatni, amelyeket Parti Nagy áthangolásai megengednek.

Kulcsszavak: Parti Nagy Lajos, drámaátírat, újrafelhasználás, újrahasznosítás

CLOOSE TRANSLATION

Evgeny Shvarts, János Elbert, Lajos Parti Nagy *A sárkány (The dragon)*

Author: **Nóra NEICHL**, PhD-student

Institution: University of Pécs, Faculty of Arts, Doctoral Studies in Literary Theory, Pécs

This paper focuses on the play of Evgeny Shvarts, *The Dragon*, a transcription to Hungarian by Lajos Parti Nagy, but it cannot by-pass the former translation by János Elbert.

Closely or loosely we can link approximately 20 texts to the name of Parti Nagy, which were principally made for theaters and directors. Some of them meet all the strict requirements of a literary translation, and they are relatively close translations. However, others are rather the re-makes of the original plays. Nevertheless, the language use and mode of expression that is peculiar to Parti Nagy connects these works.

B Ö L C S É S Z E T T U D O M Á N Y O K (H U M Á N) I .

In case of The Dragon the act of reusing is observable at several levels: the tale of Shvarts can read as a variant of Saint George's story, while Parti Nagy adapts the translation of János Elbert.

The analysis, however, does not want to enforce the aspects of the theory of translation; its purpose is not to situate Parti Nagy's transcription between translation and adaptation. But it attempts to point out the possible interpretations in the adaptation by Parti Nagy.

Keywords: **Lajos Parti Nagy, transcription, reuse, recycling**

A „MEZTELEN BOHÓC” ÉS A KRÍZIS Tolnai Ottó képzőművészeti írói magatartásáról

Szerző: **BACSA Gábor** doktorandusz, III. évfolyam

Témavezető: **Dr. VIRÁG Zoltán** egyetemi docens

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Irodalomtudományi Doktori Iskola,
Összehasonlító Irodalomtudomány képzés

Thomka Beáta Tolnai Ottó képzőművészeti írásainak központi vonásaként személyességüket jelöli meg. Hasonlóképp jelentős, immár technikai jellegű meghatározottságokat is megállapít: a műfaji határátlépések és a radikális asszociatív működések kimutatása már a technikai jegyek vizsgálatán alapul. A TDK-dolgozat, mely a fentiekből indul ki, részletek szemléltetésével igyekszik továbbgondolni az alig feldolgozott korpuszról mondottakat.

Különös gesztusok, parabázisok, önmegszólítások és önjellemzések a tárgyalt szövegek azon identitásképző alakzatai, amelyek az említett jelenségeket együttesen, komplex formában jelenítik meg. Az irónia ezen típusai azonban nem pusztán a hangvétel kialakításában játszanak szerepet, hanem sok esetben a kompetencia és a szavahihetőség problémáit is felvetik. Az így létrejött feszültség következményeképpen, valamint a rokon megnyilatkozások célkitűzéseivel ellentétben felerősödnek a médiumok közt tapasztalt különbségek. Az ebben az értelemben vett, mímelt céltévesztés, ügyetlenség Tolnai naivitáshoz, primitivitáshoz, együgyűséghez és outsiderséghez fűződő ellentmondásos viszonyát is újragondoltatja, de érinti a műalkotások státuszának kérdését is. Ezen a vonalon kerül szóba a provincialitás és az ehhez szorosan kapcsolódó erőszak és kompromisszum témái is.

A dolgozat általánosabb érvényű, programkijelölő, -rögzítő és alkalmi írásokon végzett motivikus és retorikai elemzések révén szemlélteti az életmű-rész szubverzív és progresszív hatásmechanizmusait, hagyományörző, -romboló és -építő törekvéseit.

Kulcsszavak: Tolnai Ottó, fikció, irónia, (ál)naivitás

THE “NAKED CLOWN” AND THE CRISIS On Ottó Tolnai as a writer on arts

Author: **Gábor BACSA**, postgraduate student, 3rd year

Supervisor: **Dr. Zoltán VIRÁG**, senior lecturer

Institution: University of Szeged, PhD School in Literature, Comparative Literature Studies, Szeged

Beáta Thomka considers intimacy as the main trait of Ottó Tolnai's writings on fine arts. She also points out similarly significant, though technical characteristics: her references to genre transgressions and radically associative mechanisms are based on formal investigations. The present paper, starting out with these results, attempts to develop further ideas concerning this almost ignored part of the oeuvre by focusing on the details.

Irregular gestures, parabases, self-addresses and self-descriptions are those identity-forming figures of the texts in question that represent these phenomena together in a complex way. These types of irony do not only play a role in creating the atmosphere, but, in some cases, they raise the questions of competence and creditability. As a consequence of this tension and contrary to the objectives of similar texts, the differences between media intensify. This staged unskilfulness, in this sense, makes one rethink Tolnai's ambivalent sympathy for naivety, primitivism, folly and the state of being an outsider, but it also brings up the problem of the status of the work of art. Along the same line, the questions of provinciality and the closely related themes of violence and compromise also arise.

The paper discusses the subversive and progressive operations and efforts to preserve, destroy and introduce traditions within this part of the oeuvre through motivic and rhetoric analyses of comprehensive or occasional texts and writings that assign and/or continue a project.

Keywords: **Ottó Tolnai, fiction, irony, (pseudo-)naivety**

MULANDÓSÁGÖRVÉNYLÉS

Esztétikai közelítések Szilágyi István *Kő hull apadó kútba* című regényéhez

Szerző: **KINYIK Anita**, VI. évfolyam

Témavezető: **HORKAY HÖRCHER Ferenc** egyetemi tanár

Intézmény: Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Esztétika–Magyar Szak, Piliscsaba

Szilágyi István írt nálunk először „gondolati” regényt. Nem abban az értelemben, mintha elvont gondolatokat közölnének egymással hősei, vagy az elbeszélő maga. Nem, egyszerűen tartalom és forma hihetetlenül precíz együttállása adja a regény erejét. (Azzal, hogy az erejéről teszünk említést, azt is eláruljuk: a *Kő hull* egy „macsó-írás” – Szilágyi valósággal véste a szavakat.)

Számos, a regényt méltató tanulmány született, legfőképp egységes, finom kézzel megkomponált felépítése, zseniális időkezelése, lírai nyelvezete, érzékeny lélekábrázolása, gazdag motívumhálózata, valamint a hiteles kor- és helyrajz okán dicsérik. Van egy kevésbé körüljárt területe azonban a regénynek, méghozzá telített gondolatisága, mely a sűrített szerkezet, a sok párbeszéd s monológ, valamint a lírai betétek dominanciája mögött kibontásra, elemzésre vár.

E kibontás azonban – ahogy a regény maga is igazolja – fokozatosságot, koncepciót igényel, hisz az első lapon tulajdonképpen már minden megtörténik, a többi négyszázötvenen csupán kibomlik, ami megtörtént. Először értesülünk magáról a gyilkosságról, és e köré az esemény köré szerveződik a regény. Önmagában Szendy Ilka tette semmiféle jelentőséggel nem bír, csupán porszem a gépezetben, de ez az egy porszem rámutat az egész gépezet hibás működésére, s az egyes emberénél sokkal nagyobb mértékű pusztulást eredményez. És épp e mozgás által – porszemtől a szélviharig, Jajdontól Amerikáig – lesz a regény igazán távlatos, rétegzett, lélegző és letaglózó, többdimenziós alkotás.

Képzelnék a regényt egy hatalmas örvénynek, vagy spirál alakzatnak, s haladjunk külső burkától benső magjáig, közben persze ne feledkezzünk meg folytonos körkörös mozgásáról! 2009 októberében született Láng Zsolt tollából a *Fraktálregény* című írás, mely igazolja „örvény-elméletem” létjogosultságát, s melyre – többek között – támaszkodna a dolgozat: „A nyelv szelleme. Lendületesen vezet, visz előre, és az író rábízta magát. Ez a bizalom pedig egy általánosabb bizalom jele lesz. A konstrukció kibontakozik a homályból, ami másoknál az »elbeszélés gyönyörűsége«, itt a nyelv szenvedélye. Érzéki és racionálisan fegyvermezett. Ez a szenvedély fonja azt a szálát, amely végigvezeti az olvasót is.”

Ez egy metafizikus megközelítés, ahogy Páskándi Géza is a fizika törvényeivel magyarázza a Szilágyi-féle konstrukciót: „Szilágyi mintegy epicentrikusan építkezik. Minden diffuzitást (szétszóródást) infúzióval változtat: vagyis tölcseért használ, amelybe – akár a gyűjtőlencsége a sugarak – összefutnak a szétszéledni akarók. A divergensnek (szétfutók) konvergálnak (egybefutnak)” (Páskándi Géza: *Nagy vállalkozások a szépségről*).

E két meglátást egyesítve elmondható: A Szilágyi-féle szenvedélyes nyelvben egyesülnek 'a divergensnek'.

Szenvedélyes nyelv? Egyesülés? E példák és a már említett örvény-hasonlat – mely úgy gondolom, tökéletesen leképezi a regénystruktúrát –, rögvest vizsgálódásunk körébe hívják Erősz, ahogy evidens módon a regénybéli

B Ö L C S É S Z E T T U D O M Á N Y O K (H U M Á N) I .

„szerelmi szál”: Szendy Ilka és Gönczi Dénes vérbe fúló viszonya is. Szilágyi világképében erősz elmaradhatatlan, ha egy elevenen hullámzó, forrongó viszonyról van szó, mint amilyen egy férfi és egy nő viszonyának 'epicentruma'. A nyelv, az örvénylő anyag, épp erről a forró belső magról hoz hírt.

A 'külső burok' pedig, melyet szintén vizsgálni szeretne a dolgozat, az a *Kő hull* mint történelmi regény: történelmileg meghatározott a hősök magánya, kitörési lehetőségeik, szerelmük, nyelvük, kődobáló, kútba hulló, apadó életük...

Kulcsszavak: Szilágyi István, Kő hull, örvény, spirál

NEMES NAGY ÁGNES LÉLEKZÉS-POÉTIKÁJA

Szerző: **KONCSOS Kinga**

Témavezető: **Dr. BÓKAY Antal** egyetemi tanár

Intézmény: Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Irodalomtudományi Doktori Iskola

Az előadás az alak és a háttér (szó és szótlanság) kapcsolatát és ennek változatait elemzi Nemes Nagy Ágnes objektív költészetében. A szimmetriatengelyek és forgáspontok mentén konstruálódó képek ráirányíthatják tekintetünket a tárgyias költészet szubjektumának általunk önmegváltásként értelmezett deszubjektívizációjára.

A tárgyiasság rámutató megnevezései nem igazi rámutatások, mivel az én és a tárgy relációja kimondhatatlan, ugyanakkor ez a poétikai reláció közvetlen közlés értékű. A tárgyias költészet közlései pontosságra törnek, és ez a *törés* egyrészt azt jelenti, hogy a tárgyiasított nyelvi térben konstruálódó szubjektum már-mindig egy másik, a *dividuum* szakadó individuum másíkjá, egy kényszeres másik, és azt, hogy a pontosságra törekvésnek a maximuma a szavaktól, a szavakba töredeződéstől való megszabadulást jelentené.

Az előadás elméleti keretétől Ludwig Wittgenstein, Jacques Lacan, Michel Foucault és W. J. T. Mitchell írásai szolgálnak.

Kulcsszavak: deszubjektívizáció, alak és háttér, reverzibilitás, aspektusváltás

ÁGNES NEMES NAGY'S POETRY OF BREATHING

Author: **Kinga KONCSOS**

Supervisor: **Dr. Antal BÓKAY** professor

Institution: University of Pécs, Faculty of Humanities, Doctoral Programme in Literature

The paper analyses the bond between form and background (word and wordlessness) and its variations in the objective poetry of Ágnes Nemes Nagy. Images structuring along the axes of symmetry and the centres of motion focus our attention on the de-subjectivisation of the objective poetry's subject interpreted as self-fulfilment.

The indicative designations of objectiveness are not true indications because the relation of the self and the object is inexpressible, yet, at the same time, this poetical relation has a direct communicational value. The communication of the objective poetry tends to be accurate, and this break means, on the one hand, that the subject structured in the objectivised linguistic space is always and still another alternative of the individuum breaking into dividuum, a coercive other, and that the top of striving for accuracy would mean liberation from words, from rupturing into words.

B Ö L C S É S Z E T T U D O M Á N Y O K (H U M Á N) I .

The works of Ludwig Wittgenstein, Jacques Lacan, Michel Foucault and W. J. T. Mitchell serve as a theoretical framework for the presentation.

Keywords: **de-subjectivisation, form and background, reversibility, changing aspects**

EGY „RÉGI KÖNYV” AZ *ŐSVIGASZTALÁS*BAN Tamási Áron és az indiai halottkultusz

Szerző: **MARKÓ István**, III. évfolyam

Témavezető: **Dr. VIRÁG Zoltán** docens

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Irodalomtudományi Doktori Iskola, Modern Magyar Irodalomtudományi Tanszék

A dolgozat Tamási Áron keleti kultúrákhoz való vonzódását tárgyalja az *Ősvigasztalás* című színmű temetési jelenetének részletes bemutatásán keresztül. Fontos erről értekezni, hiszen Tamási életében szokás volt – és gyakran manapság is az – a népi írók közé sorolni. Pedig már korai színdarabja is bizonyítja, hogy nem csupán a székelység eredetével és vallásával foglalkozott.

Sajnálatos módon azonban kevesen értekeznek e szemszögből Tamási Áron műveiről, ezért, ízelítő gyanánt, e dolgozat megpróbál bepillantást nyújtani a hindu gondolkozásmód Tamásiban megragadt motívumaiba, amik nem pusztán ebben a színdarabban, de a későbbiek során a *Jégtörő Mátyás* című regényben is szerephez jutnak.

Kulcsszavak: **Tamási Áron, Ősvigasztalás, India, kelet**

AN 'OLD BOOK' IN “*ŐSVIGASZTALÁS*” Áron Tamási and the Indian deathcult

Author: **István MARKÓ**, 3rd year student

Supervisor: **Dr. Zoltán VIRÁG**, docens

Institution: University of Szeged, Faculty of Arts, Doctoral School of Literature,
Department of Modern Hungarian Literature

The paper examines Áron Tamási's attraction to the far eastern cultures through a funeral scene in his play called “*Ősvigasztalás*”. It is important to discuss these things because in Tamási's life theorists used to call him – and they still do – a 'folk writer', but this early play proves that he was not stuck with the origins and religion of the Székely.

Unfortunately, very few people interpret Áron Tamási's works from this point of view, and that is why this paper tries to give some insight into the way motives of Hindu got to Tamási's work – not only in this play, but later in the novel called “*Jégtörő Mátyás*” too.

Keywords: **Áron Tamási, “Ősvigasztalás”, India, East**

FÉLŐLÉNYEK A MESÉBEN

Szerző: **BÓZSÓ Tímea**, mesterképzés

Témavezető: **Dr. HÓZSA Éva**, egyetemi rendkívüli tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

A félelmek minden ember életében jelen vannak. Megmutatkoznak a mindennapi életben, szavakban, tettekben. Ez az interdiszciplináris területre átvetődő kérdés manapság egyre aktuálisabbá válik, erre utal például Menyhért Anna Elmondani az elmondhatatlant című tanulmánya, mely részletesen taglalja a trauma, illetve a traumatikus élmények, események problémáját az irodalomban. A traumakutatásra alapozva, továbbá Békés Pál A Félőlény című meseregényének vizsgálata révén született meg a *Félőlények a mesében* című dolgozat, amely megkísérli felvázolni a félelem lehetséges tipológiáit, mindazokat, melyekkel szembesülhet a kortárs gyermekolvasó vagy a mai rajzfilmek befogadója. A Duna motívuma is előtérbe kerül a tanulmányban. A folyó ugyanis – mint hatalmas víztenger – életet ment, illetve életet rabol el.

Megállapítható, hogy a kortárs szövegek befogadója sokszor és sokféleképpen találkozik a „félőlényekkel”, valamint az őket megfélemlítettekkel. Békés Pál szövegének rémrendszertana paródiaként, az öncélú tudományos gondolkodás kritikájaként interpretálható. A félőlény magánya, közösségtől való eltávolodása szintén kiemelkedő dilemmaként szerepel a dolgozatban.

Kulcsszavak: traumatikus irodalom, Békés Pál rémrendszertana, a félelem aspektusai, mozgókép kultúra, medialitás, paródia

253

FEARLINGS IN FAIRY TALES

Author: **Tímea BÓZSÓ**, master studies

Supervisor: **Dr. Éva HÓZSA** university professor

Institution: University of Novi Sad, Department of Teacher Training in Hungarian Language, Subotica

Different types of fear are present in the life of every individual. They can be detected in words and actions in our everyday life. This issue, that leads us to an interdisciplinary area is becoming increasingly relevant nowadays, as it is pointed out in Anna Menyhért's study *To tell the unspeakable* which in detail analyses trauma, i.e. traumatic experiences and events in literature. The essay *Fearlings in fairy tales* came to be on the bases of trauma research and analysis of Pál Békés's fairy tale novel *Fearlings* in which he attempts to draft the possible typologies of fear, all of its forms which

a contemporary young reader or viewer of cartoons may encounter. The motif of the Danube also appears in the foreground of the study. The river, as an immense water surface saves lives, but also takes lives.

It can be concluded that the reader of contemporary texts often and in many ways encounters “Fearlings”, that is, those who are scared. Pál Békés’s systematization of fears can be interpreted as a parody or criticism of the rational, scientific way of thinking. The loneliness of a fearling, his distancing from society is an outstanding dilemma of this essay.

Keywords: **traumatic literature, Pál Békés’s systematization of fear, aspects of fear, culture of cinema, mediality, parody**

PLAŠLJIVA BIČA U PRIČAMA

Autor: **Timea BOŽO**, master studije

Mentor: **Dr Eva HOŽA**, vanredni profesor

Institucija: Novosadski Fakultet, Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku, Subotica

254

Strahovi su prisutni u životu svakog čoveka. Javljaju se u svakodnevnom životu, rečima, delima. Ovo pitanje koje vodi u interdisciplinarnu oblast danas postaje sve aktuelnije, a na to navodi i Ana Menjhert u svojoj studiji Reći neizrecivo, u kojoj se detaljno bavi traumom, odnosno problematikom traumatičnih doživljaja i događaja u književnosti. Na osnovu istraživanja trauma, a zatim i analize bajke-romana Pala Bekeša Plašljiva bića se rodio rad Plašljiva bića u pričama koji pokušava da skicira moguće tipologije straha, sve njegove vrste sa kojima se može susresti savremeni mladi čitalac ili gledalac današnjih crtanih filmova. Motiv Dunava takođe dolazi u prvi plan studije. Reka, kao ogromna vodena površina spašava živote, odnosno, oduzima ih.

Može se zaključiti da se čitalac savremenih tekstova često i na mnogo načina susreće sa „Plašljivim bićima”, odnosno onima koji su bili uplašeni. Sistematizacija strahova Pala Bekeša se može interpretirati kao parodija ili kritika svrsishodnog naučnog razmišljanja. Usamljenost plašljivog bića, njegovo udaljšavanje od društva stoji kao izrazita dilema ovog rada.

Ključne reči: **traumatikus irodalom, Sistematizacija strahova Pala, aspekti straha, filmska kultura, meditacija, parodija**

HÁROM LABIRINTUS

Szerző: **ANDRÁS Csaba**, IV. évfolyam

Témavezető: **Dr. ORBÁN Jolán** egyetemi docens

Intézmény: Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Magyar Szak

Szövegemben és előadásomban Jorge Luis Borges egyes novelláival foglalkozom. *A halál és az iránytű*, a *Bábeli könyvtár* vagy *Az áruló és a hős* olvasásakor az olvasó helyzete analogikusan párhuzamba állítható az adott történet főszereplőjének helyzetével. A *Tlön*, *Uqbar*, *Orbis Tertius* első sora, vagyis az, hogy „*Egy tükör és egy lexikon találkozásának köszönhetem Uqbar felfedezését*” – ahogy arra Harold Bloom is felhívja a figyelmet –, Borges egész prózájának kulcsaként is olvasható: az elemző olvasó „beletükröződik” a szövegekbe.

Borges szövegei esetében többről van szó, mint amit metaelbeszélés mivoltuk jelent. Azon túl, hogy a novellák a szövegek létmódját és az értelmezés lehetőségét tematizálják, egy-egy rendkívül kidolgozott értelmezési szituációt is felvázolnak, ez a szituáció pedig csaknem teljes egészében megegyezik azzal, amibe az olvasó a szövegek értelmezésekor kerül. Olyan ez, mintha egy titkosírás megfejtéséről olvasnánk, de maga a szöveg is azzal a titkosírással íródott volna, mint aminek a megfejtéséről olvasunk.

Kulcsszavak: **Borges, irodalomelmélet, labirintus, tükör, szöveg, metaelbeszélés**

255

THREE LABYRINTHS

Author: **Csaba ANDRÁS**, 4th year student

Supervisor: **Dr. Jolán ORBÁN**, associate professor

Institution: University of Pécs, Faculty of Humanities, Hungarian Language and Literature

In my paper I deal with some of Jorge Luis Borges's short stories. Reading the *Death and the compass*, *The Library of Babel*, or the *Theme of the Traitor and the Hero*, the reader's position is analogically parallel with the position of the protagonist. The first sentence of the *Tlön*, *Uqbar*, *Orbis Tertius*, id est “*I owe the discovery of Uqbar to the conjunction of a mirror and an encyclopedia*” – as Harold Bloom attracts the attention – can be read as a key to the whole prose of Borges: the analyst reader “glints into” the text.

In the case of Borges, there is more to the texts than just their being *metatexts*. These stories are about how texts exist, or about how we can interpret them: they sketch an unusual interpretational situation, and it is the same as the reader's situation. As if we read the solution of a cryptogram, written using the same secret codes.

Keywords: **Borges, literary theory, labyrinth, mirror, text, metatext**

VÁROS ÉS VIDÉK TALÁLKOZÁSA HUNYADY SÁNDOR PRÓZÁJÁBAN ÉS PUBLICISZTIKÁIBAN

Szerző: **KOVÁCS Krisztina** PhD-hallgató

Témavezető: **Dr. VIRÁG Zoltán** egyetemi docens

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Modern Magyar Irodalom Doktori Iskola, Szeged

A dolgozat témája Hunyady Sándor prózája korábban kevésbé vizsgált, a kánonok peremén elhelyezkedő novellisztikája és publicisztikája. A kortársai körében elsősorban jó tollú újságíróként és sikeres színpadi szerzőként méltatott Hunyady rövidtörténetei a nagyvárosi irodalom tematikájába sorolhatók. Szövegeinek narratív topográfiájában a passzázso, ajtók, térelválasztó elemek, közösségi és likvid, átmeneti terek, valamint ezek szembeállításai fontos szerepet játszanak. A szövegek narratív struktúrái gyakran a szembeállításokból épülnek fel.

A Hunyady-oeuvre darabjai egyén és tömeg, beépítetlen és zsúfolt terek, megfigyelők és megfigyelték kategóriáit mozgatják. Mindez elválaszthatatlan a nyugat-európai városfejlődési tendenciákat tematizáló szépirodalmi univerzumtól. Ugyanakkor ez a szövegvilág a kelet-európai város fejlődési sajátosságait, tágabban olvasva pedig az Osztrák–Magyar Monarchia miliójét is idézi. A monarchikus és posztmonarchikus térszerkezetből eredő enteriőrök sajátos, flexibilisen működő, határozatlan körvonallú multikulturális formákat hoztak létre. Ezek leírása, mitológiájuk és antinómiáik rögzítése Hunyadyt mint vérbeli újságírót és mint a hétköznapi életből példákat merítő színpadi szerzőt is erősen foglalkoztatta. Szülőhelye, Kolozsvár és későbbi élettere, Budapest, a vidék és a város találkozása, a vidék mint az életformákat rögzítő, rekvizitumokat muzealizáló tér a vizsgált próza fontos reprezentánsai.

Kulcsszavak: Hunyady Sándor, vidék, nagyváros, geotopografikus struktúrák

CITY AND COUNTRYSIDE IN THE PROSE AND JOURNALISM OF SÁNDOR HUNYADY

Author: **Krisztina KOVÁCS**, PhD student

Supervisor: **Dr Zoltán VIRÁG** associate professor

Institution: University of Szeged, Faculty of Humanities, Modern Hungarian Literature, Szeged

The paper examines the oeuvre of Sándor Hunyady. The writer was a popular author of the third generation of the periodical “Nyugat”. He wrote several genres: novels, short stories, dramas. In his age he was thought to be

a popular playwright by critics and the public alike, but nowadays he is known as an excellent short story writer. Hunyady's modernism is a formal innovation of the urban structure. The city as a sociocultural milieu was related to the thematic concerns of the novels. The artefacts of the city, passages, doorsteps and doors play important roles in the narrative structure. The narrative in this milieu is characterized by juxtaposing the highway and the city.

The other focus in Hunyady's novels and short stories is supplementing their ideas of the countryside. He was born in Kolozsvár (Cluj), which was a special area, a multicultural milieu. Hunyady represents the relationship between the city and the countryside. The third focus of Hunyady's oeuvre is the dimension of the monarchical discourse. A similar feeling was present everywhere in the literature of Austro-Hungarian Monarchy.

Keywords: **Sándor Hunyady, countryside, city, geotopographical structures**

ÚJRAHASZNOSÍTOTT ÉLETEK

Szerző: **FERENCZY Zsófia**, IV. évfolyam

Témavezető: **Dr. ORBÁN Jolán** egyetemi docens

Intézmény: Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Magyar Szak

Szabó Magda pályája elején azt az írói hagyományt követi, miszerint a világ jelenségei megismerhetők és leírhatók, majd későbbi írásaiban ennek a meghíúsulását láthatjuk. Kései regényeiben nemcsak a külvilág, hanem az én személyes történeteinek leírása is problematikussá válik.

Dolgozatomban és előadásomban Szabó Magda három, életrajzi vonatkozású regényével, az *Ókúttal*, *A pillanattal* és a *Für Elise*-szel szeretnék foglalkozni. Véleményem szerint a *Für Elise* és *A pillanat* újfajta életrajz-értelmezést nyújt az *Ókút*-féle hagyományos életrajzzal szemben, mivel megkérdőjelezi az önéletírással kapcsolatban kialakított olvasási stratégiákat. *A pillanat* és a *Für Elise* ezenkívül lerombolja a szerző körül kialakított mitológiát, átrendezi, illetve felülírja az addig használt életrajzi elemeket, valamint elmosza a határt önéletrajz és fikció között, rávilágítva arra, hogy tulajdonképpen minden önéletrajz csak fikció lehet.

Kulcsszavak: önéletrajz, elbeszélő, narráció

RECYCLED LIVES

Author: **Zsófia FERENCZY**, 4th year student

Supervisor: **Dr. Jolán ORBÁN**, associate professor

Institution: University of Pécs, Faculty of Humanities, Hungarian Language and Literature

Magda Szabó had first followed the literal tradition according to which all the phenomena of the world can be recognized and described, but in her latest novels this theory fell through. In these novels the description of the external world and the personal narration became problematic.

In my text and presentation I would like to analyze three of Magda Szabó's biographic novels, *Ókút*, *Für Elise*, and *The Moment* (*A pillanat*). In my opinion, *Für Elise* and *The Moment* offer a new kind of interpretation of autobiography, because they disprove the reading strategies of the autobiographic novel. *The Moment* and *Für Elise* destroy the mythology of the author, rewrite biographic elements, blurs the borderline between autobiography and fiction, and prove that all autobiographies can only be fictions.

Keywords: autobiography, story teller, narration

TÓTH MANCI ÉS A TÖBBIEK

Szerző: **TURI Tímea**, III. évfolyam, PhD

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Modern Magyar Irodalmi Tanszék, Szeged

Az olyan zsurnaliszta esztétikai alapállással is jellemezhető, a modernitás magyar nyelvű irodalmát meghatározó életművekben, mint amilyen például Szép Ernő és Molnár Ferencé, jellegzetes, egymáshoz igencsak hasonló módon jelenik meg a naiv lány alakja. Ezeket a naivakat mint karaktereket az a kettősség jellemzi, hogy miközben kirívóan ártatlannak mutatkoznak, mégis színházban, de legalábbis a társasági életben mozgó színésznők. Ezek a naivák legtöbbször értelmiségi – vagyis hol többé, hol kevésbé: írói/elbeszélői pozícióval rendelkező – férfiakkal állnak szemben. Ez a szembenállás a Shaw által társasági/társalgási drámaként feldolgozott Pygmalion-történetet is felismerhetővé teszi a narratívákban. A dolgozat Szép Ernő két regénye – a *Lila ákác* és az *Ádámcsutka* – valamint Molnár Ferenc *Ibolya* és *Üvegcipő* című színjátékán keresztül motívumelemzéssel vizsgálja a Pygmalion-történet színeváltozását, és azt, hogy e történet újramondásának különböző módjai milyen esztétikai előfeltevéseket rejtenek Szép és Molnár munkáiban, hiszen a vizsgált művek, ha különbözőképpen is, de a „különleges” és a „köznapi” fogalompárjának újrendezését jelenítik meg.

Kulcsszavak: Szép Ernő, Molnár Ferenc, zsurnalizmus, Pygmalion

259

MANCI TÓTH AND THE OTHERS

Author: **Tímea TURI**, PhD student, 3rd year

Institution: University of Szeged, Faculty of Humanities, Modern Hungarian Literature, Szeged

Ernő Szép and Ferenc Molnár are important authors of modern Hungarian literature. The naive girl as a character appears in several ways in their plays and novels. These naive persons seem very innocent, though they often play roles in theatres or in the public life. The men in these narratives are usually writers or kinds of writers: so in these texts we can see different interpretations of the Pygmalion-story, and of its most famous adaption, the play of George Bernard Shaw. The essay gives an interpretation of two novels of Szép and two plays of Molnár, to see what connections are there between the different tellings of the Pygmalion-story and the way of thinking about the roles of the “special” and the “casual”.

Keywords: Ernő Szép, Ferenc Molnár, Pygmalion

'REJTETT DIMENZIÓK' JÓZSEF ATTILA ÖSSZES FÉNYKÉPEIBEN

Szerző: **ZELENA András** PhD-abszolutórium

Témavezető: **Prof. Dr. OLASZ Sándor** egyetemi tanár

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Modern Magyar Irodalom Tanszék, Szeged

„Kezdetben vala a viszony”.^{*} S e buberi viszonyfogalom nem pusztán a szövegvilág értelmezési és befogadási horizontjára vonatkoztatható, hanem ugyanilyen létjogosultsággal olvasható rá ezen elmélet egy esetleges akusztikai inger feldolgozására, értelmezésére, esetleg egy festmény vizuális élményének interpretálására. Éppen ezen analógia mentén a fotóelemzés készítéséhez, a fotók mögöttes tartalmában megbúvó rejtett dimenziók kutatásához is felhasználható a buberi viszonyfogalom.

Fotóelemzésnél több szempont, megközelíthetőségi lehetőség adott. Különböző időpillanatokat különíthetünk el. De mi történik akkor, ha egy, már befejezett életműhöz, életúthoz tartozó, múlt században készült fotógyűjtemény az, melyet elemezni kíván e dolgozat? Ez a fotódokumentáció ráadásul egy olyan költőé, akit már sokan, sokféle tudományelméleti megközelítéssel elemeztek és értelmeztek, vagy kommentálták életművét.

E tanulmány írója arra vállalkozik, hogy a József Attila-i hagyatékából ránk maradt képeket vizsgálja meg. A vizsgálódáshoz a *Petőfi Irodalmi Múzeum: Idesereglik, ami továtűnt. József Attila összes fényképe* (Kovács Ida. Budapest, 2005. Petőfi Irodalmi Múzeum) című gyűjteményes kötetet vesszük kézbe.

Az általános módszertantól a poszturális kommunikációig terjed a vizsgálat elméleti háttere. A *'Rejtett dimenziók'* címválasztás *Edward T. Hall* azonos című könyvére utal, amelyet a kutatómódszertan vázolásához használt fel a dolgozat.

A tér és a térhasználat, mint nem verbális jelzés, fontos szerepet játszik József Attila fotóinak narrációja és elemzése közben. E tudományterületnek, a proxemikának legújabb megállapításait is igyekszik felvázolni a tanulmány.

A nonverbális kommunikációt – mint nyelvészeti, kommunikációelméleti fogalmat – és a József Attiláról készült fotográfiák párhuzamos elemzését kívánja vizsgálatának fókuszába állítani a tanulmányíró.

Összefoglalásul megállapítható, hogy míg József Attila a szavakkal, verseivel információt próbált közölni arról, hogy milyen lelkiállapotban van, ezzel szemben a nem szavakkal való közlés nem szándékos és nem tudatos közlés-mód. A mimika, a testtartás, a gesztusok a beszélő érzelmeit fejezik ki. S a fotók nem átírhatók, ugyanis a pillanat örök érvényű őrzői az utókor számára.

Kulcsszavak: rejtett dimenziók, József Attila fotónarrációi, a képek valódi ereje

* Buber, Martin: *Én és Tű*. Budapest, 1991. 23.

'HIDDEN DIMENSIONS' WITHIN PHOTOS OF ATTILA JÓZSEF

Author: **András ZELENA**, PhD-student

Supervisor: **Prof. Dr. Sándor OLASZ** head of faculty and professor

Institution: University of Szeged, Faculty of Arts, Institute of Hungarian Language and Literature,
Department of Modern Hungarian Literature, Szeged, Hungary

Martin Buber's analogy is not only about the interpretation and reception of a text. It may be used for making sense of acoustic as well as visual representations. Therefore we are able to use it during the process of defining photography, and in the research of hidden dimensions.

When analyzing photography there are several aspects of accessibility available. You are capable of characterizing certain moments in time. But what happens when one's work is already completed and the collection of photos were made in the last century? These photos are the basis of the examination. Moreover, this is the photo documentation of a poet whose life has been analyzed and interpreted, or commented on in many kinds of approaches.

The author of this study attempts to examine the remaining images of Attila József's heritage. For the disquisition the collection titled '*Petőfi Irodalmi Múzeum: Idesereglik, ami tovatűnt. József Attila összes fényképe (Ida Kovács. Budapest, 2005. Petőfi Irodalmi Múzeum)*' has been used.

The title 'hidden dimensions' was due to the fact that this paper applies similar research methodology as Edward T. Hall's Book '*The Hidden Dimension*'.

Space and the use of space as a non-verbal sign, plays a substantial role in the analysis along with pursuing the latest findings of the proxemic theory in this field of science.

The focus of analysis is on nonverbal communication as a linguistic concept parallel to the photographs made of Attila József.

In conclusion, it was established that, while Attila József operates with words, poems his aim was to communicate his state of mind at a current moment in contrast to the non-verbal communication which was not intentional or conscious. Facial expressions and body postures are all gestures which express the speaker's emotions. And photos can not be rewritten, as they are the eternal guardians of a single moment.

Keywords: **hidden dimensions, narration of photography, Attila József, the true power of images**

„KÖZEL VAGYUNK URAM” Paul Celan költészetéről a szavak árnyékában

Szerző: **VÖRÖS Dóra**, VI. évfolyam

Témavezető: **Dr. Habil ORBÁN Jolán** egyetemi docens

Intézmény: Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Pécs

Paul Celan *Tenebrae* című verse sokak által elemzett, népszerű alkotás. Különféle megközelítési módok születtek, amelyek léte már maga megkérdőjelezi az újabb vizsgálatokat. Ismételt elemzése mégsem felesleges, ahogyan a vers egyre újabb fordításai sem azok.

Elemzésemben az értelmezés újabb aspektusát kívánom feltárni. Előadásomban és a dolgozatban az íráson, a szavak szövegen keresztüli sajátos működésének vizsgálatán keresztül próbálok eljutni egy olyan értelmezési tartományhoz, amely mindeddig elkerülte Celan értelmezőinek figyelmét.

Vizsgálataim során a következő szövegszervező és értelmezés szempontjából kulcsfontosságú pontokra szeretnék bővebben kitérni:

- Isten („*Herr*”) nem a költeményen kívül, hanem azon belül helyezkedik el.
- Emlékezés, felejtés, írás és a „*derridai Khóra*” kapcsolata.
- Cím újraértelmezése, mit rejt még magában a *tenebrae* kifejezés?
- A lírai én útja a versen, azaz íráson és könyörgésen keresztül az Úrhoz.
- Zsoltárokkal való párhuzam.

Célom, hogy az újraértelmezés révén olyan megértési tartomány táruljon fel Paul Celan költészetéhez (különösen a *Tenebrae* című alkotáshoz), amely átértelmező erővel bírna a költő sajátos írói világában.

Kulcsszavak: irodalomelmélet, emlékezés, khóra, zsoltárok

„WE ARE NEAR, LORD” on Paul Celan’s poems in the shadows of words”

Author: **Dóra VÖRÖS**, 6th year student

Supervisor: **Dr. Jolán ORBÁN**, associate professor

Institution: University of Pécs, Faculty of Humanities, Hungarian Language and Literature

Paul Celan’s *Tenebrae* is a much-analyzed, popular piece of poetry. Various analyses exist that question the new approaches in themselves. Yet, re-interpretations of the text are not redundant, nor new translations of it.

In my essay I would like to touch upon a new aspect. I try to arrive to such an interpretational domain through analysis of unique functioning of words in text, in writing, that has escaped his interpreters’ attention.

In my essay I am interested in the following important issues:

- God („*Herr*”) is implicit in the poem
- Memory, oblivion, writing are in connection with the *Chóra* of Derrida
- The re-interpretation of the title: what is the secret of *Tenebrae*?
- Comparison with psalms

The aim of this essay is to offer another approach for the understanding of Paul Celan’s poetry (especially for *Tenebrae*), what would be a re-interpretational force in the unique world of the poet.

Keywords: **literary theory, memories, Derridean Chóra, psalms**

EMMANUEL LÉVINAS ÉS MAURICE BLANCHOT NYELVKONCEPCIÓJA

Szerző: **TÜLKÖS Terézia** abszolvens

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Filozófia Tanszék, Szeged

Dolgozatomban a XX. századi francia gondolkodás két meghatározó alakjának radikális nyelvkoncepcióját vizsgálom; mindkét szerző esetében biográfiai és hatástörténeti kutatások sora jelzi Heidegger jelenlétét. A vizsgálat közép-pontjában a nyelv ontológiai státusának kérdése áll. A nyelv fenoménjének kutatásakor *transzgresszív* mozzanatokat találunk: a transzcendencia tematizálásának lehetőségét Lévinas, s a halál kívülségét Blanchot esetében. A lévinasi filozófiában a szubjektum és a nyelv kapcsolata elválaszthatatlan, előrebocsátva azt mondhatjuk, hogy a nyelv genezisének egy interszónális (szoros értelemben véve nem beszélhetünk *interszubsztitív*itásról, hiszen Lévinasnál nem önmagában vett szubjektumok viszonyáról van szó) etikai viszonyt fogunk találni; ezért nevezem majd a *nyelvet* eredendően *etikusnak*. Az első fejezetek tézise szerint a lévinasi nyelv szükségszerűen etikus, hiszen csak ezen a nyelven beszélhető el a filozófia úgy, hogy ne csússzon vissza a kritika alá vont metafizikai hagyomány nyelvébe, s ezzel párhuzamosan annak egológikus gondolkodásába. A *nyom* által bevezetett intencionálatlan, nem teleológikus jelzés egy heteronómia elve szerint artikulált nyelvhez vezet, s mint ilyen, adekvát eszköze lesz a filozófiai beszédmódnak.

Mindkét gondolkodó esetében a nyelv egy olyan tematizálhatatlanságból fakad (Végtelen, halál), mely az etika teréből lép elő, de a szavak Blanchot esetében korlátlan hatalmat adnak a beszélőnek, „a szavak birtokában uralkodni képes a dolgok fölött”. Lévinasnál a szavak illetén hatalma elgondolhatatlan lenne, és egyben a heteronómikus filozófiai beszéd végét jelentené.

Kulcsszavak: **nyelv, fenomenológia, interszónalitás**

A KEGYETLENSÉG KARCOLATAI

Szerző: **KOMJÁTHY Zsuzsanna**, I. évfolyam, PhD-képzés

Témavezető: **Dr. MÜLLER Péter** egyetemi tanár; **Dr. ORBÁN Jolán** egyetemi docens

Intézmény: Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Irodalomtudományi Doktori Iskola, Pécs

A dolgozat Antonin Artaud színházelméletével és annak manifesztációs mintázataival, hatásmechanizmusainak vizsgálatával foglalkozik. Artaud elmélete, a *théâtre de la cruauté* (Kegyetlen Színház) máig a teoretikusok vitáinak gyújtópontjában áll – nem véletlenül. Elképzelése számos oldalról megközelíthető, és egészen mást sugall. Az egyik legfontosabb kérdés, mely köré az egyes interpretációk szerveződnek, a megvalósíthatóság kérdése. Beszélhetünk-e olyan előadóművészetről, mely képes hű maradni a kegyetlenség eszményeihez? Megvalósítható-e a Kegyetlen Színház? Több elméletíró foglalt már állást e kérdésben – a feltevés, mely szerint Artaud nagyszabású teóriája illuzórikus utópia csupán, általánosan elfogadott.

A megvalósíthatóság fokmérője azonban vizsgálati spektrumunk szélességének mértékétől is függ. Amennyiben a konvencionális színházművészettel kevésbé azonosítható illegitim előadóművészetek csokrát is vizsgálataink tárgyává tesszük, a Kegyetlenség Színházának megvalósíthatósága azonnal érvényt szerez magának – még hozzá a performance art műfajában.

A dolgozat célja tehát, hogy alátámassza azon feltevést, mely a fenti állásfoglalással száll szembe – bizonyítaná, hogy a Kegyetlen Színház megvalósítható. Ehhez elsőként Artaud elméletének egy-egy meghatározó pontját elemzi, majd ezekhez mérten von le következtetéseket a későbbi előadóművészeti kezdeményezések reprezentatív értékű műfajaiban és előadásaiban.

Kulcsszavak: **Antonin Artaud, Kegyetlen Színház, happening és performance art**

SKETCHES OF CRUELTY

Author: **Zsuzsanna KOMJÁTHY**, 1st year PhD student

Supervisor: **Dr. Péter MÜLLER** professor; **Dr. Jolán ORBÁN** professor

Institution: University of Pécs, Human Faculty, Literature Science Graduate School, Pécs, Magyarország

The paper attempts to investigate Antonin Artaud's theory of theatre, its patterns of manifestation and its afterlife. It is not a surprise that Artaud's theory, the *théâtre de la cruauté* (theatre of cruelty) is still standing in the focus of discussion of theorists. His conception can be interpreted in various ways suggesting contradictory results. The main questions of discussions are centered around the feasibility of the theory. Can we talk about such an art which can

stay true to the theatre of cruelty? Can his theory be realized? Many theorists have already offered an opinion about this question – the hypothesis of nonfeasibility and scenicality is a widely held view.

However, the answer for feasibility is highly dependent on the width of the spectrum of analysis. If the investigations not only involve the conventional theatre pieces but also the illegitimate performances, the manifestability of theatre of cruelty will immediately become an open question. The answer might be found in the genre of performance art.

The paper is aiming to buttress up the argument which confronts the original hypotheses of nonfeasibility, targetting to prove that the theatre of cruelty can be manifested via some special kind of performance. To achieve this goal the paper first analyses some highlighted points of Artaud's theory in more detail. According to the results the inferences are drawn and applied to the subsequent representative genres of performances.

Keywords: **Antonin Artaud, theatre of cruelty, happening and performance art**

VAJDASÁGI MAGYAR NYELVHASZNÁLAT

Szerző: **CSINCSEK Anikó**

Témavezető: **SINKOVICS Balázs** egyetemi tanársegéd

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged

Számos nyelvész foglalkozik azzal, melyek azok a tényezők, amelyek segítik egy nyelv kisebbségben való fennmaradását, illetve csökkentik annak esélyét. A nyelv megtartásáért a legtöbbet a fiatal nemzedék tehet, ezért fontos tudnunk, hogy ők hogyan vélekednek anyanyelvükről. Különösen fontos ez a kisebbségi helyzetben élőkénél. A határon túli magyarok nyelvi attitűdjeit korábban is vizsgálták, de a Vajdaságban élő magyar egyetemistákét eddig még nem.

Dolgozatomban saját kutatásaim eredményét mutatom be. Kérdőívek segítségével vajdasági magyar egyetemisták-tól gyűjtöttem adatokat. A megkérdezettek két csoportba sorolhatók, az egyikbe a Szerbiában, szerb nyelven tanuló, a másikba pedig a Szegedi Tudományegyetemen, magyar nyelven tanuló hallgatók tartoznak. Rákérdeztem nyelvhasználati szokásaikra, nyelvi attitűdjeikre és a vajdasági magyar nyelvhasználatról alkotott véleményükre. Néhány, a Délvidéken használatos szónak magyarországi megfelelőjét is megkérdeztem.

Hipotézisem az volt, hogy a szerb környezetben tanulók az államnyelvet hasznosabbnak fogják ítélni anyanyelvükénél, a saját otthoni nyelvhasználatukat viszont pozitívabban értékelik, mint a magyarországi magyar nyelvet, kevesebb „vajdasági” szónak fogják ismerni a magyarországi köznyelvi változatát.

A két csoport közti legszembevetőbb különbség a hivatali és iskolai nyelvhasználatban mutatkozott meg. Mindkét csoportban a többség a délvidéki nyelvhasználatot részesíti előnyben. A hallgatók, ahol saját véleményüket fejtették ki, sok olyan dolgot írtak anyanyelvükkel kapcsolatban, amely azt mutatja, hogy fontos számukra annak megőrzése.

Kulcsszavak: **nyelvhasználat, Szeged, Vajdaság**

267

HUNGARIAN LANGUAGE IN VOJVODINA

Author: **Anikó CSINCSEK**

Supervisor: **Balázs SINKOVICS**, teaching assistant

Institution: University of Szeged, Faculty of Arts, Institute of Hungarian Language and Literature, Szeged

A great number of linguists have been studying the factors that help a language stay alive in ethnic minorities, as well as those that decrease the chances of its existence.

The young generation is the most responsible for the retention of a language; therefore we should be aware what they think of their mother tongue. This issue is of an even greater importance with those who live in ethnic communities.

The attitudes of Hungarian minorities living abroad have been studied before, but those of the Hungarian-speaking students living in Vajdaság (Vojvodina) have never been surveyed before.

In my paper I am demonstrating the results of my own research. Using questionnaires, I have collected information from Hungarian-speaking Vojvodinian undergraduates. The interviewees can be divided into two groups, the first comprising those who study in Serbia using Serbian language, while the other group includes students studying at the University of Szeged, using Hungarian language. The questions referred to their language use, attitudes and opinions about the use of Hungarian in Vojvodina. I also asked them about the 'Hungary equivalents' of some words commonly used merely in the historical Southern Hungary.

In my survey, I start with the hypothesis that students studying in Serbia, in Serbian surroundings, will find the official language of the state more useful than their mother tongue, they will judge their own domestic use of language in a more positive way than the dialect used in Hungary, as well as they will know few of the 'Hungary equivalents' of the words commonly used in Vojvodina only.

The most outstanding difference between the two groups appears between the official and school language usages. The majority of both groups prefer the southern dialect. Expressing their own opinions, the students put down a range of matters according to which they believe keeping their mother tongue is of vital importance for them.

Keywords: **usage, Szeged, Vojvodina**

VOJVOĐANSKI MAĐARSKI JEZIK

Autor: **Aniko ČINČIK**

Mentor: **Balaž ŠINKOVIČ**, asistent

Institucija: Univerzitet u Segedinu, Filozofski Fakultet, Mađarski jezik i književnost, Segedin

Mnogi lingvisti se bave proučavanjem faktora koji doprinose opstanku nekog jezika u manjinskoj sredini, odnosno koji umanjuju šansu za njegov opstanak. Za očuvanje jezika najviše može učiniti mlada generacija, zbog toga je važno znati kakvo mišljenje ona ima o svom maternjem jeziku. Posebno je to važno kod onih mladih koji žive u manjinskom sredini. Jezičko ponašanje Mađara koji žive van granica zemlje bilo je već i ranije istraživano, međutim, takva istraživanja nisu obuhvatala i mađarske studente u Vojvodini.

U svom radu prikazujem rezultate sopstvenih istraživanja. Podatke sam sakupljala od mađarskih studenata putem upitnika. Anketirani studenti se mogu svrstati u dve grupe. U jednu spadaju studenti koji studiraju u Srbiji, na srpskom jeziku, a u drugu studenti Univerziteta u Segedinu koji studiraju na mađarskom jeziku. Raspitivala sam se o njihovom jezičkom uzusu, jezičkom ponašanju i o njihovom mišljenju o korišćenju mađarskog jezika u Vojvodini. Pitala sam ih i da li znaju koji se ekvivalenti koriste u Mađarskoj za neke reči koje se upotrebljavaju samo u Vojvodini.

B Ö L C S É S Z E T T U D O M Á N Y O K (H U M Á N) I I .

Moja je hipoteza bila da će oni koji studiraju u Srbiji jezik države smatrati korisnijim, a način kako oni koriste jezik kod kuće smatrati pozitivnijim nego mađarski jezik kakav se koristi u Mađarskoj, te će znati za «vojvodanske» reči manje ekvivalenata koji se upotrebljavaju u govornom jeziku u Mađarskoj.

Najupadljivija razlika se pokazala u korišćenju jezika u službenoj upotrebi i u školi. U obe grupe se prednost daje vojvodanskom načinu korišćenja jezika. Studenti su u anketi izložili mišljenje o svom maternjem jeziku koje pokazuje da je za njih veoma važno njegovo očuvanje.

Ključne reči: **korišćenje jezika, Segedin, Vojvodina**

„...HE KNOWS WHAT I KNOW” – VAGY MIT TUDHAT A FORDÍTÁS Bruce Berlind Nemes Nagy Ágnes-fordításairól

Szerző: **BOBOK Anna**, MA, I. évfolyam

Témavezető: **Dr. FOGARASI György** egyetemi docens

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék,
Szeged

A TDK-dolgozatban Nemes Nagy Ágnes verseiből készült angol nyelvű fordításokat vizsgálók. A dolgozat célja, hogy feltárja a fordítás mint egyezkedés folyamatait, és e folyamatok irányát Bruce Berlind kézírataiban és a kötetben megjelent áttüktetésekben. A költő-műfordító jegyzeteinek, szövegváltozatainak vizsgálata lehetőséget ad a különböző fordítási szempontok érvényesülésében beálló elmozdulások megfigyelésére. A vizsgálat szempontjai: a formai megoldások, a rímkezelés, a szinonimaválasztás és a fordítás hatása az értelmezési lehetőségekre.

A szövegváltozatok szoros olvasása segítségével kimutathatóak a változtatások fő irányvonalai: a jelentésbeli pontosítások, a tömörítések, sajátosan angol fordulatok beépítése, a fordítói kiemelés-értelmezés és a jelentés intenzitásbeli változása. Mindezek a folyamatok Berlind fordításaiban az egyezkedés tanújelei két nyelv, az eredeti szöveg és az angol anyanyelvű olvasóközönség között. A fordítási műhelymunkába való bepillantás pedig megmutatja, hogy a „világirodalmi halál” milyen kompromisszumok árán válik elkerülhetővé.

Kulcsszavak: fordítás, egyezkedés, értelmezés

“...HE KNOWS WHAT I KNOW” OR WHAT A TRANSLATION KNOWS Bruce Berlind about his translations of Ágnes Nemes Nagy

Author: **Anna BOBOK**, master studies, 1st year

Supervisor: **Dr. György FOGARASI**, associate professor

Institution: University of Szeged, Faculty of Humanities, Department of Comparative Literature, Szeged

The paper examines translations of some of Ágnes Nemes Nagy's poems. The aim of this paper is to reveal the process of translation as a kind of negotiation, and the direction of this procedure in Bruce Berlind's manuscripts and the poems published in his volume. Examining the poet-translator's notes and variants makes it possible to see

the changes in the aspects of translation taken into account. The main points of inquiry are poetic form, dealing with rhymes, choosing synonyms and the translations' effect on possible interpretations.

By the close-reading of the text variants the main tendencies in changing the versions can be shown: specifying meanings, condensing the text, inserting typically English expressions, emphasises and interpretations of the translator and changes in the intensity of meaning. All these procedures in Berlind's translations give proof of the negotiation between two languages, the original text and the English-speaking readers. The insight in the work of the translator indicates with what compromises can the "world literature death" be avoided.

Keywords: **translation, negotiation, interpretation**

AZ ANGOL ANIMÁCIÓSFILM-CÍMEK MAGYARRA FORDÍTÁSÁNAK ESZKÖZTÁRA

Szerző: **SZÜGYI Edit**, III. évfolyam

Témavezető: **NÉMETH KONC Éva** egyetemi lektor

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Angol Tanszék, Újvidék

A TDK-dolgozat témája az angol animációsfilm-címek magyarra fordításának több szempontú elemzése, különös tekintettel a játékos nyelvi megoldásokra.

A korpuszt 166 angol animációs film eredeti címe és magyar fordításai alkotják. Az adatok magyarországi DVD-kölcsönzők honlapjairól, a The Internet Movie Database oldalról, valamint a Wikipédiáról származnak.

A bevezető rész általánosságban definiálja és jellemzi a címet és konkrétan az animációs filmek címét, majd a kommunikatív fordításelmélet tükrében elemzi a filmcímfordítást.

A második fejezet a fordítások kategorizálása aszerint, hogy mennyire térnek el az eredeti címtől. Itt látható, hogy bár a konkrét módszereket nézve a leggyakoribb a részleges kontextuális megújítás (a fordított cím nyelvi eszközei utalnak ugyan az eredeti címre, de jelentős az eltérés a két cím között), általánosságban megállapíthatjuk, hogy valamivel nagyobb azoknak a fordításoknak a száma, amelyek hűek maradnak az eredeti címhez, mint azoké, amelyek jelentősen eltávolodnak tőle.

A következő téma mind az eredeti, mind a fordított címekben jelen lévő nyelvi kreativitás elemzése. Legjellemzőbbek a vegyülések, lexikális és magasabb szinteken is, valamint gyakran homonímián, alliteráción és rímeken alapulnak a címek és fordításai.

Ezután következik a tulajdonnevek és kultúraspecifikus kifejezések fordításának szemléltetése, majd az utolsó rész, a fordítások diakronikus elemzése. Itt a legáltalánosabb megállapítás az, hogy idővel növekedett a fordítói szabadság, a szó szerinti fordítások száma csökken, az eredetitől kisebb-nagyobb mértékben eltérő fordítások száma pedig növekszik.

Kulcsszavak: cím, fordítás, forrásnyelvi hűség, nyelvi kreativitás

ANALYSIS OF THE HUNGARIAN TRANSLATION OF ENGLISH ANIMATED MOVIE TITLES

Author: **Edit SZÜGYI**, 3rd year student

Mentor: **Éva NÉMETH KONC**, language instructor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Philosophy, Department of English Language and Literature, Novi Sad

The topic of the paper is the analysis of the Hungarian translation of English animated movie titles from various perspectives, with a special focus on linguistically creative solutions.

The corpus consists of 166 original English animated movie titles and their Hungarian translations. The sources of the data are Hungarian DVD rental websites, the website The Internet Movie Database, and Wikipedia.

The introduction firstly defines and characterizes title in general, and the title of animated movies concretely, then characterizes the translation of movie titles in accordance with the communicative translation theory.

The second section is the categorization of the translations, the criterion being how close they are to the original title. Here it can be seen that, although as for concrete procedures, the most common method is the partial contextual reformulation (the linguistic units of the translated title refer to the original title but there is a significant difference between the original and the translated title), generally speaking we can conclude that there is a higher number of translations close to the original than those that are significantly far.

The next topic is the analysis of the linguistic creativity in both the original and the translated titles. The most typical instances are blends, on both lexical and higher levels, and furthermore, the titles are often based on homonymy, alliteration and rhymes.

Following the presentation of the translation of proper names and culture-specific expressions comes the last part, the diachronic analysis of the translations. Here the most general conclusion is that with time the freedom of the translator has become greater, the number of literal translations has decreased while the number of those free to a greater or lesser degree has increased.

Keywords: **title, translation, closeness to source language, linguistic creativity**

ANALIZA MAĐARSKIH PREVODA NASLOVA ANGLOFONIH ANIMIRANIH FILMOVA

Autor: **Edit SIDI**, III. godina studija

Mentor: **Eva NEMET KONC**, univerzitetski lektor

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Odsek za engleski jezik i književnost, Novi Sad

Tema ovog rada je analiza mađarskih prevoda naslova anglofonih animiranih filmova iz raznih perspektiva, sa dodatnim fokusom na jezički kreativna rešenja.

Korpus se sastoji iz 166 originalnih anglofonih naslova animiranih filmova i njihovih prevoda na mađarski. Izvori podataka su mađarski sajtovi za izdavanje DVD diskova, veb-sajt The Internet Movie Database i Vikipedija.

U uvodu se prvo definiše i karakteriše naslov uopšteno, naslov animiranog filma konkretno, a zatim objašnjava prevođenje filmskih naslova u skladu sa komunikativnom prevodnom teorijom.

Drugi odeljak je posvećen kategorizaciji prevoda po kriterijumu bliskosti originalnom naslovu. Ovde se može videti da, iako je, što se tiče konkretnih procedura, najčešći metod delimična kontekstualna reformulacija (u jezičkim jedinicama prevedenog naslova može se prepoznati originalni naslov, ali postoji značajna razlika između originalnog naslova i njegovog prevoda), generalno se može zaključiti da je veći broj prevoda blizu originala od onih koji su značajno drugačiji.

Sledeća tema je analiza jezičke kreativnosti i u originalu i u prevodu naslova. Najtipičniji primeri su primeri slivanja, na leksičkom i višim nivoima, štaviše, naslovi se često zasnivaju na homonimiji, aliteraciji ili rimovanju.

Prateći prikaz prevoda ličnih imena i kulturno-specifičnih izraza dolazi poslednji deo, dijahronijska analiza prevoda. Ovde je najopštiji zaključak da je vremenom sloboda prevodioca porasla, broj doslovnih prevoda je opao, dok je broj onih sa manje ili više slobode porastao.

Ključne reči: **Naslov, prevođenje, bliskost izvornom jeziku, jezička kreativnost**

A MAGYAR NEMZETI TANÁCS MEGVÁLASZTÁSÁNAK SAJTÓVISSZHANGJA A CSALÁDI KÖRBEN ÉS A HÉT NAPBAN

Szerző: **SZARVÁK Gabriella**, IV. évfolyam

Témavezető: **Dr. ISPÁNOVICS CSAPÓ Julianna** docens

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Médiatudományok Tanszéke

Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium

2010. június 6-án Szerbia nemzeti kisebbségei először választottak közvetlen úton nemzeti tanácsot. A Magyar Nemzeti Tanács harmincöt tagját az a 130 000 vajdasági magyar választotta meg, akik feliratkoztak a külön választói névjegyzékre. A választáson öt lista jelöltjei indultak öt különböző programtervezetet felmutatva. Céljuk: meggyőzni a választókat, és megszerezni a lehető legtöbb szavazatot. A kampány, mint minden választásnál, ebben az esetben is igen kiélezett volt.

A dolgozat két vajdasági magyar hetilapnak (Családi Kör, Hét Nap) az MNT-választással kapcsolatos közleményeit analizálja. Fontosnak tartottam megvizsgálni a választások eredményéről tájékoztató szövegeket is. Mindezt figyelembe véve összesen hatvankét írást elemeztem különböző szempontokból. Kutatásom alapja a médiadiskurzus elemzési módszere.

Munkám egy nagyobb kutatás része, melyet az újvidéki Bölcsészettudományi Kar Médiatudományok Tanszékén tanuló harmadéves, kisebbségi hallgatók végeztek.

Kulcsszavak: **Magyar Nemzeti Tanács, választás, sajtóvisszhang, médiadiskurzus**

NEMZETI TANÁCSI VÁLASZTÁSOK AZ ÚJVIDÉKI RÁDIÓ HÍRMŰSORÁBAN

Szerző: **SINKOVICS Norbert**, mesterképzés

Intézmény: Európa-tanulmányok – ACIMSI – Újvidéki Egyetem

A munka központi témája az első nemzeti tanácsi választások Szerbiában. Elemzi az Újvidéki Rádió szerb nyelvű műsorában bemutatott képet az említett eseményről. A fókuszban a médium központi tájékoztató műsora, a Novosti szerepel. A kutatás elemzi a téma feldolgozásának megoldásait. A felölelt időszak a választások előtti egy hónap. Mivel a médium tartományi közszolgálati rádió, fontosnak tartottam, hogy megvizsgáljam, miként mutatja be a választásokat.

Kulcsszavak: **Újvidéki Rádió, tartományi közszolgálati médium, nemzeti tanácsok, választások, tudósítás**

276

ELECTIONS FOR NATIONAL MINORITY COUNCILS IN THE NEWS PROGRAM OF RADIO NOVI SAD

Author: **Norbert ŠINKOVIĆ**

The paper analyzes the coverage of the first elections for the councils of national minorities in Serbia in the central news program of Radio Novi Sad in Serbian language. In this work we have followed the news program “Novosti” for a period of one month, before the first elections for this new institution of national minorities. Since it is a regional public radio service, we thought it was necessary to analyze the content of news programs in that period and to show the way how this radio station informed the citizens of Vojvodina about this important process.

Keywords: **Radio Novi Sad, the provincial public service, national councils, elections, reporting**

IZBORI ZA NACIONALNE SAVETE NACIONALNIH MANJINA U INFORMATIVNOJ EMISJI RADIJA NOVI SAD

Autor: **Norbert ŠINKOVIĆ**, student master studija

Institucija: Evropske studije – ACIMSI – Univerzitet u Novom Sadu

Rad se bavi analizom izveštavanja o prvim izborima za nacionalne savete nacionalnih manjina u Srbiji u okviru centralnog informativnog programa Radija Novi Sad na srpskom jeziku. U radu smo pratili informativni program “Novosti” u periodu od mesec dana pre prvih izbora za ovu novu instituciju nacionalnih manjina. Pošto se radi o pokrajinskom javnom radijskom servisu smatrali smo da je neophodno analizirati sadržaj informativnog programa u navedenom periodu i ukayati na način kako je ova radio-stanica informisala javnost o ovom bitnom procesu.

Ključne reči: **Radio Novi Sad, pokrajinski javni servis, nacionalni saveti, izbori, izveštavanje**

NYUGATI IKONOGRÁFIAI ELEMEL A MAGYARORSZÁGI ORTODOX FALKÉPEKEN

Szerző: **MÁNDITY Krisztina**, VI. évfolyam

Témavezető: **JERNYEI KISS János** egyetemi tanár

Intézmény: Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történettudományi Intézet,
Művészettörténet Tanszék, Piliscsaba

Magyarországon a 71 ortodox templom közül 43 tartozik a szerb egyházhoz. Különösen jelentősek ezek közül a falképekkel dekorált barokk templomok. A XVIII. század második felében keletkezett freskók által nyomom követ-hető a szerb festészet átalakulása.

A dolgozat célja megvizsgálni ennek a változásnak okait és egy-egy állomását, vagyis azt az utat, amelyet a szerb freskófestészet a posztbizánci művészeti hagyománytól a nyugat-európai késő barokk, illetve rokokó művészeti jegyeinek elfogadásáig megtett.

A több évszázados bizánci és posztbizánci hagyományokhoz való igen szigorú ragaszkodás után a szerb művészet sem tudta kivonni magát a barokk hatása alól. Felmerül a kérdés, hogy vajon a nagy szerb népvándorlás nélkül is hasonlóképpen alakult volna-e a művészeti átalakulás? Bizonyára akkor is jelen lenne a nyugati ikonográfia a szerb művészetben, de valószínűleg sokkal kevésbé, és sokkal későbbre lenne ez a hatás datálható.

Kulcsszavak: **barokk, freskó, ortodox, szerb, Magyarország**

WESTERN ICONOGRAPHIC ELEMENTS IN ORTHODOX MURALS IN HUNGARY

Author: **Krisztina MÁNDITY**, 6th year student

Supervisor: **János JERNYEI KISS**

Institution: Pázmány Péter Catholic University, Faculty of Arts, Institute of History,
History of Art Department, Piliscsaba

In Hungary, out of the 71 Orthodox churches, 43 belong to the Serbian Church. Amongst these, the Baroque churches decorated with murals are of particular importance. Through these frescoes, originating from the second half of the eighteenth century, the transformation of Serbian painting can be tracked.

In this paper I aim to examine the causes of this change, and some of the stages, that is, the road taken by the Serbian fresco painting starting from the post-Byzantine artistic tradition to the late Baroque of Western Europe and to the adoption of some Rococo elements.

Even though the Byzantine and post-Byzantine traditions were centuries old, and the Serbs had been strictly adherent to it, after all, they were not able to keep themselves intact from the effects of the Baroque. The question arises as to whether without the large Serbian population shifts their art would show similar changes. Certainly, the signs of Western iconography would also be present in Serbian art, but they would date from much later and the effect would be much weaker.

Keywords: **Baroque, fresco, Orthodox, Serbian, Hungary**

ZAPADNI IKONOGRAFSKI ELEMENTI NA PRAVOSLAVNIM FRESKAMA U MAĐARSKOJ

Autor: **Kristina MANDIĆ**, VI. godina studija

Mentor: **Kosta VUKOVIĆ**, profesor

Institucija: Katolički univerzitet Peter Pazmanj, Fakultet filoloških nauka, Institut za istorijske nauke,
Odeljenje istorija umetnosti

279

Od 71 pravoslavnog verskog objekta u Mađarskoj, 43 pripada srpskoj pravoslavnoj crkvi. Naročito su značajne barokne crkve koje su dekorisane freskama. Posmatrajući ova umetnička dela koje su nastale u drugoj polovini XVIII. veka, dobijamo mogućnost da uđemo u trag transformaciji srpskog slikarstva.

Cilj ovog rada, s jedne strane je otkriti razloge ove transformacije, a sa druge put koji je srpsko zidno slikarstvo prevalilo od tradicije kasnovizantijske umetnosti do primanja elemenata zapadnoevropske kasnobarokne i rokoko umetnosti.

Posle viševjekovnog strogog negovanja vizantijske i kasnovizantijske tradicije na kraju ni srpsko slikarstvo nije moglo izbeći uticaj baroka. Postavlja se pitanje šta bi se dogodilo u monumentalnom pravoslavnom slikarstvu bez velike seobe. Verovatno bi i tada bila prisutna zapadna ikonografija na pravoslavnim freskama ali možda kasnije i u manjoj meri.

Cljučne reči: **barok, freska, pravoslavni, srpski, Mađarska**

ÁRPÁD- ÉS KÉSŐ KÖZÉPKORI PECSÉTTYŰRŰK A DÉL-ALFÖLDÖN

Szerző: **LITAUSZKI Zoltán**

Témavezető: **Dr. WOLF Mária**, a szegedi Régészeti Tanszék docense

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Régészeti Tanszék, Szeged

A gyűrű a középkorban igen elterjedt és változatos ékszerfajta volt. Mégis a magyarországi középkorkutatás meglehetősen elhanyagolt területét jelentik a 12. század második felétől elterjedt pecsétgyűrűk. Ez a legfőbb oka, hogy kutatásomat ebben a témában folytattam. Anyaggyűjtésem a dél-alföldi régióra (Bács-Kiskun, Csongrád és Békés megye területére) terjed ki, melyből az eddig elért eredményeimet és a közben felmerült problémákat szeretném ismertetni.

Az előadásom első felében a pecsétgyűrűk kutatástörténetét foglalom össze, melynek kezdetei még a 19. század második felére tehetők. A kutatás alapját több magángyűjtemény, az ásatások során előkerült leletanyag és a Budapesten 1888-ban megrendezett gyűrűkiállítás adta. A 20. században több neves kutató foglalkozott velük (Hlatky Mária, Szabó Kálmán, Széll Márta, Parádi Nándor, Lovag Zsuzsa, Hatházi Gábor, Türk Attila), azonban mind a mai napig csak egyetlen összefoglaló munka született az 1930-as évek végén.

A továbbiakban az általam vizsgált pecsétgyűrűket mutatom be részletesen, kitérve a formai előzményeikre, anyagukra, készítéstechnikájukra, a rajtuk megtalálható ábrázolások típusaira, funkciójukra, viselésükre és kronológiájukra.

Az előadás célja, hogy felhívjam a kutatás figyelmét a pecsétgyűrűk fontosságára. Foglalkozom azzal a kérdéssel is, hogy miért jelent meg a társadalom csaknem minden rétegében a pecsétgyűrűk viselése. Pedig elsősorban a magánpecsétes oklevelek széles körű használatával terjedtek el a világi és egyházi személyeknél, de mégis a leletek többsége a kincsleletekben, vagy a köznépi temetők anyagából kerül elő. Nem utolsósorban pedig arra keresem a választ, hogy a magyarországi szakterminológia terén a „pecsétgyűrű” vagy a „vésett díszű fejesgyűrű” megnevezés a helytállóbb, vagyis mit is nevezhetünk valóban pecsétgyűrűnek.

Kulcsszavak: anyaggyűjtés, Dél-Alföld, kutatástörténet, pecsétgyűrű, vésett díszű fejesgyűrű

ÁRPÁDIAN AGE AND LATE MEDIEVAL SIGNET RINGS IN THE SOUTH OF THE GREAT PLAIN

Author: **Zoltán LITAUSZKI**

Supervisor: **dr. Mária WOLF**, Docent of Department of Archaeology, Szeged

Institution: University of Szeged, Faculty of Arts, Department of Archaeology, Szeged

Rings of jewellery were widely spread, and thus were a very variable form of jewellery in the Middle Ages. However, signet rings, which spread in the second half of the 12th century, are a rather neglected part of Hungarian medieval archeology. That is the main reason I chose this field of research. My acquired data focus on the South of the Great Plain region (Bács-Kiskun, Csongrád and Békés counties), and I would like to review the issues and problems, which surfaced during the research.

In the first part of my discourse I will summarise the history of the original research, which dates back to the second half of the 19th century. The basis of this is founded on private collections, findings of excavations and finally a ring display held in Budapest in the year 1888. Many researchers were preoccupied with the topic of Hungarian signet rings in the 20th century (Mária Hlatky, Kálmán Szabó, Márta Széll, Nándor Parádi, Zsuzsa Lovag, Gábor Hatházi, Attila Türk), but the only complex summary of the issue to date is from the end of the 1930s.

After these, I will be presenting the signet rings which I examined concentrating on the issues of antecedents, materials, manufacturing technologies, decoration types, function, wearing habits and chronology.

The purpose of the discourse is to call attention to the importance of signet rings. I also deal with the question about why almost all social classes were familiar wearing these rings in contrast to the fact that their spreading is accounted to the functionality of using privy seal certificates by laymen and clergymen. Nevertheless, most of the finds that come to light are from treasure-hoards or from cemeteries of commoners. At the end of the discourse I will try to find the answer for the question that what should be the proper terminology in the case of Hungarian finds: signet rings or engraved headed rings? More properly put: what can we really call a signet ring?

Keywords: **data collection, South of the Great Plain, research history, signet rings, engraved headed rings**

GÖRÖG KERESKEDŐK NYOMÁBAN

Szerző: **BÁLÓ Zoltán**

Témavezetők: **LAJKÓ Orsolya; TOMKA Gábor**

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Régészeti Tanszék, Szeged

A szakdolgozati témám a Szabadkai Múzeumban található újkori régészeti emlékek kutatása, feldolgozása. Ezek az emlékek nemcsak tárgyak sokaságát jelentik, hanem egy-egy időkapcsolat képeznek, és ezeknek az elraktározott adatoknak az előhívására hivatott a régész.

Az előadásomban szeretnék egy tárgytípust megvizsgálni, és történetét a jelenlevőknek bemutatni. Ilyen időkapcsolat egy tizenkilencedik századi pipa, amelynek különlegessége abban áll, hogy ritka és egyedi, ám e tárgy segítségével több ismeretet szerezhethetünk a korszak kereskedelmének irányáról és a kereskedők származásáról is.

A keleti területekről érkező kereskedelmi cikkek mindig fontosak voltak Magyarországon, főleg a kitolt késő középkorban, amikor az Oszmán Birodalom részét képezte a mai Vajdaság területe. Ekkor több hatás érkezett a görög területekről hozzánk és viszont. Ezt a régészeti leletanyag tükrében szeretném bebizonyítani, majd a XIX. században, a török kiűzése után érkezünk a fentebb említett pipához, ami a Görögországban jellemző pipák formáit követi, és ugyanez a forma megtalálható az athéni agorán, valamint Korinthosban.

A görög pipa egyedi a mai magyarországi törökkor- és újkor-kutatásban, mivel ilyen típusú pipa csakis Szabadkán került elő, sőt a kutatás sokáig nem is ismerte a párhuzamát. E tárgy történetét szeretném bemutatni, és adalékot adni a XIX. századi magyarországi görög kereskedelemhez a régészet szemüvegén keresztül.

Kulcsszavak: kereskedelem, görög kereskedők, görög pipa Marseille-től az athéni agoráig, XIX. századi kereskedelem

AN INQUIRY INTO GREEK MERCHANTS

Author: **Zoltán BÁLÓ**

Lecturers: **Orsolya LAJKÓ; Gábor TOMKA**

Institution: University of Szeged, Faculty of Arts, Department of Archaeology, Szeged

My work examines the archaeological finds of the Museum of Szabadka (Subotica) from the modern age. These finds are not solely dug out objects, but they make up small time capsules, and it is the archaeologist's task to examine these objects.

B Ö L C S É S Z E T T U D O M Á N Y O K (H U M Á N) I I .

My lecture focuses on an exact type of object, which I intend to reveal in front of the audience. This object is a 19th century pipe with a rare and unique decoration, which helps to uncover economy, the directions and the origins of the merchants of the era.

Goods of the Middle East were always important in the early Modern Age, when the territory of the present day Vajdaság (Vojvodina) belonged to the Ottoman Empire. In view of archaeological finds I will prove that only after the expulsion of the Ottomans, in the 19th century, do we find evidence for the existence of the above mentioned pipe, whose shape resembles the shape of typical Grecian pipes also found in the Attic Agora or in Corinthos.

The Grecian pipe of Szabadka can be regarded as a unique find in the Hungarian Early Modern Age research as this is the only piece having been found so far in the Carpathian basin. In my lecture I would like to introduce the public into the 19th century Grecian merchantry in Hungary through the help of archaeology.

Keywords: **merchantry, Greek merchants, Grecian pipe from Marseille to the Attic Agora, 19th century merchantry**

AZ „ÁLMOSSZÉK” ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐT VÁLASZT (ZENTA, 1901)

Szerző: **AMBRUS Kinga**

Témavezető: **Ifj. Dr. BERTÉNYI Iván**

Intézmény: Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történettudományi Intézet,
Új- és Legújabbkori Történelem Tanszék, Piliscsaba

A 20. század első magyar országgyűlési képviselőválasztását követően Zenta mezőváros Bartha Miklós személyében egy függetlenségi párti képviselőt küldött a parlamentbe. Győzelme több szempontból érdekes lehet, hiszen nemcsak a város vezetősége, de a környező települések politikusai is a szemben álló szabadelvűek köré csoportosultak.

A dolgozat célja, amellyel, hogy a korszak általános, a politikai életre jellemző viszonyait helyi szinten feltárja és értékelje, feltérképezni az 1901. évi zentai választás folyamatát, történéseit.

A századfordulót meghatározó szabadelvű és függetlenségi szembenállás a mezővárost sem kerülte el. Mindkét fél támogatói jól felismerhetők – mivel ezeket a csoportokat valójában egy-egy választás hívta életre, így a kutató számára is, erős helyi pártszervezetek híján, ebből az eseményből vázolható fel a politikai élet.

Az időszak sajtója mint forrásanyag jelentős, a helyi lapok mellett (Zentai Közlöny, Zentai Híradó) az országos újságok is (Sajtószabadság, Zastava, Branik) saját ügyüknek érezték azt, hogy „vezessék a választót”. Viszont a Zentai Történeti Levéltárban (meg)őrzött dokumentumok nélkül hiányosabb lenne az elkészült munka, ugyanis a függetlenségi az elemzett 1901-es választáson, saját lap híján, más eszközökkel kampányoltak, a személyes megszólítás és a szórólapok domináltak.

A kutatás eredményeinek alapján az 1901-es esemény talán egyik legfontosabb következménye, hogy a város politikai élete tudatosabb útra lépett, de ezzel együtt maga alá rendelte a közéleti kérdéseket, a helyi gondokat.

Kulcsszavak: **Zenta, képviselőválasztás, kampány, függetlenségi, szabadelvű**

„POSPANI POLJOPRIVREDNI GRAD” BIRA POSLANIKA (SENTA 1901.)

Autor: **Kinga AMBRUŠ**, student

Mentor: **dr. Ivan BERTENJI** mladi

Institucija: Katolički Univerzitet Peter Pazmanj, Filozofski fakultet, odsek Istorija,
Katedra za Novi i Najnoviji vek, Piliščaba

U 20. veku posle izbora prvog mađarskog poslanika poljoprivredni grad Senta, je poslao jednu nezavisnu ličnost Barta Mikloša u parlament. Izbor njega je interesantan iz više aspekata, jer nije se samo rukovodstvo grada, nego su se i poslanici okolnih mesta grupisali oko protivničkih slobodnjaka.

Cilj ovog rada, pored toga što otkriva i vrednuje karakteristične odnose u političkom životu na mesnom nivou, je da razotkrije tok i istorijat Senčanskih izbora u 1901.-oj godini. Određeno slobodnjačko i nezavisno suprotstavljanje početkom veka nije zaobišlo ni ovaj grad. Mogli su se dobro raspoznati simpatizeri obe strane – ali u stvari, grupe su bile oživljene preko datog izbora, i tako i za istraživača, zbog manjka jakih mesnih partija, samo se iz ovakvih događaja mogla steći slika o političkom životu.

Mediji iz tog doba daju obilan izbor, pored mesnih listova (Senčanski glasnik, Senčanski dnevnik) i državni listovi (Medijska sloboda, Zastava, Branik) su osećali dužnost da „vode birače”. Međutim, bez očuvanih dokumenata u Senčanskom istorijskom arhivu, ostao bi nedovršen ovaj zadatak, jer su nezavisni, na analiziranom izboru iz 1901.-e u nedostatku svog lista, pravili kampanju drugim sredstvima – dominirali su lecima i ličnim kontaktima.

Najznačajniji ishod, na osnovu ispitivanja događaja iz 1901.-e god., je da je politički život grada zakoračio na svesniji put, međutim, javni život i mesni problemi su bili podređeni politici.

Ključne reči: **Senta, izbor poslanika, kampanja, nezavisni, slobodoumni**

„AHOL ATYÁIM SÍRJAI VANNAK” Temetkezési szokások, sírfeliratok és szimbólumok a szabadkai zsidó temetőben

Szerző: **NEGYELA László**, II. évfolyam

Témavezető: **SOMMER László** egyetemi docens

Intézmény: Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem, Budapest, Magyar Köztársaság

A dolgozat a szabadkai zsidó temető sírfeliratainak kutatását mutatja be. A kutatás célja a szabadkai zsidó temetkezési szokások bemutatása, a szimbólumok és a használt nyelvek meghatározása és bemutatása.

A kutatás azért is fontos, mert a holokauszt idején a szabadkai zsidóság (csakúgy, mint a többi vidéki) anyakönyvei szinte teljesen megsemmisültek.

Kulcsszavak: **zsidó, temető, szabadkai zsidók**

286

„WHERE THE GRAVES OF MY FATHER ARE” Burial customs, epitaphs and symbols in the Jewish cemetery in Subotica

Author: **László NEGYELA**, 2nd year student

Supervisor: **László SOMMER**, associate professor

Institution: University of Jewish Student, Budapest, Republic of Hungary

The essay presents the research of the epitaphs in the Jewish cemetery in Subotica.

The purpose of the research to present the Jewish burial customs in Subotica, and the determination and presentation of symbols and used Languages.

The research is very important because at the time of Holocaust the birth certificates of Jewish people in Subotica (and in other countries) were almost completely destroyed.

Keywords: **Jewish, cemetery, Jewish people of Subotica**

„TAMO GDE SU GROBOVI MOJIH OČEVA“ Običaji sahranjivanja, natpisi na nadgrobnim spomenicima i simboli u subotičkom jevrejskom groblju

Autor: **Laslo NEDELA**, II. godina studija

Mentor: **Laslo SOMER** docent na fakultetu

Institucija: Državna Ustanova za Rabine- Jevrejski Fakultet, Budimpešta, Republika Mađarska

U pismenom radu je predstavljeno istraživanje natpisa nadgrobni spomenika u subotičkom jevrejskom groblju. Cilj istraživanja je prikazivanje običaja sahranjivanja subotičkih jevreja, kao i predstavljanje i određivanje simbola i korišćenih jezika.

Istraživanje je i zbog toga važno, jer su za vreme Holokausta matične knjige subotičkih jevreja (kao i ostalih u drugim krajevima) skoro u potpunosti uništene.

Ključne reči: **jevrejski, groblje, subotički jevreji**

A TERMÉSZET DIADALA

Szerző: **SZÁVIN Zoltán**, III. évfolyam

Témavezető: **Mgr. ANTAL Szilárd** egyetemi docens

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Művészeti Akadémia, Drámai Tanszak, Audiovizuális Departman,
Operatorképző Szak, Újvidék
Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium

Környezetvédelmi témájú rövidfilm, amelynek helyszíne a Duna holtága Kabolnál és Arkanjnál.

A film a természet és az ember szembenállását mutatja be. Az volt a tervem, hogy az egész történet a „Természet diadala” köré fonódjon, a végén egy nagy kérdőjelet hagyva maga után. Ezért a feliratoknak nem csupán felvezető és levezető szerepük van, hanem a film teljes értékű alkotóelemei. Az volt az alapötletem, hogy a film elején ellazítsam a nézőt, és azt az érzést keltsem benne, hogy egy rövid intermezzót lát a természetből. Ezt követően, a történet felénél, egy éles zenei váltással, olyan felvételekkel folytatva a filmet, amelyek a természetet megsemmisítő embert mutatják, sokkolom a nézőt, aki a film zárójelenetében egy horgászt láthat, aki kifog a folyóból egy pici halat. A felmerülő kérdés egy szatirikus válasz a mondásra, mely szerint „Ne harcolj a természettel, mert az mindig győzedelmeskedik”.

Kulcsszavak: környezetvédelem, természet, ember, Duna, környezetvédelmi film

THE VICTORY OF NATURE

Author: **Zoltán SZÁVIN**, 3rd year student

Supervisor: **Szilárd ANTAL**, M. A., Assistant Professor

Institution: University of Novi Sad, Academy of Arts, Drama Department, Audio Visual Media Group,
Camera Subgroup, Novi Sad
Hungarian College for Higher Education in Vojvodina

A short film about our environments was shot on the location of Kovilj, Arkanj, a dead part of the river Danube.

The film represents the conflict between nature and man. The original idea was to structure the entire film around the title “The Victory of Nature”, with a big question mark in the end, so that the captions would be inseparable parts of the film as a whole. The aim was to first put the viewers at their ease, so that they would think they are watching an intermezzo about nature, then to shock them in the middle of the film with a sudden change of music, as a contrast

M Ű V É S Z E T E K

to the previous impressions, and to end with the scene of a fisherman taking a small fish out of the river. A question mark at the end presents a satirical reaction to the saying “Do not start war with nature since it always wins.”

Keywords: **environment, nature, man, the Danube, environmental film**

POBEDA PRIRODE

Autor: **Zoltan SAVIN**, III. godina studija

Mentor: **Mgr. Antal SILARD**, docent na fakultetu

Institucija: Novosadski univerzitet, Akademija umetnosti, Dramski departman, Grupa za audio- vizelne medije,

Podgrupa: Kamera, Novi Sad

Kolegijum za visoko obrazovanje vojvodanskih Madara

Kratki film o ekologiji sniman na lokaciji Kovilj, Arkanj na mrtvom delu Dunava.

Film tematizuje sukob između prirode i čoveka. Ideja mi je bila da se ceo film odigra između naslova „Pobeda prirode“ i jednog velikog znaka pitanja na kraju, tako da sami natpisi u filmu nemaju ulogu najave i odjave nego da su i oni deo filma kao jedne celine. Takođe, hteo sam da kod gledaoca na početku stvorim opuštenost i misao kako gleda kratki intermeco prirode, da bi na polovini filma naglom promenom muzike, koja je trebala biti potupuni kontrast prethodnoj, i kadrovima ljudi koji uništavaju prirodu da šokiram gledaoca, da bi kao finale na kraju videli pecaroša kako vadi iz reke jednu malu ribicu. Znak pitanja na kraju treba da bude satira na izreku „Ne ratujte sa prirodom jer ona uvek pobeđuje“.

Ključne reči: **ekologija, priroda, čovek, Dunav, ekološki film**

ÁTVÁLTOZÁS Metamorphoses

Szerző: **GIDÓ SZENDE Melinda**, mesterképzés, I. évfolyam

Témavezető: **WEISZ Attila** egyetemi tanár

Intézmény: Kolozsvári Képzőművészeti és Design Egyetem, Iparművészet Kar, Textilművészet Tanszék, Románia

Az önarckép egy intim pillanat a művész számára, általa leleplezi és megmutatja magát a világnak a szimbólumok által. Dolgozatom fő témája az átváltozás, metamorfózis. Egy önarckép, mely átalakul, beleolvad környezetébe, szerves része lesz a természetnek.

A modern művészet, irodalom, filozófia sokat foglalkozik az „én” elemzésével, egyén és világ, társadalom viszonyával; az „én” és a környezet, amelyben élek, jövőkép-életkép-élet-filozófia, az élet értelme, célja, az „Én és a Másik ember arca” kapcsolatával. Az önértelmezés mind az irodalomban, mind a többi művészetben fő jellemzővé vált, meghatározta a műalkotások témáját. A dolgozat átfogó képet nyújt arról a jelentés- és szimbólumrendszerrel, melyet a kortárs konceptuális művészet köré csoportosítunk az önarcképek értelmezése kapcsán, valamint az utolsó rész egy műelemzést foglal magába.

A művészet számára a való világ mellett ugyanolyan fontos a képzelet, az álom, a titkok, a sejtetés, a megérzés, a játékosság, a nem e világi, a bizarr. A műalkotás ezeket a jelentéseket, érzéseket, hangulatokat tömöríti magába a képi fogalmazás által. Az önarckép egy karkai életérzést fogalmaz meg, az „én” töredezettségét, elszigetelődését, elrejtőzést a világ és az emberek elől. Az alkotás és az azt kiegészítő animáció az „én” válságát mutatja be, a lélek torzulását, az emberek közötti meghatározó kapcsolatokat, amelyek egész életünket befolyásolják. Egy abszurd világot teremtem, olyan jellemeket mutat be, akik a koruk és önmaguk áldozatai, bezárták magukat saját létükbe. Egy ember lelkét ábrázolják, egy személy sokfajta megnyilvánulását, hangulatait, lelkiállapotait, az örökös változást, amely úgy megy végbe az emberben, mint ahogy a világ dolgai változnak, mint ahogy a természet ciklikusan ismételi önmagát, mindig más „bőrbe” bújik, új alakot ölt, fejlődik-visszafejlődik. Az ember mindig elrejtő igazi arcát, a valódit, amit a tükörben lát. Egy álarc mögé bújik, és akárcsak a színész a színpadon, játssza a szerepét, eljátssza az életét. A fő kérdés, amelyet vizsgál, a munka és a dolgozat témája: Vajon melyik az a szerep, amely az ember igazi arcát mutatja, a tiszta szívét? És vajon mennyi információ lehet egy pillantásban?

Kulcsszavak: **művészet, önértelmezés, elidegenedés, szerepjáték, átváltozás**

M Ű V É S Z E T E K

METAMORPHOSIS

Author: **Melinda GIDÓ SZENDE**, master studies, 1st semester

Supervisor: **Attila WEISZ**, university professor

Institution: Design University, Faculty of Arts and Crafts, Department of Textile Art, Cluj, Romania

Making a self portrait is an intimate moment for an artist as he unveils himself to the world through the symbols he uses. The main theme of my thesis is metamorphosis, a self portrait which changes merging with its context, becomes one with its nature.

Self interpretation has become a typical theme in arts, literature, philosophy, and the paper gives a broad picture about the symbol and meaning systems, which we can group round the contemporary conceptual art, and how they interpret self portraits, and the last part of the paper is a work analysis.

In the world of art, it is not just the world we see that is important, but also the world of imagination, dreams, secrets, feelings, bizarre things. The artifact condenses these feelings and moods through picturing. Self portrait composes a kaffian mood, the “self” hiding from the world and from people. One always hides his real face, which he sees in the mirror. He hides his face with a mask and, like an actor on stage, he plays the play, his life. The main question of the paper is the following: Which is the role through which one shows his real face, his clean heart? How much information can there be in a glance?

Keywords: **art, self interpretation, alienation, role playing, metamorphosis**

VISSZHANGOK

Szerzők: **TOLL Eleonóra; DODONY Anikó**, IV. évfolyam

Témavezető: **Mgr. LÁZÁR Tibor** festőművész

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Művészeti Akadémia, Képzőművészeti Szak, Festészet, Grafika, Újvidék

Munkáink olyan benyomásokról szólnak, melyek időnként mindannyiunkban visszhangoznak, gondolkodóba ejtenek bennünket.

Zuhanás, lebegés, lét, nemlét, üresség, szükséglet... Képzeljük el, hogy ismeretlen eredetű karmok harcolnak Alanyunk feje felett. Echo-Alanyunk gondolatainkban egy rideg alagútba kiált. Meghallja-e őt valaki a túloldalon? És ha igen, mit kezdjen vele?

Mond-e nekünk valamit egy ismeretlen hang? Időnként azonban egy idegen szófoszlány is megcirógathat bennünket... vagy csak megnyugtat az ismerős csönd...

A festmények és grafikák ezeket az impressziókat ragadják meg olyan realista és szürrealista eszközökkel, amelyek egyéni alkotói elveket tükrözve az irrealitás és fantázia tudattalan világából táplálkozik.

Sur-realismé = valóság feletti valóság (1924–1945)

André Breton (az irányzat megalapítója, teoretikusa) idézve a szürrealizmus olyan önműködő lelki folyamat, melynek segítségével az ember a gondolkodás tényleges működését fejezheti ki.

Kulcsszavak: **lét–nemlét, visszhang, csönd**

SHORT CUTS (RÖVIDRE VÁGVA) Dokumentum és fikció a fotográfiában

Szerző: **PALÁSTI Andrea**, MFA a Fotográfiában, PhD-hallgató, II. évfolyam

Intézmény: Belgrádi Művészeti Egyetem, Interdiszciplináris Tanulmányok, Művészet és Médiaelmélet Szak, Belgrád

A *Short cuts* fotósorozat egyfajta vizuális napló, mely az elmúlt időkről, személyekről és tájakról számol be. A fotó-esszéből olyan témák bomlanak ki, mint a családi körben megélhető unalom és magányosság.

A fényképezés jelentésadó eszközeivel megpróbáltam azonos társadalmi és szociális síkra hozni saját szüleimet és barátaimat. A fotósorozat központi problémája az összevetés: egyrészt megjelenik a barátaim privát élete, az az átmeneti időszak, amikor az ember még mindig nem számítható felnőttnek társadalmi-szociális szempontból (munkanélküli, egyedülálló vagy lakásproblémával küszködő), másrészt a szüleim életén – akik már elvesztették mindezeket a szociális „címkéket”. És annak ellenére, hogy a barátaim és a szüleim között nagy a különbség, az életstílusuk hasonlóságot sugároz. Egy olyan, látszólag gondtalan világot tárnak fel, mely ott nyugszik mindannyiunkban; egy világot tele asszociációval, mely legtöbbször csak saját magunknak világos. Így a fotók sem a realitást, sem a tudatosan megrendezett fikciót mutatják, hanem inkább egy elmosódott határt a jó és a rossz, az öröm és a szomorúság, az ártatlanság és az aljasság, a realitás és a fantázia között.

Kulcsszavak: **fotográfia, fotóesszé, dokumentum, fikció**

SHORT CUTS Photography as a document and fiction

Author: **PALÁSTI Andrea**, MFA in Photography, PhD candidate, 2nd year student

Institution: University of Arts in Belgrade, Interdisciplinary studies, Theory of arts and media, Belgrade

Short cuts is a visual diary, about the braiding of time, realities, people and places. It is an ongoing visual journal that references themes such as: disengagement, boredom and loneliness which derives from the issues of family experiences. My playground, mainly, lies in the private lives of the young-adults who are not yet matured in a conventional-social sense (not having jobs, families or a resolved housing issue) and in the lives of my parents who have both lost these social “labels”. And even if there is an age difference between my friends and my parents, their lifestyle emits a resemblance. They discover a carefree world that lies in all of us; a world full of associations, that are sometimes apparent only to ourselves.

KRATKI REZOVİ

Fotografija kao dokument i fikcija

Autor: **Andrea PALAŠTI**, MFA u Fotografiji, student PhD studija

Institucija: Univerzitet umetnosti u Beogradu, Interdisciplinarne studije, Teorija umetnosti i medija, Beograd

Kratki rezovi je serija fotografija, koja u formi vizuelnog dnevnika, pripoveda o proteklım trenucima, ljudima, mestima. Koristeći fotografiju da ponovo razmotrim definiciju porodice, prijateljstva i međusobne odnose unutar njih, *Kratki rezovi* bave se dokolicom, dosadom i usamljenošću. Fotografisući svoje roditelje i najbliže prijatelje, povezujem ih na sociološkom i psihološkom planu. Akcenat rada jeste u privatnim životima (portretima) svojih prijatelja koji nisu još odrasli u društveno-socijalnom smislu (misleći tu na odrasle osobe u konvencionalnom smislu: posao, brak, razrešeno stambeno pitanje) i mojih roditelja koji su izgubili ove socijalne „etikete”. Iako postoji značajan generacijski jaz između mojih roditelja i prijatelja, njihovi načini života ipak odišu sličnošću. Oni otkrivaju jedan, na izgled, bezbrižni svet koji leži u svima nama; svet prepun asocijacija, ponekad jasnih samo nama samima.

M Ű V É S Z E T E K

BLUE

Szerzők: **KELEMEN Emese; JUHÁSZ Irma; MERZSA Ildikó; OLÁH Tamás**

Témavezető: **Dr. CSÁNYI Erzsébet** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék

A babiloni kultúrában a világ nagy folyói az életfa gyökereiből fakadtak. Az élet és a víz az idők kezdetétől fogva egy fogalomkörbe tartoztak. Mindmáig elválaszthatatlanok. De a folyó, esetünkben Európa kék szalagja, a Duna, földrajzi határként is létezik. Kultúrákat, embereket, életeket választ el. Hogyan lehetne áthidalni a távolságokat? Az egyetlen mód, ha megszüntetjük őket. Ha megszüntetünk mindent. Kétségbe vonható a teremtés és az élet? Hiszen már kétségbe is vontuk. Bebizonyítottuk, hogy a semmiből semmilyen körülmények között sem jöhet létre valami. A teremtés, az élet kialakulása, egyenlő a véggel. Semmi sem választja el őket. Ez a semmi maga a létezés. Hogy tölthető meg értelemmel az értelmetlen? Mi lesz a felépített értékekkel? Performance-unk során ezekre a kérdésekre is választ keresünk.

Kulcsszavak: **érték, születés, létezés, semmi**

J-ELFOLYÁS

Szerzők: **JELFOLYAM on-line művészeti folyóirat**
(**FRANCISKOVITY Róbert; KOCSIS Lenke; TÖRÖK Erna; ifj. RÁCZ József**)

Témavezető: **Dr. CSÁNYI Erzsébet** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék

A művészeti performance a Duna mitikus összekötő funkciójának a lehetőségét-lehetetlenségét kívánja konstruálni, illetve dekonstruálni. A Duna folyónak mint természeti jelenségnek nemzetközi jelhordozó és multikulturális mivoltát vizsgálja.

A Duna gazdasági, politikai, társadalmi és művészeti kiaknázása fontos szerepet töltött és tölt be Európa történelmében. A folyó évezredek többletjelentését és tartalmi hordalékát sodorja napjainkban, melyek sokszor utópisztikusak, és deformálják tényleges értékét, nevéből mint mottóból, jeligéből táplálkoznak.

A performance során a Dunát latens pozíciójából kíséreljük meg főszerepbe helyezni 'üzenet a palackban' módszerrel. Az újvidéki Duna-partról elindított jelkonstrukció által vajon kiépíthető-e egy jeladó-vevő kapcsolat?

Kulcsszavak: **Duna-mítosz, deformált értékek, latens pozíció, üzenet a palackban**

A 9 . V M T D K T U D O M Á N Y O S B I Z O T T S Á G A :

Dr. Gábrity Molnár Irén egyetemi tanár, Közgazdaságtudományi Kar, Szabadka, a bizottság elnöke

Kastori Rudolf akadémikus

Dr. Bózsa Pál egyetemi tanár, TTK, Biológia Tanszék, Újvidék

Dr. Berényi János tudományos tanácsos, Mezőgazdasági Kutatóintézet, Újvidék

Dr. Dujmovics Ferenc egyetemi tanár, Orvostudományi Kar, Újvidék

Dr. Barak Ottó docens, Orvostudományi Kar, Újvidék

Dr. Pap Endre akadémikus, a VTMA elnöke, Újvidék

Dr. Zavargó Zoltán dékán, egyetemi tanár, Technológiai Kar, Újvidék

Dr. Takácsy Árpád egyetemi tanár, TTK, Újvidék

Dr. Péics Hajnalka, egyetemi tanár, Építőmérnöki Kar, Szabadka

Mgr. Lukity Tibor tanársegéd, Műszaki Kar, Újvidék

Dr. Simon Vilmos egyetemi adjunktus, BME, Budapest

Dr. Fábián Gyula egyetemi tanár, Építőmérnöki Kar, Szabadka

Dr. Nagy László egyetemi tanár, Műszaki Kar, Újvidék

Dr. Kaszás-Lazetić Karolina, Műszaki Kar, Újvidék

Dr. Káich Katalin dékán, egyetemi tanár, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

Dr. Ivanović Josip egyetemi docens, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

Kékesi Márk Zoltán tanársegéd, SZTE, BTK, Szeged

Dr. Göncz Anna tanársegéd, Bölcsészettudományi Kar, Pszichológia Tanszék, Újvidék

Dr. Györe Zoltán egyetemi tanár, BTK, Történelem Tanszék, Újvidék

Mgr. Dudás Attila tanársegéd, Jogi Kar, Újvidék

Dr. Szilávitó Ágnes tanársegéd, Közgazdasági Kar, Szabadka

Dr. Virág Zoltán egyetemi docens, SZTE, BTK, Szeged

Dr. Csányi Erzsébet egyetemi tanár, Bölcsészettudományi Kar, Újvidék, a bizottság alelnöke

Dr. Hózsá Éva egyetemi tanár, MTTK, Szabadka

Dr. Halupka-Rešetar Szabina docens, BTK, Angol Tanszék, Újvidék

Dr. Silling István egyetemi tanár, MTTK, Szabadka

Mgr. Németh Konc Éva, Magyarokanizsa

Dr. Utasi Csilla docens, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

Beke Ottó tanársegéd, MTTK, Szabadka

Dr. Vitkay Ágota egyetemi tanár, Művészeti Akadémia, Újvidék

Mgr. Kapitány Attila docens, Művészeti Akadémia, Újvidék

Mgr. Lázár Tibor, Bolyai Gimnázium, Zenta

Samu János Vilmos tanársegéd, MTTK, Szabadka

A 9 . V M T D K S Z E R V E Z Ő B I Z O T T S Á G A :

Dr. Csányi Erzsébet egyetemi tanár, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék, a bizottság elnöke

Németh Valentina egyetemi hallgató

Novák Anikó PhD-hallgató

Máriás Endre egyetemi hallgató

Mgr. Lázár Tibor festőművész

Török Erna mesterképzős hallgató

Dr. Telek Tamás

VMIK

VaMaDisz

Vanger László

T Á M O G A T Ó I N K :

Tartományi Oktatási Titkárság, Újvidék

Szekeres László Alapítvány, Szabadka

Szülőföld Alap, Budapest

Fabó Imre Alapítvány

Európa Kiadó, Budapest

Dániel Print Nyomda, Újvidék

Plakatila, Újvidék

Dr. Kiss Ernő ny. egyetemi tanár

Metron, Újvidék

Médiatámogató: **Magyar Szó Lapkiadó Kft.**

A rendezvény házigazdája az **Újvidéki Egyetem Technológiai Kara.**

TARTALOM

PROGRAM.....	7
Előszó	25

A TDK-dolgozatok összefoglalói

PLENÁRIS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI ÜLÉSSZAK

D. HORVÁTH Gábor (Pécs)	
Danubius és Hungaria (Politikától mentes és túlterhelt allegóriák a 19. század végén).....	29
NOVÁK Anikó (Újvidék–Szeged)	
A Duna misztikuma (A Duna és a kortárs vajdasági magyar irodalom)	31
MOHÁCSI Huba (Szabadka)	
Együttélési hajlandóság a Duna menti Vajdaságban	33
MIHALEK Ágnes (Újvidék)	
Jogtörténeti jegyzet a Duna Bizottsághoz	36
CSÖNGE Tamás (Pécs)	
Hús, ami minket (t)akar	39

ÉLŐ TERMÉSZETTUDOMÁNYOK

PÁSZTOR Mónika (Újvidék)	
A lopótök (<i>Lagenaria siceraria</i> [Molina] Standl.) kabaktermése morfológiai tulajdonságainak variabilitása. . . .	41
VARGA Ákos (Zenta–Budapest)	
A mandula-magdarázs szűznőstényes csapdázása különböző típusú csapdákkal, valamint párosodási viselkedésének megfigyelése	44
PETES Csilla (Újvidék)	
A <i>Ptilotus exaltatus</i> „Joey” nevű növény fejlődésének és alkalmazásának követése szárazsági feltételek mellett, valamint egy új faj bevezetése a virágzó zöld felületekre	47

PÁSZTOR Orsolya (Újvidék)	
A keményítőgyártás szennyvizének kémiai oxigénigény-csökkentése mikroszűréssel, kerámiamembrán segítségével	50
BODÓCSI Karolina (Újvidék)	
A gombaölő szerek hatékonysága a <i>Cercospora beticola</i> rezisztens és érzékeny izolátumaira	52
CSORBA Roland (Újvidék)	
A vadon termő nőszirmok elterjedése Vajdaságban	54
ERCSI Hajnalka (Újvidék)	
Különböző statisztikai módszerek alkalmazása a búza felhasználási értékének előrejelzésére	56
KOVÁCS Iván (Újvidék)	
A szerbiai állatkereskedelem és a marha-járlatlevél születésének okai	58
KOVÁCS Tímea (Újvidék)	
A kutya parvovírózisa	61
KOHAJDA Zsófia (Szeged)	
A repolarizációért felelős káliumáramok vizsgálata a kutya pitvari szívizomsejtjein.	62
BAKA Judith (Szabadka–Szeged)	
Neokortikális interneuronok kapcsolatspecifikusságának vizsgálata	64
KULCSÁR Sarolta, BALOG Anikó (Szabadka)	
A kibertérben élő Coca-Cola generáció esetében tapasztalt túlsúly és szemkárosodás gyakorisága	66
BARTH Zoltán (Pécs)	
Intraamygdaloid ghrelin mikroinjekció hatásai különböző tanulási paradigmákban	68
SEGEC Karolina (Szabadka–Szeged)	
<i>In vitro</i> fertilizációs technika segítségével létrejött terhességekből született egyes újszülöttek neonatólogiai adatai	70
BORBÁS Eszter (Újvidék)	
Anaerob kapacitás különböző sportágakban	72
BOJTOS Lilla (Újvidék)	
Hiperhomociszteinémia idült veseelégtelenségben	74

ÉLETTÉLEN TERMÉSZETTUDOMÁNYOK

ERŐS Dávid (Újvidék)	
Aggregáció-függvények	76
TAPISKA Szilvia (Újvidék)	
A számítógép mint oktatási eszköz a matematika tanításában	78
JUNGÁBEL Éva (Újvidék)	
Homomorf-homogén monounáris algebrák	81
BOTOS Zsófia (Újvidék)	
Differenciaegyenletek aszimptotikus viselkedésének vizsgálata Mathematica segítségével	84
GOGOLÁK László (Újvidék)	
Regularizált rekonstrukciós módszer a bináris tomográfiában	87
KALMÁR Beáta (Újvidék)	
A kemény szegmens-tartalom hatása új polikarbonát tartalmú poliuretánok termikus tulajdonságaira.	89
MOLNÁR Izidóra (Újvidék)	
Hőképlékeny nanostrukturált poliuretánok szintézise és termikus viselkedése	92
BÁLINT Szabolcs (Újvidék)	
A cukorrépa feldolgozása során keletkező köztes- és melléktermékekben található cukor hatása a bioetanol-termelésre	94
HOLLÓ Berta (Újvidék)	
Pirazolszármazékok és komplexeik szerkezete és gyakorlati alkalmazása.	96
KALMÁR Gergely (Zenta-Budapest)	
Hadronizációs folyamatok vizsgálata tsallis-pareto alakú fragmentációs függvényekkel.	99

MŰSZAKI TUDOMÁNYOK

ISTVÁN Miklós (Újvidék)	
A traktor energiateljesítménye különböző nyersanyagokból nyert biodízel használatával	101
SZABÓ Tamás (Újvidék)	
Hagyományos és nyolchengeres őrlőszék őrlési eredményeinek elemzése a dara és derce őrlésének utolsó szakaszában	103

JUHÁSZ Livia (Budapest)	
Szilíciumalapú mélyagyi elektróda.....	105
SEREGÉLY Emese (Szabadka)	
Hulladéküvegből készült duzzasztott kavics alkalmazása az építőiparban	107
HARMATI Norbert (Újvidék)	
Fenntartható energiatudatos építészet (Az építészetben alkalmazott anyagok lebontása, kezelése és újrahasznosítása)	110
LOVRA Éva (Szabadka)	
Erőművek szomszédsága, Aarne Ervi építészeti koncepciója (Finn várostervezés a II. világháború után) ...	112
MUHI András (Újvidék)	
Digitális vevők kimeneti integritásának automatikus ellenőrzése referenciakészülék használatával	115
SÁGI Mihály (Újvidék)	
Szimulátor MDM-rendszer fejlesztésére és teljesítmény-ellenőrzésére.....	117
SZÉKEJ É. Krisztián (Törökkanizsa–Szeged)	
Mobiltelefonokra optimalizált árfolyamlista és pénzváltó kivitelezése	119
TÖRÖK Márk (Budapest)	
Ágensalapú szimulációk párhuzamosításának lehetőségei multicore architektúrákon	122
PETKOVIČS Ármin, BURCS Tamás (Szabadka–Budapest)	
Energiahatékony 3G/4G cellás mobil hálózatok tervezése.....	124
PALATINUS Endre (Ada–Szeged)	
Körfedés és alkalmazása a telekommunikációs hálózatokban	126
LÉNER Vilmos (Szabadka–Budapest)	
Környezetbarát áramkört hordozók.....	128
BERETKA Sándor (Újvidék)	
A futás biomechanikája: a lépéstől a versenycípőig.....	130

TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK I.

SEBŐK Tímea (Újvidék)	
A Duna menti németek Bácskában (Társadalom-földrajzi áttekintés a betelepítéstől az elűzésig).....	132

NACSA Mónika (Szeged)	
A gazdasági lehetetlenülés szabályozása és rendszertani helye Magyarország Magánjogi	
Törvénykönyvének Javaslatában	134
ERDÉLYI Tivadar (Szabadka)	
Létezik-e Duna-identitás a divat terén?	136
BESZÉDES Árpád (Szabadka–Szeged)	
Az EU és Szerbia EU-ba vezető útja	138
SÁNTA Dóra (Szeged)	
A kártérítés intézményének fejlődése és szabályozása az 1861-es	
Ideiglenes Törvénykezési Szabályok után	140
HAMBALKÓ Orsolya, LÁSZLÓ Csaba Antal (Szeged)	
MiFID felülvizsgálat 2010 (A kereskedés előtti átláthatóság rendszere a szabályozott piacok	
és az MTF-ek vonatkozásában).	142
KOÓS Gabriella (Ada–Pécs)	
A Magyar Nemzeti Tanács érdekérvényesítési lehetőségei napjainkban	143
AUER Ádám (Szeged)	
A corporate governance részvényesi joggyakorlással kapcsolatos kérdései	145
KECSKÉS Tamás (Zenta–Szeged)	
A vajdasági jogterület büntetőjoga és annak magyar gyökerei (1918–1929)	147
BANKOVICS JOACHIM Géza (Szeged)	
A magyar társasági jog reformja és európai integrációja – az 1930. évi V. törvény	150
NAGY Kornél (Belgrád)	
A vasútjog ma és annak fejlődési aspektusai	152
KEREKI Ádám (Szeged)	
A bírói függetlenség alaptörvényének országgyűlési vitája és gyakorlata	153
Dr. KLENANC Miklós (Újvidék–Szeged)	
Takeover-szabályozás Európában: egy tagállam, egy tagjelölt és egy leendő tagjelölt szemszögéből.	155
BENEDEK Dániel, SZÉKÁCS Tamás, VALACH Endre (Pécs)	
A tervezett munkanélküliség	158

VICSAI Nóra-Csilla (Kolozsvár)	
Önkormányzati – civil együttműködés. (Egy alig kiaknázott lehetőség)	160
MÁTYUS Ákos (Szeged)	
Csillagok alatt idehaza és odahaza	162
BAKOS Eszter (Szeged)	
A kiskorú fogyasztók védelme az audiovizuális kereskedelmi közleményekkel szemben.	164
Dr. BAKOS Kitti (Szeged)	
Kérdőjelek a gazdasági társaságok átalakulásának magyar szabályozásában	166
VARGA Orsolya (Kolozsvár)	
Szubszidiaritás („Tudni kell, ki mit csinál, (...) több, vagy kevesebb Európa szükséges-e”)	168
SIMON Levente (Kolozsvár)	
Háromszéki civil szervezetek hálózata	170

TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK II.

HALLGATÓ Emese, GYŐRI-DANI Dóra, PEKÁR Judit (Palics–Szeged)	
Minek hiszünk jobban: a kezünknek vagy a szemünknek?	171
MIKSITY Marina (Újvidék)	
Péterréve a házassági mutatók tükrében a 20. század folyamán és az új évezred kezdetén	173
POLNER Bertalan (Szeged)	
Tudattalan tanulás hipnózisban	175
KALMÁR Andrea (Zenta–Budapest)	
Zöngétlenítés és hallási diszkrimináció	177
SZABÓ Szabolcs, VASS Dorottea (Szabadka)	
A szabadkai és nagybecskereki község általános iskolásainak szünidei tevékenysége.	179
JÁNVÁRI Míriam, SALAMON János (Szeged)	
Versengés és csalás a felsőoktatásban	182
TÖRÖK Róbert (Újvidék)	
Az egyetemi hallgatók homoszexuálisokkal szembeni előítéleteinek viszonya az autoritarizmussal, vallásossággal és politikai irányultsággal	184

UTASI Andrea (Szabadka)	
A geometriatanítás időszerű problémái a kezdő matematikaoktatásban.	187
Bc. KASKÓ József (Komárom)	
Háromszög, a számítógépes tudástesztelés (Adatbázis-orientált univerzális edukációra szolgáló rendszer) ..	189
SZTUPKAI Kristóf (Szeged)	
A vallásos megtérés hatása a társas kapcsolatokra	191
BÉKÉS Nóra (Szeged)	
Az értelmiségi lét felé haladó roma fiatalok identitásalakulása	193
TÓTH Karolina (Szabadka)	
Tanulási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztése	195
ROKSZIN Adrienn, GYŐRI-DANI Dóra (Szeged)	
A vizuális kategorizációs folyamatok elektrofiziológiai korrelátumai	197
BARTA Bernadett (Szeged)	
Az iskolai család prediktorainak egyéni, szituatív és társadalmi szintjei	199
MAGYAR Aletta (Szabadka)	
A természet- és társadalomtanítás korszerűsítésének egy szegmense (inklúzió)	201
TÁPAI Dorina, LUKÁCS Lilla (Szeged)	
Ikrek és genetika (A kognitív funkciók örökletessége)	202
KOVÁCS Katalin (Szabadka)	
A gyermekek szabadidős tevékenységének alakulása a lakóhely függvényében	204
HUSZÁR Tamás (Szabadka–Szeged)	
Az erőforrások szerepe a társas kapcsolatokban	206
LAJKÓ Brigitta (Hajdújárás–Szeged)	
Asszimilációkutatás a szabadkai magyar végzős középiskolások körében	208
HORVÁTH Tibor (Péterréve–Sopron)	
Megvalósíthatósági tanulmány egy magyar hőszivattyúgyár létesítéséhez (Természeti erőforrásaink gyakorlati hasznosítása)	211
STERBIK Sarolta, VÖRÖS Flóra (Szabadka)	
A Smart interaktív táblák felhasználásának gyakorlati lehetőségei az általános iskolák alsó osztályaiban	213

BÖLCSESZETTUDOMÁNYOK (HUMÁN) I.

BÚS Natália (Szabadka–Pécs)	
Kosztolányi számadásai.	215
KÖLLŐ Zsófia (Kolozsvár)	
Kultusz és irodalom egy kézirat Szent Korona-történetben.	217
KOSÁNYI Tamás (Szabadka)	
Ép testben ép lelkek, avagy 2 az 1-ben (Áldozatok találkozása).	218
NAGY Ferenc (Szeged)	
„és szerezzünk magunknak nevet” (Baka István: Csak a szavak)	220
TÓTH Viktória (Pécs)	
Krétaörök (Schilling Árpád „másszínházi” törekvései)	222
TÓTH Ágnes (Szabadka)	
Psyché és Csokonai Lili a szenvedésben.	224
BILIBÓK Renáta (Kolozsvár)	
A lélek halhatatlansága(i)	
(Aranka György elmékedésének és lehetséges inspirációs forrásainak vizsgálata).	226
GÖRCSEI Péter (Pécs)	
„A világ, amiből kiveszett a remény”	228
KOVÁCS Hédi (Újvidék)	
Az elfolyt emlékezet	229
SINKA Annamária (Szeged)	
Az intertextuális olvasat létjogosultsága Szabó Magda <i>A pillanat</i> című regényében	231
BERÉNYI Emőke (Újvidék)	
Szótár-ÉN	233
FEKETE Richárd (Pécs)	
„1000 és 1 májusában / Mirákulum városában”.	235
KISS Veronika (Szeged)	
„Vértor hittelen éjjel” (Vörösmarty Mihály: A két szomszédvár).	236

FLAMAN Szilvia (Szabadka)	
A mesehősök lehetséges tipológiai	238
VÖRÖS Judit (Szeged)	
A székek képessége (A képiség és a nyelv összefüggése Eugène Ionesco <i>A székek</i> című darabjában).	240
MIKES Géza (Újvidék)	
Baudrillard szimulákrum-elmélete és a science fiction	242
NEICHL Nóra (Pécs)	
Műferdítés (Jevgenyij Svarc, Elbert János, Parti Nagy Lajos <i>A sárkány</i>)	244
BACSA Gábor (Szeged)	
A „meztelen bohóc” és a krízis (Tolnai Ottó képzőművészeti írói magatartásáról).	246
KINYIK Anita (Budapest)	
Mulandóságörvényles (Eszttikái közelítések Szilágyi István <i>Kő hull apadó kútba</i> című regényéhez)	248
KONCSOS Kinga (Pécs)	
Nemes Nagy Ágnes lélekzés-poétikája	250
BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYOK (HUMÁN) II.	
MARKÓ István (Szeged)	
Egy „régi könyv” az <i>Ősvigasztalás</i> ban (Tamási Áron és az indiai halottkultusz).	252
BÓZSÓ Tímea (Szabadka)	
Félőlények a mesében.	253
ANDRÁS Csaba (Pécs)	
Három labirintus	255
KOVÁCS Krisztina (Szeged)	
Város és vidék találkoása Hunyady Sándor prózájában és publicisztikáiban	256
FERENCZY Zsófia (Pécs)	
Újrahasznosított életek	258
TURI Tímea (Szeged)	
Tóth Manci és a többiek	259

ZELENA András (Szeged)	
'Rejtett dimenziók' József Attila összes fényképeiben	260
VÖRÖS Dóra (Pécs)	
„Közel vagyunk Uram” (Paul Celan költészetéről a szavak árnyékában)	262
TÜLKÖS Terézia (Szeged)	
Emmanuel Lévinas és Maurice Blanchot nyelvkoncepciója	254
KOMJÁTHY Zsuzsanna (Pécs)	
A Kegyetlenség karcolatai	265
CSINCSIK Anikó (Ada–Szeged)	
Vajdasági magyar nyelvhasználat	267
BOBOK Anna (Szeged)	
„...He knows what I know” – vagy mit tudhat a fordítás (Bruce Berlind Nemes Nagy Ágnes-fordításairól)	270
SZÜGYI Edit (Újvidék)	
Az angol animációsfilm-címek magyarra fordításának eszköztára	272
SZARVÁK Gabriella (Újvidék)	
A Magyar Nemzeti Tanács megválasztásának sajtóvisszhangja a Családi Körben és a Hét Napban	275
SINKOVICS Norbert (Újvidék)	
Nemzeti tanácsi választások az Újvidéki Rádió hírműsorában	276
MÁNDITY Krisztina (Becse–Budapest)	
Nyugati ikonográfiai elemek a magyarországi ortodox falképeken	278
LITAUSZKI Zoltán (Szeged)	
Árpád- és késő középkori pecsétgyűrűk a Dél-Alföldön	280
BÁLÓ Zoltán (Zenta–Szeged)	
Görög kereskedők nyomában	282
AMBRUS Kinga (Mohol–Budapest)	
Az „álmos mezőváros” országgyűlési képviselőt választ (Zenta, 1901)	284
NEGYELA László (Szabadka–Budapest)	
„Ahol atyáim sírjai vannak”	
(Temetkezési szokások, sírfeliratok és szimbólumok a szabadkai zsidó temetőben)	286

MŰVÉSZETEK

SZÁVIN Zoltán (Újvidék)	
A természet diadala.	288
GIDÓ SZENDE Melinda (Kolozsvár)	
Átváltozás (Metamorphoses).	290
TOLL Eleonóra, DODONY Anikó (Újvidék)	
Visszhangok	292
PALÁSTI Andrea (Újvidék)	
Short cuts (rövidre vágva) (Dokumentum és fikció a fotográfiában)	293
KELEMEN Emese, JUHÁSZ Irma, MERZSA Ildikó, OLÁH Tamás (Újvidék)	
Blue.	295
FRANCISKOVITY Róbert, KOCSIS Lenke, TÖRÖK Erna, ifj. RÁCZ József (Újvidék)	
J-elfolyás	296
A 9. VMTDK tudományos bizottsága	299
A 9. VMTDK szervezőbizottsága.	301
Támogatóink	302

JEGYZETEK

317

JEGYZETEK

318

JEGYZETEK

319

9. Vajdasági Magyar Tudományos Diákköri Konferencia

9. Vojvodanska mađarska naučna konferencija studenata

9. Hungarian Scientific Conference of Vojvodinian Students

Újvidék, 2010. november 26–28.

REZÜMÉKÖTET

2 0 1 0

Felelős szerkesztő: **Csányi Erzsébet**

Műszaki szerkesztő: **Barna Csaba**

Lektor: **Buzás Márta, Németh Konc Éva**

Fedőlapterv: **Kapitány Attila**

Nyomda: **Dániel Print**, Újvidék, 2010

Példányszám: 200

Kiadó:

Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium

21000 Novi Sad/Újvidék, Vojvode Mišića 1./III. em.

tel.: (00-381) 021-557-237

e-mail: vmfk@felkol.org.rs

www.felkol.org.rs

www.junior.felkol.org.rs

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

3(048.4) (082)
5/6 (048.4) (082)
7(048.4)
821.09(048.4)

VAJDASÁGI Magyar Tudományos Diákköri Konferencia (9 ; 2010 ; Újvidék)

Rezümékötet : 2010 / 9. Vajdasági Magyar Tudományos Diákköri Konferencia, Újvidék, 2010. november 26-28. = 9. vojvodanska mađarska naučna konferencija studenata [Novi Sad, 26-28. novembar 2010.] = 9. Hungarian Scientific Conference of Vojvodinian Students, [Novi Sad, 26th-28th November 2010] ; [szerkesztette Csányi Erzsébet]. - Újvidék : Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium, 2010 (Újvidék : Dániel Print). - 324 str. ; 22 cm

Tíraž 200.

ISBN 978-86-85245-17-6

a) Друштвене науке - Апстрактн б) Природне науке - Апстрактн
с) Уметност - Апстрактн д) Књижевност - Апстрактн

COBISS.SR-ID 258645511

